

**PLANMER BEDRIJFSLOCATIES
TWEEDERDEWEG ZUID NIEUW BUINEN**

GEMEENTE BORGER-ODOORN

12 januari 2012
075951734:0.19 - Definitief
110312.000238.001

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	16
1.1 Het initiatief	16
1.1.1 Het gehele initiatief	16
1.1.2 Planologische stand van zaken van het gehele initiatief	19
1.1.3 Het voornemen	21
1.2 M.e.r.-plicht, aanpak voor Nieuw Buinen	26
1.3 Betrokken partijen	28
1.4 Overzicht procedure	28
1.4.1 M.E.R.-procedure	28
1.4.2 Overige procedures	30
1.5 Consultatie over het planmer	30
1.6 Leeswijzer	30
2 Achtergrond, probleemstelling- en doelstelling	31
2.1 Achtergrond en probleemstelling	31
2.2 Doelstelling	31
2.2.1 Ondernemersperspectief	31
2.2.2 Gemeentelijk perspectief	32
2.2.3 Doelstelling in een ruimer perspectief	33
3 Beleid, wet- en regelgeving	35
3.1 Planologisch kader	35
3.1.1 Omgevingsvisie provincie Drenthe	35
3.1.2 Gemeentelijke structuurvisie	38
3.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden	40
3.2.1 Algemeen	40
3.2.2 Veehouderijen en bescherming van de natura 2000-gebieden	41
3.3 Wet Geurhonder en veehouderij	42
3.4 Overzicht kaderstellend beleid en wetgeving	43
3.4.1 Europees niveau	43
3.4.2 Landelijk niveau	45
3.4.3 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau	49
4 Referentiesituatie, milieugebruiksruimte en alternatieven	51
4.1 Referentiesituatie	51
4.1.1 Huidige situatie	51
4.1.2 Autonome ontwikkeling	52
4.2 Milieugebruiksruimte	52
4.2.1 Stikstof	52
4.2.2 Geur	53
4.2.3 Fijn stof	56
4.3 Alternatieven	58

4.3.1	Basisalternatief	58
4.3.2	Termijnalternatief	59
4.3.3	Worst-case alternatief	59
4.3.4	Overzicht alternatieven	59
5	Gebieds- en effectbeschrijving	64
5.1	Inleiding	64
5.1.1	Plangebied en studiegebied	64
5.1.2	Planhorizon	64
5.1.3	Effectcriteria	64
5.2	Natuur	65
5.3	Geur	76
5.4	Fijn stof	81
5.5	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	83
5.5.1	Landschap	83
5.5.2	Cultuurhistorie en archeologie	85
5.6	Verkeer en Vervoer	88
5.7	Bodem en water	91
5.8	Gezondheid	93
5.9	Duurzaamheid	97
5.10	Gevoeligheidsanalyse windpark Oostermoer en De Drentse Monden	98
6	Vergelijking van de alternatieven	101
7	Conclusies en aanbevelingen	105
7.1	Conclusies	105
7.2	Aanbevelingen	105
Bijlage 1	Consultatie: verwerking in planMER	107
Bijlage 2	Passende Beoordeling Natura 2000	115
Bijlage 3	Natuurtoets	116
Bijlage 4	Verklarende woordenlijst	117
Bijlage 5	Literatuurlijst	118
Colofon		119

Samenvatting

Het project Nieuw Buinen Tweederdeweg Zuid

Vier agrarische bedrijven (Van der Meer, Schipper-Elberse, Jansen en Pegge) hebben gezamenlijk het initiatief genomen om hun bedrijven te verplaatsen naar een nieuwe locatie gelegen aan de Tweederdeweg Zuid te Nieuw-Buinen (verder te noemen: 'project Nieuw-Buinen'). Het vestigen van een vergistingsinstallatie maakt onderdeel uit van het gehele initiatief.

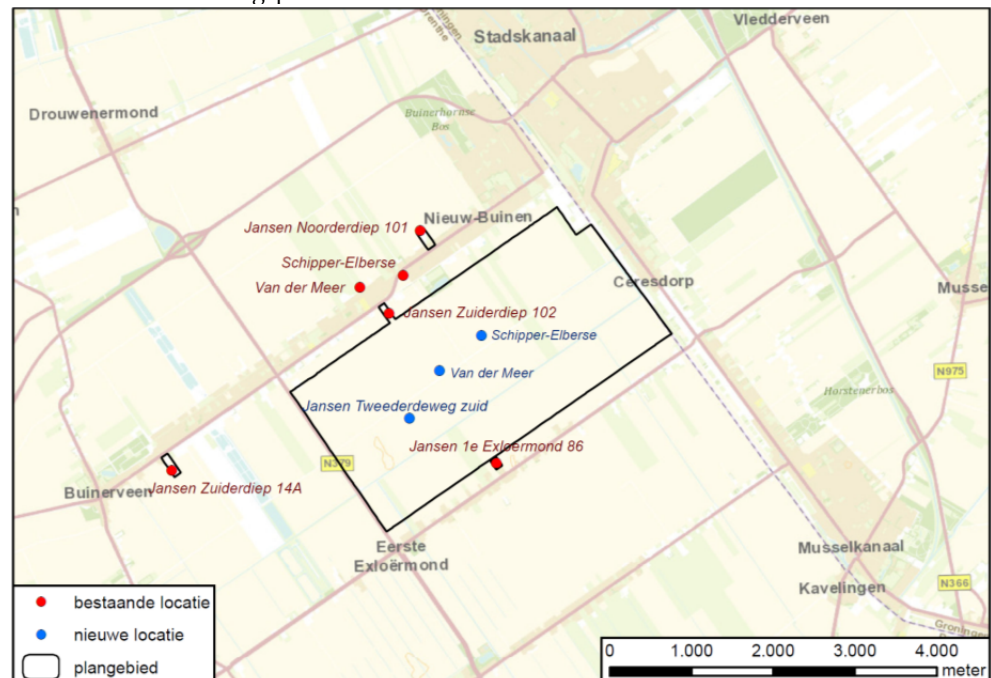
Om het geheel, de vier verplaatsters, de herontwikkeling van de oude locaties en het energiebouwblok, mogelijk te maken moet de gemeente Borger-Odoorn nieuwe bestemmingsplannen vaststellen. Voor melkveebedrijf Pegge, melkveebedrijf Van der Meer en akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn reeds bestemmingsplannen in procedure gebracht en inmiddels onherroepelijk geworden. In deze zogenaamde postzegelbestemmingsplannen voor Van der Meer en Schipper-Elberse is zowel de oude als nieuwe locatie geregeld.

Perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen

Het nieuwe bestemmingsplan (perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen genoemd) maakt de verplaatsing van vier pluimveelocaties (Zuiderdiep 14a, Zuiderdiep 102, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) van initiatiefnemer Jansen naar de Tweederdeweg Zuid mogelijk. In het bestemmingsplan treft de gemeente een planologische voorziening om de agrarische activiteiten op Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 na een termijn van vijf jaar te beëindigen. Voor de locatie Noorderdiep 101 geldt dat uiterlijk vijf jaar na van kracht worden van het bestemmingsplan de locatie bestemd wordt voor agrarisch gebruik zonder veehouderij. De locatie Zuiderdiep 102 wordt direct wegbestemd via het bestemmingsplan. Ook biedt het nieuwe bestemmingsplan mogelijkheden voor het vestigen van een vergistingsinstallatie op Tweederdeweg Zuid. Ondanks het feit dat er voor melkveebedrijf Van der Meer en akkerbouw Schipper-Elberse reeds bestemmingsplannen in procedure zijn gebracht en inmiddels onherroepelijk zijn geworden, zijn de nieuwe locaties aan de Tweederdeweg Zuid voor beide initiatiefnemers desondanks ook onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan. Gezien de reacties op het voorontwerp-bestemmingsplan dat van 14 juli tot 12 september 2011 ter inzage heeft gelegen, zal in het ontwerp-bestemmingsplan voor akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse en melkveebedrijf Van der Meer de mogelijkheid tot het vestigen van intensieve veehouderij worden verwijderd. Tevens zal voor het akkerbouwbedrijf veehouderij worden uitgesloten en de mogelijkheid voor uitbreiding van bebouwing wordt beperkt door een 'enge' begrenzing. Deze 'enge' begrenzing is niet van toepassing op het bouwblok van Van der Meer aan de Tweederdeweg Zuid. Van der Meer heeft derhalve de mogelijkheid tot uitbreiding.

Voor de onderdelen Jansen, Van der Meer en de vergistingsinstallatie is dit planMER geschreven. In onderstaande afbeelding staat het plangebied weergegeven dat geldt voor het initiatief van verplaatsingen en het vestigen van een vergistingsinstallatie. Dit

plangebied wordt gehanteerd voor het planMER en komt overeen met de begrenzing van het nieuwe bestemmingsplan.

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven over de planologische stand van zaken van het gehele initiatief.

Bouwblok	Planologisch status	In nieuw bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Jansen Zuiderdiep 14a (Hospers)	Bestaand recht.	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>). Bestemming wordt dan automatisch omgezet in woonbestemming (uit te werken).
Jansen Zuiderdiep 102 (Corzaan)	Bestaand recht.	Ja, het wegbestemmen wordt feit via het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Jansen Eerste Exloërmond 86	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt deze opgeheven (omgezet in agrarisch gebied met landschappelijke waarden zonder bouwblok).
Jansen Noorderdiep 101	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt de locatie bestemd voor agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij.
Jansen Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, betreft verplaatsingslocatie voor pluimveehouderij. De locatie is opgenomen in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).

Bouwblok	Planologisch status	In nieuw bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Van der Meer Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik met grondgebonden veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor intensieve veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Schipper-Elberse Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Schipper-Elberse Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht.	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Pegge Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Nee, valt buiten de plangrens van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Vergistingsinstallatie Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, is onderdeel van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).

Voornemen

Het voornemen bestaat uit de (gefaseerde) verplaatsing van pluimveebedrijf Jansen naar de Tweederdeweg Zuid. Ook de verplaatsing van het melkveebedrijf van Van der Meer en akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn onderdeel van het voornemen ((intensieve) veehouderij bestemming verwijderd). Daarnaast wordt er een energiebouwblok (vergistingsinstallatie) gerealiseerd aan de Tweederdeweg Zuid.

De ontwikkeling van melkveebedrijf Pegge is planologisch bestemd en in werking en maakt geen deel meer uit van het voornemen in dit planMER.

Pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zijn m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten (m.e.r. = milieueffectrapportage – de procedure). De effecten van het pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok worden dan ook beschreven in dit planMER.

Verwacht mag worden dat de verplaatsing van het akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse geen effecten met zich meebrengt voor wat betreft stikstof en geur en dat ook de effecten op de overige thema's zeer beperkt zijn. De verplaatsing is ook geen m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit en is planologisch al bestemd. Het nieuwe bestemmingsplan zorgt voor een verdere planologische beperking (geen mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve

veehouderij). De effecten van de verplaatsing van akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn dan ook geen onderdeel van de effectbeschrijving in dit planMER.

Milieueffectrapportage

Voor enkele onderdelen van het voornemen is sprake van de plicht tot milieueffectrapportage (m.e.r.) of de plicht om te beoordelen of m.e.r. nodig is. Het bestemmingsplan is als plan m.e.r.-plichtig, omdat deze kaders stelt aan m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten. Daarnaast is de pluimveehouderij m.e.r.-plichtig. Waarschijnlijk is de vergistingsinstallatie niet m.e.r.-beoordelingsplichtig, maar deze is voor de zekerheid wel behandeld in dit MER. De eerste stap in de m.e.r.-procedure is het uitbrengen van een startnotitie. Nadat de gemeente Borger-Odoorn in 2009 aan de hand van een startnotitie milieueffectrapportage advies heeft ingewonnen (o.a. van de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage), is medio 2011 een gecombineerd planMER/besluitMER uitgebracht. Bij nader inzien is die keuze voor deze combi verwarrend geweest, omdat de eisen voor planMER en besluitMER verschillend zijn. Dit blijkt ook uit het advies van de Commissie voor de m.e.r. over dit combi-MER (6 oktober 2011, nr. 2306-78). Besloten is om gekoppeld aan de besluitvorming van het bestemmingsplan een planMER op te stellen, het voorliggende document. In het kader van de vergunningverlening voor pluimveebedrijf Jansen zal een besluitMER worden opgesteld.

Doordat het planMER ter onderbouwing dient van het bestemmingsplan, zijn daarin de milieueffecten van het plan en eventuele alternatieven inzichtelijk gemaakt. Een ieder kan op het bestemmingsplan en op het MER zijn zienswijzen indienen.

Achtergrond en probleemstelling

In Nieuw-Buinen hebben de ondernemers Van der Meer, Schipper-Elberse en Jansen gezamenlijk gekeken naar de eigen situatie en het initiatief genomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor verplaatsing. Reden is dat agrarische bedrijven in het algemeen te maken hebben met veranderingen in economische omstandigheden en de wet- en regelgeving. Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld uitbreiding van het bedrijf, zijn op huidige locaties vaak niet mogelijk. De locaties zijn gelegen nabij burgerwoningen, de maximale groei is bereikt (normering voor geur en geluid) en/of er is letterlijk geen ruimte meer op de locatie. Dit beperkt de bedrijven in groei of zelfs in het voortbestaan (rendabele bedrijfsvoering). Verplaatsen is een mogelijkheid om te kunnen blijven bestaan en zelfs te groeien. De overheden (rijk, provincie en gemeente) stimuleren en ondersteunen dergelijke initiatieven.

Doelstellingen ondernemers, gemeente en in ruimer perspectief

De ondernemers zijn door de beschreven omstandigheden en problemen gekomen tot het initiatief om aan de Tweederdeweg Zuid te Nieuw-Buinen hun verplaatsingen te realiseren. Gezocht is naar innovatieve oplossingen om de bedrijven op een locatie samen te brengen en de verplaatsing te financieren. Zo is het plan om een energiebouwblok te realiseren, mede voor het verwerken van eigen afvalstoffen (mest) en het opwekken van energie, ontstaan. Tevens wordt gezocht naar mogelijkheden voor herontwikkeling van de oude locaties.

De gemeente Borger-Odoorn is vanwege haar bereidheid om planologisch medewerking te verlenen en een bestemmingsplan op te stellen mede-initiatiefnemer. Tevens begeleidt zij de ondernemers en vervult zij de rol van bevoegd gezag als het gaat om de vergunningverlening. De gemeente doet mee omdat het verplaatsen van de bedrijven past in haar (toekomst)visie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het benutten van de ruimte (Tweederdeweg Zuid) voor de landbouw en nieuwe economische activiteiten. Maar ook het ontlasten (geur, lucht en verkeer) van het dorpslint. De gemeente staat met de ontwikkeling van het gebied niet alleen de realisatie van de verplaatsers en het energiebouwblok voor ogen, maar heeft ook de wens dat op termijn zich in het gebied nog meer bedrijven gaan vestigen.

Referentiesituatie

De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie + autonome ontwikkeling. Het voornemen is door middel van alternatieven vergeleken met deze referentiesituatie.

Huidige situatie

De huidige situatie die relevant is voor dit planMER is in onderstaande tabellen weergegeven. Dit is de huidige stalbezetting (met uitzondering van Zuiderdiep 102) van het pluimveebedrijf Jansen en het melkveebedrijf van Van der Meer op de huidige locaties.

Locatie	Huidige situatie vergund aantal vleeskuikens
Zuiderdiep 14a (Hospers)	32.000 stuks
Zuiderdiep 102 (Corzaan)	28.000 stuks*
Eerste Exloërmond 86	60.000 stuks
Noorderdiep 101	120.000 stuks
Tweederdeweg Zuid	0 stuks
Totaal	240.000 stuks

* 28.000 stuks vergund, momenteel niet aanwezig (Na contact met de gemeente en Dhr. Jansen is gebleken dat de stallen op de locatie Zuiderdiep 102 per direct opgevuld kunnen worden met vleeskuikens. Derhalve is de locatie Zuiderdiep 102 meegenomen als onderdeel van de referentiesituatie).

Locatie	Huidige situatie vergund aantal melkvee
Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 vrouwelijk jongvee tot 2 jaar
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0 stuks

Autonome ontwikkeling

Een voor dit planMER relevante autonome ontwikkeling is dat binnen enkele jaren alle bovenvermelde stallen moeten voldoen aan de AMvB-huisvesting. De referentie bestaat derhalve uit de huidige vergunde veebezetting, met inachtnaam dat de stallen waarin deze is gehuisvest, voldoet aan de normen van de AMvB-huisvesting.

In het plangebied speelt ook een ander initiatief namelijk het windpark De Drentse Monden. Voor het windpark Oostermoer en De Drentse Monden is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd in het planMER. In deze gevoeligheidsanalyse wordt ingegaan op mogelijke

cumulatie van effecten met de bedrijfsverplaatsingen Van der Meer en Jansen en de ontwikkeling van het energiebouwblok.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige situatie en referentiesituaties die in dit MER zijn gehanteerd.

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
Huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting Referentie voor alle thema's in dit planMER (m.u.v. de Passende Beoordeling voor het planMER)	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Huidige situatie vergund (huidige stalsystemen) Referentie voor Passende Beoordeling op planMER niveau voor een bestemmingsplan	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Vergund 2004 (toemailge stalsystemen) Referentie voor Passende Beoordeling op het niveau voor een vergunningsaanvraag	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	70.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	95.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	

Milieugebruiksruimte

In dit planMER is in beeld gebracht hoeveel groei er mogelijk is vanuit milieueisen voor stikstof, geur en fijn stof. Dit wordt ook wel aangeduid met de term “milieugebruiksruimte”.

Stikstof

Voor de ammoniakuitstoot, een verzurende stof die als onderdeel van de neerslag aan stikstof natuurgebieden belast, geldt vooral de eis dat Europees beschermde Natura 2000-gebieden niet significant aangetast mogen worden. De achtergrondbelasting (het totaal van de neerslag aan stikstof) is zo hoog, dat er geen gram bij mag. Om die reden kan het initiatief de uitstoot aan stikstof niet uitbreiden, tenzij er ergens anders uitstoot gesaneerd wordt. Hoe verder het Natura 2000-gebied afligt van het initiatief, des te lager is de belasting van het gebied door het initiatief.

Geur

Voor geurhinder geldt de Wet geurhinder en veehouderij als maatstaf. Bij uitbreiding of verplaatsing van een veehouderij moet de gemeente toetsen of dit niet leidt tot een overschrijding van geurnormen voor “burgerwoningen” in het buitengebied resp. in de bebouwde kom. Voor de meeste veehouderijen is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt, hetgeen inhoudt dat ze maar beperkt kunnen groeien en tegen hun geurgrenzen ‘aanlopen’. Voor melkveehouderij gelden vaste afstanden tot burgerwoningen en geldt de geurfactor dus niet. De milieuruimte rondom het woonlint en de woonkern is beperkt. De meest benutbare milieuruimte voor wat betreft geur is te vinden tussen het woonlint Nieuw-Buinen en het woonlint Eerste Exloërmond. Ook tussen het woonlint Eerste Exloërmond en het woonlint Tweede Exloërmond is er ruimte beschikbaar wat betreft geur.

Fijn stof

Fijn stof bestaat uit in de lucht zwevende deeltjes die kleiner zijn dan 10 micrometer, die kunnen leiden tot gezondheidsproblemen en tot vroegtijdige sterfte. Wettelijk zijn grenswaarden vastgelegd, waarboven de fijn stof-concentratie in een bepaalde hoeveelheid tijd niet mag komen. De fijn stof-concentratie in Nieuw-Buinen ligt betrekkelijk ver onder die norm. Dit betekent dat er nog veel ruimte is voor uitbreiding van veehouderij, die deze uitstoot.

Stalmaatregelen

Voor de bovengenoemde milieubelastende stoffen (stik stof, geur, fijn stof) bestaan in de veehouderij mogelijkheden om deze door stalinnovatie te beperken. Dit betekent dat uitbreiding toch mogelijk kan zijn, zonder dat er sprake is van een toename aan milieubelasting.

Alternatieven

De effecten van het voornemen zijn volgens drie alternatieven verkend in het MER. Het voornemen wordt fasegewijs gerealiseerd, voor zover het pluimveebedrijf Jansen betreft. Om recht te doen aan de fasering en om de maximale ruimte die het bestemmingsplan biedt te laten zien, zijn drie alternatieven relevant voor dit planMER.

Basisalternatief

Het basisalternatief bestaat uit:

- De realisatie van een pluimveebedrijf met 300.000 vleeskuikens aan de Tweederdeweg Zuid. In eerste instantie (tot maximaal vijf jaar) blijven tevens de locaties van Jansen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101 in werking, waarbij voor deze locaties middels het vergunningspoor AMvB-maatregelen worden vereist. Dit maakt onderdeel uit van het basisalternatief.
- Een vergistingsinstallatie met een omvang van 50.000 ton per jaar, ook aan de Tweederdeweg Zuid.
- Van der Meer heeft op zijn nieuwe locatie 125 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

Termijnalternatief

Het termijnalternatief bestaat uit:

- Op termijn (na vijf jaar) zullen de pluimveestallen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en aan Noorderdiep 101 worden opgeheven. Op dat moment is het pluimveebedrijf Jansen alleen nog gevestigd aan de Tweederdeweg Zuid. Het bedrijf groeit op de Tweederdeweg Zuid door naar 350.000 vleeskuikens.
- De vergistingsinstallatie houdt een capaciteit van 50.000 ton per jaar.
- Van der Meer groeit op zijn nieuwe locatie naar 150 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

Worst-case alternatief

Het bestemmingsplan biedt een bepaalde ruimte op de bouwblokken voor mogelijke uitbreiding. Vanuit planMER-optiek is het relevant te onderzoeken wat de maximaal mogelijke effecten zijn, als die ontwikkelruimte benut wordt. Binnen het nieuwe bouwblok van pluimveehouderij Jansen aan de Tweederdeweg Zuid is in het bestemmingsplan ruimte voor het bijbouwen van één extra stal met 50.000 kippen. Ter plaatse van de bestaande locaties die nog maximaal vijf jaar in werking zijn (Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) wordt het bouwblok 'eng' begrensd rond de stallen, zodat er van uitbreidingsruimte geen sprake is. Ter plaatse van het bouwblok voor de vergistingsinstallatie is geen ruimte voor extra capaciteit, dus blijft de omvang 50.000 ton/jaar. Voor wat betreft Van der Meer bestaat er vanuit worst-case optiek de mogelijkheid dat de bedrijfsvoering op beide locaties (Noorderdiep en aan de Tweederdeweg Zuid) op een moment in werking is. Na een termijn van vijf jaar is deze situatie niet meer mogelijk.

Een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) is geen onderdeel van dit planMER. In het nog op te stellen besluitMER is het MMA wel één van de te bemerken alternatieven.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de alternatieven die in dit MER zijn behandeld.

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
Basialternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	0	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	300.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	125 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Termijnalternatief	Zuiderdiep 14a	0 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	0 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	0 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	0 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	150 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Worst-case alternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	300 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 270 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	

Met het basisalternatief is de situatie welke de eerste vijf jaar ontstaat bemerkt. Met het termijnalternatief bemerken we de situatie welke ontstaat na vijf jaar waarbij Jansen doorgroeit naar 350.000 vleeskuikens en Van der Meer naar 150 melk- en kalfkoeien met bijbehorende vrouwelijk jongvee hetgeen hun streven is. Het worst-case alternatief laat de effecten zien ten gevolgen van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan gedurende een periode van 5 jaar biedt.

Effecten van de alternatieven

Op basis van modelberekeningen aan de alternatieven is bepaald wat de ammoniakuitstoot vanuit de veehouderij en de stikstofuitstoot vanuit de vergister is en in welke hoeveelheden deze neerslaat op natuurgebieden. Verder is berekend welke geurhinder te verwachten is. De effecten voor andere aspecten zijn vooral verkregen door de alternatieven te linken aan documentatie die beschikbaar is over bijvoorbeeld natuur- en landschapswaarden en de verkeerssituatie in het plangebied. In onderstaande tabel is het resultaat van deze beoordeling weergegeven.

		Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Thema	Aspect			
Natuur	Stikstofdepositie Natura 2000-gebieden	0/-	0/-	-
	Stikstofdepositie Wav-gebieden en EHS-gebieden	0/-	0/-	-
	Invloed op soorten	0	0	0
Geur	Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0	+	-
	Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	+	-
Fijn stof	Oplossen van knelpunten	0/+	+	0
	Verkeer en fijn stof	0	0/+	0/-
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen	-	-	-
	Beïnvloeding (context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	-	-	-
	Beïnvloeding van archeologische waarden	0/-	0/-	0/-
Verkeer en vervoer	Gevolgen voor verkeersafwikkeling	0	0	0
	Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	+	0/-

Thema	Aspect	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Bodem en water	Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen	0	0	0
	Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0
Duurzaamheid	Effecten op duurzaamheid	+	+	+

Gevoeligheidsanalyse windpark De Drentse Monden

Door de windparken en de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok kan er een cumulatief effect ontstaan op de thema's landschap, cultuurhistorie en archeologie, verkeer & vervoer en duurzaamheid.

De landschappelijke kwaliteit, voornamelijk het open en uitgestrekte karakter, wordt beïnvloed door de windparken. Ook de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zorgen voor beïnvloeding van de landschappelijke kwaliteiten. Op welke schaal de windparken bijdragen aan beïnvloeding van de landschappelijke kwaliteiten in de Veenkoloniën valt te bezien. De Rijksadviseur voor het landschap benoemt juist dat de grote hoogveenontginningsgebieden (de Peel en de Veenkoloniën) vanuit de schaal en de ontstaansgeschiedenis van het landschap een logische plek zouden zijn voor de ontwikkeling van windturbines (Rijksoverheid, december 2009: *Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig*). Beide ontwikkelingen kunnen zorgen voor een cumulatief effect op het thema landschap. Of dit gezien wordt als aantasting of niet is in sterke mate afhankelijk van het perspectief.

Door de windparken zal ook het aantal verkeersbewegingen in het plangebied toenemen. Tijdens de bouw is er een grote toename van verkeersbewegingen. Dit is een tijdelijke situatie waarvoor de nodige verkeersmaatregelen genomen worden. Als de windturbines in werking zijn is de verkeerstoename zeer beperkt. Ook door de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok nemen de verkeersbewegingen toe in het plangebied. De windturbines hebben naar verwachting nauwelijks een cumulatief negatief effect op de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid.

Daarentegen zorgen de windparken voor wat betreft het thema duurzaamheid voor positieve effecten. Zo kunnen onder andere het pluimveebedrijf Jansen en melkveebedrijf Van der Meer profiteren van duurzaam opgewekte energie. Echter dient daarbij de kanttekening geplaatst te worden dat het energiebouwblok (mestvergistingsinstallatie) ook al zorgt voor aanlevering van energie.

Conclusies

Na een termijn van vijf jaar (het termijnalternatief) heeft de verplaatsing van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het vestigen van het energiebouwblok gemiddeld genomen positieve gevolgen voor geur, fijn stof en verkeer. Alle drie de alternatieven hebben positieve gevolgen voor duurzaamheid. Het basisalternatief en het worst-case alternatief scoren soms negatief, hetgeen een vinger aan de

pols van de gemeente betekent. Dit is in de volgende paragraaf uitgewerkt in de vorm van een aantal aanbevelingen.

Aanbevelingen

Natuurbeschermingswet

Een belangrijk aandachtspunt is de bescherming van Natura 2000-gebieden door middel van de Natuurbeschermingswet 1998. De gemeente Borger-Odoorn en de initiatiefnemers wordt aangeraden de beleidsontwikkelingen hierover nauwgezet te volgen en te bezien of een eventuele uitwerking van dit beleid in het bestemmingsplan dient te worden opgenomen. Alhoewel de Natura 2000-gebieden op grote afstand liggen van het plangebied, wordt geadviseerd om in het bestemmingsplan een voorwaarde op te nemen dat de gemeente alleen bij zicht op toestemming vanuit de Natuurbeschermingswet medewerking verleent aan de planologische bepaling t.a.v. het bouwvlak. Overwogen kan worden om aanvullend daaraan te verwijzen naar het provinciale beleidskader Stikstof Drenthe en Natura 2000. Met name de ontwikkeling van het pluimveebedrijf Jansen, gecombineerd met het in stand houden van locaties in het lint, verdient juridisch (Nbw) nadrukkelijk aandacht.

Economische uitvoerbaarheid

In dit planMER is het uitgangspunt dat de pluimveelocaties Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101 uiterlijk vijf jaar na het in werking treden van het bestemmingsplan vervallen. Ingevolge het bepaalde in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening gaat een bestemmingsplan vergezeld van een toelichting waarin ook inzicht wordt gegeven in de uitvoerbaarheid van het plan. Aan de gemeente is dan ook geadviseerd om de economische uitvoerbaarheid van het plan in beeld te brengen. De gemeente heeft deze aanbeveling opgevolgd en geconcludeerd kan worden dat de verplaatsing zal worden betaald uit private middelen. Er wordt vanuit de gemeente geen bijdrage aan het initiatief gedaan. Kosten die gemaakt worden als gevolg van bijvoorbeeld de aanleg van de inrit zijn gedekt via de legesverordening. Er zullen maatregelen aan de Tweederdeweg Zuid getroffen worden omdat de vergister extra verkeersbewegingen tot gevolg heeft waarop de Tweederdeweg Zuid niet is berekend. De vergoeding van deze kosten wordt vastgelegd in een exploitatieovereenkomst met de initiatiefnemer van de vergister. Het plan is hiermee voor de gemeente economisch uitvoerbaar. De bestemmingsplanregels bieden voldoende zekerheid dat de agrarische activiteiten op de achter te laten locaties op termijn vervallen.

Controle, handhaving, rapportage

Eén van de uitgangspunten van het project is het op termijn beëindigen van de mogelijkheden voor het houden van vee op de achter te laten locaties. In verband daarmee is voor een aantal veehouderijlocaties de beëindiging van de bedrijfsactiviteiten planologisch vastgelegd. De gemeente zal moeten toezien op de naleving daarvan door de locaties in het controle- en handhavingsprogramma op te nemen.

Mitigerende maatregelen

In dit planMER is een aantal mitigerende maatregelen genoemd. In enkele zienswijzen zijn zorgen geuit omtrent de grootschalige ontwikkeling op met name het bouwvlak van pluimveebedrijf en de vergistingsinstallatie.

De gemeente kan in overweging nemen om – eventueel in overleg met betrokkenen binnen het project en betrokken in de omgeving – invulling te geven aan mitigerende maatregelen. Denk hierbij met name aan de volgende mogelijkheden:

- Versnelde beëindiging van de activiteiten op de locaties in het lint (korter dan vijf jaar).
- Omwonenden betrekken bij de herontwikkeling van deze locaties.
- Maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren, zoals routing direct vanaf de Drentse Mondenweg en aanpassing van kritieke verkeersknelpunten (genoemd is de omgeving van het zwembad). Aanpassingen voor wat betreft de verkeersveiligheid bij het zwembad is niet nodig wanneer gekozen wordt voor routing via de Drentse Mondenweg.
- Een actief stimuleringsbeleid om de vergistingsinstallatie een zo duurzaam mogelijk profiel te geven.

Procedure m.e.r.

Proceduureel gezien dient de gemeente Borger-Odoorn dit planMER ter visie te leggen met het bestemmingsplan. Dit dient bij iedere stap in de planologische procedure plaats te vinden. Voor de omgevingsvergunning van pluimveebedrijf Jansen dient bovendien een besluitMER te worden bijgevoegd tijdens de vergunningprocedure.

Hoe verder?

Op basis van de zienswijzen op het bestemmingsplan en dit planMER zal de gemeenteraad het bestemmingsplan gaan vaststellen. Dit nieuwe bestemmingsplan vervangt vanaf dat moment de vigerende bestemmingsplannen nadat het in werking is getreden.

HOOFDSTUK 1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat eerst het initiatief in de gemeente Borger-Odoorn beschreven voor verplaatsing van een aantal agrarische bedrijven. Vervolgens gaat het in op de aanleiding voor dit milieueffectrapport betreffende enkele onderdelen uit dit initiatief, namelijk de realisatie van één pluimveehouderij, één melkveehouderij en realisatie van een mestvergistingsinstallatie op het energiebouwblok aan de Tweederdeweg Zuid in de gemeente Borger-Odoorn. Daarnaast geeft dit hoofdstuk aan hoe de m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de besluitvorming over het bestemmingsplan, die de ontwikkelingen mogelijk maakt. Het hoofdstuk besluit met een leeswijzer voor het document.

1.1

HET INITIATIEF

1.1.1

HET GEHELE INITIATIEF

Vier agrarische bedrijven hebben gezamenlijk het initiatief genomen om hun bedrijven te verplaatsen naar een nieuwe locatie gelegen aan de Tweederdeweg Zuid te Nieuw-Buinen (verder te noemen: 'project Nieuw Buinen'). Verder maakt het vestigen van een vergistingsinstallatie deel uit van dit initiatief.

Het totale initiatief betreft:

1. Een nieuwe locatie voor melkveebedrijf Van der Meer.
2. Een nieuwe locatie voor akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse.
3. Een nieuwe locatie voor pluimveebedrijf Jansen.
4. Een nieuwe locatie voor melkveebedrijf Pegge.
5. De ondernemers Van der Meer, Schipper-Elberse en Jansen zijn nu gevestigd in de lintbebouwing in Nieuw Buinen. Het melkveebedrijf Pegge was gevestigd in Overijssel. Op deze locaties is de huidige functie reeds vervallen of zal deze op termijn gaan vervallen. Op de locaties zullen herontwikkelingen plaatsvinden (geen veehouderij).
6. Ontwikkeling van een energiebouwblok (vergisting van mest en co-fermentaten).

1. Melkveebedrijf Van der Meer:

Er is reeds een bestemmingsplan vastgesteld en onherroepelijk van kracht. In dit bestemmingsplan is ook de oude locatie opgenomen. De nieuwe locatie is desondanks ook onderdeel van een nieuw bestemmingsplan. Daarin wordt geregeld dat de mogelijkheid voor intensieve veehouderij komt te vervallen. In onderstaande tabel staat het aantal melkvee in de huidige en de nieuwe situatie weergegeven voor zowel de oude als nieuwe locatie.

Tabel 1

Van der Meer Noorderdiep
en Tweederdeweg Zuid

Locatie	Vergund 2004	Huidige situatie vergund	Eerste vijf jaar: gewenst aantal melkvee	Na vijf jaar: gewenst aantal melkvee
Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	0 stuks	0 stuks
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0 stuks	0 stuks	125 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	150 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar*
Totaal	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	125 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	150 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar

* Planologisch wordt op deze locatie de ruimte geboden voor een ruim bouwvlak. Uit analyse blijkt dit zo ruim te zijn dat hier 300 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar en 270 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar in passen. Dit wordt beoordeeld in de worst-case (zie paragraaf 4.4.4).

2. Akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse:

Een akkerbouwbedrijf (150 hectare) dat zich richt op bloembollenteelt en innovatieve teelten. Er wordt gezocht naar verbreding van de activiteiten, bijvoorbeeld in de saffraanteelt met werkgelegenheidskansen. Het bedrijf is reeds in werking, er is reeds een bestemmingsplan vastgesteld en onherroepelijk van kracht. In dit bestemmingsplan is ook de oude locatie opgenomen. De nieuwe locatie is desondanks ook onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan. Dit omdat de mogelijkheid voor intensieve veehouderij komt te vervallen, die nu nog in het vigerende postzegel bestemmingsplan mogelijk is.

3. Pluimveebedrijf Jansen:

Het bedrijf heeft meerdere pluimveebedrijven in en nabij Nieuw-Buinen. Eén locatie wordt direct verplaatst naar de Tweederdeweg Zuid: stal Corzaan aan Zuiderdiep 102 (nu al gesloten). De locaties aan het Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 blijven nog vijf jaar bestaan en worden dan opgeheven als agrarisch bouwvlak. Na een termijn van 5 jaar wordt de locatie Noorderdiep 101 bestemd voor agrarisch gebruik zonder veehouderij. Op de locatie Noorderdiep 101 is ook een bedrijfswoning (voor eigen bewoning of een medewerker) gelegen.

Tabel 2

Pluimveebedrijf Jansen
oude en nieuw situatie

Locatie	Vergund 2004	Huidige situatie vergund aantal vleeskuikens	Eerste vijf jaar: aantal vleeskuikens	Na vijf jaar: aantal vleeskuikens
Zuiderdiep 14a (Hospers)	32.000 stuks	32.000 stuks	32.000 stuks	0 stuks
Zuiderdiep 102 (Corzaan)	28.000 stuks	28.000 stuks*	0 stuks	0 stuks
Eerste Exloërmond 86	70.000 stuks	60.000 stuks	60.000 stuks	0 stuks
Noorderdiep 101	95.000 stuks	120.000 stuks	120.000 stuks	0 stuks

Locatie	Vergund 2004	Huidige situatie vergund aantal vleeskuikens	Eerste vijf jaar: aantal vleeskuikens	Na vijf jaar: aantal vleeskuikens
Tweederdeweg Zuid	0 stuks	0 stuks	300.000 stuks	350.000 stuks
Totaal	225.000 stuks	240.000 stuks	512.000 stuks	350.000 stuks

* 28.000 stuks vergund, momenteel niet aanwezig.

In bovenstaande tabel staat het aantal vleeskuikens vergund in 2004, vergund in de huidige situatie (referentiesituatie voor de Passende Beoordeling) en het aantal vleeskuikens in de nieuwe situatie voor de eerste vijf jaar en na vijf jaar. In de eerste vijf jaar zullen er in totaal 512.000 vleeskuikens worden gehouden, waarvan er 300.000 stuks gehouden worden op de nieuwe locatie Tweederdeweg Zuid. Het is de bedoeling om uiterlijk 5 jaar na het van kracht worden van het bestemmingsplan ook de locaties Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 te beëindigen, maar door uitbreiding met 50.000 vleeskuikens aan de Tweederdeweg Zuid resteren er nog 350.000 stuks vleeskuikens aan de Tweederdeweg Zuid. Akkerbouw wordt ook onderdeel van de bedrijfsvoering (100 hectare). Op de locatie Noorderdiep 101 is het de bedoeling om uiterlijk 5 jaar na het van kracht worden van het bestemmingsplan agrarisch gebruik zonder veehouderij te realiseren.

Afbeelding 1

De nieuwe locatie aan de Tweederdeweg Zuid

4. Melkveebedrijf Pegge:

Dit bedrijf was gelegen in het Overijsselse Mander: Uelserweg 134. Het melkveebedrijf heeft in totaal 72 stuks melkrundvee en 35 hectare grond, waarvan achttien hectare in eigendom. Op initiatief van de gemeente Tubbergen wordt voor het gebied rond Hezingen en Mander op basis van verschillende projecten gewerkt aan ruimtelijke-, landschaps- en natuurontwikkeling. Hierdoor zijn er op de huidige locatie geen of nauwelijks ontwikkelingsmogelijkheden. De verplaatsing is reeds gerealiseerd en planologisch onherroepelijk en dus niet meer relevant voor dit planMER.

5. Herontwikkeling van de oude locaties:

Voor de locaties van Van der Meer en Schipper-Elberse verdwijnt de bedrijfsbestemming en wordt een woonbestemming gerealiseerd.

Een aantal stallen van Jansen (Zuiderdiep 102, Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86) wordt gesloten en de agrarische bestemming verdwijnt: stal Corzaan aan Zuiderdiep 102 wordt gesloopt (landbouwgrond). De locaties Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 worden uiterlijk vijf jaar na van kracht worden van het bestemmingsplan opgeheven. Voor de locatie Noorderdiep 101 geldt dat uiterlijk vijf jaar na van kracht worden van het bestemmingsplan de locatie bestemd wordt voor agrarisch gebruik zonder veehouderij. Omdat op de herontwikkellocaties nu nog onbekend is wat daar komt, kan dat niet in dit planMER beoordeeld worden. Derhalve worden deze herontwikkelingen verder niet in dit planMER beschreven. Wel wordt in dit planMER ingegaan op de situaties ten aanzien van de emissies vanaf deze locaties en het verkeersaspect.

6. Energiebouwblok:

Het energiebouwblok wordt gevestigd achter de nieuwe locatie van pluimveebedrijf Jansen. Het gaat om een bio-energiecentrale (BEC). De bio-energiecentrale bestaat uit een vergistingsinstallatie waarin door de vergisting van mest en co-substraten biogas ontstaat. Dit biogas wordt of verbrand in een verbrandingsmotor (WKK), waarmee elektriciteit en warmte worden geproduceerd, of het wordt omgezet in groen gas en in het aardgasnetwerk toegevoegd. De installatie zal op jaarbasis een capaciteit van maximaal 50.000 ton mest en co-substraten verwerken.

1.1.2

PLANOLOGISCHE STAND VAN ZAKEN VAN HET GEHELE INITIATIEF

Perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen

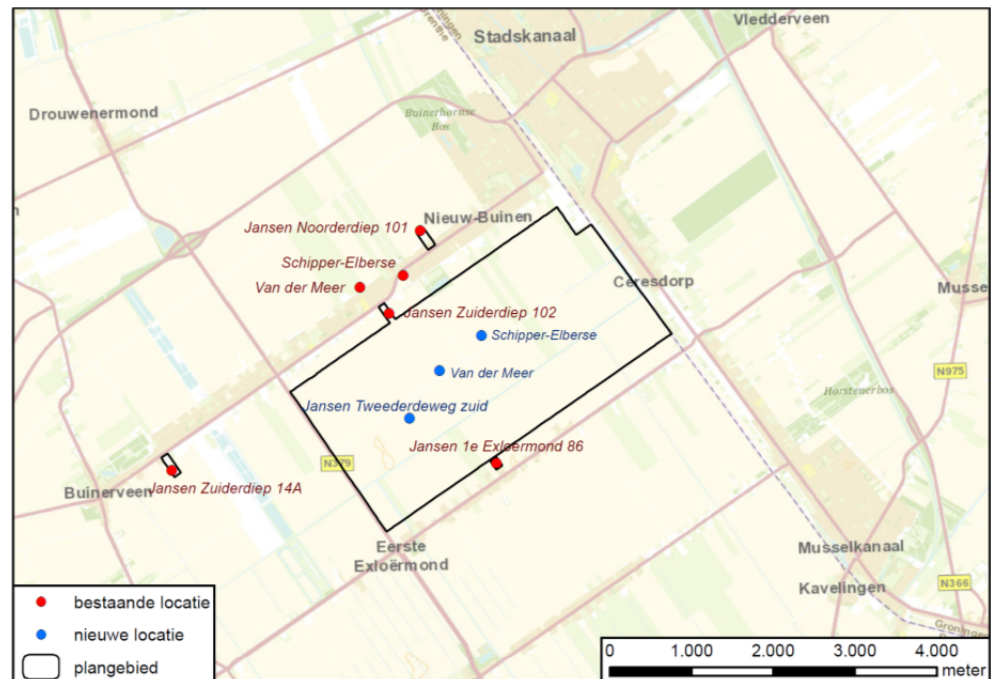
Het nieuwe bestemmingsplan (perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen genoemd) maakt de verplaatsing van vier pluimveelocaties (Zuiderdiep 14a, Zuiderdiep 102, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) van initiatiefnemer Jansen naar de Tweederdeweg Zuid mogelijk. In het bestemmingsplan treft de gemeente een planologische voorziening om de agrarische activiteiten op Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 na een termijn van vijf jaar te beëindigen. Voor de locatie Noorderdiep 101 geldt dat uiterlijk vijf jaar na van kracht worden van het bestemmingsplan de locatie bestemd wordt voor agrarisch gebruik zonder veehouderij. De locatie Zuiderdiep 102 wordt direct wegbestemd via het bestemmingsplan. Ook biedt het nieuwe bestemmingsplan mogelijkheden voor het vestigen van een vergistingsinstallatie op Tweederdeweg Zuid. Ondanks het feit dat er voor melkveebedrijf Van der Meer en akkerbouw Schipper-Elberse reeds bestemmingsplannen in procedure zijn gebracht en inmiddels onherroepelijk zijn geworden, zijn de nieuwe locatie aan de Tweederdeweg Zuid voor beide initiatiefnemers desondanks ook onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan. Gezien de reacties op het voorontwerp-bestemmingsplan dat van 14 juli tot 12 september 2011 ter inzage heeft gelegen, zal in het ontwerp-bestemmingsplan voor akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse en melkveebedrijf Van der Meer de mogelijkheid tot het vestigen van intensieve veehouderij worden verwijderd. Tevens zal voor het akkerbouwbedrijf veehouderij worden uitgesloten en de mogelijkheid voor uitbreiding van bebouwing wordt beperkt door een 'enge' begrenzing. Deze 'enge' begrenzing is niet van toepassing op het bouwblok van Van der Meer aan de Tweederdeweg Zuid. Van der Meer heeft derhalve de mogelijkheid tot uitbreiding.

Voor de onderdelen Jansen, Van der Meer en de vergistingsinstallatie is dit planMER geschreven. In onderstaande afbeelding staat het plangebied weergegeven dat geldt voor

het initiatief van verplaatsingen en het vestigen van een vergistingsinstallatie. Dit plangebied wordt gehanteerd voor het planMER en komt overeen met de begrenzing van het nieuwe bestemmingsplan. Voor de inhoudelijke beoordeling van de effecten in dit planMER is het studiegebied relevant (zie verder paragraaf 5.5.1).

Afbeelding 2

Plangebied planMER
bedrijfslocaties
Tweederdeweg Zuid

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven over de planologische stand van zaken van het gehele initiatief.

Tabel 3

Overzicht planologische
stand van zaken en te
regelen onderdelen in het
nieuwe bestemmingsplan

Bouwblok	Planologisch status	In nieuw bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Jansen Zuiderdiep 14a (Hospers)	Bestaand recht.	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>). Bestemming wordt dan automatisch omgezet in woonbestemming (uit te werken).
Jansen Zuiderdiep 102 (Corzaan)	Bestaand recht.	Ja, het wegbestemmen wordt feit via het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Jansen Eerste Exloërmond 86	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt deze opgeheven (omgezet in agrarisch gebied met landschappelijke waarden zonder bouwblok).
Jansen Noorderdiep 101	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt de locatie bestemd voor agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij.

Bouwblok	Planologisch status	In nieuw bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Jansen Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, betreft verplaatsingslocatie voor pluimveehouderij. De locatie is opgenomen in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Van der Meer Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik met grondgebonden veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor intensieve veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Schipper-Elberse Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Schipper-Elberse Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht.	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Pegge Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Nee, valt buiten de plangrens van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Vergistingsinstallatie Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, is onderdeel van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).

1.1.3

HET VOORNEMEN

Het voornemen bestaat uit de (gefaseerde) verplaatsing van pluimveebedrijf Jansen naar de Tweederdeweg Zuid. Ook de verplaatsing van het melkveebedrijf van Van der Meer en akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn onderdeel van het voornemen ((intensieve) veehouderij bestemming verwijderd). Daarnaast wordt er een energiebouwblok (vergistingsinstallatie) gerealiseerd aan de Tweederdeweg Zuid.

De ontwikkeling van melkveebedrijf Pegge is planologisch bestemd en in werking en maakt geen deel meer uit van het voornemen in dit planMER.

Pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zijn m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten (m.e.r. = milieueffectrapportage – de procedure). De effecten van het pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok worden dan ook beschreven in dit planMER.

Verwacht mag worden dat de verplaatsing van het akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse geen effecten met zich meebrengt voor wat betreft stikstof en geur en dat ook de effecten op de overige thema's zeer beperkt zijn. De verplaatsing is ook geen m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit en is planologisch al bestemd. Het nieuwe bestemmingsplan zorgt voor een verdere planologische beperking (geen mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve veehouderij). De effecten van de verplaatsing van akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn dan ook geen onderdeel van de effectbeschrijving in dit planMER.

Pluimveebedrijf Jansen

Algemeen

In totaal zullen 300.000 vleeskuikens worden gehouden, verdeeld over zes stallen.

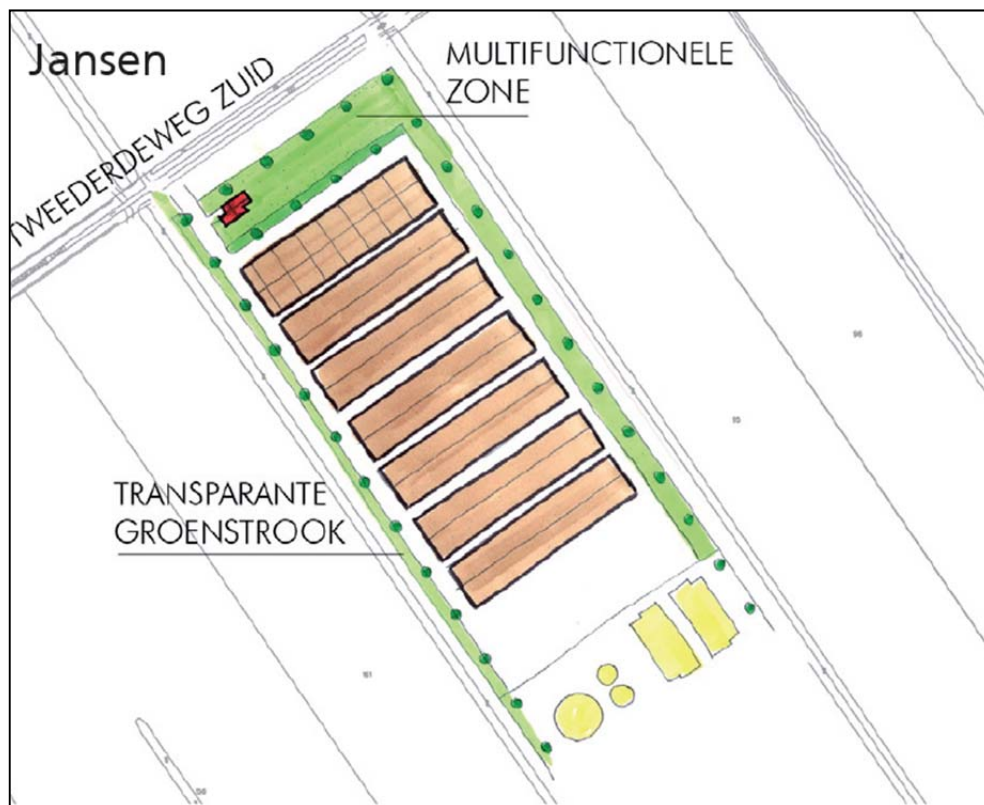
Akkerbouw wordt eveneens een onderdeel van de bedrijfsvoering. Daarnaast worden een woonhuis, een opslag/werkloods gerealiseerd.

Bouwblok

Het totale (bouw)perceel heeft een totaaloppervlakte van circa 6 ha. De stallen (25 x 108 meter) met een oppervlakte van circa 4,3 hectare worden dwars op het perceel geplaatst, zo komen ze achter elkaar te staan, op het perceel blijft ruimte over voor een erfpad aan de zijkant. Zie onderstaande afbeelding voor een situatietekening.

Afbeelding 3

Situatietekening Jansen
(Bron: Beeldkwaliteitsplan
bedrijfslocaties
Tweederdeweg Zuid
Nieuw-Buinen; Witpaard)

Voorzieningen

Het bedrijf wil grondwater onttrekken aan de bodem. Daartoe wordt een bron geslagen met een zuiveringsinstallatie. Dit water wordt gebruikt voor de drinkwatervoorziening van het pluimvee. Op het terrein wordt een wateropslag gerealiseerd van ongeveer 30 m3 per stal. Bedrijfsafvalwater wordt geloosd op een IBA. Het regenwater infiltreert op het terrein.

De verplaatsing vindt gefaseerd plaats, waarbij op termijn van maximaal vijf jaar alle huidige stallen naar de Tweederdeweg zijn verplaatst. Zie verder paragraaf 4.4.

Melkveehouderij Van der Meer

Algemeen

De nieuwe inrichting van melkveebedrijf Van der Meer wordt een melkveebedrijf met 125 stuks melkrundvee en 90 stuks jongvee. Het betreft een grondgebonden bedrijf, al het vee kent weidegang: jongvee dag en nacht, melkkoeien alleen overdag. Het bedrijf gaat samenwerken met een akkerbouwer. Het bedrijf, een gezinsbedrijf, wordt gangbaar uitgeoefend. Onderdelen van het bedrijf op hoofdlijnen worden: een woonhuis, een traditionele open ligboxenstal met dichte vloer, een jongveeststal, sleufsilos en een mestplaat. Mestopslag vindt plaats in de mestsilos met een capaciteit van 2499 m³.

Bouwblok

Het totale (bouw)perceel heeft een totaaloppervlakte van 2,78 ha en wordt centraal geplaatst binnen het aaneengesloten eigendom van circa 57 ha. Zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 4

Situatietekening Van der Meer

(Bron: Beeldkwaliteitsplan
bedrijfslocaties
Tweederdeweg Zuid
Nieuw-Buinen; Witpaard)

Energiebouwblok

Door Raedthuys Bio-energie Holding B.V. uit Enschede wordt een bio-energiecentrale (BEC) ontwikkeld op het energiebouwblok. Dit energiebouwblok is gesitueerd achter en op hetzelfde perceel als de pluimveehouderij Jansen aan de Tweederdeweg Zuid.

De bio-energiecentrale bestaat uit een vergistinginstallatie waarin door de vergisting van mest en co-substraten biogas ontstaat. Dit biogas wordt of verbrand in een verbrandingsmotor (WKK), waarmee elektriciteit en warmte wordt geproduceerd, of het wordt omgezet in groen gas en in het aardgasnetwerk gevoed. Beide opties zijn meegenomen, dit is van belang om te kunnen anticiperen op regelgeving en subsidieverstrekking van de overheid.

De installatie zal jaarlijks maximaal 50.000 ton biomassa verwerken. De biomassa bestaat voor maximaal 25.000 m³ uit mest en voor maximaal 25.000 m³ uit co-substraten. Co-substraten worden aan mest toegevoegd om de economische haalbaarheid van mestvergisting te vergroten. Voor de installatie mag het bedrijf uitsluitend eigen geproduceerde mest verwerken, en/of mest van een in de nabijheid gelegen bedrijf. De vergiste mest wordt op tot het bedrijf behorende gronden gebruikt of naar derden afgevoerd.

Indien gebruik wordt gemaakt van een verbrandingsmotor (WKK) produceert de BEC jaarlijks ruim 27 miljoen kWh aan elektriciteit. Deze elektriciteit wordt geleverd aan het elektriciteitsnet. Dit is voldoende om per jaar ruim 7.900 huishoudens van elektriciteit te voorzien. Ook ontstaat er warmte. Er zijn mogelijkheden om de warmte te benutten bij de omliggende agrarische bedrijven. Tevens is er een optie voor een droger meegenomen. In deze droger wordt de dikke fractie digestaat verder ingedroogd tot korrels. Ook hiervoor kan de warmte van de WKK worden benut.

Een tweede optie is om de kwaliteit van het biogas op te schalen tot aardgaskwaliteit. Daarmee wordt de verbrandingswaarde van het biogas op hetzelfde niveau gebracht als dat van aardgas. Daarvoor worden enkele stoffen (kooldioxide (CO₂), water en waterstofsulfide (H₂S)) uit het biogas verwijderd. Het methaangehalte stijgt door deze bewerking naar ongeveer 90 procent. Dit groen gas wordt ingevoerd in het aardgasnet. In de BEC kan ongeveer 7,3 miljoen m³ groen gas worden geproduceerd.

Vanuit de vergisters ontstaat digestaat. Dit restproduct wordt gescheiden in een dunne en dikke fractie en beide fracties worden toegepast als meststof in de landbouw.

Zowel de mest als co-substraten als de digestaat worden aan- en afgevoerd door middel van vrachtwagens. De ontsluiting van de BEC loopt achter de pluimveehouderij langs naar de Tweederdeweg Zuid.

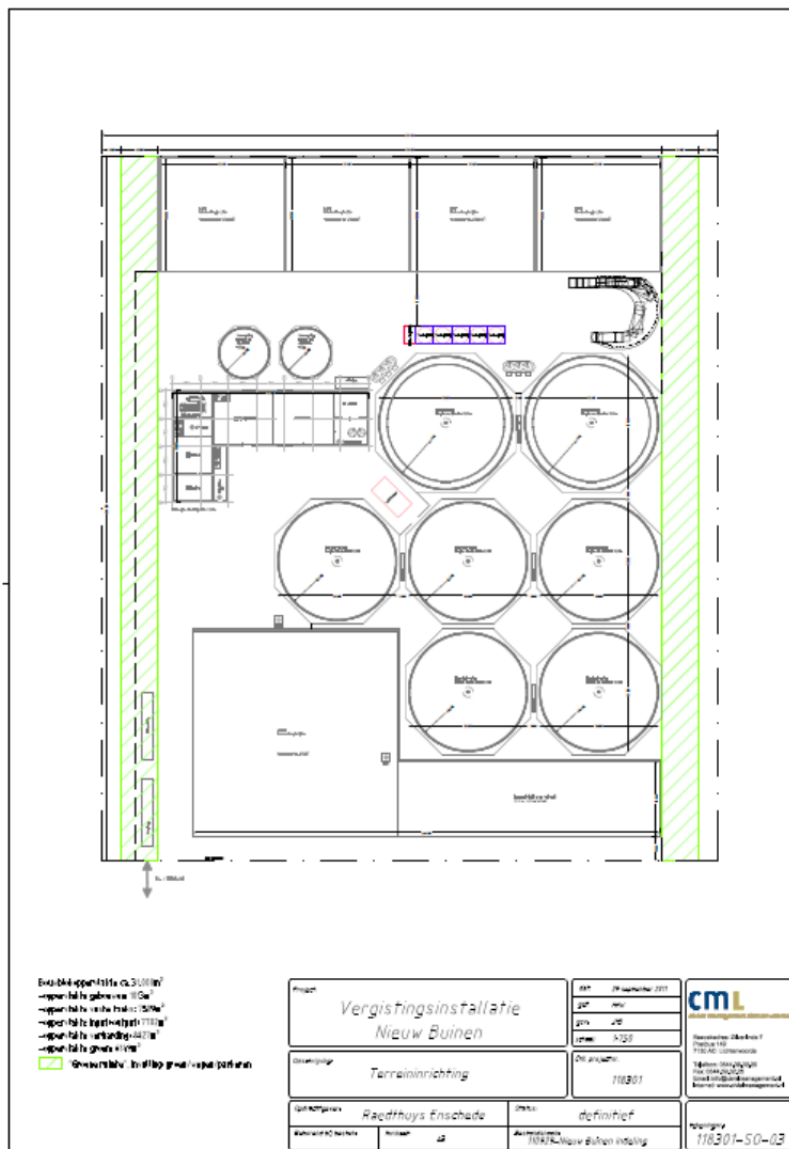
Binnen de BEC zijn twee personen werkzaam.

Bouwblok

Het bouwperceel heeft een omvang van circa 3,1 hectare (circa 164 bij 188 meter). Op de navolgende afbeelding is de indeling van het bouwperceel weergegeven.

Afbeelding 5

Indeling van het perceel
van het energiebouwblok
(bron: Raedthuys,
september 2011)

Het bouwblok is van zuid (boven) naar noord ingedeeld. Aan de zuidzijde bevindt zich de opslag voor de invoer van de vergisters. In het midden staan de bedrijfshal en de vergisters. Aan de noordzijde is de opslag van de dunne en dikke fractie digestaat.

Voorzieningen

Het bouwblok wordt aan de zuidkant begrensd door sleufsilo's voor de opslag van vaste co-producten. De hoogte van de wanden van de sleufsilo's is circa 2,5 meter, de oppervlakte van deze sleufsilo's is circa 4100 m². Tevens komen er twee betonnen en vijf polyester silo's (hoogte circa 10 meter) voor de opslag dunne co-substraten en mest. De betonnen silo's hebben een betonhoogte van circa 8 meter en een hoogte inclusief dak van circa 11 meter. De doorsnede van deze opslagen is circa 13 meter.

Centraal staan de bedrijfshal, twee hoofdvergisters, een navergister en de opslag van de dunne fractie digestaat. De bedrijfshal is circa 900 m² groot en de nokhoogte is circa 11 meter. In de bedrijfshal bevindt zich onder andere een kantoor, een ontvangstruimte, een kleine analyse en opslagruimte voor monsters van co-substraten en digestaat, de

warmtekrachtkoppeling met transformatorruimten, een hal voor de opwerkinginstallatie voor groen gas, ruimten voor de menging van de input van de vergisters alsmede voor de hygiëniserende van het digestaat en een opslaghal annex stalling en werkplaats.

De twee hoofdvergisters en de navergister hebben een betonhoogte van circa 10 meter (boven maaiveld) en een tophoogte (inclusief membraandak) van circa 15 meter. Rond de hoofdvergisters bevindt zich een mengring met een breedte van circa 2 meter en een hoogte van circa 1 meter. De totale doorsnede van deze vergisters inclusief mengring is circa 31 meter. De vloer van de vergisters en mengring ligt twee meter onder maaiveld. Voor de hoofdvergisters is dit noodzakelijk omdat de mengringen rond deze hoofdvergisters goed bereikbaar moeten zijn om ze te vullen met mest en substraat. De totale inhoud van de vergisters is circa 25.000 m³. De verblijftijd van de biomassa in de hoofdvergistingstanks is circa 121 dagen. Dit is ruim voldoende voor efficiënte vergisting van de beoogde biomassaströmen.

De vier opslagsilo's voor de dunne fractie digestaat hebben een betonhoogte van circa 10 meter. De tophoogte inclusief membraandak is circa 13 meter. Deze opslagbassins hebben elk een opslagcapaciteit van circa 7.400 m³. De totale opslag in deze silo's bedraagt circa 29.500 m³. De dikke fractie wordt opgeslagen in een opslagbunker (sleufsilos). De oppervlakte van deze bunker is circa 3000 m², de maximale opslagcapaciteit bedraagt circa 7.500 ton. Omdat meststoffen niet het gehele jaar in de landbouw mogen worden uitgereden, is een opslag voor een langere periode (groter dan 6 maanden) gewenst.

Naast deze grote bedrijfsonderdelen zijn er enkele kleinere onderdelen. Dit zijn bijvoorbeeld een fakkels, 2 Triolieten (mengers/vullers van de vergisters), een maïs bunker en een luchtwasser. Tevens is er ruimte gereserveerd voor de realisatie van een droger. Hiervoor een ruimte opgenomen van 70 bij 20 meter. Deze ruimte overlapt de opslagruimte van dikke fractie digestaat. Als de droger gerealiseerd wordt, is een kleinere opslag van dikke fractie digestaat nodig.

Doorgroei – situatie in 2020

In het bouwplan is nog beperkte ruimte, maar het bestemmingsplan begrenst de vergistingscapaciteit op maximaal 50.000 ton per jaar.

1.2

M.E.R.-PLICHT, AANPAK VOOR NIEUW BUINEN

M.E.R.-TERMINOLOGIE

In dit rapport worden de volgende termen gebruikt:

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

plan-m.e.r. = procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten (en volgt altijd de uitgebreide m.e.r.-procedure van de gemoderniseerde m.e.r.-wetgeving)

project-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor m.e.r.-plichtige milieuvergunningen zonder dat daarbij sprake is van een passende beoordeling in het kader van de Natura 2000 (en volgt altijd de beperkte m.e.r.-procedure van de gemoderniseerde m.e.r.-wetgeving)

besluit-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn (gedateerde term, toegepast voor m.e.r.-wetgeving vóór 1 juli 2010)

besluitMER = product van de besluit-m.e.r. procedure (gedateerde term, toegepast voor m.e.r.-wetgeving vóór 1 juli 2010)

Plan-m.e.r.

Bij de voorbereidingen van het bestemmingsplan is gebleken dat er sprake is van de plicht voor een planMER.

Deze plicht geldt voor wettelijke of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten;
- en/of waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

Bovendien is gebleken dat voor de pluimveehouderij Jansen de besluit-m.e.r.-plicht geldt. Voor de vergistingsinstallatie is naar verwachting niet langer sprake van besluit-m.e.r.-(beoordelings)plicht, omdat sinds 1 april 2011 het Besluit m.e.r. is gewijzigd. Echter, heeft de Commissie voor de m.e.r. geadviseerd om deze effecten wel in dit planMER in beeld te brengen en de gemeente heeft dit advies overgenomen in haar richtlijnen.

Het voornemen: plan-m.e.r.-plichtig

Omdat het bestemmingsplan een kader vormt voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, is sprake van planm.e.r.-plicht. De verplichting tot het doorlopen van een planm.e.r.-procedure komt voort uit de Wet milieubeheer en het Besluit mer. Inmiddels is op 1 april 2011 het nieuwe Besluit milieueffectrapportage in werking getreden.

Pluimveebedrijf Jansen: besluit-m.e.r.-plichtig

Op grond van het Besluit milieueffectrapportage van de Wet milieubeheer geldt dat de m.e.r.-procedure (en het maken van een milieueffectrapport = MER) verplicht is bij veehouderijbedrijven die groter zijn dan 85.000 mesthoenders, 60.000 hennen, 3.000 mestvarkens of 900 zeugen (categorie 14 van de zogenaamde C-lijst). Het aantal te houden vleeskuikens (mesthoenders) van pluimveebedrijf Jansen, de aanvraag betreft 300.000 stuks, ligt boven de m.e.r.-plichtdrempel.

Mestvergister

Onderdeel van het initiatief vormt het energiebouwblok. Het gaat daarbij om een mestvergistingsinstallatie met een maximale omvang van 50.000 ton doorzet per jaar (doorzet per dag maximaal 137 ton). Vanaf 1 april 2011 geldt het nieuwe Besluit m.e.r. (Staatsblad 28-2-2011, nr. 102), dat deels nieuwe drempels legt voor m.e.r.-plicht en m.e.r.-beoordelingsplicht. Hierin is de specifieke aanduiding “bewerken, verwerken of vernietigen van dierlijke of overige organische meststoffen, groenafval en GFT” niet meer opgenomen. Dit betekent dat er geen m.e.r.-beoordelingsplicht geldt voor een mestvergistingsinstallatie.

De mestvergistingsinstallatie krijgt een maximale verwerkingscapaciteit van 50.000 ton/jaar. De hoeveelheid mest afkomstig van buiten de inrichting bedraagt maximaal 25.000 ton/jaar. Daarnaast is de opslagcapaciteit voor afvalstoffen maximaal 1.000 ton en wordt jaarlijks maximaal 15.000 ton afvalstoffen van buiten de inrichting – zoals aardappelschillen, glycerine of reststoffen uit de genot- en voedingsmiddelenindustrie - toegevoegd aan het

vergistingsproces. Daarmee is de gemeente Borger-Odoorn bevoegd gezag voor deze installatie.

Passende Beoordeling: plan-m.e.r.-plicht

Een andere reden voor plan-m.e.r. plicht is dat er een passende beoordeling nodig is. Het bestemmingsplan heeft mogelijk significante gevolgen op gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse vertaling van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De focus ligt hierbij op de veehouderij, omdat de ammoniak die vrijkomt uit de stallen van invloed is op gebieden die beschermd worden door de Nbw.

1.3

BETROKKEN PARTIJEN

Bij de m.e.r.-procedure zijn zowel de initiatiefnemer als het bevoegd gezag betrokken.

Initiatiefnemer

De initiatiefnemer is degene die de voorgenomen activiteit wil realiseren. In dit geval is dat de gemeente Borger-Odoorn, vanwege het initiatief voor het opstellen van een bestemmingsplan.

Bevoegd gezag

De gemeente Borger-Odoorn is bevoegd gezag voor het bestemmingsplan en tevens voor de m.e.r.-procedure.

1.4

OVERZICHT PROCEDURE

1.4.1

M.E.R.-PROCEDURE

Voor het MER dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. Kennisgeving van het project (al doorlopen).
2. Het opstellen van een notitie c.q. presentatie over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER (al doorlopen).
3. Raadplegen bestuursorganen met specifieke milieuverantwoordelijkheid over reikwijdte en detailniveau van het planMER en de mogelijkheid tot inspraak bieden (al doorlopen).
4. Opstellen van een planMER (het voor u liggende document).
5. Ter inzage leggen van dit planMER, waarbij inspraak (zienswijzen) mogelijk is.
6. Motivering van de rol van dit planMER en de inspraakreacties bij de verdere besluitvorming.

1. Kennisgeving

Het voornemen voor het plan en om een MER op te stellen is aangekondigd in 'Week in, week uit' op 12 augustus 2009 en op de internetsite van de gemeente. Hierbij is onder andere gemeld welke inspraakmogelijkheden er zijn en dat de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage betrokken is in de procedure.

2. Startnotitie

Op 13 juli 2009 is een startnotitie gepubliceerd (ARCADIS, 2009), die ingaat op het voornemen, de mogelijke alternatieven daarvoor, de effecten die in beeld gebracht zullen worden en het beleidskader.

3. Consultatie

Het bevoegd gezag voor het plan dient de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER te bepalen. Hierbij dient gelet te worden op de elementen waar in een MER aandacht aan moet worden besteed.

De startnotitie waarin de reikwijdte en het detailniveau zijn beschreven is bedoeld om de betrokken bestuursorganen te informeren.

De Commissie voor de m.e.r. heeft op basis van de startnotitie twee richtlijnenadviezen opgesteld:

- voor het MER voor het bestemmingsplan (rapport nr. 2306-30);
- voor het MER voor pluimveehouderij Jansen (rapport nr. 2306-31).

Behalve het advies van de Commissie voor de m.e.r. zijn geen andere adviezen of zienswijzen ontvangen. Het bevoegd gezag, de gemeente Borger-Odoorn heeft de richtlijnen voor de inhoud van dit planMER vastgesteld in mei 2010. Deze zijn identiek aan de beide adviezen van de Commissie voor de m.e.r. Dit planMER is mede aan de hand van deze richtlijnen opgesteld.

TUSSENSTAP MET GECOMBINEERD MER BIJ VOORONTWERP-BESTEMMINGSPLAN

Voor u ligt het planMER, dat ter onderbouwing dient van het bestemmingsplan. Voor pluimveehouderij Jansen zal een besluitMER moeten worden opgesteld ter ondersteuning van de vergunningprocedure. Bij het voorontwerp-bestemmingsplan, dat ter inzage lag van 14 juli tot en met 12 september 2011, was een gecombineerd planMER/besluitMER gevoegd.

Bij nader inzien is die keuze voor deze combi verwarrend geweest, omdat de eisen voor planMER en besluitMER verschillend zijn. Dit blijkt ook uit het advies van de Commissie voor de m.e.r. over dit combi-MER (6 oktober 2011, nr. 2306-78). Besloten is om gekoppeld aan de besluitvorming van het bestemmingsplan een planMER op te stellen, het voorliggende document. In het kader van de vergunningverlening voor pluimveebedrijf Jansen zal een besluitMER worden opgesteld.

4. PlanMER

De onderzoeksresultaten zijn gebundeld in het voor u liggende planMER. Dit is een zelfstandig rapport, welke als onderbouwing dient voor het vast te stellen bestemmingsplan. Tevens geeft dit planMER antwoord op de hoofdpunten van de richtlijnen en andere onderdelen ervan. Het planMER geeft dus informatie over de milieugevolgen van het bestemmingsplan.

5. Tervisielegging: koppeling planMER aan bestemmingsplan

De procedure voor het planMER wordt gekoppeld aan de procedures voor het bestemmingsplan. Het planMER wordt samen met het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd. Tijdens de tervisielegging is er gelegenheid tot inspraak en consultatie. Een speciaal aandachtspunt is toetsing van het planMER door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. Uitkomst van deze toetsing is een positief of negatief advies richting het bevoegd gezag.

6. Verdere besluitvormingsprocedures

In de verdere voortzetting van de besluitvormingsprocedure voor het bestemmingsplan wordt aangegeven welke rol het planMER, de inspraakreacties daarop en de toetsing ervan hebben gespeeld bij het definitieve besluit.

1.4.2

OVERIGE PROCEDURES

Voor de pluimveehouderij Jansen en melkveehouderij Van der Meer zullen een omgevingsvergunning (Wabo) en een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet benodigd zijn. Aan de omgevingsvergunning voor de pluimveehouderij van Jansen zal tevens een besluitMER gekoppeld worden.

Voor de vergistingsinstallatie en het akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse is een omgevingsvergunning benodigd.

1.5

CONSULTATIE OVER HET PLANMER

Op dit planMER kan wederom door een ieder zienswijzen worden ingediend. Onderstaand staat aan wie dat geadresseerd dient te worden. De gemeente zal in een kennisgeving de tervisieleggingstermijn vaststellen.

Gemeente Borger-Odoorn
Postbus 3
7875 ZG Exloo
Contactpersoon: Harmen Post, afdeling VROM
Telefoon: 14059 (algemeen)
Email: h.post@borger-odoorn.nl

1.6

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft de achtergrond, probleem- en doelstelling van het initiatief. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste beleidskaders die gelden voor de besluitvorming over de planologie in de gemeente beschreven. De huidige situatie, autonome ontwikkelingen, milieugebruiksruimte en alternatieven zijn beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 zijn de effecten van het voornemen beschreven en beoordeeld. Hierop volgt hoofdstuk 6 welke bestaat uit een vergelijking van de alternatieven. In hoofdstuk 7 staan de conclusies en aanbevelingen aan de gemeente betreffende het verdere planologische en vergunning traject.

Bijlage 1 behandelt de richtlijnen van de gemeente, het advies van de Commissie voor de m.e.r. van 6 oktober 2011 en de binnengekomen zienswijzen op het voorontwerp-bestemmingsplan, hoe met onderdelen is omgegaan in dit planMER en waar deze terug zijn te vinden. In bijlage 4 is een verklarende woordenlijst opgenomen. Bijlage 5 bevat de literatuurlijst. Voor de overige bijlagen treft u op verschillende locaties in dit rapport verwijzingen aan.

HOOFDSTUK

2

Achtergrond, probleemstelling- en doelstelling

Dit hoofdstuk geeft aan waarom enkele agrarische bedrijven op slot zitten en niet kunnen uitbreiden op de huidige locatie. Tevens wordt aangegeven waarom de beoogde locaties naar verwachting geschikt zijn en welke doelstellingen aan de verplaatsing te koppelen zijn.

2.1

ACHTERGROND EN PROBLEEMSTELLING

In Nieuw-Buinen hebben de ondernemers Van der Meer, Schipper-Elberse en Jansen gezamenlijk gekeken naar de eigen situatie en het initiatief genomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor verplaatsing. Reden is dat agrarische bedrijven in het algemeen te maken hebben met veranderingen in economische omstandigheden en de wet- en regelgeving. Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld uitbreiding van het bedrijf, zijn op huidige locaties vaak niet mogelijk. De locaties zijn gelegen nabij burgerwoningen, de maximale groei is bereikt (normering voor geur en geluid) en/of er is letterlijk geen ruimte meer op de locatie. Dit beperkt de bedrijven in groei of zelfs in het voortbestaan (rendabele bedrijfsvoering). Verplaatsen is een mogelijkheid om te kunnen blijven bestaan en zelfs te groeien. De overheden (rijk, provincie en gemeente) stimuleren en ondersteunen dergelijke initiatieven.

2.2

DOELSTELLING

2.2.1

ONDERNEMERSPERSPECTIEF

De ondernemers zijn door de beschreven omstandigheden en problemen gekomen tot het initiatief om aan de Tweederdeweg Zuid te Nieuw-Buinen hun verplaatsingen te realiseren.

Gezocht is naar innovatieve oplossingen om de bedrijven op een locatie samen te brengen en de verplaatsing te financieren. Zo is het plan om een energiebouwblok te realiseren, mede voor het verwerken van eigen afvalstoffen (mest) en het opwekken van energie, ontstaan. Tevens wordt gezocht naar mogelijkheden voor herontwikkeling van de oude locaties.

Bij het initiatief streven de ondernemers de volgende doelstellingen na:

- Een rendabele bedrijfsvoering door het verbeteren van de economische situatie (kosten, marges) en de bedrijfstechnische situatie (installaties, voldoen aan de normen).
- Voldoen aan de geldende regelgeving voor ammoniak, dierwelzijn e.d..
- Een locatie met groeimogelijkheden (uitbreiding) en ontwikkelingsperspectief, bijvoorbeeld ten aanzien van energie, kringlopen en samenwerking.
- Herontwikkeling van de bestaande (te verlaten) locaties om de verplaatsing financieel mogelijk te maken.

- De bedrijven plaatsen midden/centraal in het land (de landbouwgronden: akkerbouw en/of weide).

2.2.2

GEMEENTELIJK PERSPECTIEF

De gemeente Borger-Odoorn is vanwege haar bereidheid om planologisch medewerking te verlenen en een bestemmingsplan op te stellen mede-initiatiefnemer. Tevens begeleidt zij de ondernemers en vervult zij de rol van Bevoegd Gezag als het gaat om de vergunningverlening.

De gemeente doet mee omdat het verplaatsen van de bedrijven past in haar (toekomst)visie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het benutten van de ruimte (Tweederdeweg Zuid) voor de landbouw en nieuwe economische activiteiten. Maar ook het ontlasten (geur, lucht en verkeer) van het dorpslint. De gemeente staat met de ontwikkeling van het gebied niet alleen de realisatie van de verplaatsters en het energiebouwblok voor ogen, maar heeft ook de wens dat op termijn zich in het gebied meerdere bedrijven gaan vestigen.

Bij het initiatief streeft de gemeente de volgende doelstellingen na:

- Uitbreiding van de economische activiteiten van de betrokken ondernemers, door de realisatie van locaties waar schaalvoordelen te behalen zijn en als mogelijk het opwekken van energie uit biomassa (opwaarden van afvalstromen). Het betreft de locaties die zich daar het beste voor lenen: ruimte, openheid, bouw- en weidegrond nabij de bedrijfslocaties.
- Ruimte bieden aan initiatieven die leiden tot een meer duurzame samenleving. Het gaat hierbij om het besparen van energie en water, verminderen van transportbewegingen, duurzame bouw, het gebruik van energiestromen afkomstig van het energiebouwblok e.d.
- Mogelijk kunnen andere agrarische bedrijven in de omgeving aansluiten bij voorzieningen van dit initiatief, zodat de schaal- en combinatievoordelen nog groter kunnen worden.
- De verplaatsing van de betreffende bedrijven betekent het beëindigen van de bedrijfsactiviteiten op de huidige, te verlaten locaties, met als gevolg een veiliger lint (transportbewegingen verminderen in het dorp), een versterking van de leefbaarheid (mogelijkheden voor woningbouw, verbeteren van de kwaliteit van de kenmerkende lintbebouwing), verminderen van overlast (verkeer, geur en geluid), het behouden van de economische dynamiek en het realiseren van meer passende functies.
- Garanderen en versterken van de positie van de landbouw in de Veenkoloniën door gebruik te maken van de sterke punten van het gebied (bijvoorbeeld de ruimte), innovatieve projecten, agrarische vernieuwing en inplaatsing van bedrijven van elders. Het gaat er om ten behoeve van de welvaart in het gebied bedrijvigheid te binden, te krijgen en te ontwikkelen.

Afbeelding 6

De kenmerkende
lintbebouwing in Nieuw-
Buinen

2.2.3**DOELSTELLING IN EEN RUIMER PERSPECTIEF**

De volgende aspecten en projecten zijn van toepassing en plaatsen de doelstellingen van het initiatief in een ruimer perspectief.

Versterking van de landbouw door innovatie en kennisontwikkeling

Het wegvallen van subsidiestromen en toenemende concurrentie uit goedkoper producerende landen heeft de agrarische sector gedwongen te investeren in kennis, innovatie en grootschaligheid. In samenwerking met de Agenda voor de Veenkoloniën en de provincie Drenthe is er ruimte om hiermee in de Veenkoloniën te experimenteren.

In het programma Agenda voor de Veenkoloniën wordt het thema agribusiness genoemd. Dit richt zich op het vertalen van de kansen die het Veenkoloniale landschap biedt in de ontwikkeling van de landbouw. Het doel is de agrarische sector een duurzaam en goed economisch perspectief te bieden door in te zetten op innovatieve methoden en producten. De samenwerking tussen de bedrijven en het energiebouwblok is zo'n innovatie. De bedrijven leveren hierbij zelf een deel van de grondstoffen voor het energiebouwblok. Ook reststoffen van andere boeren en bedrijven, bijvoorbeeld gft-afval van de gemeente, kunnen aan het energiebouwblok worden toegevoegd. De vrijkomende energiestromen worden vervolgens door de bedrijven zelf weer gebruikt. Vrijgekomen reststoffen worden daarna weer gebruikt als meststof voor het akkerbouwbedrijf. Tevens is het resterende water van een dusdanige kwaliteit dat het rechtstreeks mag worden geloosd op het oppervlaktewater.

Ook bij de productieketens en de detailinvulling van de nieuwe bedrijfskavels zelf speelt innovatie een duidelijke rol. De invulling van de kavels is gericht op functionaliteit en er wordt vernieuwende vormgeving toegepast. Zaken als ventilatie, stalvormen, erf- en stalinrichting maar ook bedrijfseconomisch rendement, dierenwelzijn, milieu, omgeving en goede arbeidsomstandigheden spelen hierbij een duidelijke rol. De beeldkwaliteit van de nieuwe agrarische locaties en boerderijen is een innovatief aspect van de ontwikkeling.

De vormgeving van deze gebouwen in de open ruimte dient als voorbeeld voor de toekomstige inplaatsers in de gehele Veenkoloniën. Tevens wordt er bij de invulling van de vrijkomende locaties aangestuurd op vernieuwende woonconcepten van hoogwaardige kwaliteit. Deze concepten worden ingezet om de kwaliteit van de woonlinten te verbeteren.

Innovatie vindt men in dit project ook in de ontwikkeling van de verbreding van de landbouw. Enerzijds is deze ontwikkeling van nieuwe agrarische producten (bijvoorbeeld Saffraanteelt), anderzijds zijn dit de mogelijkheden van verbrede activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld opwekking van energie zijn of de toevoeging van een educatieve functie op het erf.

De realisatie van dit project heeft een bredere uitstraling dan enkel op de betrokken ondernemers maar het draagt bij aan de versterking van de landbouw in de gehele Veenkoloniën. Er wordt een hoogwaardig cluster van toekomstgerichte landbouwbedrijven ontwikkeld. Deze nieuwe bedrijven (locatie en invulling) kunnen op verregaande wijze elkaars productieprocessen in elkaar haken, zodat stevige productieketens ontstaan.

Aangezien de problematiek van de agrarische bedrijven in de dorpslinten op meer plekken in de Veenkoloniën speelt, wordt in dit project ervaring opgedaan met deze problematiek.

Duurzaamheid

In het lint zitten de boeren door de vele woningen en andere bebouwing op slot. En dat terwijl aan de Tweederdeweg Zuid de mogelijkheid ligt om nieuwe bouwblokken te ontwikkelen. Door de ruilverkaveling en de locatie van de bouwblokken worden de transportafstanden beperkt. Bovendien hoeven de vrachtwagens en de landbouwvoertuigen niet meer door het dorp waardoor de verkeershinder afneemt, en de verkeersveiligheid toeneemt. Transporten van materialen tussen de bouwblokken onderling kunnen door slimme technieken geheel zonder verkeersbewegingen blijven (bijvoorbeeld mest via een pijpleiding).

De bouw van de nieuwe locaties, en de nieuwbouw op de oude locaties, vindt zoveel mogelijk plaats met duurzame bouwmaterialen. Door het gebruik van bouwmaterialen met een lokale oorsprong ontstaat een 'biobased economy'. Ook zal worden gezocht naar nieuwe, innovatieve materialen. De erven die nu worden gerealiseerd dienen te voldoen aan de laatste eisen ten aanzien van energie en water. Water dat op de verharde oppervlaktes valt, wordt zo veel mogelijk opgevangen en gebruikt in de bedrijfsprocessen. Overtollig water wordt zo veel mogelijk geborgen en geïnfiltreerd op het eigen erf. Door goede isolatie van de bedrijfsgebouwen wordt energiegebruik beperkt. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij het nieuwe energiebouwblok, bijvoorbeeld door het gebruik van restwarmte. De dakoppervlakten kunnen daarnaast nog worden gebruikt voor de opwekking van zonne-energie

HOOFDSTUK

3

Beleid, wet- en
regelgeving

Er zijn verschillende beleidskaders en wet- en regelgeving waarmee de gemeente bij het bepalen van haar planologisch beleid rekening heeft te houden. In dit hoofdstuk zijn eerst de meest bepalende beleidskaders en wet- en regelgeving beschreven, te weten het provinciaal en gemeentelijke planologisch kader, de bescherming van de Natura 2000-gebieden en de Wet geurhinder en veehouderij. Daarna worden in tabelvorm het overig beleidskader en wet- en regelgeving behandeld.

3.1**PLANOLOGISCH KADER****3.1.1****OMGEVINGSVISIE PROVINCIE DRENTH**

De provincie Drenthe heeft op 2 juni 2010 de Omgevingsvisie Drenthe vastgesteld. De Omgevingsvisie is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe voor de periode tot 2020. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in de ruimtelijke ordening. De Omgevingsvisie Drenthe vervangt het tweede Provinciaal omgevingsplan (POPII) en is een integratie van de vier wettelijk voorgeschreven planvormen: de provinciale ruimtelijke structuurvisie, het provinciaal milieubeleidsplan, het regionaal waterplan en het provinciaal verkeers- en vervoersplan.

De gemeente Borger-Odoorn ligt in Zuidoost-Drenthe. De focus in dit gebied ligt op de demografische ontwikkeling en de werkgelegenheid. De provincie wil dat het vestigingsklimaat voor wonen en werken wordt geoptimaliseerd, dat de bereikbaarheid van voorzieningen voor de inwoners gewaarborgd blijven en dat het gebied een voortrekkersrol gaat spelen op het gebied van klimaat en energie.

RELATIE BOUWVLAK PLUIMVEE TWEEDERDEWEG MET PROVINCIAAL PLANOLOGISCH BELEID

Het is in beginsel niet mogelijk om het pluimvee-bouwvlak te realiseren binnen het provinciaal planologisch beleidskader. De oppervlakte aan uitbreiding overschrijdt de aangegeven maat uit de visie (zie citaat hieronder). Als nieuwvestiging is de ontwikkeling feitelijk helemaal niet mogelijk. De gemeente zal in het bestemmingsplan motiveren waarom het nodig is om af te wijken van het provinciaal beleid. De verwachting is dat het project doorgang kan krijgen door het aan te merken als proefgebied.

Citaat:

Intensieve niet-grondgebonden veehouderij

Wij voorzien dat een te sterke groei van de intensieve veehouderij de milieuruimte voor de landbouw in zijn totaliteit onder druk zet. Om deze reden willen wij de niet-grondgebonden landbouw beperkt laten groeien. Het betreft de hokdierbedrijven (CBS/LEI) met varkens, pluimvee, vleeskalveren of

pelsdieren. Nieuwe vestigingen en de omschakeling van grondgebonden naar niet-grondgebonden bedrijven sluiten wij uit. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen en een neventak intensieve veehouderij bij bestaande grondgebonden bedrijven staan wij wel toe.

Het bouwblok bij uitbreiding bedraagt 1,5 hectare, dat bij winst voor milieu/dierenwelzijn en landschappelijke inpassing mag worden vergroot tot 2 hectare. Als eis geldt één bouwlaag.

Verplaatsing van landbouwbedrijven naar de robuuste landbouwgebieden is mogelijk bij sanering, samenvoeging of het oplossen van een knelpunt (bijvoorbeeld naburige woningen, EHS); dit moet zich voordoen in Drenthe. Het bouwblok bij verplaatsing bedraagt 1,5 hectare, dat bij maatwerk en landschappelijk inpassing mag worden vergroot tot 2 hectare. Ook hier geldt als eis één bouwlaag. Bij verplaatsing gaat de voorkeur uit naar de Veenkoloniën vanwege de plaatsingsruimte voor veehouderijen en het bestaande mesttekort.

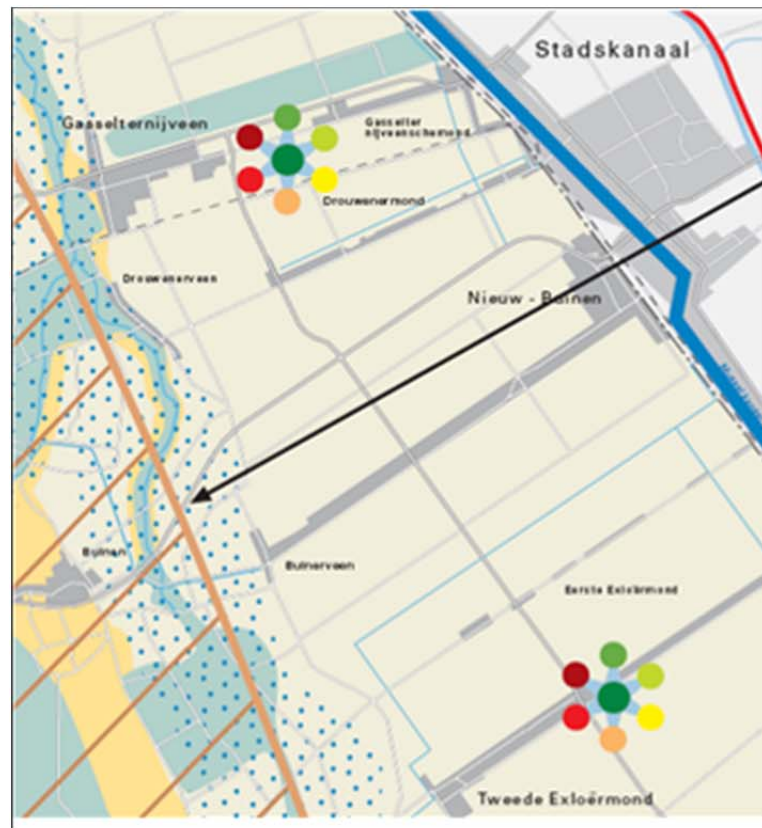
Proefgebied landbouw

De Veenkoloniën is aangewezen als proefgebied landbouw (kaart 1, Visie 2020). Nieuwe ontwikkelingen op landbouwgebied kunnen als eerste hier worden geïntroduceerd. Dit willen wij actief ondersteunen. Het kan hierbij gaan om innovaties op het gebied van huisvesting, nieuwe teelten, verduurzaming en duurzame energie. Het initiëren van deze nieuwe mogelijkheden loopt via de 'Agenda voor de Veenkoloniën' (een gezamenlijke gebiedsopgave van gemeenten en provincies in Groningen en Drenthe).

De provincie Drenthe onderzoekt waar clustering van verschillende agroproductieketens mogelijk is. Het doel is om grootschalige industriële ontwikkelingen te concentreren op locaties waar dit kan. De provincie zoekt aansluiting bij deze initiatieven en kijkt welke aanvullende mogelijkheden er (nodig) zijn. Kortom, het gehele initiatief, sluit goed aan op de provinciale ruimtelijke visie.

Afbeelding 7

Uitsnede Omgevingsvisie
Drenthe

Legenda**Functieindeling**

- Natuur
- Multifunctioneel
- Landbouw
- Overige functies

Aanduiding

- Beekdalen

Ambitie

- Robuuste verbinding landelijk netwerk
- Ecologische/multifunctionele verbinding
- Nieuwe te ontwikkelen routes in relatie met kleinschalige verstedelijking
- Entree recreatief "groen" Drenthe (OV)
- Stad
- Stadsrandzone tussen op overgang stad/buitenland
- Herleide grens stad/land
- Uitbreiding 3x uitbreidingsgebied
- Ontwikkeling Assen - Zuid
- RSP** Uitvoering regio specifiek pakket
- Proefgebied landbouw (massa, energie en logistiek)
- Gebiedsopgave Ulfelze - Ruinen
- Lofer
- Ontwikkeling Groningen - Airport Eelde
- Zoekgebied regiotraject
- Landschapspanorama
- ETP** Energie transitie park
- IGS** Opbouw integraal structuurplan Roden - Leek
- Versterken bereikbaarheid spoor
- Weginfrastructuur (internationaal)
- (Onderzoek)
- Weginfrastructuur (regionaal)
- Versterken bereikbaarheid water (recreatief en beroeps)
- Wegpanorama

3.1.2

GEMEENTELIJKE STRUCTUURVISIE

De gemeenteraad heeft in 2009 de toekomstvisie voor Borger-Odoorn vastgesteld. Daarin zijn de gebiedskwaliteiten vastgelegd en is door middel van zogenoemde robuuste lagen richting gegeven aan het behoud van waarden en aan nieuwe ontwikkelingen. Een concretisering hiervan is vervolgens neergelegd in de op 9 december 2010 vastgestelde structuurvisie "Verbinding geeft Perspectief".

Geconcludeerd is dat de trends voor de komende 10 jaar zullen bestaan uit vergrijzing en krimp en uit schaalvergroting in de landbouw en andere sectoren. De structuurvisie anticipeert daarop door formulering van een integraal ruimtelijke beleid. Het schept kaders voor de ontwikkeling van gebieden en geeft richting aan initiatieven. De grootschalige innovatieve landbouw in de veenkoloniën en de clustering van landbouwbedrijven aan de 2/3 e weg Nieuw Buinen in combinatie met bio-vergisting zijn benoemd.

Afbeelding 8

Kaart structuurvisie
 Borger-Odoorn (indicatie
 plangebied Nieuw-Buinen
 door ARCADIS)

3.2

BESCHERMING VAN NATURA 2000-GEBIEDEN

3.2.1

ALGEMEEN

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen is het Natura 2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

De Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) is een regeling die tot doel heeft alle in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de EU te beschermen. De lidstaten van de EU zijn verplicht voor alle vogelsoorten die in hun land leven leefgebieden van voldoende grootte en kwaliteit te beschermen. Gebieden waar zeldzame vogelsoorten leven of waar zeldzame trekvogels gebruik van maken moeten extra beschermd worden. Deze gebieden moeten door de lidstaten aangewezen worden als speciale beschermingszones. In bijlage I van de Vogelrichtlijn staan de soorten vermeld waarvoor de lidstaten speciale beschermingszones moeten aanwijzen.

De Habitatrichtlijn is in 1992 door de Europese Unie vastgesteld. Deze richtlijn beoogt de biologische diversiteit te waarborgen, door het in stand houden van de natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en de wilde flora en fauna. De Habitatrichtlijn omvat een lijst van soorten (bijlage II van de Habitatrichtlijn) en natuurtypen (habitattypen, bijlage I) die internationaal bescherming behoeven. Elke lidstaat is verplicht voor de in de lijst voorkomende habitattypen en soorten speciale beschermingszones aan te wijzen. De Nederlandse bijdrage aan het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit 162 gebieden. De Natura 2000-gebieden worden in delen (zogenaamde tranches) aangewezen. Momenteel (januari 2012) loopt het proces van de aanwijzing voor een deel van de Habitatrichtlijn-gebieden en het formuleren van de instandhoudingsdoelen en de kaders voor beheerplannen.

De feitelijke bescherming wordt doorvertaald in de nationale wetgeving. Voor Nederland is de feitelijke bescherming geregeld in de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming).

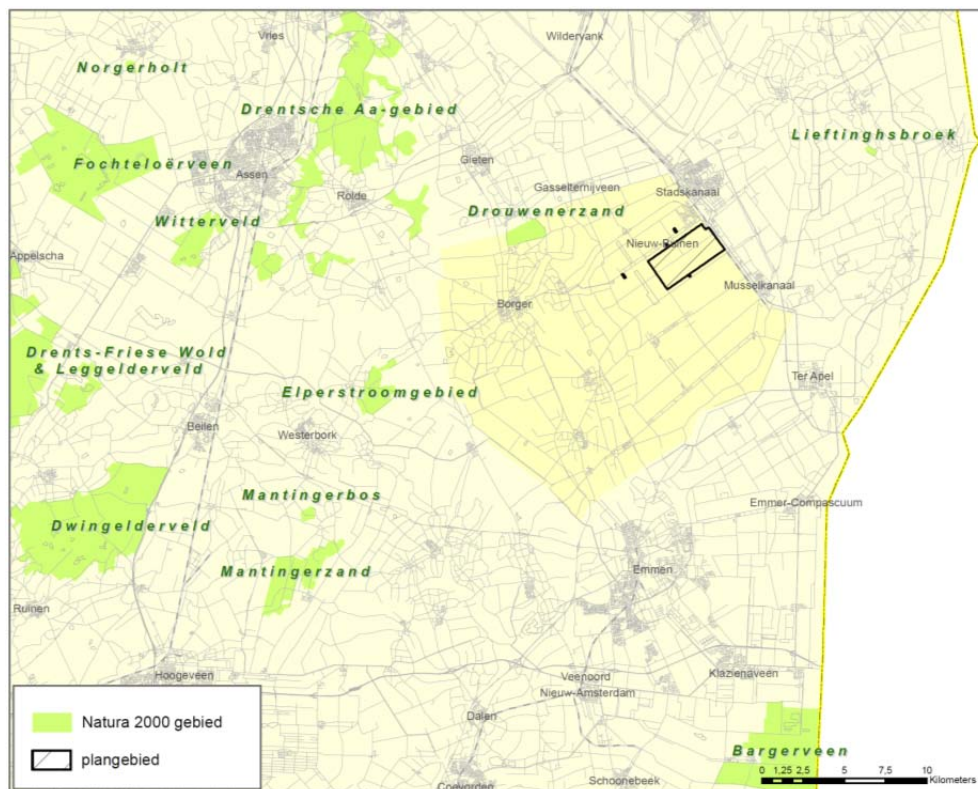
Natuurbeschermingswet

Vanaf 1 oktober 2005 vindt de gebiedsbescherming in Nederland plaats via de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. De Natura 2000-gebieden die mogelijk beïnvloed worden door het voornemen zijn Drouwenerzand en Lieftingsbroek (zie onderstaande afbeelding). Voor de gebieden die beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet geldt dat projecten en handelingen niet mogen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de habitats of tot een verstorend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Voor activiteiten en handelingen die de beschermde natuurwaarden in een Natura 2000-gebied kunnen schaden, is een provinciale vergunning ex art. 19d Nbw noodzakelijk (geldt overigens niet voor een bestemmingsplan). Aan de Duitse kant van de grens liggen geen Natura 2000-gebieden.

Afbeelding 9

Natura 2000-gebieden
rondom het plangebied

3.2.2

VEEHOUDERIJEN EN BESCHERMING VAN DE NATURA 2000-GBIEDEN

De veehouderij beïnvloedt ecosystemen vooral door vervluchtiging van ammoniak uit stallen, die later neerslaat op natuurgebieden (depositie van stikstof), en heeft dus via de emissie van ammoniak ook invloed op Natura 2000-doelstellingen. Andere mogelijke effecten door veehouderijen zijn verstoring door verkeer en machines zoals ventilatoren en het onttrekken van water (drainage van percelen en grondwateronttrekkingen).

Afhankelijk van de mate van beïnvloeding kunnen voor veehouderijen passende beoordelingen en vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig zijn. Dit planMER gaat in op de mogelijke effecten door een toename van de stikstofemissie en -depositie en indien van toepassing op de overige effecten. In het algemeen kan gesteld worden dat ontwikkelingen die significante negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden hebben, niet vergunbaar zullen zijn, ook niet via een zogenaamde passende beoordeling.

De Natuurbeschermingswet 1998 is gewijzigd als onderdeel van de Crisis- en herstelwet. De belangrijkste bepalingen van de wet in dit kader is een stikstof-standstill ten opzichte van 7 december 2004 en een programmatische aanpak stikstof (PAS), gericht op het structureel terugbrengen van de stikstofdepositie.

De PAS is echter nog niet gereed daarom is op 15 maart 2011 het Groenmanifest van Drenthe uitgegeven (Het Drentse Landschap et al., 2011) waarin op hoofdlijnen overeenstemming is bereikt over een (tijdelijk) beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe. Voor de volledige tekst van het beleidskader wordt verwezen naar de Passende Beoordeling. Het beleidskader Stikstof Drenthe geldt tot de PAS in werking treedt. Op dat moment wordt het provinciale beleidskader op basis van de dan geldende kaders herijkt. Wanneer de PAS gereed is kunnen de resultaten uit dit rapport getoetst worden aan de PAS.

WEL OF GEEN TOENAME STIKSTOFDEPOSITIE OP NATURA 2000-GEBIEDEN

Wanneer er per saldo geen sprake is van een toename van stikstofdepositie op "overbelaste gebieden" zijn er geen knelpunten op het gebied van de Natuurbeschermingswet 1998. De afstanden ten opzichte van die gebieden is zo groot dat er geen sprake kan zijn van andere effecten zoals bijvoorbeeld verstoring. Een toename van de depositie van stikstof op "overbelaste gebieden", ook een beperkte toename, is tot het gereedkomen van de PAS geregeld via het beleidskader Stikstof Drenthe. Hierin is opgenomen dat structurele toename van de bedrijfsemissie alleen mogelijk is via (gebieds)saldering. Voorwaarde voor deze saldering is dat de totale depositie op het Natura 2000-gebied niet mag toenemen en de depositie van het bedrijf onder de piekwaarde blijft. Bij saldering geldt verder de voorwaarde dat bij de aanvraag van de Nbwet-vergunning een bedrijfsplan wordt ingediend waaruit blijkt dat het bedrijf binnen 6 jaar een totale emissie van maximaal 90% van het na saldering ontstane emissieplafond bereikt.

3.3

WET GEURHONDER EN VEEHOUDERIJ

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde vast te stellen, dan gelden de vaste wettelijke waarden.

De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie – en belasting wordt uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen voor de niet-concentratiegebieden, waar de gemeente Borger-Odoorn deel van uitmaakt, zijn maximaal 8 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 2 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel).

Om een hoeveelheid geur aan te geven, wordt gebruik gemaakt van geureenheden (ge) of van Europese odour units (ouE). Eén ouE/m³ is de concentratie geurstoffen die door een gemiddeld persoon nog net kan worden geroken.

Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt naar de herkomst van de geur ('type' geur). De geurbelasting op leefniveau wordt uitgedrukt in ge of ouE per tijdseenheid (ge/s of ouE/s). De geurbelasting op leefniveau wordt uitgedrukt in ge of ouE, per kubieke meter lucht behorend bij een percentielwaarde, bijvoorbeeld ge/ m³ als 98-percentiel). Een 98-percentiel van een bepaalde geurconcentratie betekent dat deze geurconcentratie als uurgemiddelde waarde in 98% van de jaarlijkse uren niet wordt overschreden, in 2% van de jaarlijkse uren mag deze concentratie wel worden overschreden.

De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen worden sterk bepaald door de regelgeving ten aanzien van de emissie van geur uit stallen en de geurbelasting op voor geurhinder gevoelige objecten, zoals woningen. Nieuwvestiging van een veehouderij of omschakeling van niet-intensief naar intensief kan gepaard gaan met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande veehouderij (meer dierplaatsen) kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie, maar dat is niet noodzakelijkerwijze het geval. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is het ook mogelijk om binnen een vergund emissieniveau uit te breiden.

Gemeenten kunnen, binnen de wettelijk vastgestelde bandbreedte, eigen normen vaststellen die afwijken van de vaste waarden uit de wet. De gemeente Borger-Odoorn heeft geen eigen gemeentelijke normering vastgesteld. In de gemeente gelden dus de vaste wettelijke waarden.

3.4

OVERZICHT KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING

Naast de in de paragrafen hiervoor behandelde kaders, zijn verschillende andere beleidskaders relevant voor het voorliggende planMER en het bijbehorende bestemmingsplan. Het overheidsbeleid en wetgeving zijn zowel kaderstellend als sturend. In hoeverre beleid kaderstellend of sturend is hangt mede af van het niveau waarop het beleid ontwikkeld wordt.

In dit hoofdstuk wordt de relevante wet- en regelgeving behandeld aan de hand van drie niveaus:

- Europees niveau;
- Landelijk niveau;
- Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

3.4.1

EUROPEES NIVEAU

In de navolgende tabel is aangegeven welk beleid en regelgeving van toepassing is in de gemeente Borger-Odoorn. Europese regelingen zijn over het algemeen nader uitgewerkt op landelijke en/of regionaal niveau.

Tabel 4

Europees beleid en
regelgeving

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Conventie van Bern	Conservering van de Europese in het wild levende dieren en planten en hun natuurlijke leefgebieden. Bedreigde en kwetsbare soorten, met inbegrip van trekvogels e.a. migrerende soorten (+eieren) mogen niet verzameld, gedood, verstoord of verhandeld worden.	Het voornemen kan van toepassing zijn op eventueel voorkomende bedreigde en kwetsbare soorten in het plangebied. Handhaving en toezien op naleving van deze wet is onder andere de taak van de gemeente.
Habitatrichtlijn	Met de Habitatrichtlijn wil Europa voorkomen dat er wilde dieren- en plantensoorten uitsterven. Beschermt ook kwetsbare leefgebieden.	De habitatrichtlijngebieden die mogelijk beïnvloed worden door de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt en beschermd zijn op de grond van de Natuurbeschermingswet zijn: Drouwenerzand en Lieftingsbroek. Zie paragraaf 3.2, de Passende Beoordeling en de natuurtoets.
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand	Het voornemen kan effect hebben op het thema water. Waar relevant zijn er relaties gelegd met de waterfuncties van het waterschap o.b.v. de KRW.
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed	Het voornemen kan effect hebben op archeologie. In dit planMER is het effect op archeologisch erfgoed beschreven. Bij concrete initiatieven verdient archeologie extra aandacht.
IPPC-richtlijn, BREF's	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigen	Nieuw op te richten stallen dienen de best beschikbare technieken te gebruiken voor (onder andere) emissie beperking van fijn stof en ammoniak.

3.4.2

LANDELIJK NIVEAU

Onderstaande tabel geeft inzicht in de landelijke kaders.

Tabel 5

Landelijk beleid en
regelgeving

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	De Natura 2000-gebieden die mogelijk beïnvloed worden door de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt en beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet zijn de Natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Lieftingsbroek Zie verder paragraaf 3.2, de Passende Beoordeling en de natuurtoets.
Crisis- en herstelwet	Door middel van deze wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet in wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998. Zie ook paragraaf 3.2.2, de Passende Beoordeling en de natuurtoets.
Wet ruimtelijk ordening (Wro)	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	Vooral door de mogelijkheid die de Wet ruimtelijke ordening biedt voor het opnemen van milieunormen in het bestemmingsplan en het verordenend karakter van gebruiksregels worden nieuwe wegen geopend voor de bescherming van het lokale milieu in Borger-Odoorn.
Flora- en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn	Het voornemen moet getoetst worden aan de Flora- en faunawet. Dit heeft plaatsgevonden in de natuurtoets.
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door in de gemeente ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het buitengebied, vergroting en aanpassing van toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Agenda Vitaal Platteland	De Nota Ruimte is uitgewerkt in de Agenda Vitaal Platteland.	De Agenda Vitaal Platteland stelt dat een vitaal platteland niet zonder een vitale landbouw kan. Uitgangspunt is de landbouw te beschouwen als een bedrijfseconomische gezonde sector, die internationaal moet kunnen concurreren.
Wetgeving op het gebied van dierenwelzijn zoals het varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Het Varkensbesluit stelt een groter vloeroppervlak per dier voor een aantal dieren verplicht. In het Legkippenbesluit 2003 is bepaald dat het gebruik van legbatterijen voor de huisvesting van legkippen per 1 januari 2012 niet langer is toegestaan.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit planMER behandeld.
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname is in dit planMER gerelateerd aan de geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met "odour units" (OU) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. De gemeente Borger-Odoorn hanteert de wettelijke norm.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen in de gemeente Borger-Odoorn.
Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet	Bescherming van water tegen verontreiniging door nitraat uit agrarische bronnen en betreffende toezicht en controle op de overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de Europese Gemeenschap.	Gemeente zal voor het gebied uitvoering geven aan de meststoffenwet en verontreiniging zoveel mogelijk voorkomen door te controleren op aanwijzingen, eisen en overige bepalingen.
Vleeskuikenbesluit	Regels voor huisvesting en verzorging van vleeskuikens. Minimum voorschrift ter bescherming van kuikens, gezondheids- en welzijnswet voor dieren.	Controle op dierenwelzijn en wanneer nodig desbetreffende maatregelen ter verbetering van het dierenwelzijn laten trekken door houder of eigenaar.

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Richtlijn mestverwerkinginstallaties (LA01, feb 2001)	Een geactualiseerd en in praktijk bruikbaar toetsingskader voor vergunning verlening van installaties waarin mest en organische reststromen kunnen worden verwerkt. Toetsingskader voor milieucompartimenten.	Gebruik van deze richtlijn bij de vergunningverlening van het energiebouwblok.
Handreiking (co)vergisting van mest (LA06, april 2005)	Onduidelijkheid en controverse voorkomen tijdens vergunningsprocedures voor vergistingsvormen van mestverwerking.	Aan de hand van deze handreiking de vergunningverlening voor het energiebouwblok vorm geven.
Nota Natuur voor Mensen en Mensen voor Natuur (2000)	Aanpak van het natuurbeleid voor de komende tien jaar. Besef dat natuur en landschap een essentiële bijdrage leveren aan een leefbare en duurzame samenleving	De gemeente geeft uitvoering aan het natuurbeleid en vult dit aan met eigen beleid op lokaal niveau. Hiervoor zijn verschillende instrumenten beschikbaar op het gebied van landschap en groen, ruimtelijke ordening en milieu.
Nota Belvédère (1999)	Cultuurhistorie meer betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en behoud van het cultuurhistorisch erfgoed.	Primair ligt de verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving te handhaven of te verstrekken bij de gemeente. Dit kan door middel van bestemmings-, structuur-, onderhouds- en beheerplannen.
Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (activiteitenbesluit)	Bevat algemene milieuregels voor bedrijven. Het vermindert, vereenvoudigt en harmoniseert de milieuregels.	Voor bedrijven bepalen of het een melding- of vergunningplicht heeft. Handhaven en controleren van milieuregels.
Besluit landbouw milieubeheer	Het besluit bevat algemene regels voor agrarische bedrijven ten behoeve van het milieu. (geluid, trilling, energie, afval, lucht, ver- en belichting, veiligheid, waterbesparing, bodembescherming en overige)	Gemeente is het bevoegd gezag voor dit besluit. Gemeente legt vast in de gemeentelijke verordening wat het milieubeleid inhoud en geeft inrichting aan de handhaving van dit besluit.
Besluit mestbassins milieubeheer	Dit besluit stelt entreevoorwaarden aan mestbassins ten behoeve van het milieu. Voldoet een bedrijf niet aan de entreevoorwaarden dan geldt de vergunningplicht.	Gemeente is het bevoegd gezag voor dit besluit. Gemeente legt vast in de gemeentelijke verordening wat het milieubeleid inhoud en geeft inrichting aan de handhaving van dit besluit.
Nederlandse Emissierichtlijn (NER)	Harmoniseren van vergunningen met betrekking tot emissies naar de lucht en het verschaffen van informatie over de stand der techniek op het gebied van emissiebeperking.	Aan de hand van het NeR de vergunning verlenen. Afwijkingen van het NeR moeten adequaat worden gemotiveerd.

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB)	De NRB stelt een kader en is het gereedschap voor het inrichten van de bodembescherming binnen een voornemen. Bodem beschermen tegen schadelijke stoffen.	Uitvoering van het bodemsaneringsbeleid. Locaties met gevaar voor volksgezondheid saneren, overige locaties met verontreinigde grond in kaart brengen.
Wijzigingswet Wet milieubeheer (afvalwater)	Wijziging op de Wet milieubeheer. Regels ten aanzien van behandeling en afvoer naar riool van stedelijk afvalwater.	Verlenen van vergunningen of ontheffingen krachtens een gemeentelijke verordening die regels stelt voor afvalwater. Verbonden aan de wet milieubeheer.
Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)	Van toepassing op inrichtingen die bestemd zijn voor locaties waar een risico is op zware ongevallen met gevaarlijke stoffen.	Bevoegd gezag (gemeente) neemt besluit in acht bij beslissing op een aanvraag voor omgevingsvergunning voor een activiteit/inrichting waarop deze van toepassing is.
Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi)	Beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken.	Gemeente is bevoegd gezag en besluit of (beperkt) kwetsbare objecten voldoen aan gestelde grenswaarden, afstanden en of er voldoende rekening wordt gehouden met richtwaarde.
Waterwet waaronder grondwater	De Waterwet vervangt alle wetten m.b.t. water. Het vergunningstelsel van afzonderlijke wetten gebundeld tot één watervergunning.	De regels uit de Waterwet moeten worden toegepast bij de verlening van watervergunningen voor veehouderijen in de gemeente Borger-Odoorn.
Wet bodembescherming (Wbb)	De wet is opgesteld in belang van de bescherming van het milieu. Er zijn regels opgenomen ter bescherming van de bodem.	Gemeente is het bestuursorgaan dat zorg draagt voor handhaving van deze wet.
Besluit bodemkwaliteit	Besluit bepaalt hoe gebruik en verwerking van bouwstoffen, grond of baggerspecie is toegestaan om nadelige gevolgen te voorkomen. Tevens liggen er sancties in vast.	Burgemeester en Wethouders van de gemeente hebben tot taak zorg te dragen voor de handhaving van de bij of krachtens dit besluit gestelde verplichtingen.
Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderijen (AMvB-huisvesting)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het Besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het Besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het Besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit Besluit moet worden toegepast bij bestaande intensieve veehouderijen en ontwikkelingen binnen een bestaand bouwblok van intensieve veehouderijen. In het planMER is uitgegaan van toepassing van emissiearme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Regeling Ammoniak en Veehouderij	Voor berekening van ammoniakemissie van veehouderij gelden de in deze regeling opgenomen emissiefactoren.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen in de gemeente Borger-Odoorn.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd.	Nieuw op te richten stallen dienen de best beschikbare technieken te gebruiken voor (onder andere) emissie beperking van fijn stof en ammoniak.

3.4.3 PROVINCIAAL, REGIONAAL EN GEMEENTELIJK NIVEAU

Met welke kaders rekening gehouden dient te worden op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau is aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 6

Provinciaal, regionaal en gemeentelijk kader

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Stikstof Natura 2000 Drenthe	Op hoofdlijnen is overeenstemming bereikt over een (tijdelijk) beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe.	Het beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe geldt tot de PAS in werking treedt. De resultaten uit het rapport worden aan het beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe getoetst.
(Provinciale) Ecologische hoofdstructuur	De provincie geeft hierin invulling aan de door het rijk aanwezen globale EHS gebieden. De EHS is een samenhangende structuur van gebieden met een speciale natuurkwaliteit (doelen). De EHS moet biodiversiteit en duurzame natuurkwaliteit waarborgen.	De provincie is verantwoordelijk en geeft uitwerking aan de EHS. De gemeente verwerkt dit in het bestemmingsplan.
Bestemmingsplannen gemeente Borger-Odoorn	De plannen geven aan hoe de grond gebruikt mag worden, of erop gebouwd mag worden en wat er dan gebouwd mag worden.	Vaststellen bestemmingsplan, toetsing van nieuwe initiatieven en waar mogelijk ontheffing verlening.
Cultuurhistorische waardenkaart	In deze kaart zijn de historisch-geografische structuren van Drenthe af te lezen.	Deze informatie geeft een indicatie van de kans om daadwerkelijk cultuurhistorische vondsten te doen in de gemeente Borger-Odoorn.
Archeologische waardenkaart	In deze kaart zijn de archeologische waarden van Drenthe weergegeven.	Deze informatie geeft een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in de gemeente Borger-Odoorn.

Kader	Doel	Relatie met of invloed op voornemen
Toekomstvisie Borger-Odoorn (2009)	Een visie waarin de gemeente haar wensen en belangen in beeld brengt voor de lange termijn. Startpunt voor ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, voorzieningen, toerisme en natuur.	Deze toekomstvisie is niet leidend, maar kan wel verwerkt worden in bestemmingsplannen en structuurplannen. De toekomstvisie is uitgewerkt in de structuurvisie Borger-Odoorn.
Structuurvisie Borger-Odoorn (2010)	De structuurvisie geeft de strategische ruimtelijke visie op de ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente Borger-Odoorn voor de komende 10 tot 20 jaar.	De visie zal onder andere vertaald worden in het nieuwe bestemmingsplan van Borger-Odoorn. In de gemeentelijke structuurvisie heeft het plangebied voor het voornemen de bestemming "versterken agrarische functie".
Dorpsontwikkeling Nieuw-Buinen	Gezamenlijke visie voor het dorp. In deze visie worden er concrete oplossingen vastgelegd met als doel het dorp leefbaar en vitaal te houden.	Deze visie is niet leidend, maar kan wel verwerkt worden in bestemmingsplannen en structuurplannen.
Agenda voor de Veenkoloniën	De Agenda omvat een aantal economische, sociale en fysieke maatregelen, die zijn vertaald in eerste instantie tien Agendapunten. Deze Agenda was de basis voor negen Drentse en Groninger gemeenten, de provincies Drenthe en Groningen en twee waterschappen om samen de krachten te bundelen voor de verdere ontwikkeling van het gebied.	Gemeente heeft in afstemming met de overige partijen afspraken gemaakt binnen deze agenda. De gemeente Borger-Odoorn is onderdeel van de Veenkoloniën en denkt mee over ontwikkelingen die op de Agenda komen te staan.
Waterbeheerplan Waterschap Hunze en Aa's	Beleid- en beheeropgaven van de komende jaren schetsen en laten zien hoe die worden gerealiseerd.	De gemeente geeft invulling aan het waterbeheerplan in haar onderhouds- en beheerplannen. Conform de Waterwet zijn deze plannen in afstemming met elkaar.
Notitie stedelijk waterbeheer, waterschap Hunze en Aa's	Problemen en kansen in hun onderlinge samenhang te bekijken en oplossingen te vinden met de laagste maatschappelijke kosten.	De gemeente geeft invulling aan de notitie waterbeheer in haar onderhouds- en beheerplannen. Conform de Waterwet zijn deze plannen in afstemming met elkaar.
Watersysteemplan Veenkoloniën	Het maken van een afwegingskader en een maatregelenplan voor het waterbeheer in het stroomgebied van de Veenkoloniën.	De gemeente is betrokken met dit plan wat een onderlegger vormt voor het gemeentelijk waterplan. Gemeente werkt samen met overige gemeente en waterschappen.

HOOFDSTUK

4 Referentiesituatie, milieugebruiksruimte en alternatieven

In dit hoofdstuk wordt de referentiesituatie beschreven (huidige situatie + autonome ontwikkeling = de referentiesituatie). Daarnaast wordt de milieugebruiksruimte beschreven. Vervolgens is de opbouw van de alternatieven beschreven die in dit planMER aan de orde komen.

4.1

REFERENTIESITUATIE

Zoals eerder is gebleken (paragraaf 1.1 en tabel 3) is voor het planMER alleen nog de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, het melkveebedrijf van Van der Meer en de vergistingsinstallatie relevant. Weliswaar wordt in het nieuwe bestemmingsplan ook ingegaan op de situatie van akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse, maar dit is een bestendiging van de huidige bedrijfssituatie op het huidige niveau (Schipper-Elberse). Hierbij zal ook geen mogelijkheid zijn voor het realiseren van andere bedrijfsactiviteiten als intensieve veehouderij (beide) of voor veehouderij (Schipper-Elberse). Zoals eerder aangegeven blijft de gerealiseerde locatie van Pegge geheel buiten het nieuwe bestemmingsplan en dus ook buiten dit planMER.

4.1.1

HUIDIGE SITUATIE

De huidige situatie die relevant is voor dit planMER is in onderstaande tabellen weergegeven. Dit is de huidige stalbezetting (met uitzondering van Zuiderdiep 102) van het pluimveebedrijf Jansen en het melkveebedrijf van Van der Meer op de huidige locaties.

Tabel 7

Huidige situatie vergund
Jansen: locaties met
vleeskuikens

Locatie	Huidige situatie vergund aantal vleeskuikens
Zuiderdiep 14a (Hospers)	32.000 stuks
Zuiderdiep 102 (Corzaan)	28.000 stuks*
Eerste Exloërmond 86	60.000 stuks
Noorderdiep 101	120.000 stuks
Tweederdeweg Zuid	0 stuks
Totaal	240.000 stuks

* 28.000 stuks vergund, momenteel niet aanwezig (Na contact met de gemeente en Dhr. Jansen is gebleken dat de stallen op de locatie Zuiderdiep 102 per direct opgevuld kunnen worden met vleeskuikens. Derhalve is de locatie Zuiderdiep 102 meegenomen als onderdeel van de referentiesituatie).

Tabel 8

Huidige situatie vergund
van Van der Meer

Locatie	Huidige situatie vergund aantal melkvee
Van der Meer oude locatie	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 vrouwelijk jongvee tot 2 jaar
Van der Meer nieuwe locatie	0 stuks

4.1.2

AUTONOME ONTWIKKELING

Een voor dit planMER relevante autonome ontwikkeling is dat binnen enkele jaren alle bovenvermelde stallen moeten voldoen aan de AMvB-huisvesting. De referentie bestaat derhalve uit de huidige vergunde veebezetting, met inachtnaam dat de stallen waarin deze is gehuisvest, voldoet aan de normen van de AMvB-huisvesting.

In het plangebied speelt ook andere initiatieven namelijk het windpark Oostermoer en De Drentse Monden. Voor beide windparken is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd (paragraaf 5.10). In deze gevoeligheidsanalyse wordt ingegaan op mogelijke cumulatie.

4.2

MILIEUGEBRUIKSRUIMTE

De milieugebruiksruimte (hierna ook wel milieuruimte genoemd) is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. Ontwikkeling van de veehouderij kan slechts binnen deze milieuruimte plaatsvinden. Dit hoofdstuk bevat een analyse van de milieuruimte voor de veehouderij in het plangebied, die bepaald wordt door de milieuruimte op basis voor stikstof, geur en fijn stof. De milieuruimte en planologische beleidsruimte vormen de basis van de invulling van de alternatieven. Dat neemt niet weg dat tussen de alternatieven binnen de maximale milieuruimte verschillen in milieubelasting kunnen blijken. Deze verschillen komen aan de orde in het hoofdstuk effectbeschrijving.

4.2.1

STIKSTOF

Stikstof en Natura 2000

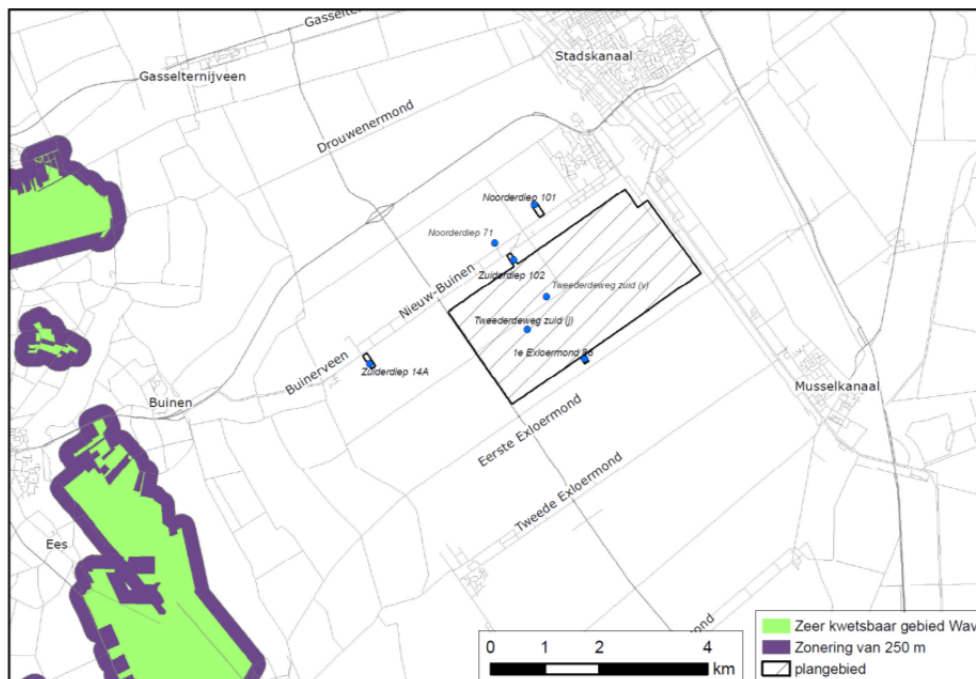
In hoofdstuk 3 zijn de achtergronden en inhoud van de Crisis- en herstelwet, Stikstof Natura 2000 Drenthe, PAS en Natura 2000 beschreven. De mogelijkheden voor ontwikkelingen van veehouderijen in Nieuw-Buinen worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit landelijke of provinciale regels. De Crisis- en herstelwet (2010) en het beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe zijn voorbeelden van dergelijke regels.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) is van belang voor de milieugebruiksruimte t.a.v. het aspect ammoniak. In een zone van 250 meter rondom deze gebieden is nieuwvestiging van intensieve veehouderijen niet toegestaan. In onderstaande afbeelding zijn de zeer kwetsbare Wav-gebieden mét 250 meter-zones weergegeven.

Afbeelding 10

Wav-gebieden rondom het plangebied

In en in de directe nabijheid van het plangebied zijn geen bos- en natuurgebieden aanwezig die door de provincie als gevoelig voor verzuring aangemerkt op basis van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Het meest dichtsbijgelegen gebied ligt op ongeveer drie kilometer afstand. Derhalve vormen de wav-gebieden geen beperkende factor voor wat betreft de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen.

4.2.2

GEUR

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde, vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden.

De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting wordt uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen zijn maximaal 8 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 2 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd). Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in

acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter. Voor intensieve veehouderijen wordt de norm niet uitgedrukt in een afstandsnorm, maar in een geurcontour, die een grillige vorm kan hebben.

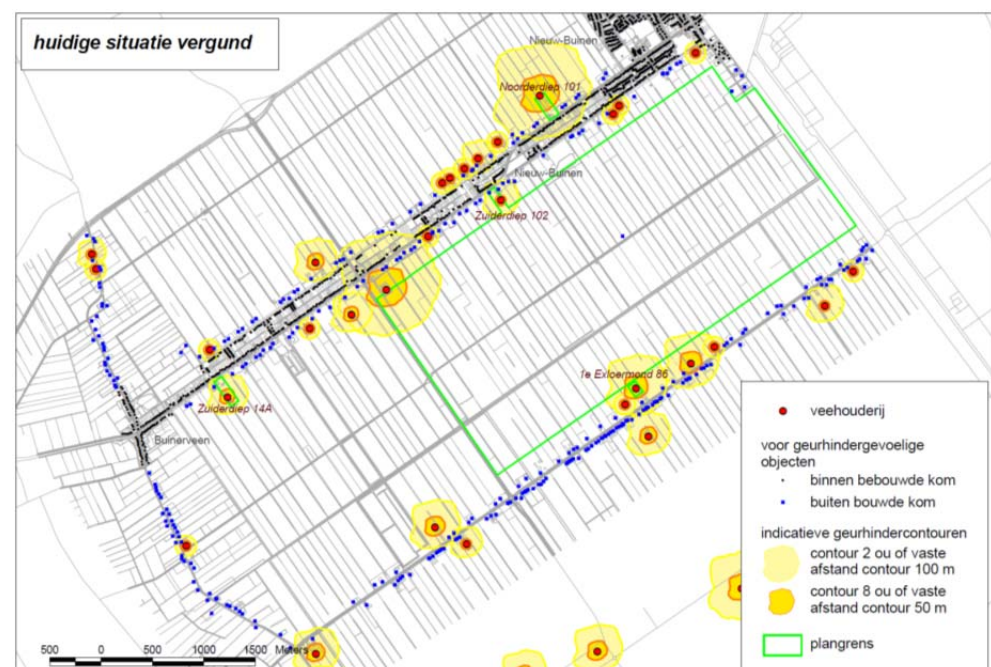
Tabel 9

Geldende geurnormen in de gemeente Borger-Odoorn

Categorie geurgevoelige object	Wettelijke geurnorm (ouE /m ³ 98-percentiel)	Vaste afstanden voor niet intensieve veehouderijen (meters)
Niet-concentratiegebied		
Bebouwde kom	2	100
Buiten de bebouwde kom	8	50

Afbeelding 11

Indicatieve geurcontouren van 2 en 8 OU

Een eventuele afwijkende gemeentelijke normering dient vastgelegd te worden in een verordening, een gebiedsvisie moet deze verordening onderbouwen. De gebiedsvisie moet aantonen dat een – van de wet afwijkende – gemeentelijke normstelling nodig is om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren. Bij het vaststellen van de norm, die dus de maximale belasting van een individuele bron bepaalt (de zogenaamde voorgrondbelasting), dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere bronnen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De gemeente Borger-Odoorn heeft geen eigen geurverordening waardoor de wettelijke geurnormen en vaste afstanden van toepassing zijn.

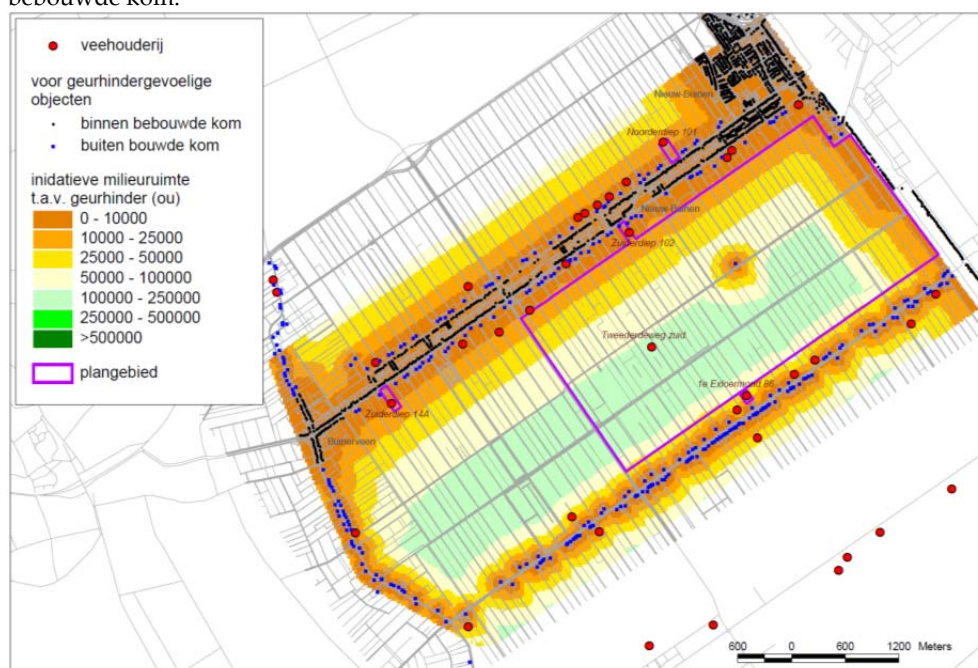
De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen.

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Onderstaande afbeelding laat de indicatieve ruimte voor geuremissie zien. Deze afbeelding geeft indicatief aan hoeveel OU veehouderijbedrijven (met dieren waarvoor een emissiefactor geldt, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren) mogen uitstoten, voordat zij tegen de OU-norm 'aanlopen'. In onderstaande afbeelding is te zien dat de milieuruimte rondom het woonlint en de woonkern beperkt is. De meest benutbare milieuruimte voor wat betreft geur is te vinden tussen het woonlint Nieuw-Buinen en het woonlint Eerste Exloërmond. Ook tussen het woonlint Eerste Exloërmond en het woonlint Tweede Exloërmond is er ruimte beschikbaar wat betreft geur.

Als bebouwde kom is aangemerkt het woonlint langs Nieuw Buinen, omdat hier een concentratie aan niet-agrarische bebouwing aanwezig is en omdat hier beperkt agrarische functies in het lint aanwezig zijn. De Eerste Exloërmond is beschouwd als gebied buiten de bebouwde kom.

Afbeelding 12

Indicatieve
milieugebruiksruimte ten
aanzien van geurhinder

Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt. Ook kunnen er vanuit het bestemmingsplan beperkingen zijn (omvang bouwvlak en maximaal toegestane bebouwing daarbinnen).

Net zoals voor ammoniak zullen veel veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van technieken om de emissie of belasting te beperken. Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn. In de regel zijn bedrijven met een grotere omvang hiertoe beter in staat dan kleinere bedrijven.

Voor bepaalde veehouderijbedrijven (zoals melkveehouderijen met alleen melkvee) geldt een vaste afstand. De milieuruimte voor deze bedrijven is niet geregeld via de geurnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv).

Voor deze bedrijven moet een vaste afstand van 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom ten aanzien van geurige objecten aangehouden worden.

4.2.3

FIJN STOF

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, en dus met een verschillende chemische samenstelling. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Borger-Odoorn rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof.

Inmiddels is er door het ministerie van VROM gewerkt aan het opstellen van een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht;
- Een daggemiddelde concentratie van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

De concentraties worden voor een belangrijk deel bepaald door de heersende achtergrondconcentraties.

Uit de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (www.mnp.nl) blijkt dat in 2010 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM10) in het plangebied niet hoger is dan 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ / 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Dit ligt ruim onder de maximale jaargemiddelde grenswaarde van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 13

Achtergrond-concentraties
fijn stof in het plangebied

In 2021 zullen de concentraties mogelijk lager zijn, doordat de emissies uit verkeer naar verwachting afnemen.

Of de emissies uit de veehouderij afnemen hangt af van de bedrijfsontwikkeling. Enerzijds is waarschijnlijk sprake van afname door de maatregelen vanwege de AMvB-huisvesting (vooral voor intensieve veehouderijen), anderzijds zal ten gevolge van het legbatterijverbod en de omschakeling naar scharrelhuisvesting of andere systemen (pluimvee, leghennen) de emissie van fijn stof kunnen gaan toenemen.

Afbeelding 14

Aantal
overschrijdingsdagen fijn
stof in het plangebied

Daarnaast mogen de gestelde grenswaarden niet meer dan 35 dagen per jaar worden overschreden. Bovenstaande afbeelding geeft een beeld van de overschrijdingsdagen fijn stof vanuit de achtergrondconcentratie. In de afbeelding is te zien dat er in het plangebied geen sprake is van meer dan 35 overschrijdingsdagen. In de gehele gemeente is het aantal dagen dat de fijn stof concentratie wordt overschreden lager dan 10 overschrijdingsdagen per jaar.

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieuruimte) noch problemen (hoge concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

4.3

ALTERNATIEVEN

De Tweederdeweg Zuid is binnen het gehele initiatief als een voorkeurslocatie naar voren gekomen. Vanwege de grondposities en vanwege het feit dat aan de Tweederdeweg Zuid geen gevoelige functies zijn gevestigd, zijn geen locatiealternatieven aan de orde.

Het voornemen wordt fasegewijs gerealiseerd, voor zover het pluimveebedrijf Jansen betreft. Om recht te doen aan de fasering en om de maximale ruimte die het bestemmingsplan biedt te laten zien, zijn drie alternatieven (zie paragraaf 5.11) relevant voor dit planMER:

1. Basisalternatief.
2. Termijncalternatief.
3. Worst-case alternatief.

De effecten die samenhangen met deze alternatieven worden vergeleken met de referentiesituatie (zie paragraaf 4.1).

Een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) is geen onderdeel van dit planMER. In het nog op te stellen besluitMER is het MMA wel één van de te bemenen alternatieven.

4.3.1

BASISALTERNATIEF

Het basisalternatief bestaat uit:

- De realisatie van een pluimveebedrijf met 300.000 vleeskuikens aan de Tweederdeweg Zuid. In eerste instantie (tot maximaal vijf jaar) blijven tevens de locaties van Jansen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101 in werking, waarbij voor deze locaties middels het vergunningspoor AMvB-maatregelen worden vereist. Dit maakt onderdeel uit van het basisalternatief.
- Een vergistingsinstallatie met een omvang van 50.000 ton per jaar, ook aan de Tweederdeweg Zuid.
- Van der Meer heeft op zijn nieuwe locatie 125 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

4.3.2

TERMIJNALTERNATIEF

Het termijnalternatief bestaat uit:

- Op termijn (na vijf jaar) zullen de pluimveestallen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en aan Noorderdiep 101 worden opgeheven. Op dat moment is het pluimveebedrijf Jansen alleen nog gevestigd aan de Tweederdeweg Zuid. Het bedrijf groeit op de Tweederdeweg Zuid door naar 350.000 vleeskuikens.
- De vergistingsinstallatie houdt een capaciteit van 50.000 ton per jaar.
- Van der Meer groeit op zijn nieuwe locatie naar 150 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

4.3.3

WORST-CASE ALTERNATIEF

Het bestemmingsplan biedt een bepaalde ruimte op de bouwblokken voor mogelijke uitbreiding. Vanuit planMER-optiek is het relevant te onderzoeken wat de maximaal mogelijke effecten zijn, als die ontwikkelruimte benut wordt. Binnen het nieuwe bouwblok van pluimveehouderij Jansen aan de Tweederdeweg Zuid is in het bestemmingsplan ruimte voor het bijbouwen van één extra stal met 50.000 kippen. Ter plaatse van de bestaande locaties die nog maximaal vijf jaar in werking zijn (Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) wordt het bouwblok 'eng' begrensd rond de stallen, zodat er van uitbreidingsruimte geen sprake is. Ter plaatse van het bouwblok voor de vergistingsinstallatie is geen ruimte voor extra capaciteit, dus blijft de omvang 50.000 ton/jaar. Voor wat betreft Van der Meer bestaat er vanuit worst-case optiek de mogelijkheid dat de bedrijfsvoering op beide locaties (Noorderdiep en aan de Tweederdeweg Zuid) op één moment in werking is waarbij het bouwvlak van de Tweederdeweg Zuid geheel wordt benut voor stallen ten behoeve van melkveehouderij (circa 300 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar). Na een termijn van vijf jaar is deze situatie niet meer mogelijk.

4.3.4

OVERZICHT ALTERNATIEVEN

In de navolgende tabellen is bovenstaande samengevat.

Tabel 10

Overzicht huidige situatie en referenties

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
Huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting Referentie voor alle thema's in dit planMER (m.u.v. de Passende Beoordeling voor het planMER)	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Huidige situatie vergund (huidige stalsystemen) Referentie voor Passende Beoordeling op planMER niveau voor een bestemmingsplan	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Vergund 2004 (toemalige stalsystemen) Referentie voor Passende Beoordeling op het niveau voor een vergunningaanvraag	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	70.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	95.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	

Tabel 11

Alternatieven in het MER

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
Basialternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	0	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	300.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	125 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Termijnalternatief	Zuiderdiep 14a	0 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	0 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	0 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	0 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	150 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Worst-case alternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	300 melk- en kalkoeien ouder dan 2 jaar 270 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	

In onderstaande tabellen is aangegeven welke stalsystemen en welke uitstoot van ammoniak, NOx en geur er is per locatie en per alternatief.

Tabel 12

Gehanteerde gegevens
voor de huidige situatie
vergund

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Zuiderdiep 14a	32000	E5.100	0,080	2560	0,24	7680	22	704000
Zuiderdiep 102	28000	E5.100	0,080	2240	0,24	6720	22	616000
Eerste Exloërmond 86	60000	E5.100	0,080	4800	0,24	14400	22	1320000
Noorderdiep 101	89500	E5.100	0,080	7160	0,24	21480	22	1969000
	30500	E5.5	0,045	1373	0,24	7320	22	671000
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722	0,00	0	118	8968
	37	A3	3,900	144	0,00	0	38	1406

Tabel 13

Gehanteerde gegevens
voor de vergunde situatie
2004

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Zuiderdiep 14a	32000	E5.100	0,080	2560	0,24	7680	22	704000
Zuiderdiep 102	28000	E5.100	0,080	2240	0,24	6720	22	616000
Eerste Exloërmond 86	70000	E5.100	0,080	5600	0,24	16800	22	1540000
Noorderdiep 101	95000	E5.100	0,080	7600	0,24	22800	22	2090000
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722	0,00	0	118	8968
	37	A3	3,900	144	0,00	0	38	1406

Tabel 14

Gehanteerde gegevens
voor de huidige situatie
vergund + AMvB-
huisvesting

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Zuiderdiep 14a	32000	Fictief grens AMvB	0,045	1440	0,24	7680	22	704000
Zuiderdiep 102	28000	Fictief grens AMvB	0,045	1260	0,24	6720	22	616000
Eerste Exloërmond 86	60000	Fictief grens AMvB	0,045	2700	0,24	14400	22	1320000
Noorderdiep 101	120000	Fictief grens AMvB	0,045	5401	0,24	28800	22	2640000
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722	0,00	0	118	8968
	37	A3	3,900	144	0,00	0	38	1406

Tabel 15

Gehanteerde gegevens
voor het basialternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Zuiderdiep 14a	32000	E5.10	0,035	1120	0,24	7680	22	704000
Eerste Exloërmond 86	60000	E5.10	0,035	2100	0,24	14400	22	1320000
Noorderdiep 101	89500	E5.10	0,035	3133	0,24	21480	22	1969000
	30500	E5.6	0,037	1129	0,24	7320	22	671000
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750	0,24	60000	22	5500000
	50000	E5.11	0,021	1050	0,24	12000	20	1000000
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	125	A1.100.1	9,500	1188	0,00	0	118	14750
	90	A3	3,900	351	0,00	0	38	3420

Tabel 16

Gehanteerde gegevens
voor het termijnalternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750	0,24	60000	22	5500000
	50000	E5.11	0,021	1050	0,24	12000	20	1000000
	50000	Fictief grens IPPC	0,028	1445	0,24	12000	22	1100000
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	150	A1.100.1	9,500	1425	0,00	0	118	17700
	108	A3	3,900	421	0,00	0	38	4104

Tabel 17

Gehanteerde gegevens
voor het worst-case
alternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles	OU/dier	OU totaal	PM10	PM10 totaal
Zuiderdiep 14a	32000	Fictief grens AMvB	0,045	1440	0,24	7680	22	704000
Zuiderdiep 102	28000	Fictief grens AMvB	0,045	1260	0,24	6720	22	616000
Eerste Exloërmond 86	60000	Fictief grens AMvB	0,045	2700	0,24	14400	22	1320000
Noorderdiep 101	120000	Fictief grens AMvB	0,045	5401	0,24	28800	22	2640000
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750	0,24	60000	22	5500000
	50000	E5.11	0,021	1050	0,24	12000	20	1000000
	50000	Fictief grens IPPC	0,028	1445	0,00	12000	22	1100000
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722	0,00	0	118	8968
	37	A3	3,900	144	0,00	0	38	1406
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	300	A1.100.1	9,500	1900	0,00	0	118	23600
	270	A3	3,900	561	0,00	0	38	5472

HOOFDSTUK 5

Gebieds- en effectbeschrijving

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten voor de aspecten natuur, geur, fijn stof, landschap, cultuurhistorie en archeologie, verkeer en vervoer, bodem en water, gezondheid en duurzaamheid voor de alternatieven. Alvorens de effectbeschrijving te behandelen zijn eerst enkele algemene beschouwingen gegeven voor een beter begrip van de effectbeoordeling.

5.1 INLEIDING

5.1.1 PLANGEBIED EN STUDIEGEBIED

Dit planMER richt zich op de milieugevolgen door de ontwikkeling van de pluimveehouderij Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok. Het plangebied bestaat uit de vestigingslocaties en directe omgeving. Naargelang het type effect dat in beeld wordt gebracht, dient het studiegebied ruimer genomen te worden. Denk bijvoorbeeld aan de stikstofdepositie op buiten gemeente Borger-Odoorn gelegen Natura 2000-gebieden.

5.1.2 PLANHORIZON

Omdat het bestemmingsplan een looptijd van minstens tien jaar zou moeten omvatten, geldt als planhorizon – en dus als referentiejaar – de situatie anno 2021.

5.1.3 EFFECTCRITERIA

De effectbeoordeling (kwalitatieve scores) is per aspect samengevat op basis van de volgende schaal (zie onderstaande afbeelding):

Afbeelding 15

Toelicht effectscores

Score	Toelichting
++	zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal
0/-	licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Leeswijzer per aspect

Per aspect wordt de methode van effectbepaling beschreven. Vervolgens wordt de referentiesituatie toegelicht. De effecten zijn bepaald aan de hand van criteria. De effecten voor deze criteria zijn vervolgens beoordeeld per alternatief ten opzichte van de referentiesituatie (= huidige situatie en autonome ontwikkeling).

Tot slot zijn per thema de eventuele mitigerende (verzachtende) maatregelen beschreven en mogelijke leemten in kennis over het thema, alsmede de betekenis daarvan voor de besluitvorming.

De ontwikkelingen van pluimveehouderij Jansen en het energiebouwblok hoeven niet altijd negatieve effecten te zijn, maar dit kunnen ook positieve effecten zijn.

In dit planMER zullen de volgende thema's worden beschreven:

- Natuur.
- Geur.
- Fijn stof.
- Landschap, Cultuurhistorie en Archeologie.
- Verkeer en vervoer.
- Bodem en Water.
- Gezondheid.
- Duurzaamheid.

5.2

NATUUR

Methodiek

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Stikstofdepositie Natura 2000.
- Stikstofdepositie Wav-gebieden en EHS-gebieden.
- Invloed op soorten.

Dit planMER presenteert per alternatief de stikstofemissie en -depositie. Daarbij is onderscheid gemaakt in Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en overige natuur. Per alternatief is sprake van bepaalde emissies (toename en afname) die deze opleveren. Met het OPS-model is vervolgens te berekenen welke toename of afname van stikstofdepositie optreedt.

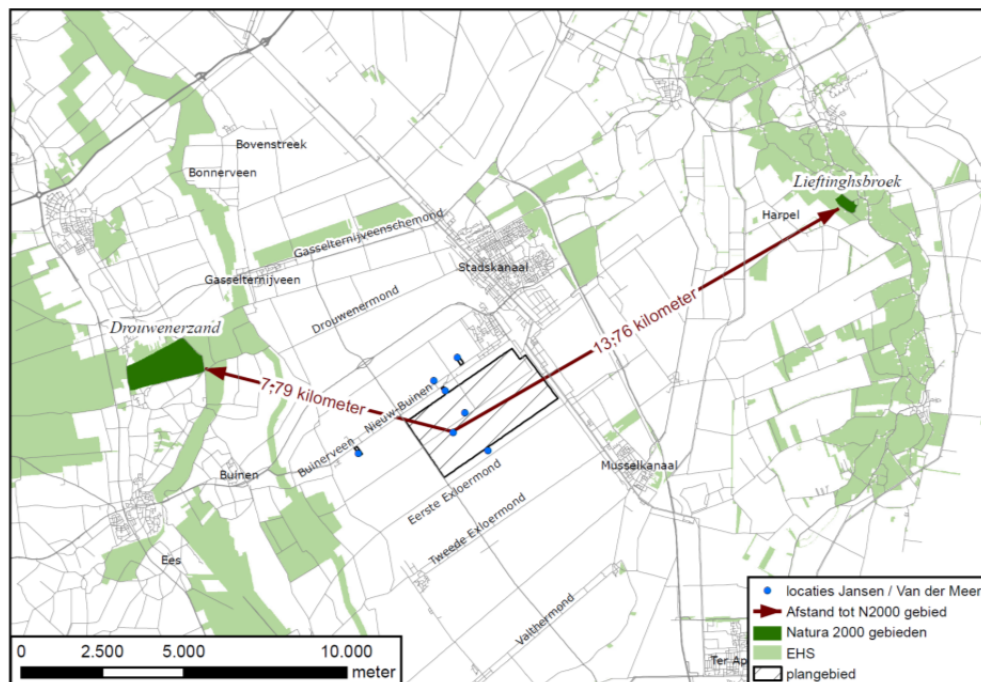
Huidige situatie

Natura 2000-gebieden

Binnen het plangebied zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. De meest nabijgelegen gebieden zijn het Natura 2000-gebied Drouwenerzand en Lieftingsbroek (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 16

Ligging van EHS-gebieden en Natura 2000-gebieden rondom het plangebied (afstand is vanaf nieuwe locatie Jansen aan de Tweederdeweg Zuid)

In het plangebied zijn geen EHS gebieden gelegen en er zijn geen ecologische verbindingzones aanwezig.

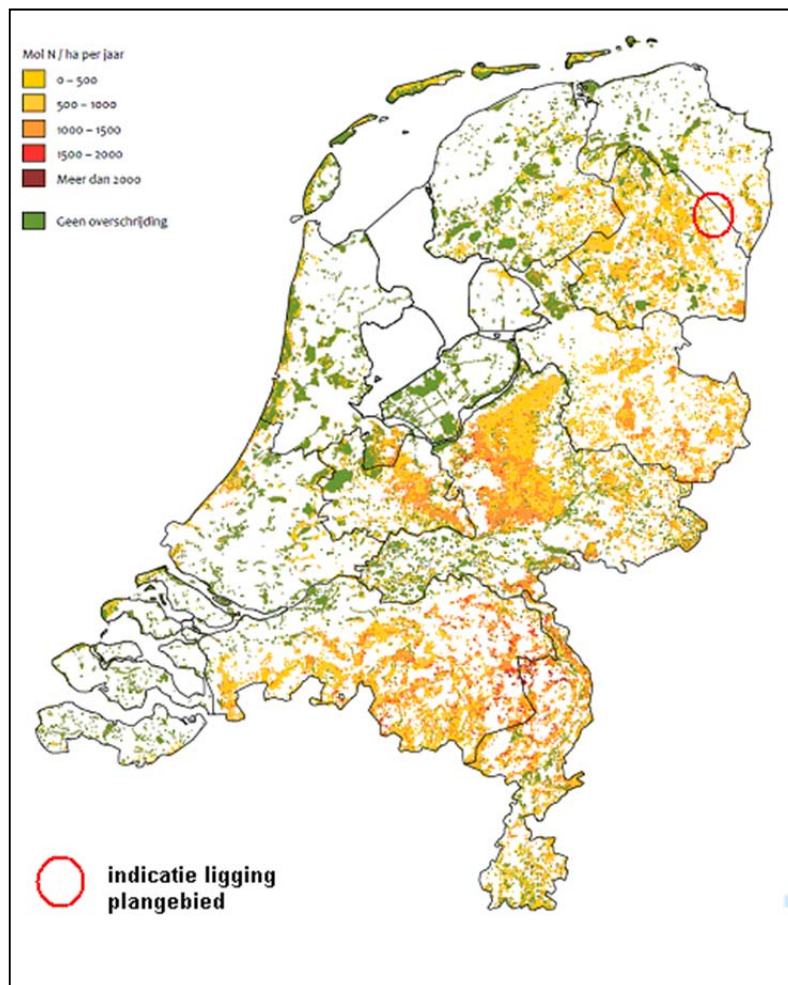
Wav-gebieden

In het plangebied zijn geen bos- en natuurgebieden aanwezig die door de provincie als zeer kwetsbaar worden aangemerkt op basis van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Het meest dichtbijgelegen gebied ligt op ongeveer drie kilometer. Alleen 'voor verzuring gevoelige' gebieden die liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar worden aangewezen.

In de omgeving van het plangebied is sprake van overschrijding van kritische depositiewaarden voor stikstof voor een waarde van 0-500 mol N/ha per jaar, zoals blijkt uit de navolgende afbeelding.

Afbeelding 17

Overschrijding van kritische depositie op natuur in 2009. Bron: Planbureau voor de leefomgeving

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In het plangebied zijn enkele EHS-gebieden en Ecologische Verbindingszones (EVZ) gelegen. De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid.

Voorkomende soorten en soortenbescherming

In het gebied komen geen tot weinig beschermde soorten voor. De soorten die in het gebied zijn aangetroffen betreffen soorten die passen bij het intensief landbouwkundig gebruik van het plangebied. Dit intensieve gebruik heeft geleid tot een vrij uniforme uitstraling van het plangebied. De percelen worden landbouwkundig gebruikt en gescheiden door sloten. In de slootranden komt een meer natuurlijke vegetatie voor. Enkele sloten in het plangebied zijn begroeid met vooral rietvegetatie. Vanuit het plangebied zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Wel zijn er waarnemingen van beschermde vogelsoorten (alle in Nederland voorkomende soorten zijn beschermd), maar het betreft algemeen voorkomende soorten (onder andere Gele kwikstaart, Geelgors en Koekoek). Waarnemingen van strikt beschermde zoogdiersoorten, reptielen en amfibieën zijn niet bekend (ARCADIS, 26 oktober 2010: Onderzoek natuur Nieuw-Buinen).

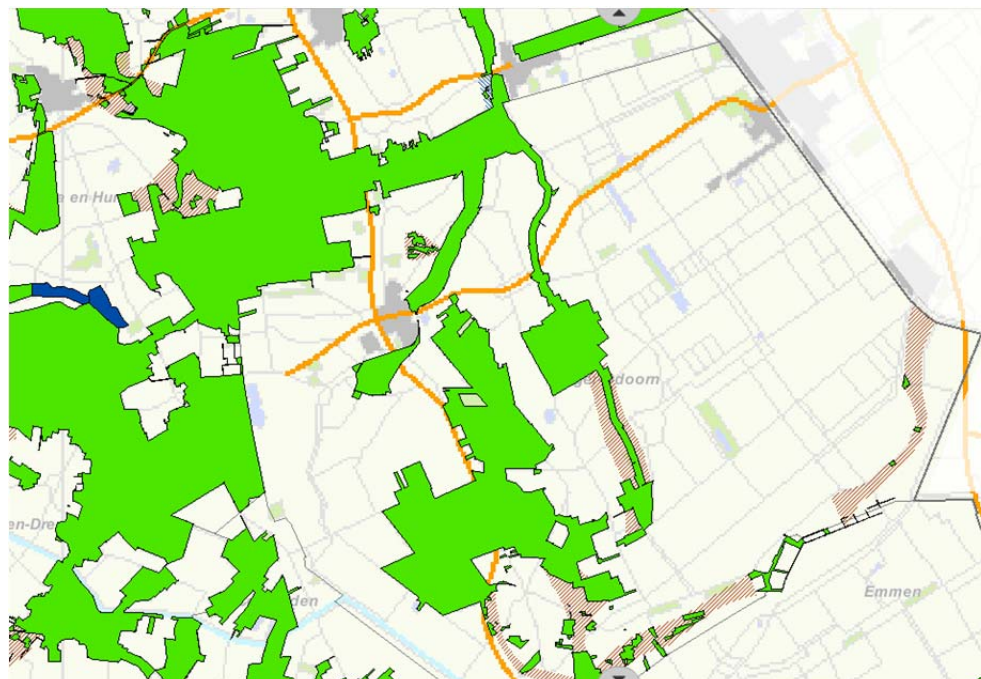
Autonome ontwikkeling

Het natuurbeleid en de natuurbeschermingswet- en -regelgeving worden verondersteld niet te wijzigen. De belangrijkste te verwachten ontwikkeling is het beschikbaar komen van beheerplannen Natura 2000, gevolgd door definitieve aanwijzingsbesluiten.

De provincie Drenthe heeft een aantal EHS-gebieden aangewezen (zie onderstaande afbeelding). Concrete uitwerking van deze gebieden zal nog moeten plaatsvinden.

Afbeelding 18

EHS-gebieden provincie
Drenthe

De voormalige vloeivelden van AVEBE zijn door de provincie aangewezen als EHS. De strook bestaat uit zwak gebufferd ven of moeras en bos van arme zandgrond. Deze liggen op een afstand van circa twee kilometer van het plangebied.

De Zuiderblokplaatsen – ten noorden van het plangebied – zijn eveneens als EHS begrensde. De afstand naar dit gebied is ongeveer 3500 meter. Op een afstand van ongeveer 3000 meter is het als EHS begrensde gebied Buinhornse Bos gelegen.

Ten westen van het plangebied loopt, gelijk met de weg van Buinerveen naar 1e Exloërmond (Zuiderstraat) een bruto-EHS beschermingsgebied. Een bruto EHS-beschermingsgebied is door het rijk globaal aangewezen EHS. De provincie is vervolgens verantwoordelijk voor de verdere uitwerking (exacte begrenzing en beschrijving van de gewenste natuurkwaliteit), we spreken dan van een (netto) ecologische hoofdstructuur. In dit geval is de bruto-EHS door de provincie aangewezen als robuuste EHS-verbindingszone.

Effectbeschrijving

In de beoordeling is bepaald in hoeverre de drie alternatieven leiden tot aantasting van Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en EHS-gebieden ten gevolge van stikstofdepositie. Daarnaast is de invloed van de drie alternatieven op de soortenbescherming bepaald.

De effecten die kunnen optreden ten gevolge van emissies naar de lucht door de drie alternatieven behelzen alleen stikstof. Deze komt vrij in de vorm van ammoniak (uit de veehouderij) en in de vorm van NO_x (uit de WKK-installatie van de vergister, indien directe levering van groen gas aan het net plaatsvindt, vindt geen NO_x-emissie aan de lucht plaats).

OVERIGE EMISSIES VERGISTER

Er is geen sprake van zwavelemissie uit de vergister. Zwavel klontert samen bij de productie van het biogas en deze klonten worden opgenomen in het digestaat. Een klein deel van het zwavel komt in het biogas terecht. Alvorens het biogas in te zetten ten behoeve van de WKK-installatie zal het overgrote deel van het zwavel in het biogas verwijderd worden met een actief koolfilter. Deze filtering vindt plaats tot een dusdanig laag niveau, dat het zwavelgehalte niet meer dan 50 mg/liter bedraagt. Deze filtering is noodzakelijk, omdat zwavel sterk negatieve consequenties voor de levensduur van de verbrandingsmotor heeft. Voor de opwerking van het biogas voor directe levering aan het gasnet zijn ook enkele bewerkingen nodig. Daarbij komt CO₂ vrij.

Stikstofdepositie Natura 2000-gebieden

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde deposities van stikstof weergegeven op de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied. Hierbij is rekening gehouden met de stikstofdepositie uit de mestvergister.

Tabel 18

Gemiddelde
stikstofdepositie
(mol/ha/jaar) op de Natura
2000-gebieden

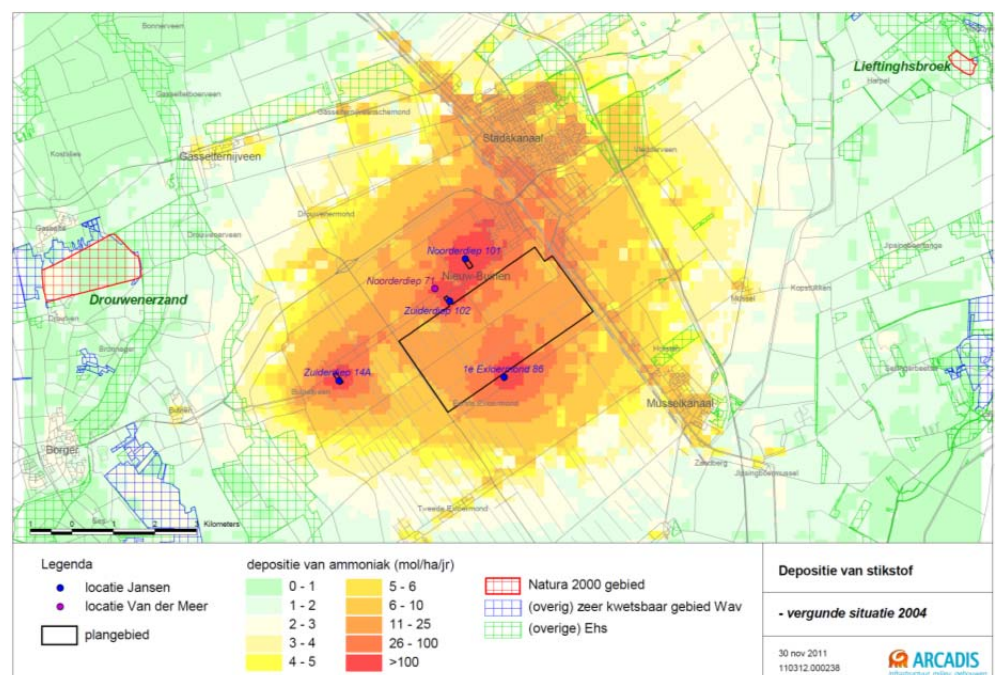
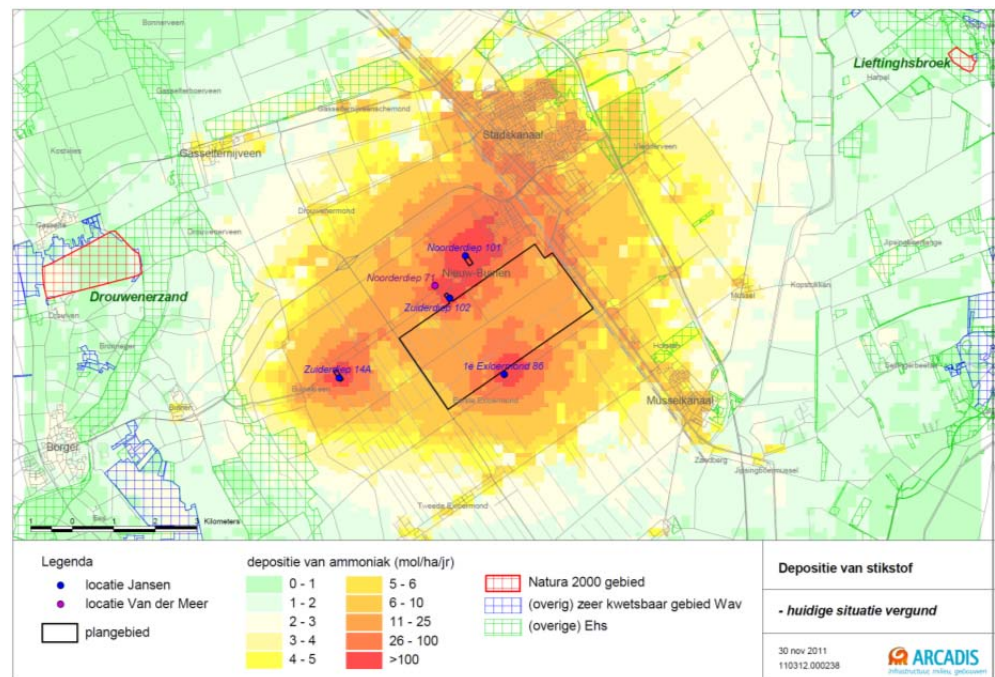
	Drouwenerzand	Lieftingsbroek
Huidige situatie vergund	1,1	1,3
Vergunde situatie 2004	1,1	1,3
Referentiesituatie (AMvB-huisvesting)	0,7	0,8
Basisalternatief	1,3	1,4
Termijn alternatief	0,9	1,1
Worst-case alternatief	1,7	2,0

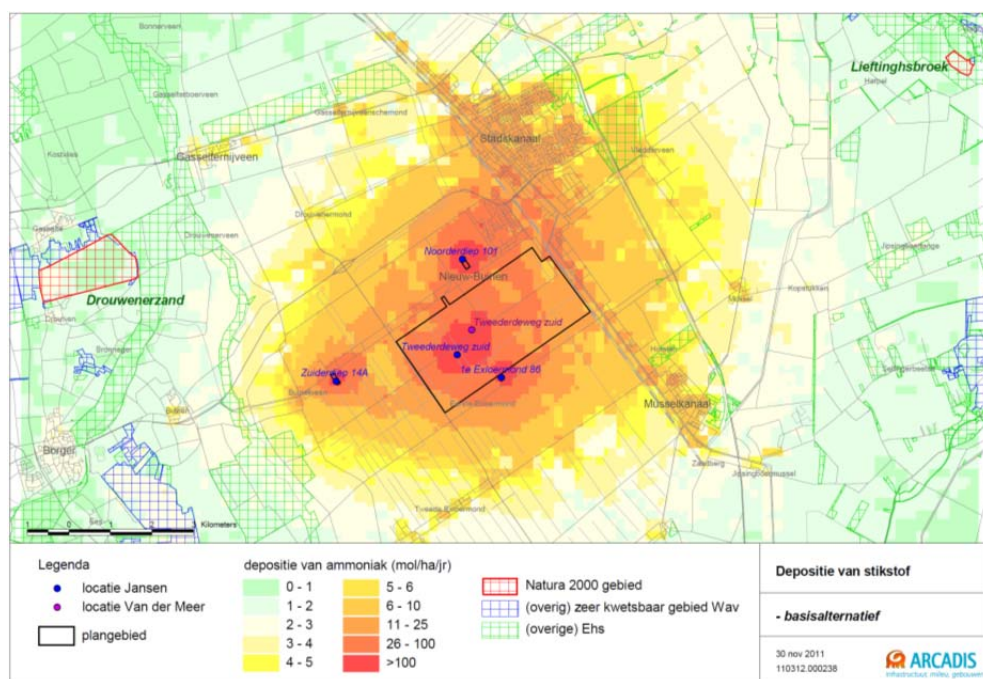
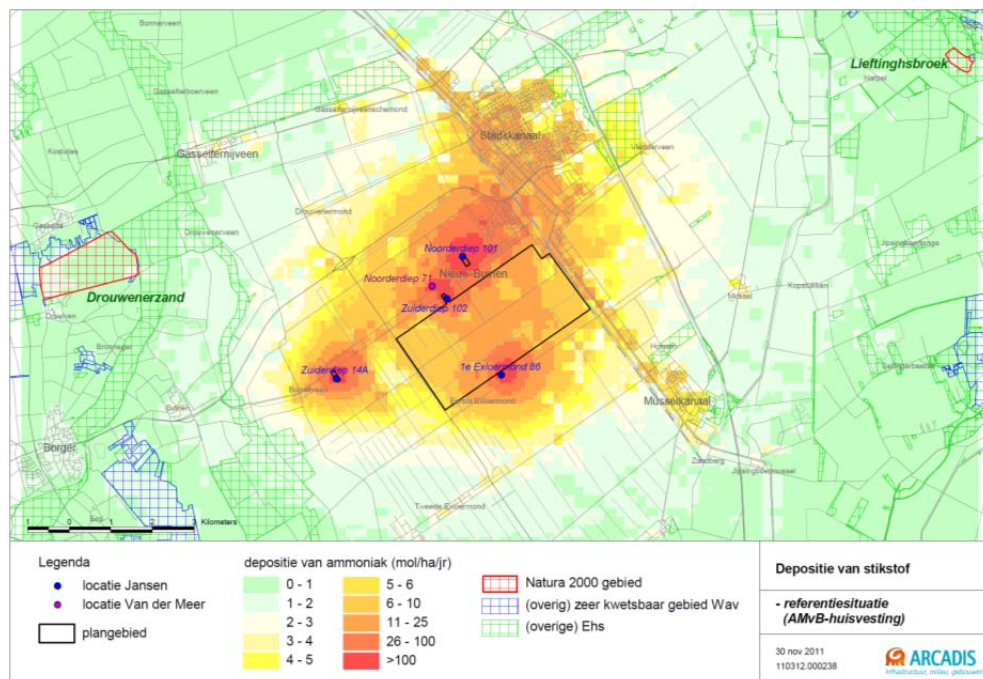
De huidige situatie vergund laat de stikstofdepositie zien vanuit de veehouderij op basis van de vergunde stalsystemen en het vergund aantal dieren (referentie voor de Passende Beoordeling ten behoeve van het planMER). De vergunde situatie 2004 laat de stikstofdepositie zien vanuit de veehouderij op basis van de vergunde stalsystemen en het vergund aantal dieren in 2004. De vergunde situatie 2004 wordt voor een Passende Beoordeling ten behoeve van een vergunningsaanvraag als referentie gehanteerd.

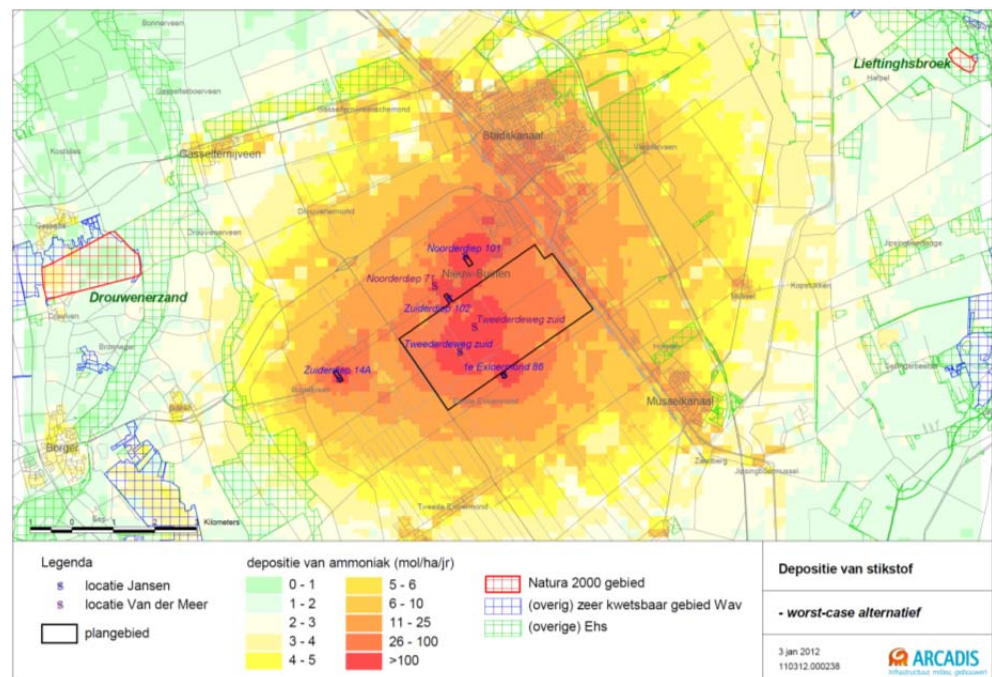
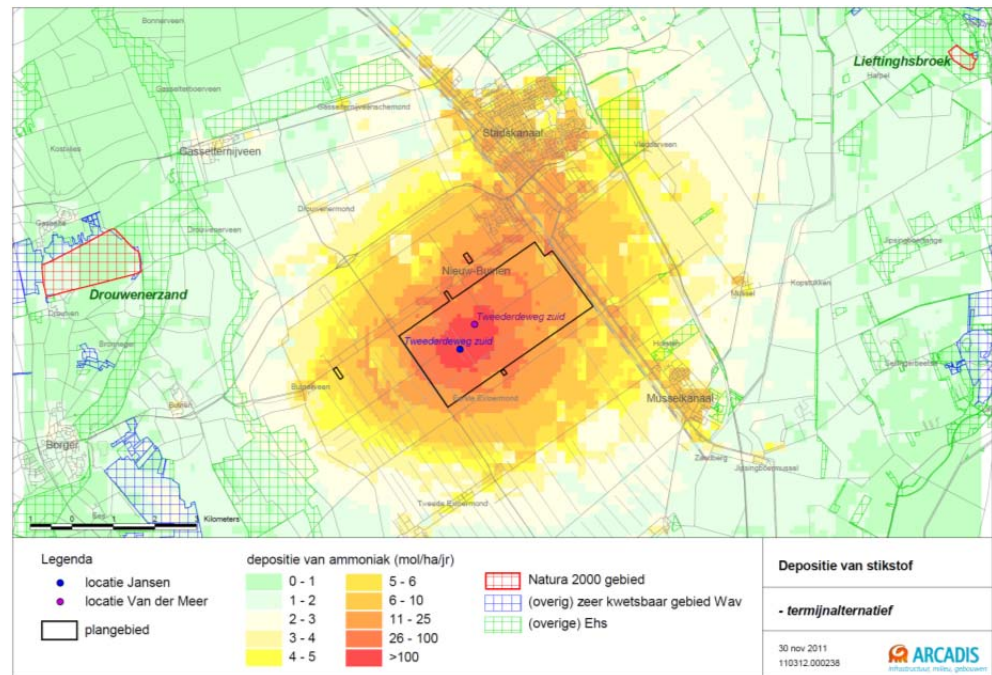
Dit omdat in het kader van de Natuurbeschermingswet de vergunde en daadwerkelijk gerealiseerde dierplaatsen in december 2004 de referentie zijn voor de beoordeling van de mogelijke toename van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden.

In de referentiesituatie (AMvB-huisvesting) is er voor de stikstofdeposities vanuit gegaan dat alle stallen voldoen aan AMvB-Huisvesting. De referentiesituatie (AMvB-huisvesting) wordt in dit MER als referentie gehanteerd.

In onderstaande afbeeldingen zijn de stikstofdepositie kaarten opgenomen.

Alle alternatieven zorgen ten opzichte van de referentiesituatie (vergunde situatie + AMvB-Huisvesting), voor een toename aan stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. Deze toename wordt veroorzaakt door de stikstofdepositie vanuit de pluimveelocaties van Jansen, het melkveebedrijf Van der Meer en de mestvergistingsinstallatie. Het aandeel van de pluimveelocaties aan deze toename van stikstofdepositie is dus kleiner dan de totale stikstofdepositie van de alternatieven. Deze conclusie zal onderbouwd worden in de vergunningenprocedure en het besluitMER. De toename aan stikstofdepositie is het grootst bij de worst-case alternatief. Op basis van de

Natuurbeschermingswet, de hoge stikstofbelasting en de gevoeligheid van de Natura 2000-gebieden, is er geen milieugebruiksruimte voor toename van depositie.

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (en ook andere bronnen met emissies van stikstof) in Borger-Odoorn en de omliggende gemeenten zal gepaard moeten gaan met een per saldo afname van de stikstofbelasting. Dat vereist een verdere inzet van emissie-reducerende maatregelen.

De grootste afname van de stikstofdepositie wordt veroorzaakt door de invoering van AMvB-huisvesting. De verschillen tussen het basisalternatief en termijncalternatief zijn klein. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij het termijncalternatief locaties gesloten worden.

Gelet op bovenstaande scores het basisalternatief en termijncalternatief licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. De worst-case situatie zorgt voor meer dan een verdubbeling van de stikstofdepositie in vergelijking met de referentie. De worst-case scoort zeer negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Passende Beoordeling

Omdat de meeste habitatgebieden binnen de Natura 2000-gebieden gevoelig zijn voor verzuring en nu al een belasting van stikstof hebben die hoger is dan de kritische depositiewaarden, kan gesteld worden dat een dergelijke toename van stikstofdepositie conform de alternatieven niet past binnen de toetsingskaders. Bij een dergelijke toename van depositie, die binnen de planologische mogelijkheden theoretisch gezien zou kunnen plaatsvinden, zijn significante effecten immers niet op voorhand uit te sluiten. Dit vereist een zogenaamde Passende Beoordeling, ook al kan gesteld worden dat bij een adequate vergunningverlening een dergelijke ontwikkeling niet kan optreden. De Passende Beoordeling is als afzonderlijke rapportage in bijlage 2 opgenomen.

RESULTAAT PASSENDE BEOORDELING

In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor alle Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied tot een overschrijding van de kritische stikstofdepositie van verschillende stikstofgevoelige habitattypen. Ook in de toekomst (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien. Het basisalternatief en Worst-case alternatief zorgen voor een toename aan stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in vergelijking met de huidige vergunde situatie. Voor de Natura 2000-gebieden zijn gezien de alternatieven waarbij een toename van de stikstofdepositie is voorzien, significante effecten niet op voorhand uit te sluiten. Deze beoordeling is in het kader van het bestemmingsplan op te vatten als een risico-inschatting.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan voldoende zicht moeten zijn dat significante negatieve effecten op de omliggende natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Het gaat daarbij om de toename van de depositie van stikstof op de gevoelige en overbelaste natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Liefdinghsbroek. De regelgeving om dergelijke toenames uit te sluiten en actieplannen om de depositie van stikstof per saldo te verminderen zijn sterk in beweging. Dat geldt ook voor de beschikbaarheid van technieken om de emissies uit stallen te beperken.

Indien op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan het voorkomen van de toename van stikstof op de genoemde Natura 2000-gebieden onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling Programmatistische Aanpak Stikstof in aanpassing Natuurbeschermingswet, beheerplannen) kan het bestemmingsplan (perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen) alleen vastgesteld worden wanneer er voldoende zicht is dat de benodigde vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet kunnen worden verleend.

Stikstofdepositie Wav-gebieden en EHS-gebieden

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde stikstofdepositie vanuit de veehouderij en de mestvergistingsinstallatie weergegeven op de aanwezige Wav-gebieden. Alle alternatieven zorgen voor een toename aan stikstofdepositie op de Wav-gebieden ten opzichte van de referentiesituatie. Deze toename aan stikstofdepositie is het grootst in de worst-case alternatief. Relatief gezien zorgt het termijnalternatief voor de minst grote toename aan stikstofdepositie. Het basisalternatief en het termijnalternatief zorgen voor een licht negatief (0/-) effect. Het worst-case alternatief scoort negatief (-).

Tabel 19

Gemiddelde
stikstofdeposities
(mol/ha/jaar) Wav-
gebieden en EHS-
gebieden

	Huidige situatie vergund	Vergund e situatie 2004	Referentiesituatie (AMvB- huisvesting)	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Wav-gebieden Drenthe	1,8	1,8	1,1	2,0	1,5	2,8
Wav-gebieden Groningen	1,1	1,1	0,7	1,3	1,0	1,8
EHS-gebieden Drenthe	1,6	1,6	1,0	1,8	1,3	2,4
EHS-gebieden Groningen	2,4	2,4	1,5	2,6	1,8	3,6

Invloed op soorten

Ten behoeve van natuur is door ARCADIS een Quick scan uitgevoerd (ARCADIS, 26 oktober 2010: Onderzoek natuur Nieuw-Buinen). Hiertoe heeft een bureauonderzoek en een veldbezoek (juli 2010) plaatsgevonden. In 2009 is eveneens een bureauonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. Uit het natuuronderzoek door ARCADIS is gebleken dat de verplaatsing naar de Tweederdeweg Zuid en de vergister geen negatieve ecologische effecten tot gevolg zullen hebben. Het voorkomen van beschermde soorten ter plaatse van de te vestigen bouwblokken in het plangebied is beperkt. Indien de hieronder beschreven mitigerende maatregelen worden nageleefd is er geen sprake van een overtreding in het kader van de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk. Alle drie de alternatieven scoren daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor natuur(stikstof):

Tabel 20

Overzicht effectscores
voor natuur

	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Stikstofdepositie Natura 2000-gebieden	0/-	0/-	-
Stikstofdepositie Wav-gebieden en EHS-gebieden	0/-	0/-	-
Invloed op soorten	0	0	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Ten aanzien van de stikstofdepositie is het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven een mogelijke mitigerende maatregel.

Uit het uitgevoerde natuuronderzoek blijkt dat ondanks het zeer beperkt voorkomen van beschermde soorten en het naar verwachting uitblijven van negatieve effecten, er vanuit het voorzorgbeginsel enkele mitigerende maatregelen wenselijk zijn. Het betreft:

- Geen werkzaamheden in het broed-/voortplantingsseizoen (maart-juli).
- Geen hoog opgaande beplanting (bomen) bij inpassing van de bouwblokken (vanwege negatieve effecten op weidevogels).
- Watergangen worden ontzien tijdens de werkzaamheden.
- Wat betreft jaarrond beschermde nesten in het plangebied en (bij sloop van) de te verlaten gebouwen zullen hiervoor passende maatregelen getroffen moeten worden door middel van mitigatie of compensatie van effecten.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.3

GEUR*Methodiek*

Op basis van het gemeentelijke vergunningenbestand is voor de alternatieven met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie (gecombineerd met het programma V-stacks-gebied) berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt ten gevolge van de stalemissies. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria een beeld van het leefklimaat in het studiegebied.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting binnen de bebouwde kom (achtergrondbelasting).
- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting in het buitengebied (achtergrondbelasting).

Belangrijk is de bepaling waar sprake is van bebouwde kom en waar buiten de bebouwde kom. In de gemeente Borger-Odoorn is geen geurbeleid ontwikkeld, en derhalve was deze verdeling binnen/buiten bebouwde kom nog niet beschikbaar. Als bebouwde kom is voor dit planMER aangemerkt het woonlint langs Nieuw Buinen, omdat hier een concentratie aan niet-agrarische bebouwing aanwezig is en omdat hier beperkt agrarische functies in het lint aanwezig zijn. De Eerste Exloërmond is beschouwd als gebied buiten de bebouwde kom.

Tabel 21

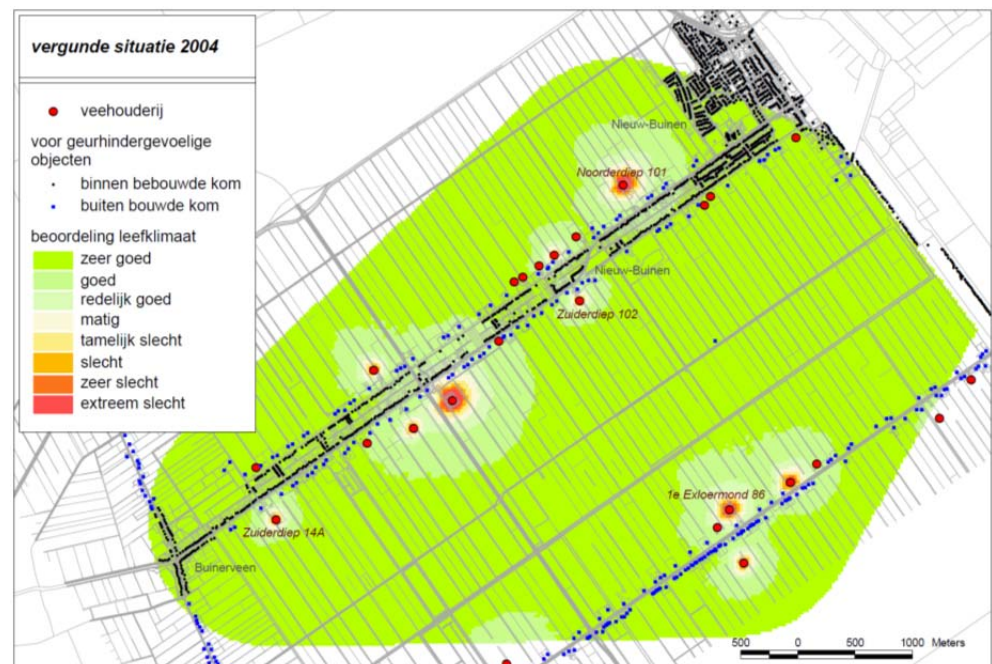
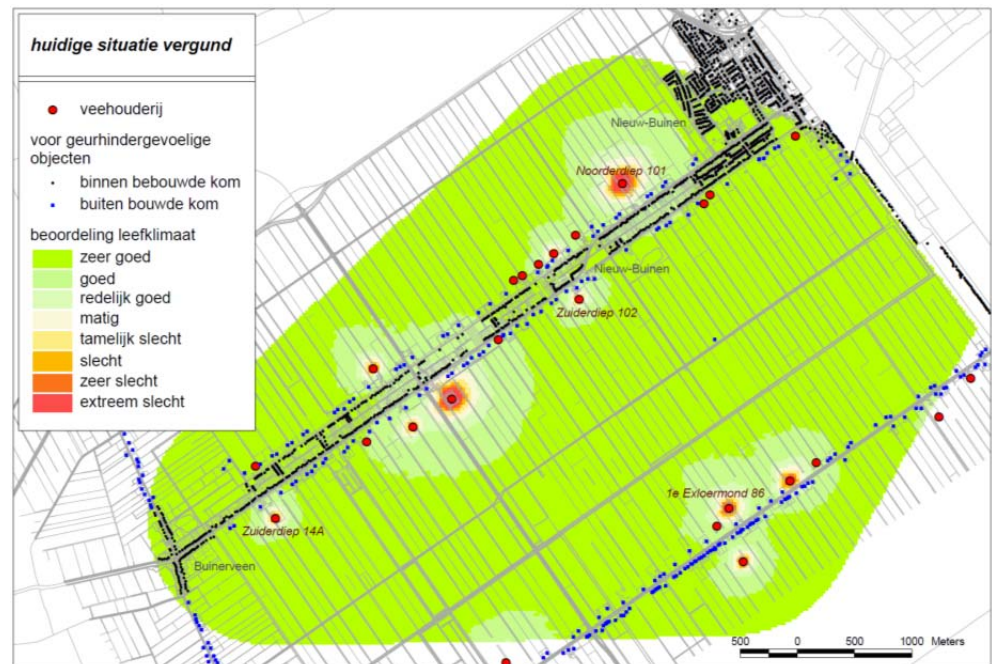
Milieukwaliteitscriteria voor geurhinder

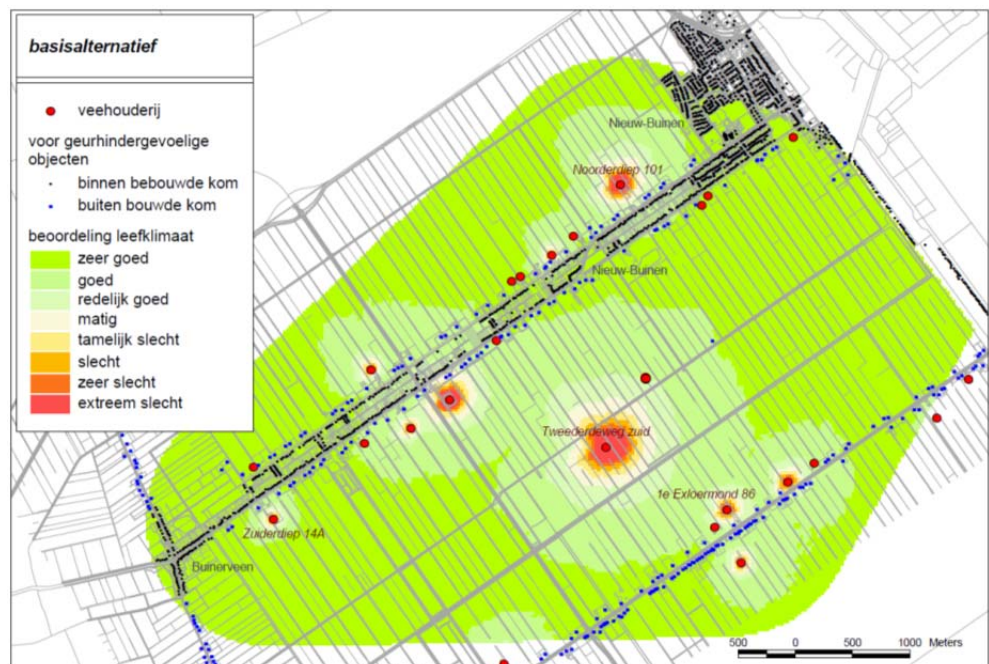
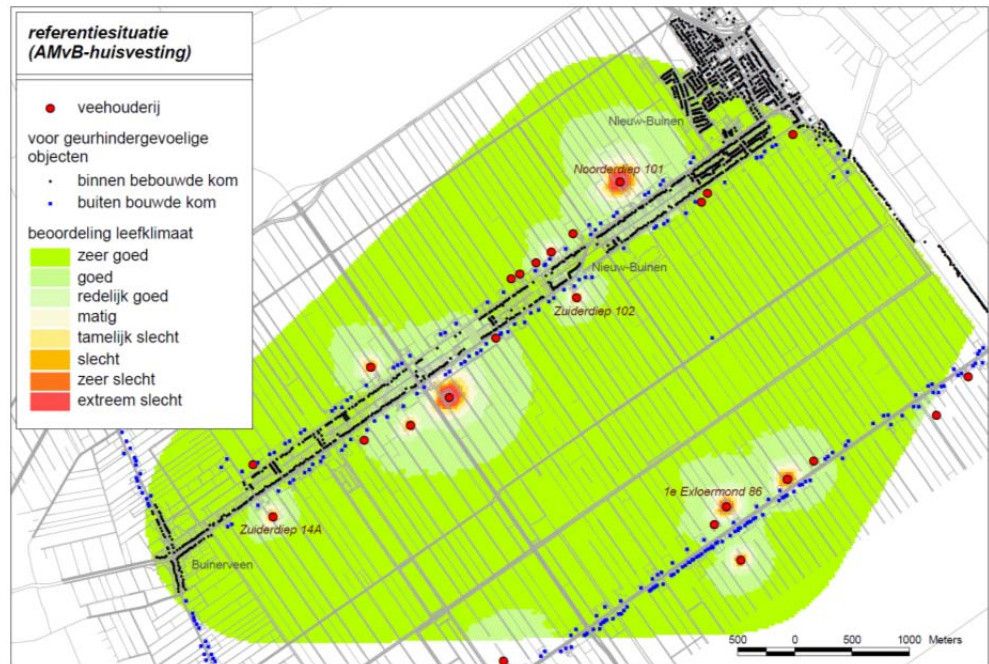
Achtergrondbelasting (Oue/m ³)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0-1.5	<5%	Zeer goed
1.6-3.7	5-10%	Goed
3.8-6.5	10-15%	Redelijk goed
6.6-9.9	15-20%	Matig
10-14.1	20-25%	Tamelijk slecht
14.2-19.1	25-30%	Slecht
19.2-25.2	30-35%	Zeer slecht
>25.2	>35%	Extreem slecht

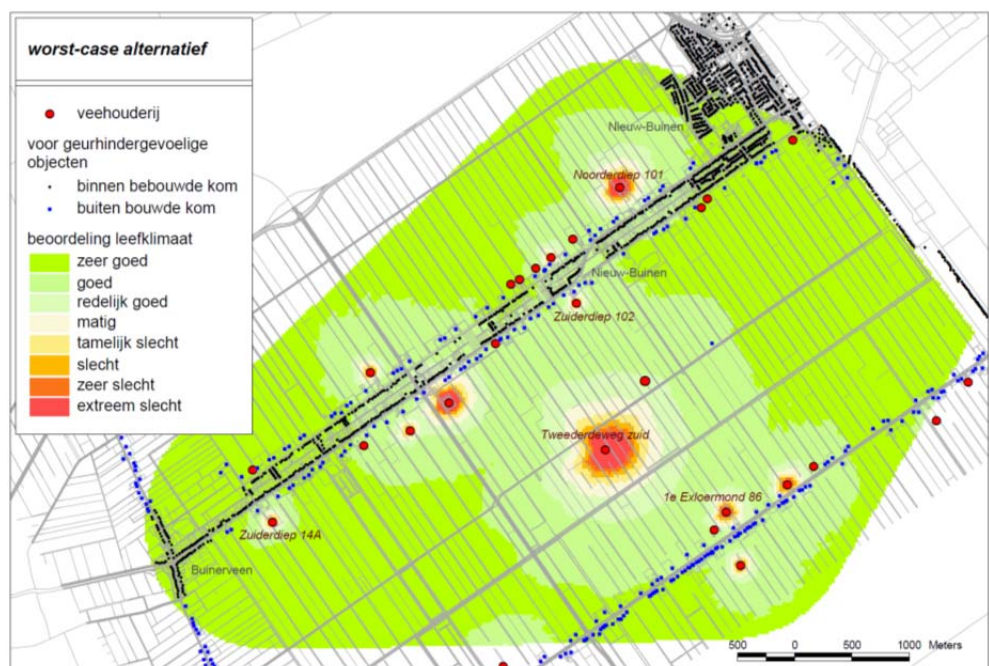
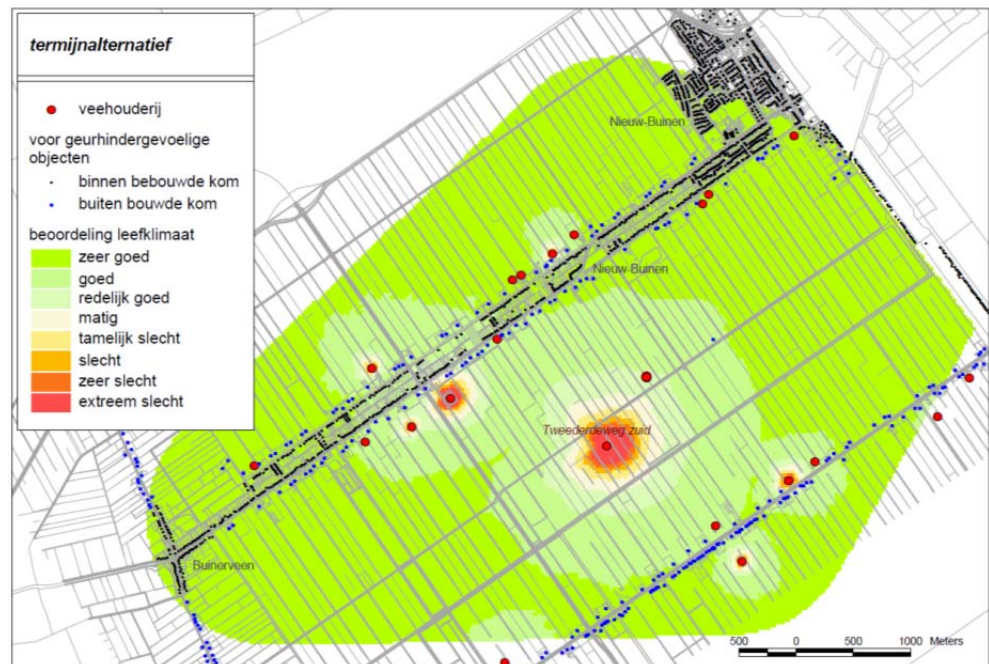
Voor het aspect geur wordt er gekeken naar de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij. Deze levert namelijk een bijdrage aan geurhinder door middel van stalemissies. Voor melkveehouderijen is geen geuremissiefactor vastgesteld, hiervoor geldt een minimum afstand van 100 meter tussen het dichtsbijgelegen emissiepunt van de melkveehouderij en een geurgevoelig object in de bebouwde kom. Ten opzichte van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter. De melkveehouderij is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling.

Ontwikkeling achtergrondbelasting

Onderstaande afbeeldingen geven de achtergrondbelasting weer in de huidige situatie, situatie vergund 2004, referentiesituatie (AMvB-huisvesting), basisalternatief, termijualternatief en worst-case alternatief.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In onderstaande tabellen zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

Tabel 22

Beoordeling leefklimaat voor geur aan de hand van de Wgv-classificatie (in absolute aantallen)

	Huidige situatie vergund	Vergund e situatie 2004	Referentiesituatie (AMvB-huisvesting)	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Objecten binnen bebouwde kom*						
Zeer goed	1012	1061	1012	1018	1132	927
Goed	235	186	235	225	109	313
Redelijk goed	20	20	20	21	23	24
Matig	2	2	2	5	5	5
Hinderpercentage**	3,6	3,4	3,6	3,6	3,2	4,0
Objecten buiten bebouwde kom*						
Zeer goed	116	121	116	111	136	91
Goed	73	70	73	78	56	93
Redelijk goed	13	11	13	13	10	18
Matig	4	4	4	4	4	4
Hinderpercentage**	5,2	5,0	5,2	5,3	4,6	5,9

* Niet alle classificaties zijn van toepassing en om die reden zijn deze dan ook niet opgenomen in deze tabel.

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per alternatief.

Effectbeschrijving

Binnen de bebouwde kom blijft het woon- en leefmilieu in het basisalternatief gelijk ten opzichte van de huidige situatie vergund en de referentiesituatie. Buiten de bebouwde kom zorgt het basisalternatief voor een zeer beperkte verslechtering van het leefklimaat ten opzichte van de huidige situatie vergund en de referentiesituatie. Het termijnalternatief zorgt voor een verbetering van het woon- en leefmilieu in zowel binnen als buiten de bebouwde kom ten opzichte van de huidige situatie vergund en referentiesituatie. Het worst-case alternatief (risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu in zowel binnen als buiten de bebouwde ten opzichte van de huidige situatie vergund en referentiesituatie.

Het basisalternatief scoort neutraal (0) voor het effect op het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijnalternatief zorgt voor een verbetering van het woon- en leefklimaat, in zowel de bebouwde kom als in het buitengebied. Derhalve scoort het termijnalternatief positief (+) ten opzichte van de referentiesituatie. De verbetering van het leefklimaat wordt bij het termijnalternatief veroorzaakt door het sluiten van een aantal IV-locaties in het bebouwingslint. Uit bovenstaande tabellen blijkt dat vooral de worst-case kan leiden tot een belangrijke verslechtering van het woon- en leefklimaat, in zowel de bebouwde kom als in het buitengebied. Derhalve scoort de worst-case voor het woon- en leefmilieu in zowel binnen als buiten de bebouwde kom negatief (-) ten opzichte van de referentie.

Het resultaat uit de worst-case berekening dient te worden opgevat als een risico-inschatting. Het laat een ontwikkeling zien die planologisch niet mogelijk wordt gemaakt en derhalve ook niet wordt voorzien.

De milieuruimte wordt ook door andere wetten en regels beperkt. Met name de Natuurbeschermingswet en de provinciale Verordening stikstof en Natura 2000 zorgen er voor dat de emissies veel minder kunnen toenemen en dat de ammoniakemissie per saldo zal moeten dalen. Hierdoor wordt het risico op een te hoge achtergrondbelasting met betrekking tot geur beperkt.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor geur:

Tabel 23

Overzicht effectscores
geur

	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0	+	-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0	+	-

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Ook hier is het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven een mogelijk extra mitigerende maatregel.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.4

FIJN STOF

Methodiek

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof-normen verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande intensieve veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen door ontwikkelingen in de toekomst kunnen niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) wordt afgegeven als de norm voor fijn stof of stikstofdioxide wordt overschreden. Een aanvraag voor een nieuwe stal of uitbreiding van een bestaande stal moet dus altijd voldoen aan de grenswaarden. De beleidsopties zijn dus bij voorbaat al niet onderscheidend voor fijn stof of stikstofdioxide.

Criteria waarop de luchtkwaliteit wordt beoordeeld:

- Oplossen bestaande knelpunten.
- Verkeer: fijn stof (PM10).

Huidige situatie en autonome ontwikkeling en effecten van alternatieven

In paragraaf 4.2.3 is ingegaan op de fijn stof situatie in het plangebied. Er kan gesteld worden dat in het plangebied de normen voor fijn stof niet worden overschreden, althans op globaal niveau. Fijn stof is voor veehouderijen in het plangebied geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieuruimte. Voor zover die er kunnen zijn of ontstaan, betreft het vooral pluimveebedrijven, is het effect (eventueel knelpunt) locatiegebonden en is het invloedsgebied beperkt.

Effectbeschrijving

Bij de ontwikkeling van het pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok dient getoetst te worden of aan de fijn stof-emissie-normen kan worden voldaan. Indien men niet aan de normen voldoet, zal voor deze ontwikkelingen geen omgevingsvergunning kunnen worden verleend. Hierdoor kunnen geen “nieuwe” knelpunten ontstaan wat betreft fijn stof.

Voor de pluimveehouderij aan de Tweederdeweg zijn fijn stof berekeningen uitgevoerd (DLV, 7 september 2011: Onderzoek Luchtkwaliteit Tweederdeweg Zuid ong. Nieuw Buinen). De belangrijkste conclusie hieruit luidt: “In de aangevraagde situatie treden er overschrijdingen op voor zowel de jaargemiddelde concentratie, als het aantal toegestane overschrijdingsdagen voor fijn stof op de inrichtingsgrens. De overschrijdingen vinden plaats op gekozen punten aan de achterzijde van het bedrijf. Het bedrijf staat hier in verbinding met wei-/bouwland. De overige punten op de inrichtingsgrens blijven ruim onder de grenswaarden. De gekozen punten buiten de inrichtingsgrens, waarbij het aannemelijk is dat er met enige regelmaat personen aanwezig zijn, vallen ruim binnen de grenswaarde voor zowel de maximale concentratie fijnstof als het aantal overschrijdingsdagen.”

Het worst-case alternatief scoort neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie, dit omdat geen nieuwe knelpunten voor wat betreft fijn stof worden gecreëerd. Door het sluiten van een aantal pluimveestallen ontstaat er in het basisalternatief (sluiten Zuiderdiep 102) en in het termijnnalternatief (sluiten Zuiderdiep 14a en 102, Eerste Exloërmond 86, Noorderdiep 101 en Van der Meer Noorderdiep) een positief effect op lokale fijn stof concentraties. Het effect van het basisalternatief is licht positief (0/+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijnnalternatief is positief (+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Vanwege de relatief lage achtergrondconcentraties worden er bij de toename van verkeer geen grote knelpunten verwacht met betrekking tot de luchtkwaliteit langs de ontsluitingswegen. De invloed van het worst-case alternatief op de luchtkwaliteit kan vanwege de toename aan verkeer beoordeeld worden als licht negatief (0/-). Bij het basisalternatief zorgt de kleine afname van verkeer door de bebouwde kom voor een neutrale score (0) ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijnnalternatief zorgt vanwege de afname van verkeer door de bebouwde kom voor een licht positieve score (0/+) ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor fijn stof:

Tabel 24

Overzicht effectscores fijn stof

	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Oplossen van knelpunten	0/+	+	0
Verkeer en fijn stof	0	0/+	0/-

Score:++ = zeer positief; += positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -- = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gezien de effectscores, zijn er geen aanvullende effectbeperkende maatregelen (luchtreiniging) nodig. Echter bestaan voor de beperking van fijn stof emissie uit de veehouderij de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (gebruik coating tegen stofverspreiding) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter. Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels. Bij toepassing van een chemische of biologische luchtwasser kan de emissie van fijn stof met circa 60% worden gereduceerd. Bij toepassing van de gecombineerde luchtwasser bedraagt de reductie circa 80%.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.5**LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE**

In de volgende twee subparagrafen worden het landschap, de cultuurhistorie en de archeologie beoordeeld. Gezien het hoge abstractieniveau van dit MER wordt ook de referentiesituatie in hoofdlijnen beschreven.

5.5.1**LANDSCHAP****Methodiek**

Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.
- Voordat echter wordt ingegaan op de beoordeling komt eerst de referentiesituatie aan bod.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Landschap is de benaming van het visuele beeld van het landelijk gebied, bepaald door geomorfologie, bodem, (oppervlakte)water, vegetatie, bebouwing en infrastructuur. Het landschap is dus op te vatten als het zichtbare resultaat van de onderlinge samenhang en wisselwerking tussen de landschapsvormende elementen. Deze elementen worden vaak opgesplitst in abiotische (klimaat, geologie, bodem), biotische (flora en fauna) en antropogene (menselijk handelen) componenten. De combinatie van deze elementen, de verscheidenheid en de schaal van de ruimte in het landschap bepalen de aantrekkelijkheid.

Het plangebied betreft een deel van de Veenkoloniën. De grootschalige vervening in Zuidoost-Drenthe begon pas vanaf 1850, nadat de eerste grote kanalen waren gegraven. Het veen bevatte een dikke bolsterlaag. Deze werd fabrieksmatig verwerkt tot turfstrooisel. De Veenkoloniën wordt gekenmerkt door een langgerekt ligging langs een kanaal met lintbebouwing. Nieuw-Buinen wordt gekenmerkt door een tweezijdig lintbebouwing langs een tweetal kanalen. Beide kanalen in Nieuw-Buinen zijn intussen gedempt. Eén van deze kanalen is onlangs voor een klein gedeelte opengegraven.

De ontginning en ruilverkaveling hebben geleid tot een open landschap met lintbebouwing en kavels met typische kenmerken. Deze kenmerken betreffen onder andere de (voormalige) waterlopen, wijken, met een tussenruimte van 150-160 meter. De afstand van beide linten tot de zwelsloot bedraagt in Nieuw-Buinen 86 meter.

De gronden worden hoofdzakelijk gebruikt als landbouwgronden, vooral akkerland. In het gebied vinden thans weinig bedrijfsgebonden activiteiten plaats: enige bebouwing betreft een solitair mestbassin.

Afbeelding 19

Het open landschap langs
de Tweederdeweg Zuid

Effectbeschrijving

De specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen ondervinden een negatief effect van alle drie de alternatieven. Het open landschap dat samen met de lintbebouwing een belangrijke landschappelijke waarde vormt zal verder worden aangetast. De te verlaten locaties van Jansen en Van der Meer liggen in het lint Nieuw-Buinen-Zuid. Ze veroorzaken nu geen negatief effect op het landschap, maar bij sloop bij het basisalternatief (Zuiderdiep 102) en termijnalternatief (Zuiderdiep 14a en 102, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) is er nauwelijks tot geen effect omdat de lintbebouwing blijft gehandhaafd. Bovenstaande effectbeoordeling leidt er toe dat het effect op landschap voor alle drie de alternatieven is beoordeeld als negatief (-).

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor landschap:

Tabel 25

Overzicht effectscores
landschap

	Basisalternatief	Termijualternatief	Worst-case alternatief
Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen	-	-	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;

= negatief; - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de landschappelijke kwaliteit, waaronder de “lage horizon”, te bewaken, kan bij ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveehouderij Van der Meer en het energiebouwblok aandacht besteed worden aan een goede ruimtelijke inpassing. Hierbij kan gedacht worden aan de kleurstelling, oriëntatie, situering, erfbeplanting en wegbeplanting (hierbij dienen de mitigerende maatregelen uit het natuuronderzoek in acht te worden genomen). Dit sluit zoveel mogelijk aan bij het landschapstype en boerderijtype.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.5.2**CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE****Methodiek**

De volgende criteria worden voor cultuurhistorie en archeologie gehanteerd:

- Beïnvloeding van (de context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten.
- Beïnvloeding van de archeologische waarden.

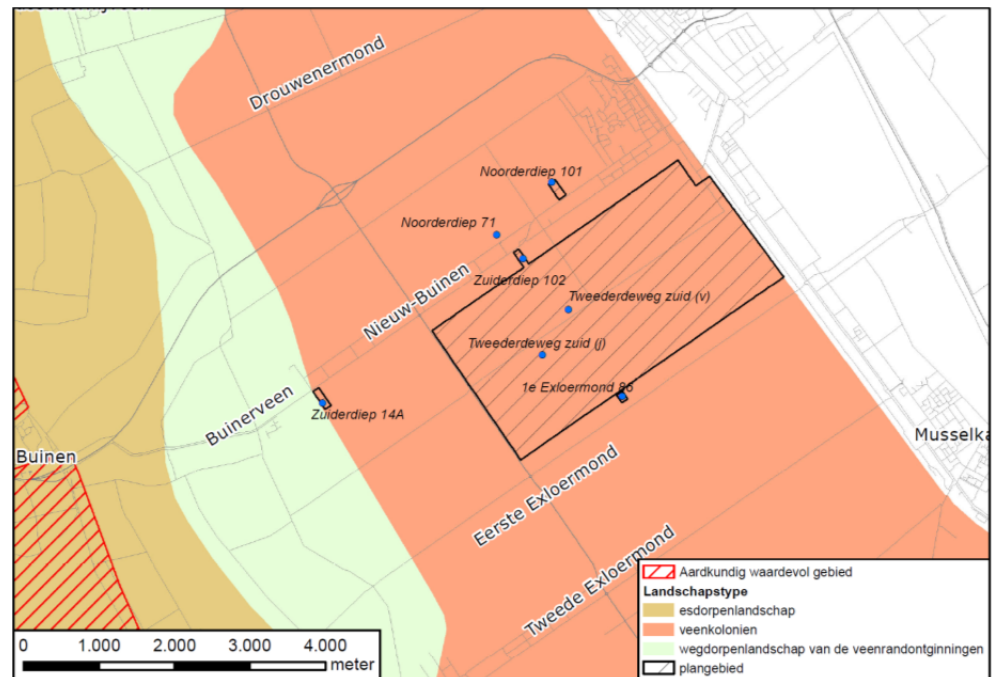
Huidige situatie en autonome ontwikkeling**Cultuurhistorie**

Cultuurhistorisch waardevolle elementen geven een indruk van de wijze waarop vroeger geleefd werd en hoe het landschap werd vormgegeven. Kleinschalige, geleidelijke ingrepen en veranderingen vormen vaak een verrijking. Op deze manier ontstaat een aantrekkelijke combinatie van cultuur en natuur. Grootschalige ingrepen worden vaak in eerste instantie als storend ervaren, maar kunnen later een interessante toevoeging blijken.

De cultuurhistorische waarde van het plangebied betreft met name het kenmerkende landschap dat is ontstaan door de veenontginning. In 1900 was een deel van het gebied nog niet ontgonnen (woest). De veenontginning is begin vorige eeuw afgerond. De inrichting van het landschap (de wijken) is ontstaan door en als gevolg van deze ontginning.

Afbeelding 20

Cultuurhistorische
landschapstype in het
plangebied

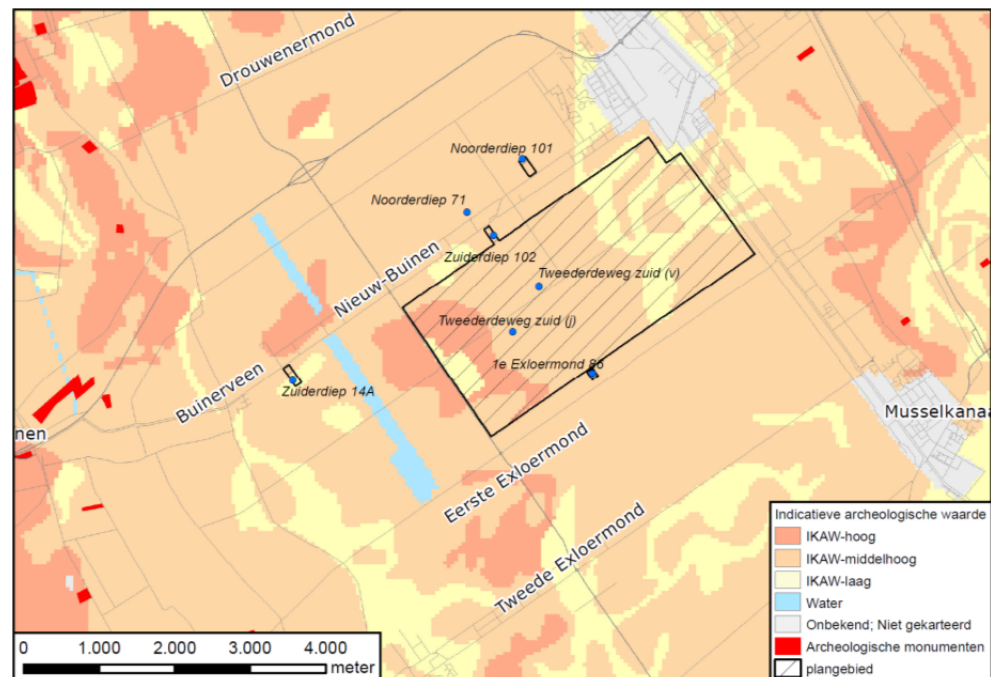
Archeologie

Archeologie is de wetenschap die zich bezighoudt met de aanwijzingen die de bodem of resten daarin geeft over de historie van de vindplaats. Om die geschiedenis nog te kunnen traceren is het van belang dat de bodem of de daarin voorkomende waardevolle archeologische fragmenten niet zodanig geroerd worden dat deze aangetast of zelfs verwijderd worden. Sommige locaties zijn op voorhand aan te wijzen als archeologisch zeer interessant, van andere is dit minder duidelijk. Op 8 december 2011 heeft de gemeenteraad een archeologische waardenkaart vastgesteld. Op deze kaart kent het plangebied een middelhoge tot lage verwachtingswaarde. Ook de provinciale (indicatieve) kaarten laten zien dat in het plangebied archeologische verwachtingswaarden aanwezig zijn. Het betreft voornamelijk een middelhoog verwachtingspatroon, maar langs de Drentse Mondenweg een hoog verwachtingspatroon. Zie onderstaande afbeelding.

In het plangebied komen geen archeologische monumenten voor.

Afbeelding 21

Indicatieve kaart
archeologische waarden

Effectbeschrijving

Alle drie de alternatieven hebben invloed op het cultuurhistorisch waardevolle landschap. De langgerekte ligging van de lintbebouwing blijft gehandhaafd. Echter zal de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zorgen voor aantasting van het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Met name het open landschap in relatie tot de lintbebouwing zal invloed ondervinden. Alle drie de alternatieven scoren negatief (-).

Daar waar pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zijn voorzien liggen middelhoge archeologische verwachtingen. Echter blijkt uit het heeft inventariserend archeologisch veldonderzoek dat de bodem van de drie onderzochte percelen aan de Tweederdeweg Zuid vrijwel overal ernstig verstoord is. Slechts op één locatie na is geen intact bodemprofiel meer te verwachten. Dat betekent dat ook de archeologische context van eventueel aanwezige archeologische waarden eveneens verstoord is. Het effect van alle drie de alternatieven op het bodemarchief is dan ook beperkt. Dit mede doordat voor de pluimveehouderij Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en voor het energiebouwblok op enkele uitzonderingen na niet dieper wordt ontgraven dan 1 meter diep. Alle drie de alternatieven scoren licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor cultuurhistorie en archeologie:

Tabel 26

Overzicht effectscores
cultuurhistorie en
archeologie

	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Beïnvloeding (context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	-	-	-
Beïnvloeding van archeologische waarden	0/-	0/-	0/-

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

De invloed op cultuurhistorische waarden kan door zorgvuldig ontwerp en doordachte inpassing beperkt worden; zie hiervoor de mitigerende maatregelen en de mogelijke inpassingsmaatregelen bij landschap.

In het inventariserend archeologisch veldonderzoek is aanbevolen om het plangebied vrij te geven van archeologische vervolgonderzoek. Desondanks kunnen onverhoeds toch archeologische waarden worden aangetroffen tijdens grondwerkzaamheden. Wanneer dat gebeurt dient dit direct te worden gemeld aan het bevoegd gezag van de gemeente Borger-Odoorn.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.6

VERKEER EN VERVOER

Methodiek

De ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok heeft invloed op de hoeveelheid van het vrachtverkeer in Nieuw Buinen. Het grootste probleem met vrachtwagens zijn vooral de potentiële conflicten op lokale wegen met andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer (met name fietsers). Dit speelt vooral op het lokale wegennet, dus niet op provinciale en rijkswegen. Op de hoofdwegenstructuur zijn deze verkeersdeelnemers standaard gescheiden. T.b.v. het planMER is onderzocht welke verkeersbewegingen te verwachten zijn bij de drie alternatieven.

De volgende criteria zijn voor verkeer gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

VERKEERSBEWEGINGEN

Met de gemeente en op basis van expert judgement zijn de volgende verkeersbewegingen bepaald:

- Voor het energiebouwblok betreft het circa 30 extra vrachtwagenbewegingen per dag en circa 2 personenautobewegingen per dag bij ieder alternatief.
- Voor het pluimveebedrijf Jansen aan de Tweederdeweg Zuid gaat het om circa 4 extra vrachtwagenbewegingen per dag en circa 6 extra personenautobewegingen per dag voor het

basisalternatief, bij het termijncalternatief en het worst-case alternatief is er sprake van 5 extra vrachtwagenbewegingen per dag en 7,5 extra personenautobewegingen per dag.

- Voor het melkveebedrijf Van der Meer aan de Tweederdeweg Zuid gaat het om circa 1 extra vrachtwagenbewegingen per dag en circa 1,5 extra personenautobewegingen per dag voor het basisalternatief en het termijncalternatief. In de worst-case is er sprake van 3 extra vrachtwagenbewegingen per dag en 5 extra personenautobewegingen per dag.

Bij het basisalternatief en het termijncalternatief neemt het gemiddeld aantal vrachtwagenbewegingen in het lint af, dit omdat een aantal pluimveelocaties en een melkveehouderij vervallen. Ingeschat is dat dit in het basisalternatief een afname is van gemiddeld twee per dag en in het termijncalternatief gemiddeld vier per dag.

Bij bovenstaande dient het volgende opgemerkt te worden: Kenmerkend bij vleeskuikenhouderijen is dat er in cycli van circa zes weken vleeskuikens gemest worden. Dit houdt in dat iedere zes weken gehele stallen worden gelegegd. De hierboven genoemde vrachtwagenbewegingen zijn gemiddelden per dag, maar in wezen is er sprake van piekmomenten met hogere aantallen vrachtwagenbewegingen, met gedurende de tussenliggende perioden lagere aantallen vrachtwagenbewegingen.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Het pluimveebedrijf Jansen en het energiebouwblok liggen aan de Tweederdeweg Zuid. Voornaamste ontsluiting vindt plaats via de Drentse Mondenweg. Deze loopt langs het plangebied. In noordwestelijke richting komt deze weg uit op een andere provinciale weg: de N374, de weg van Stadskanaal naar Borger.

In Borger is er toegang tot de N34. De N34 loopt in zuidelijke richting naar Emmen. In noordelijke richting via de weg bij Gieten naar Groningen (N34 en bij Tynaarlo de A28) en naar Assen en Veendam (N33 respectievelijk westelijk en noordoostelijk).

Tevens is ontsluiting mogelijk via de 24ste Laan en via het Dwarsdiep. Beide komen uit in Nieuw-Buinen. De andere kant van de Tweederdeweg Zuid komt uit op Zuiderstraat/Exloërveen.

Afbeelding 22

Wegen in het plangebied

De Tweederdeweg Zuid is, evenals de 24ste Laan en het Dwarsdiep, een smalle weg. Zie onderstaande afbeeldingen. Op de Tweederdeweg Zuid zijn geen passeervoorzieningen zoals uitwijkvakken aanwezig.

Afbeelding 23

Tweederdeweg Zuid
bezien richting
Stadskanaal (links) en
24ste Laan gezien richting
Nieuw Buinen (rechts)

Effectbeschrijving

In alle alternatieven is er sprake van een toename aan verkeersbewegingen (zie bovenstaande blauwe tekstkader).

Gevolgen voor de verkeersafwikkeling

Er zijn op dit moment geen problemen bekend wat betreft de verkeersafwikkeling en doorstroming op wegen in het plangebied. De extra hoeveelheid verkeer leidt naar verwachting niet tot problemen en derhalve scoren alle alternatieven neutraal (0).

Beïnvloeding van de verkeersveiligheid

In alle drie de alternatieven neemt het aantal verkeersbewegingen toe aan de Tweederdeweg Zuid. Bij het basisalternatief en het termijncalternatief neemt het aantal verkeersbewegingen in het lint af. Verondersteld wordt het volgende:

- Aanvoer van mest en co-substraten voor de vergistingsinstallatie (de grootste bijdrage aan vervoersbewegingen bij de drie alternatieven) vindt hoofdzakelijk plaats vanaf de Drentse Mondenweg.
- Andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer (met name fietsers) maken beperkt gebruik van de Tweederdeweg Zuid.

Vanwege de toename aan verkeersbewegingen, in combinatie met de verwachte beperkte frictie met andere weggebruikers aan de Tweederdeweg Zuid, scoort het Worst-case alternatief licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. In het basisalternatief vindt er door sluiting van Zuiderdiep 102 een lichte verbetering plaats van de verkeersveiligheid in het lint. Het basisalternatief is als licht positief beoordeeld (0/+). In het termijncalternatief verbetert de verkeersveiligheid in het lint aanzienlijk, de alternatieven zijn dan ook als positief beoordeeld (+).

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor verkeer en vervoer:

Tabel 27

Overzicht effectscores
voor verkeer en vervoer

	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Gevolgen voor verkeersafwikkeling	0	0	0
Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	+	0/-

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
- = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

De verkeersveiligheid is te verbeteren door de volgende maatregelen te treffen:

- Voorschriften omtrent aan- en afvoerroutes voor het pluimveebedrijf, melkveebedrijf Van der Meer en de vergistingsinstallatie opnemen in de omgevingsvergunning. De beperking opleggen dat dit alleen geschiedt vanaf de Drentse Monderweg.
- Aanpassing van wegen en kruispunten door bijvoorbeeld het aanleggen van passeerhavens en het veilig inrichten van de wegen nabij het zwembad in Nieuw-Buinen. Aanpassingen voor wat betreft de verkeersveiligheid bij het zwembad is niet nodig wanneer gekozen wordt voor routing via de Drentse Mondenweg.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.7

BODEM EN WATER

Methodiek

De volgende criteria worden voor bodem en water gehanteerd:

- Beïnvloeding van bodem, geomorfologische of geologische patronen of elementen.
- Beïnvloeding van het watersysteem.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bodem

De toplaag van de bodem in het plangebied bestaat uit matig fijn zand. De diepere (dertien meter en dieper) bodemopbouw is gelaagd en bestaat uit (zeer grof) zand en klei. Deze diepere bodemopbouw is voor het voornemen niet relevant. Ten aanzien van de bodemkwaliteit zijn er verontreinigingen aanwezig in het plangebied, zo blijkt uit archiefonderzoek bij de gemeente Borger-Odoorn.

Het betreft de volgende verontreinigingen:

- Stortwijk Zuiderdwarsplassen 39-40. Vanaf 11 juli 1973 is er een vergunning verleend om afval te storten voor omliggende bewoners. Na overlast van opwaaiend afval bij hevige wind heeft de gemeente besloten om de vergunning voor het storten van afval in te trekken (16 augustus 1974). Op 25 september 2003 zijn de uitkomsten van een bodemonderzoek gepubliceerd. De resultaten geven aan dat er sprake is van een niet ernstige bodemverontreiniging. Waarbij gemeld moet worden dat de afdeklaag een dikte heeft van 0,1 en 0,3 meter. Dit is onvoldoende om contactmogelijkheden nu en in de toekomst uit te sluiten.

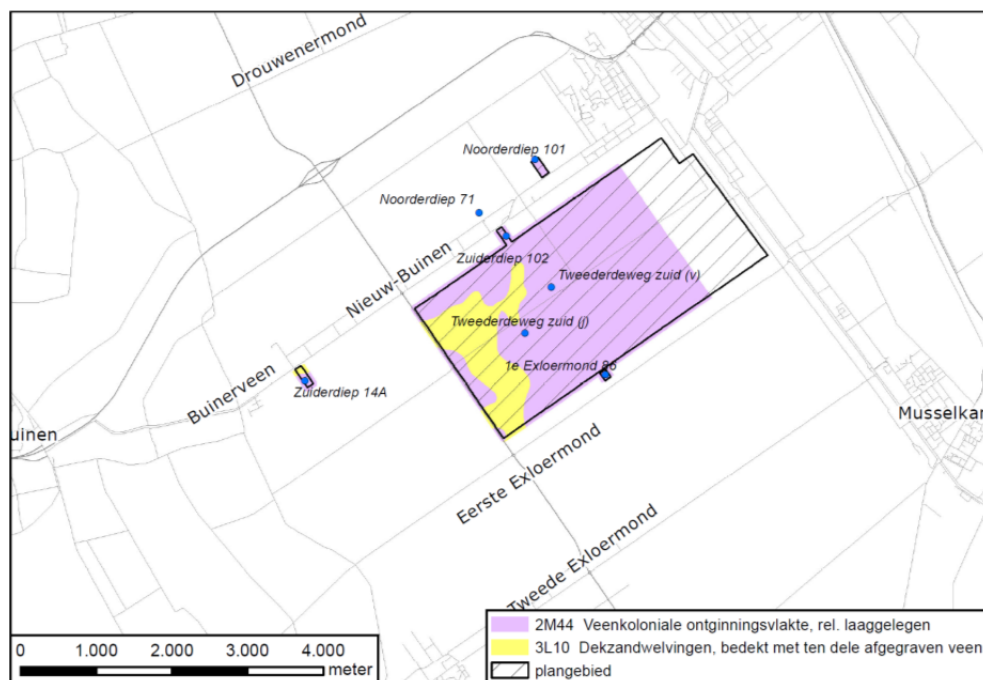
- Rechtervlak activiteit Tweederdeweg Zuid. Er is onlangs een sanering uitgevoerd. In september 2008 is een verkennend en aanvullend onderzoek gepubliceerd. Dit onderzoek heeft betrekking op de rechtervlak activiteit Tweederdeweg Zuid Nieuw-Buinen. Uit de risicobeoordeling is op te maken dat er sprake is van een ernstige bodemverontreiniging door zware metalen. De verontreiniging is immobiel en er zijn geen ecologische en humane risico's. Naast het verkennend en aanvullend onderzoek heeft ook het saneringsonderzoek en het saneringsplan ter inzage gelegen. De bodemsanering houdt in dat de demping wordt afgedekt met een verharding van betonplaten, daardoor wordt blootstelling van de verontreiniging voorkomen evenals een ongecontroleerde verspreiding. Op 14 oktober 2008 geeft Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe aan dat zij van plan is om in te stemmen met de sanering.

Geomorfologie

Het grootste gedeelte van het plangebied bestaat uit een veenkoloniale ontginningsvlakte die relatief laag is gelegen. Centraal in het plangebied ligt een dekzandwelling waar voor een gedeelte veen is afgegraven. Opvallend is de ligging van de "storthoop" oftewel opgehoogd terrein.

Afbeelding 24

Geomorfologische eenheden in het plangebied

Water

In het plangebied ligt een groot aantal watergangen tussen de landbouwpercelen. Ten zuiden van het plangebied ligt de Dreefleiding. Het betreft een kanaal dat afwatert op het Musselkanaal. Aan de westzijde van het plangebied liggen de voormalige vloeivelden van AVEBE. Het grondwater bevindt zich in het plangebied op een diepte van een halve tot één meter onder maaiveld. De regionale grondwaterstroming ligt in noordelijke richting.

Effectbeschrijving**Bodem en Geomorfologie**

De ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok in alle drie de alternatieven heeft weinig tot geen invloed op de geomorfologie en de bodem in het plangebied. Dit omdat de bodem niet zwaar vergraven dient te worden. Alle alternatieven scoren neutraal (0).

Water

Waterneutraal bouwen is een belangrijk uitgangspunt in alle drie de alternatieven. Dit betekent dat er geen wijziging (ingreep) in de grondwaterstand, grondwaterstroming en waterberging plaatsvindt. Ook vindt er geen emissie van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats door het gebruik van vloeistofdichte vloeren. Het lossen en laden van de vloeibare stoffen (mest en vloeibare co-substraten) gebeurt boven het laad- en lospunt. Eventuele lekkages of verontreinigd hemelwater wordt vanaf het vloeistofkerende laad- en lospunt naar de vergisters gevoerd. Deze hebben voldoende capaciteit om het regenwater te verwerken. Er komen verder geen bijzondere functies of kwaliteiten voor waardoor er geen sprake is van negatieve effecten als gevolg van de alternatieven. Vanwege bovenstaande effectbeoordeling scoren alle drie de alternatieven neutraal (0) op dit thema.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor bodem en water:

Tabel 28

Overzicht effectscores
bodem en water

	Basisalternatief	Termijnaanternatief	Worst-case alternatief
Beïnvloeding van bodem, geomorfologische of geologische patronen of elementen	0	0	0
Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0

Score:++ = zeer positief; += positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Er zijn, mede gelet op de neutrale score op dit aspect, geen mitigerende maatregelen voorzien.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

5.8**GEZONDHEID****Methodiek**

Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van “dosiseffect relaties” is niet zinvol omdat het bestemmingsplan een algemeen ontwikkelingskader biedt voor veehouderijen. Door de vele aannames waarop de alternatieven zijn gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (veehouderij bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn.

Door dit hiaat in kennis over veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van de alternatieven beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over omgevingsgezondheid in relatie tot veehouderij.

In bijlage 6 is meer informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Omdat het beoordelen van de effecten van de alternatieven op de volksgezondheid vanwege genoemd hiaat in kennis geen onderdeel is van dit MER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Effecten en effectbeoordeling

Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn de veehouders, familie, personeel en bezoekers, omwonenden en consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak

Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht. De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele $\mu\text{g}/\text{m}^3$. De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde in stallen (14 mg/m^3 over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand vanaf de bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is 8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is ca. 15-17 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, die onder de advieswaarde liggen voor acute blootstelling.

De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk.

Aangegeven is dat de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie door de alternatieven zal toenemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid v.w.b. het aspect ammoniak verwacht.

Geur

In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, ervaren agrariërs geurhinder anders dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geurhinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES). Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou). Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting. De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 2 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 8 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied. In dit MER hanteren we de wettelijke normstelling.

Hiervoor is aangegeven, dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de referentiesituatie voor alle aantal alternatieven naar verwachting zullen toenemen. Dit zal leiden tot een negatief effect op de gezondheidsbelasting. Ook is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied en de normen die de gemeente wil gaan stellen, boven de grenswaarde die de GGD hanteert. Daarbij komt dat de gehanteerde normen voor de maximale geurbelasting per veehouderij gelden en dat er cumulatief sprake kan zijn van veel meer geurbelasting bij een geurgevoelig object.

Fijn stof

Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en van een toename van ziekenhuisopname. Met elke 10 µg/m³ stijging in PM10 concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof. Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM10 op 40 µg/m³ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 µg/m³. De achtergrondbelasting in het plangebied ligt op geen enkele plek boven deze advieswaarde.

Infectieziekten

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontract, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en Q-koorts bacillen is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is een landelijk onderzoek uitgevoerd.

In dit onderzoek zijn onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook zijn de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek (*Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden, juni 2011*) is uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM. In een rapportage zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet kon worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Nieuw onderzoek en gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn op basis van de huidige kennis niet te geven.

In een brief aan de Tweede Kamer van 23 november 2011 schrijft staatssecretaris Bleeker het volgende: *Ten aanzien van de gezondheidsrisico's voor de bevolking van de blootstelling aan schadelijke micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij, heeft het kabinet de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over een beoordelingskader en eventueel in te stellen normen en maatregelen. De Gezondheidsraad rondt dit advies in het derde kwartaal van 2012 af. Op basis van het advies van de Gezondheidsraad zal het kabinet met voorstellen komen.*

Rond met name geitenbedrijven kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zouden bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden.

Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Ten slotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen (luchtwassers) worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Leemten in kennis

Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van vee gerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

5.9

DUURZAAMHEID

Methodiek

De effecten op het thema duurzaamheid kunnen op verschillende manieren vertaald worden. Samenwerking van bedrijven brengt een efficiëntere bedrijfsvoering met zich mee voor onder andere verkeersbewegingen, energiezuinige technieken kunnen eerder doorgevoerd worden en er is zo mogelijk synergie-voordeel te behalen. Een efficiëntere bedrijfsvoering kan daardoor leiden tot verduurzaming van de veehouderij sector.

Het volgende criterium wordt voor duurzaamheid gehanteerd:

- De effecten op duurzaamheid.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In de huidige situatie wordt er geen gebruik gemaakt van mestvergisting en bewerking in het plangebied. Voorts is de landbouw niet specifiek gericht op het vergroten van duurzaamheid in de bedrijfsvoering.

Effectbeschrijving

Door in alle drie alternatieven een energiebouwblok te ontwikkelen en de mogelijkheid te bieden voor mestvergisting en bewerking, kan duurzaam gebruik worden gemaakt van afvalstoffen uit bijvoorbeeld veehouderij bedrijven. Daarnaast heeft de mest na vergisting een betere waarde als meststof en bevat het bovendien minder ziektekiemen. Mogelijk is er ook synergie-voordeel te behalen doordat andere bedrijven hun afvalstoffen afleveren bij het energiebouwblok en gebruik maken van de energie welke wordt opgewekt. Vanwege het energiebouwblok scoren alle drie de alternatieven positief (+) ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor duurzaamheid:

Tabel 29

Overzicht effectscores
bodem en water

	Basisalternatief	Termijnaanternatief	Worst-case alternatief
Effecten op duurzaamheid	+	+	+

Score:++ = zeer positief; += positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief;
-- = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Er zijn, mede gelet op de positieve score op dit aspect, geen mitigerende maatregelen voorzien ten opzichte van de effectbeperkende maatregelen die deel uitmaken van de ingreep bij de alternatieven.

Leemten in kennis en informatie

Het aspect duurzaamheid in relatie tot de intensieve veehouderij is nog volop in ontwikkeling. Echter zijn er geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.10**GEVOELIGHEIDSANALYSE WINDPARK OOSTERMOER EN DE DRENTSE MONDEN**

Voor de volledigheid is naast de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd voor het windpark Oostermoer en windpark De Drentse Monden. Deze ontwikkeling is globaal beschreven en op basis van expert-judgement kwalitatief beoordeeld.

Voornemen

De voorgenomen activiteit betreft de bouw en aanleg van een tweetal windparken (Windpark De Drenthse Monden en Windpark Oostermoer) inclusief de daarbij behorende infrastructuur (fundering, toegangswegen, opstelplaatsen voor kraan, transformatorstations, bekabeling). Het beoogde windpark De Drentse Monden betreft een opstelling van windturbines in het veenkoloniale gebied rondom Eerste en Tweede Exloërmond, Nieuw

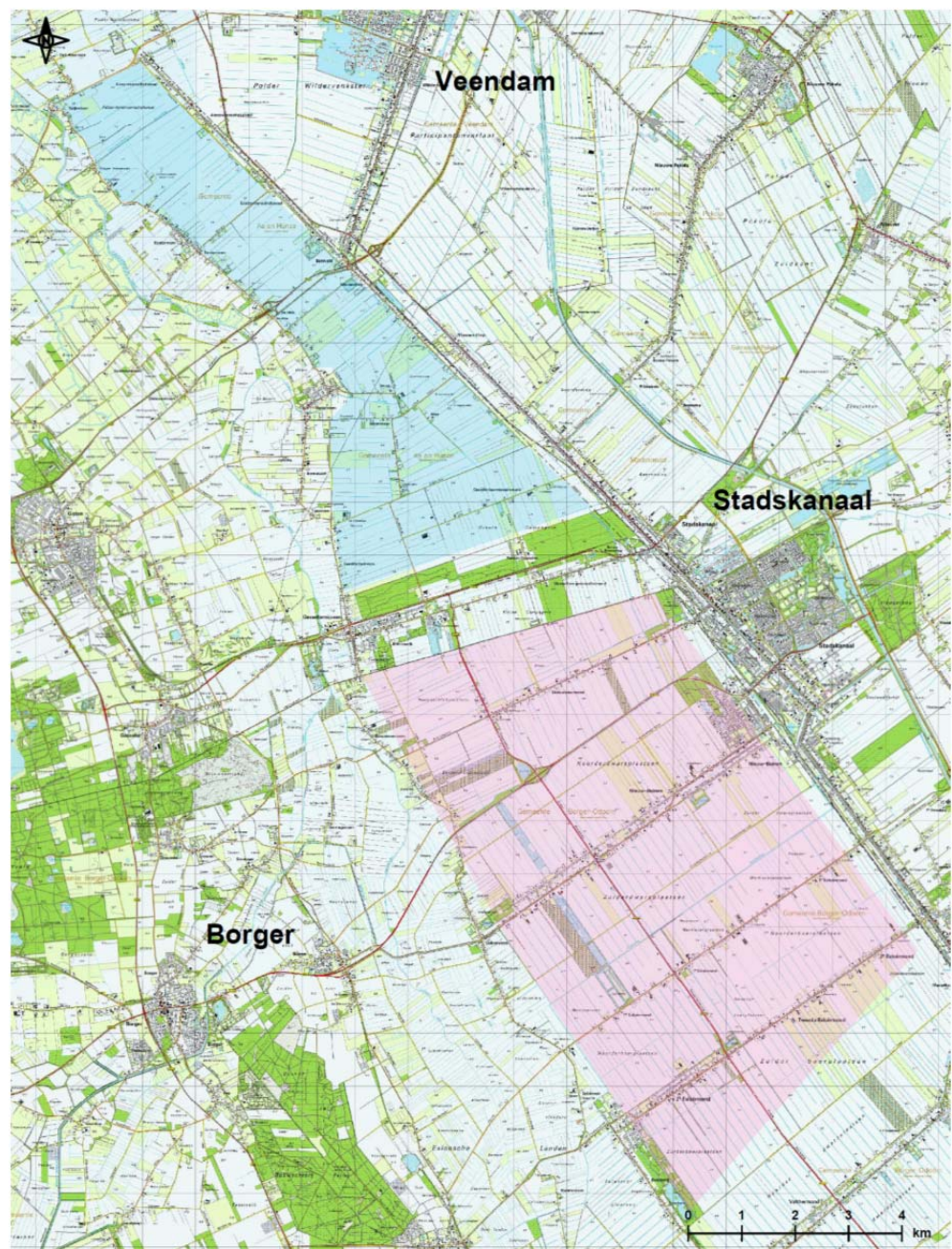
Buinen en Drouwenermond. Het beoogde windpark Oostermoer ligt ten noorden van de weg Gasselte-Stadskanaal en strekt zich uit tot een gebied boven de N33.

Voor het windpark De Drentse Monden heeft van 24 juni tot en met 4 augustus een Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage gelegen. Voor het windpark Oostermoer zal binnenkort (begin 2012) een Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage worden gelegd.

In onderstaande afbeelding zijn de zoekgebieden van de windparken De Drentse Monden en Oostermoer globaal weergegeven.

Afbeelding 25

Zoekgebieden windparken
De Drentse Monden en
Oostermoer

Effectbeoordeling

In het nog op te stellen MER zullen de milieueffecten van beide windparken in beeld gebracht worden. Vanwege de mogelijke cumulatieve effecten heeft er in dit planMER Bedrijfslocaties Tweederdeweg Zuid Nieuw Buinen al een eerste beoordeling op relevante mogelijk cumulerende milieueffecten plaatsgevonden. Gezien de afstand van beide windparken tot het plangebied voor dit planMER is vooral het windpark De Drentse Monden in deze beoordeling relevant voor wat betreft mogelijke cumulerende milieueffecten. Vanwege het oogpunt van volledigheid (het betreft namelijk één activiteit) is in de beoordeling ook het windpark Oostermoer meegenomen.

Door de windparken en de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok kan er een cumulatief effect ontstaan op de thema's landschap, cultuurhistorie en archeologie, verkeer & vervoer en duurzaamheid. De landschappelijke kwaliteit, voornamelijk het open en uitgestrekte karakter, wordt beïnvloed door de windparken. Ook de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zorgen voor beïnvloeding van de landschappelijke kwaliteiten. Op welke schaal de windparken bijdragen aan beïnvloeding van de landschappelijke kwaliteiten in de Veenkoloniën valt te bezien. De Rijksadviseur voor het landschap benoemt juist dat de grote hoogveenontginningsgebieden (de Peel en de Veenkoloniën) vanuit de schaal en de ontstaansgeschiedenis van het landschap een logische plek zouden zijn voor de ontwikkeling van windturbines (Rijksoverheid, december 2009: *Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig*). Beide ontwikkelingen kunnen zorgen voor een cumulatief effect op het thema landschap. Of dit gezien wordt als aantasting of niet is in sterke mate afhankelijk van het perspectief.

Door de windparken zal ook het aantal verkeersbewegingen in het plangebied toenemen. Tijdens de bouw is er een grote toename van verkeersbewegingen. Dit is een tijdelijke situatie waarvoor de nodige verkeersmaatregelen genomen worden. Als de windturbines in werking zijn is de verkeerstoename zeer beperkt. Ook door de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok nemen de verkeersbewegingen toe in het plangebied. De windturbines hebben naar verwachting nauwelijks een cumulatief negatief effect op de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid.

Daarentegen zorgen de windparken voor wat betreft het thema duurzaamheid voor positieve effecten. Zo kunnen onder andere het pluimveebedrijf Jansen en melkveebedrijf Van der Meer profiteren van duurzaam opgewekte energie. Dit komt boven op het feit dat het energiebouwblok (mestvergistingsinstallatie) ook al zorgt voor aanlevering van duurzame energie.

HOOFDSTUK

6

Vergelijking van de alternatieven

In onderstaande tabel zijn de effectscores per alternatief en per aspect weergegeven, aan de hand van de volgende schaal:

Tabel 30

Toelichting effectscores

Score	Toelichting
++	zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal
0/-	licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 31

Overzicht effecten van de alternatieven

Thema	Aspect	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Natuur	Stikstofdepositie Natura 2000-gebieden	0/-	0/-	-
	Stikstofdepositie Wav-gebieden en EHS-gebieden	0/-	0/-	-
	Invloed op soorten	0	0	0
Geur	Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0	+	-
	Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	+	-
Fijn stof	Oplossen van knelpunten	0/+	+	0
	Verkeer en fijn stof	0	0/+	0/-
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen	-	-	-
	Beïnvloeding (context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	-	-	-
	Beïnvloeding van archeologische waarden	0/-	0/-	0/-
Verkeer en vervoer	Gevolgen voor verkeersafwikkeling	0	0	0
	Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	+	0/-

Thema	Aspect	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Bodem en water	Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen	0	0	0
	Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0
Duurzaamheid	Effecten op duurzaamheid	+	+	+

Natuur

Er vindt door het voornemen geen directe aantasting van natuurgebieden plaats, maar er is wel een effect doordat stikstof via de uitstoot naar de lucht op deze gebieden neerslaat. Deze effecten zijn in het planMER beoordeeld. Hierbij is de ammoniakdepositie vanuit de veehouderij en de NO_x depositie vanuit de vergister bij elkaar opgeteld. Het basisalternatief zorgt voor een toename van 0,6 mol/ha/jr op de Natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Lieftingsbroek. Het alternatief scoort daarmee licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie (AMvB-huisvesting). In het termijnalternatief groeit de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Drouwenerzand (0,2 mol/ha/jr) en Lieftingsbroek (0,3 mol/ha/jr) licht ten opzichte van de referentiesituatie (AMvB-huisvesting). Hiermee scoort het termijnalternatief licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie (AMvB-huisvesting). In het worst-case alternatief neemt de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebied Drouwenerzand (circa 1,0 mol N/ha/jaar) en Lieftingsbroek (circa 1,2 mol N/ha/jaar) toe ten opzichte van de referentiesituatie (AMvB-huisvesting). Het alternatief scoort daarmee negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie (AMvB-huisvesting).

Alle alternatieven zorgen voor een toename aan stikstofdepositie op de Wav-gebieden en EHS-gebieden ten opzichte van de referentiesituatie (vergunde situatie + AMvB Huisvesting). Deze toename wordt veroorzaakt door de stikstofdepositie vanuit de pluimveelocaties van Jansen, het melkveebedrijf Van der Meer en de mestvergistingsinstallatie. Het aandeel van de pluimveelocaties aan deze toename van stikstofdepositie is dus kleiner dan de totale stikstofdepositie van de alternatieven. Deze conclusie zal onderbouwd worden in de vergunningenprocedure en het besluitMER. De toename aan stikstofdepositie is het grootst in het worst-case alternatief. Relatief gezien zorgt het termijnalternatief voor de minst grote toename aan stikstofdepositie. Het basisalternatief en het termijnalternatief zorgen voor een licht negatief (0/-) effect. Het worst-case alternatief scoort negatief (-).

Uit het natuuronderzoek door ARCADIS is gebleken dat de alternatieven geen negatieve ecologische effecten op soorten tot gevolg zullen hebben. Het voorkomen van beschermde soorten ter plaatse van de te vestigen bouwblokken in het plangebied is beperkt. Alle drie de alternatieven scoren neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Geur

De situatie van het leefklimaat ter plaatse van woningen binnen en buiten de bebouwde kom voor geur is met modelberekeningen in kaart gebracht. Binnen de bebouwde kom blijft het woon- en leefmilieu in het basisalternatief gelijk ten opzichte van de huidige situatie vergund en de referentiesituatie. Buiten de bebouwde kom zorgt het basisalternatief voor een zeer beperkte verslechtering van het leefklimaat ten opzichte van de huidige situatie vergund en de referentiesituatie. Het termijncalternatief zorgt voor een verbetering van het woon- en leefmilieu in zowel binnen als buiten de bebouwde kom ten opzichte van de huidige situatie vergund en referentiesituatie. Het worst-case alternatief (risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu in zowel binnen als buiten de bebouwde ten opzichte van de huidige situatie vergund en referentiesituatie.

Het basisalternatief scoort neutraal (0) voor het effect op het woon- en leefmilieu binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijncalternatief zorgt voor een verbetering van het woon- en leefklimaat, in zowel de bebouwde kom als in het buitengebied. Derhalve scoort het termijncalternatief positief (+) ten opzichte van de referentiesituatie. Het worst-case alternatief scoort door de verslechtering van het leefklimaat negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Fijn stof

Voor fijn stof is in eerste instantie bekeken of in het plangebied de normen worden overschreden. Dit blijkt niet het geval te zijn. Ook kunnen er geen "nieuwe" knelpunten ontstaan wat betreft fijn stof. Wanneer men niet aan de normen voldoet, kan er geen omgevingsvergunning verleend worden. Het worst-case alternatief scoort daarmee neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie. Door het sluiten van een aantal pluimveestallen ontstaat er in het basisalternatief (sluiten Zuiderdiep 102) en in het termijncalternatief (sluiten Zuiderdiep 14a en 102, Eerste Exloërmond 86, Noorderdiep 101 en Van der Meer Noorderdiep) een positief effect op lokale fijn stof concentraties. Het effect van het basisalternatief is licht positief (0/+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijncalternatief is positief (+) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Vanwege de relatief lage achtergrondconcentraties worden er bij de toename van verkeer geen grote knelpunten verwacht met betrekking tot de luchtkwaliteit langs de ontsluitingswegen. De invloed van het worst-case alternatief op de luchtkwaliteit kan vanwege de toename aan verkeer beoordeeld worden als licht negatief (0/-). Bij het basisalternatief zorgt de kleine afname van verkeer door de bebouwde kom voor een neutrale score (0) ten opzichte van de referentiesituatie. Het termijncalternatief zorgt vanwege de afname van verkeer door de bebouwde kom voor een licht positieve score (0/+) ten opzichte van de referentiesituatie.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen ondervinden een negatief effect van alle drie de alternatieven. Het open landschap dat samen met de lintbebouwing een belangrijke landschappelijke waarde vormt zal verder worden aangetast. De te verlaten locaties van Jansen en Van der Meer liggen in het lint Nieuw-Buinen aan het Noorderdiep. Ze veroorzaken nu geen negatief effect op het landschap, maar bij sloop bij het basisalternatief (Zuiderdiep 102) en het termijncalternatief (Zuiderdiep 14a en 102, Eerste

Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) is er nauwelijks tot geen effect omdat de lintbebouwing blijft gehandhaafd. Bovenstaande effectbeoordeling leidt er toe dat het effect op landschap voor alle drie de alternatieven is beoordeeld als negatief (-).

Alle drie de alternatieven hebben invloed op het cultuurhistorisch waardevolle landschap. De langgerekte ligging van de lintbebouwing blijft gehandhaafd. Echter zal de ontwikkeling van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zorgen voor aantasting van het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Met name het open landschap in relatie tot de lintbebouwing zal invloed ondervinden. Alle drie de alternatieven scoren negatief (-).

Daar waar pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zijn voorzien liggen middelhoge archeologische verwachtingen. Echter hebben op dit terrein reeds zandafgravingen plaatsgevonden tot circa 1 meter diep. Het effect van alle drie de alternatieven op het bodemarchief is beperkt, omdat voor de pluimveehouderij Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en voor het energiebouwblok op enkele uitzonderingen na niet dieper wordt ontgraven dan 1 meter diep. Alle drie de alternatieven scoren licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer en vervoer

Vanwege de toename aan verkeersbewegingen, in combinatie met de verwachte beperkte frictie met andere weggebruikers aan de Tweederdeweg Zuid, scoort het Worst-case alternatief licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie. In het basisalternatief vindt er door sluiting van Zuiderdiep 102 een lichte verbetering plaats van de verkeersveiligheid in het lint. Het basisalternatief is als licht positief beoordeeld (0/+). In het termijncijfer alternatief verbetert de verkeersveiligheid in het lint aanzienlijk, het alternatief is dan ook als positief beoordeeld (+).

Bodem en Water

Alle drie de alternatieven scoren neutraal (0) wat betreft de beïnvloeding van geologische of geomorfologische processen en patronen en het watersysteem. Dit omdat er (vrijwel) geen bijzondere kwaliteiten of functies voorkomen in het plangebied en er waterneutraal (incl. vloeistofdichte vloeren) wordt gebouwd.

Gezondheid

Door het grote hiaat in kennis over veehouderij en gezondheidsrisico's zijn de drie alternatieven vooralsnog niet onderscheidend en niet te scoren.

Duurzaamheid

Door in alle drie de alternatieven een energiebouwblok te ontwikkelen en de mogelijkheid te bieden voor mestvergistings en bewerking, kan duurzaam gebruik worden gemaakt van afvalstoffen uit bijvoorbeeld veehouderijbedrijven. Daarnaast heeft de mest na vergisting een betere waarde als meststof en bevat het bovendien minder ziektekiemen. Mogelijk is er ook synergie-voordeel te behalen doordat andere bedrijven hun afvalstoffen afleveren bij het energiebouwblok en gebruik maken van de energie welke wordt opgewekt. Vanwege het energiebouwblok scoren alle drie de alternatieven positief (+) ten opzichte van de referentiesituatie.

HOOFDSTUK

7

Conclusies en
aanbevelingen

7.1

CONCLUSIES

Na een termijn van vijf jaar (het termijnalternatief) heeft de verplaatsing van pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het vestigen van het energiebouwblok gemiddeld genomen positieve gevolgen voor geur, fijn stof en verkeer. Alle drie de alternatieven hebben positieve gevolgen voor duurzaamheid. Het basisalternatief en het worst-case alternatief scoren soms negatief, hetgeen een vinger aan de pols van de gemeente betekent. Dit is in de volgende paragraaf uitgewerkt in de vorm van een aantal aanbevelingen.

7.2

AANBEVELINGEN*Natuurbeschermingswet*

Een belangrijk aandachtspunt is de bescherming van Natura 2000-gebieden door middel van de Natuurbeschermingswet 1998. De gemeente Borger-Odoorn en de initiatiefnemers wordt aangeraden de beleidsontwikkelingen hierover nauwgezet te volgen en te bezien of een eventuele uitwerking van dit beleid in het bestemmingsplan dient te worden opgenomen. Indien op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan het voorkomen van de toename van stikstof op de genoemde Natura 2000-gebieden onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling Programmatie Aanpak Stikstof in aanpassing Natuurbeschermingswet, beheerplannen) kan het bestemmingsplan (perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen) alleen vastgesteld worden wanneer er voldoende zicht is dat de benodigde vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet kunnen worden verleend.

Economische uitvoerbaarheid

In dit planMER is het uitgangspunt dat de pluimveelocaties Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101 uiterlijk vijf jaar na het in werking treden van het bestemmingsplan vervallen. Ingevolge het bepaalde in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening gaat een bestemmingsplan vergezeld van een toelichting waarin ook inzicht wordt gegeven in de uitvoerbaarheid van het plan. Aan de gemeente is dan ook geadviseerd om de economische uitvoerbaarheid van het plan in beeld te brengen. De gemeente heeft deze aanbeveling opgevolgd en geconcludeerd kan worden dat de verplaatsing zal worden betaald uit private middelen. Er wordt vanuit de gemeente geen bijdrage aan het initiatief gedaan. Kosten die gemaakt worden als gevolg van bijvoorbeeld de aanleg van de inrit zijn gedekt via de legesverordening. Er zullen maatregelen aan de Tweederdeweg Zuid getroffen worden omdat de vergister extra verkeersbewegingen tot gevolg heeft waarop de Tweederdeweg Zuid niet is berekend. De vergoeding van deze

kosten wordt vastgelegd in een exploitatieovereenkomst met de initiatiefnemer van de vergister. Het plan is hiermee voor de gemeente economisch uitvoerbaar. De bestemmingsplanregels bieden voldoende zekerheid dat de agrarische activiteiten op de achter te laten locaties op termijn vervallen.

Controle, handhaving, rapportage

Eén van de uitgangspunten van het project is het op termijn beëindigen van de mogelijkheden voor het houden van vee op de achter te laten locaties. In verband daarmee is voor een aantal veehouderijlocaties de beëindiging van de bedrijfsactiviteiten planologisch vastgelegd. De gemeente zal moeten toezien op de naleving daarvan door de locaties in het controle- en handhavingsprogramma op te nemen.

Mitigerende maatregelen

In dit planMER is een aantal mitigerende maatregelen genoemd. In enkele zienswijzen zijn zorgen geuit omtrent de grootschalige ontwikkeling op met name het bouwvlak van pluimveebedrijf en de vergistingsinstallatie. De gemeente kan in overweging nemen om – eventueel in overleg met betrokkenen binnen het project en betrokken in de omgeving – invulling te geven aan mitigerende maatregelen. Denk hierbij met name aan de volgende mogelijkheden:

- Versnelde beëindiging van de activiteiten op de locaties in het lint (korter dan vijf jaar);
- Omwonenden betrekken bij de herontwikkeling van deze locaties.
- Maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren, zoals routing direct vanaf de Drentse Mondenweg en aanpassing van kritieke verkeersknelpunten (genoemd is de omgeving van het zwembad). Aanpassingen voor wat betreft de verkeersveiligheid bij het zwembad is niet nodig wanneer gekozen wordt voor routing via de Drentse Mondenweg.
- Een actief stimuleringsbeleid om de vergistingsinstallatie een zo duurzaam mogelijk profiel te geven.

Procedure m.e.r.

Procedureel gezien dient de gemeente Borger-Odoorn dit planMER ter visie te leggen met het bestemmingsplan. Dit dient bij iedere stap in de planologische procedure plaats te vinden. Voor de omgevingsvergunning van pluimveebedrijf Jansen dient bovendien een besluitMER te worden bijgevoegd tijdens de vergunningprocedure.

BIJLAGE 1

Consultatie: verwerking in planMER

Naar aanleiding van de startnotitie voor het planMER en besluitMER bestemmingsplan Gemeente Borger-Odoorn zijn twee adviezen van de Commissie voor de m.e.r. verkregen. Het advies voor het planMER is door de gemeente integraal overgenomen in de richtlijnen voor het planMER. Onderstaande volgen kort de essenties van de richtlijnen voor het planMER, hoe hiermee is omgegaan en waar in dit planMER de informatie is terug te vinden.

Tabel 32

Verwerking advies over planMER Nieuw-Buinen van CMER: Hoofdpunten zijn **vet** weergegeven

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Splitsing procedures planMER en besluitMER	Door dit planMER uit te brengen wordt hier aan voldaan. Het eerder uitgebrachte 'combiMER', dat ter visie is gelegd bij het voorontwerp-bestemmingsplan, vervalt hiermee.	planMER
Onderbouwing gehanteerde referentiesituatie(s)	De referentiesituatie in dit planMER is de huidige vergunde situatie + de autonome ontwikkeling (toepassing AMvB-huisvesting).	4.1
Milieugebruiksruimte	Verwerkt.	4.2
Effecten verzurende en vermestende stoffen op natuur	Verwerkt.	5.2, bijlage 2
Landschappelijke effecten	Verwerkt.	5.5
Publieksvriendelijke, zelfstandig leesbare samenvatting met voldoende kaartmateriaal	Verwerkt.	samenvatting, kaartmateriaal
Randvoorwaarden uit wetgeving en beleid, o.a. volgend uit: Agenda voor de Veenkoloniën, Toekomstvisie Borger-Odoorn/Stadskanaal, Watertoets, Richtlijn Mestverwerkingsinstallaties, Handreiking (co)vergisting van mest, Uitvoeringsbesluit van de Meststoffenwet.	Verwerkt.	3.1.2, 3.4.2
Natura 2000: (concept) beheerplannen, rol gemeente bij instandhoudingsdoelstellingen.	Verwerkt.	Bijlage 2 7.2
Besluitvormingstraject.	Verwerkt.	1, 7.2
Maximale variant energie-bouwblok, maximale mogelijkheden bestemmingsplan.	Verwerkt in het Worst-case alternatief.	4.3.3
Hoe EHS in het bestemmingsplan bestemd wordt.	Invloed op EHS is verwerkt. Voor bestemming zelf: zie bestemmingsplan.	5.2

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Melkveebedrijf Pegge is onderdeel van de autonome ontwikkeling.	Verwerkt.	1.1, 4.1
Volgende referentiesituaties uitwerken: (1) Situatie studiegebied in vigerend bestemmingsplan, (2) bestaande, feitelijke toestand van het milieu en (3) bestaande, feitelijke toestand van het milieu plus autonome ontwikkeling.	Als referentiesituatie is in dit planMER de huidige vergunde situatie + de autonome ontwikkeling door toepassing van AMvB-huisvesting gehanteerd (conform actuele advisering van de Commissie m.e.r.). Voor de Passende Beoordeling ten behoeve van het planMER is de huidige vergunde situatie als referentie gebruikt.	4.1, bijlage 2
Bij autonome ontwikkeling aandacht voor: emissie stikstof in het studiegebied en ontwikkeling achtergronddepositie van stikstof, fijn stof en geur.	De autonome ontwikkeling van stikstof, fijn stof en geur is toegelicht bij milieugebruiksruimte en bij de thematische gebieds- en effect-beschrijvingen.	4.2, 5.2, 5.3, 5.4
Beschrijf locatiekeuze en of er andere reële locaties zijn.	Locatiekeuze is weloverwogen, er zijn geen andere reële locaties.	4.3
Variëren met realisatie energie-bouwblok bij alternatieven.	Niet verwerkt. Het energiebouwblok maakt deel uit van ieder alternatief.	4.3
Beslag alternatieven op milieugebruiksruimte: ruimte die er is voor emissie van verzurende en vermestende stoffen fijn stof en geur, behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging en welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het bestemmingsplan.	Beslag alternatieven op milieugebruiksruimte is aangegeven. Het project zelf geeft aan dat er behoefte is. De gemeente wil dit faciliteren door planologisch ruimte te bieden en heeft dit op onderdelen reeds gedaan (zie boven).	2.2, 4.2, 5.2, 5.3, 5.4, bijlage 2
Beschrijf en motiveer per milieuaspect het studiegebied.	Verwerkt.	5.1.1
Effectbeschrijving op voldoende detailniveau voor maken keuzen en trekken van conclusies.	Verwerkt in effectbeschrijving en in conclusies en aanbevelingen aan gemeente.	5, 6, 7
Cumulatieve effecten.	Verwerkt.	6, bijlage 2
Gevolgen natuur op EHS en Natura 2000.	Verwerkt.	5.2 en bijlage 2
EHS: wezenlijke kenmerken en waarden en de mogelijke aantasting/versterking.	Verwerkt.	5.2

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Natura 2000: Indien toename depositie: passende beoordeling. Beschrijf: instandhoudingsdoelstellingen, achtergrondconcentraties, depositie natuurgebieden door de alternatieven (incl. NOx), bij saldering aangeven waar toename en afname plaatsvinden. Per saldo en in cumulatie: betekenis voor instandhoudingsdoelstellingen soorten/habitattypen en natuurlijke kenmerken. Geef mitigerende maatregelen weer.	Verwerkt.	5.2 en bijlage 2
Te verwachten Flora- en faunawetsoorten, beschermingsregime en mogelijke gevolgen.	Verwerkt.	5.2, bijlage 3
Landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en visueel-ruimtelijke kenmerken en effecten. Visualisatie bebouwing Tweederdeweg.	Verwerkt.	4.3, 5.5
Bodembeschermingsgebieden, hydrologische aandachtsgebied en/of verdroogd gebied. Kwalitatieve analyse effecten op waterhuishouding.	Verwerkt.	5.7
Afstemming met waterbeheerder.	Deze afstemming heeft nog niet plaatsgevonden. Echter, de voorwaarde is dat er waterneutraal gebouwd en gewerkt wordt.	5.7
Verkeersbewegingen, aan- en afvoerroutes en hinder.	Verwerkt, tevens uitsplitsing in beoordeling op verkeersafwikkeling en op verkeersveiligheid.	5.6
Effecten op luchtconcentraties fijn stof en NO2 in beeld. Berekeningen conform Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007, contourkaarten met daarin woningen en gevoelige objecten.	NOx-berekening depositie vergistingsinstallatie is uitgevoerd i.k.v. van passende beoordeling. Hieruit zijn conclusies te trekken t.a.v. leefmilieu. I.k.v. vergunning-procedure voor de pluimveehouderij is een fijn stof-berekening uitgevoerd.	4.2.3, 5.2, 5.4
Kwalitatieve beschrijving over geurhinder op bouwblok-niveau. Indien er knelpunten zijn, dan kwantificeren.	Verwerkt.	5.3
Effecten op energie.	Verwerkt.	5.9

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Risico's opslag diverse producten. Plaatsing en zonering noodfakkel.	De risico's voor opslag van diverse producten en de maatregelen om deze risico's te beperken staan in de bodemrisicoanalyse (is onderdeel van de vergunningaanvraag). De fakkel moet buiten de gevarenszone van de overdrukventielen staan en tegen aanrijdingen zijn beschermd. Daarnaast moet een fakkel aan eisen in het kader van emissie voldoen. Deze eisen staan in de vergunningaanvraag.	-
Risico's op het gebied van gezondheid. Houd ontwikkelingen in de gaten.	Verwerkt.	5.8
In visueel overzicht beoordeling alternatieven op meest onderscheidende effecten.	In het planMER is een tabel opgenomen met beoordeling van de alternatieven, gevolgd door een korte toelichtende tekst.	6
Recente kaarten. In ieder geval ligging en omvang bestaande agrarische bedrijven, ligging Nbw-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur, topografische aanduidingen, deelgebieden.	Verwerkt. In het gehele planMER zijn themakaarten en visualisaties gebruikt ter verduidelijking van de tekst.	planMER en diverse bijlagen
Aanzet tot evaluatieonderzoek. Daarbij verband leggen met leemten in kennis en onzekerheden	Verwerkt. Zowel per aspect, als in de aanbevelingen	Hoofdstuk 5 en paragraaf 7.2
Wettelijke voorschriften inzake vergelijking alternatieven, leemten in informatie en samenvatting.	Verwerkt. De leemten in informatie staan thematisch gerangschikt aan het eind van iedere effectbeoordeling.	samenvatting 5, 6

Tabel 33

Verwerking van advies
over planMER/besluitMER
Nieuw-Buinen van CMER

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Een eenduidige beschrijving van voornemen, huidige situatie en autonome ontwikkeling en de daarbij horende effectbeschrijving ontbreekt. Het MER gaat niet consequent en eenduidig met de ontwikkelingen om.	Het gehele initiatief en het voornemen is nader toegelicht en uitgesplit. Ook is de planologische situatie van de onderdelen van het gehele initiatief toegelicht.	Paragraaf 1.1
Onduidelijkheid over plangebied van het MER en het ontwerpbestemmingsplan.	De plangrens voor het plangebied is aangepast en komt nu overeen met de begrenzing van het nieuwe bestemmingsplan.	Paragraaf 1.1.2
Eerder is geadviseerd het planMER voor het bestemmingsplan en het besluit-MER voor de Wm-vergunning voor de pluimveehouderij te splitsen.	Er is gekozen voor het opsplitsen van het planMER en besluitMER	Het totale planMER. Het besluitMER voor Jansen volgt later.

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Voor een besluit-MER is nog niet voldoende informatie aanwezig.	Derhalve is ervoor gekozen om het planMER en besluitMER te splitsen vooralsnog wordt de CMER gevraagd een toestingsadvies uit te brengen over het planMER.	N.v.t.
Voor de referentiesituatie moet worden uitgegaan van het huidige feitelijk gebruik van de locatie, zijnde bouwland. Dit betekent dat de effecten moeten worden beschreven ten opzichte van de situatie dat nog geen veehouderij op de locatie is gevestigd.	Voor de effectbeschrijving in het planMER is de huidige vergunde situatie + AMvB huisvesting (referentiesituatie AMvB-huisvesting) gehanteerd als referentie. Voor het onderdeel stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden en geur is tevens een relatie gelegd met de vergunde situatie in 2004.	Zie hoofdstuk 5
Ontbreken van de invoergegevens.	De gehanteerde uitgangspunten voor de berekeningen van het planMER en Passende Beoordeling zijn toegelicht.	Zie paragraaf 4.3.4
De maximaal mogelijke gevolgen van het energiebouwblok voor het milieu moeten worden onderbouwd en in beeld worden gebracht.	In paragraaf 1.1 zijn de maximale mogelijkheden voor het energiebouwblok toegelicht. Deze maximale mogelijkheid is onderdeel van de drie alternatieven.	Zie hoofdstuk 5
De datum die als feitelijke, huidige situatie is gehanteerd en de effecten van de melkveebedrijven en het energiebouwblok in de Passende beoordeling zijn onduidelijk.	Voor de Passende Beoordeling ten behoeve van het planMER is de huidige vergunde situatie als referentie gehanteerd. Onderdeel van de drie alternatieven is onder andere het energiebouwblok.	Zie Passende Beoordeling paragraaf 1.1 en 1.2
De beschrijving van inrichtingsalternatieven en het meest milieuvriendelijk alternatief en de kwantificering van milieueffecten voor pluimveehouderij Jansen ontbreken.	Deze opmerking is van toepassing op het besluitMER.	n.v.t

Tabel 34

Verwerking van zienswijze
Stichting
weidevogelbescherming
over planMER Nieuw-
Buinen

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Van uitplaatsing is in het geval van pluimveebedrijf Janssen geen sprake en daarom past deze invulling niet binnen de kaders die de Gemeente daarvoor hanteert. De uitplaatsing wordt eerder gezien als een vervanging van een kleine locatie (30.000) door een grote locatie (300.000 tot 350.000).	In hoeverre er sprake is van nieuwvestiging en het initiatief past binnen de gemeentelijke en provinciale beleidskaders is uitgewerkt in paragraaf 3.1	Paragraaf 3.1

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Het MER is van onvoldoende kwaliteit om de effecten op milieu te kunnen beoordelen. Een 1 ^e generatie biovergister past niet meer in het huidige milieubeleid, het is veel beter een 2 ^e generatie biovergister toe te passen.	Het plan van Raedthuys is beoordeeld.	Gehele planMER
Het MER is van onvoldoende kwaliteit om de effecten op natuur te kunnen beoordelen. Er wordt gesteld dat er alleen algemene soorten in het gebied voorkomen, maar er komen in grote dichtheden rode lijst soorten voor in het gebied en ze broeden er ook. Ook de gevolgen voor weide- en akkervogels zijn groter dan gesteld, er verdwijnt niet alleen broed- en foerageergebied waar de bedrijven worden geplaatst, ook de aangrenzende percelen verdwijnen.	Deze zijn niet aangetroffen tijdens de studie.	Zie paragraaf 5.2 en bijlage 3
De ontsluiting van het bedrijf voor zwaar vrachtverkeer zou verplicht via de Mondeweg moeten verlopen. Pluimveebedrijf Jansen is een cyclisch bedrijf waarbij de verkeershinder heel geconcentreerd is en daardoor veel meer effect heeft dan op basis van het daggemiddelde in het MER wordt gesteld.	In het MER zijn naar aanleiding van deze opmerking mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld.	Zie paragraaf 5.6.

Tabel 35

Verwerking van zienswijze
J.M. Strating over
planMER Nieuw-Buinen

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Dit grootschalige pluimveebedrijf heeft een impact op het milieu en vooral op het open landschap van de Tweederdeweg Zuid.	In het MER is het effect van het pluimveebedrijf op het open landschap beoordeeld.	Zie paragraaf 5.5.1
Het MER onderzoek geeft een duidelijk beeld van de mogelijke aan en afvoer wegen, maar in de huidige situatie zijn deze wegen niet geschikt voor groot vracht verkeer. En worden er op deze manier, op deze wegen en in de bebouwde kom, vele onveilige situaties gecreëerd.	In het MER zijn naar aanleiding van deze opmerking mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld.	Zie paragraaf 5.6

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Voor de aan- en afvoer van de biomassa voor de vergistingsinstallatie zijn ook andere partijen betrokken, hierdoor wordt dit niet meer als een agrarische activiteit maar als een industriële onderneming gezien. Ook wordt er een opmerking gemaakt over het toevoegen van mais als biomassa.	In het MER is voor de mestvergistingsinstallatie rekening gehouden met het totaal aan verkeersbewegingen.	Zie paragraaf 5.6
Het energiebouwblok (vergistingsinstallatie) heeft een groot impact op de openheid van het gebied, liever ziet men een bioraffinagesysteem, zoals de Agri-MoDEM, ook omdat deze zeer klein zijn en een hoger rendement hebben.	De effecten van het energiebouwblok op de openheid van het gebied zijn in het MER beoordeeld. Het plan van Raedthuys is beoordeeld.	Zie paragraaf 5.5
Het MER is te positief over het verdwijnen van twee kleine locaties, waarvan er een al gesloten is en niet geschikt is voor vleeskuikens.	In het MER is een drietal alternatieven beoordeeld. Door deze werkwijze is het effect door het sluiten van een viertal locaties in beeld gebracht (termijnalternatief).	Paragraaf 4.3 en hoofdstuk 5
Het klopt dat het energieblok weinig bijdraagt aan het negatieve effect op het leefklimaat, dit komt omdat 300.000 in vergelijking met een energieblok vleeskuikens een behoorlijk grote invloed hebben op het leefklimaat. De MER is te positief over het feit dat er twee (een is er al gesloten) kleine locaties komen te vervallen. Er moeten maatregelen genomen worden om de Odour units te beperken.	In dit MER zijn nieuwe alternatieven bemerd. Onderdeel van deze alternatieven is onder andere het sluiten van een aantal locaties. Ook de effecten voor wat betreft geur zijn in beeld gebracht.	Paragraaf 4.3 en 5.3
Omdat het hier gaat om een grootschalig pluimveebedrijf, 300.000-350.000 vleeskuikens, zal er meer aandacht voor de gezondheid moeten zijn. Zeker ook omdat symptomen en aandoeningen voorkomen bij werknemers in de veehouderij en dat huisartsen aangeven dat in deze gebieden meer symptomen van de luchtwegen en astmatische aandoeningen voorkomen.	In de gezondheidsparagraaf is de laatste stand van zaken omtrent de relatie tussen de veehouderij en gezondheid opgenomen.	Paragraaf 5.8

Tabel 36

Verwerking van zienswijze
Natuur en Milieufederatie
Drenthe over planMER
Nieuw-Buinen

Essentie opmerking	Hoe behandeld in dit planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Verbazing over inplaatsing van pluimveehouderij. Oorspronkelijk was het toch de bedoeling van het project melkveehouderijen in de veenkoloniën te plaatsen met als oogmerk om daarmee agrarische structuur en de milieukwaliteit (als gevolg van vruchtwisseling grasland/akkerland) in het gebied te verbeteren.	In hoeverre het voornemen past binnen de gemeentelijke en provinciale beleidskaders is uitgewerkt in paragraaf 3.1	Paragraaf 3.1
Verplaatsing van een intensief veehouderijbedrijf naar een robuust landbouwgebied is mogelijk indien er sprake is van sanering, samenvoeging of het oplossen van een knelpunt. Hiervan is geen sprake. Er kan niet worden opgemaakt dat de locaties op het Zuiderdiep worden weg bestemd, ook is de bedrijfmatige samenhang tussen de overige locaties en de nieuwe locatie aan de Tweeterdeweg Zuid niet transparant en onduidelijk. Van afstand kan de nieuwe locatie dus beschouwd worden als een nieuwvestiging van een intensief veehouderijbedrijf op een bouwblok van 4,7 hectare wat op basis van de Omgevingsvisie Drenthe niet toegestaan is.	In hoeverre er sprake is van nieuwvestiging en het initiatief past binnen de gemeentelijke en provinciale beleidskaders is uitgewerkt in paragraaf 3.1	Paragraaf 3.1
Het energiebouwblok heeft een extra invloed op het openlandschap en de NOx-depositie. Daarom vragen wij ons af waarop de omvang van het bouwblok is gebaseerd. Wij verzoeken daarom om de omvang van het energieblok nader te onderbouwen en te borgen dat uitsluitend mest en co-substraten uit de directe omgeving worden gebruikt en de vrijkomende warmte ook daadwerkelijk wordt gebruikt.	Het plan van Raedthuys is beoordeeld.	Gehele planMER
Het akkerbouw- en het melkveebedrijf naar de Tweeterdeweg Zuid moeten bestemd worden als grondgebonden agrarisch bedrijf.	Voor akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse en melkveebedrijf Van der Meer zal de mogelijkheid tot het vestigen van intensieve veehouderij worden verwijderd. Tevens zal voor het akkerbouwbedrijf veehouderij worden uitgesloten.	Paragraaf 1.1.2

BIJLAGE 2

Passende Beoordeling Natura 2000

**PASSENDE BEOORDELING MER
BEDRIJFSLOCATIES TWEEDERDEWEG ZUID
NIEUW-BUINEN**

GEMEENTE BORGER-ODOORN

12 januari 2012
075951736:0.8 - Definitief
110312.000238.001

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Afbakening	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Studiegebied, alternatieven en uitgangspunten	8
2.1	Studiegebied	8
2.2	Opbouw van alternatieven	9
2.2.1	Basisalternatief	9
2.2.2	Termijnalternatief	9
2.2.3	Worst-case alternatief	9
2.2.4	Overzicht alternatieven	10
2.3	Uitgangspunten Passende Beoordeling	12
3	Wet- en regelgeving	14
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	14
3.1.1	Wettelijk kader	14
3.1.2	Onderzoek vergunningverlening	15
3.2	Beoordeling stikstofdepositie	17
3.2.1	Beschouwing kritische depositiewaarden	17
3.2.2	Toetsingskader stikstofdepositie	18
3.2.3	Provinciale beleidskader stikstofdepositie	20
4	Toetsingskader	21
4.1	Algemene doelen	21
4.2	Drouwenerzand	21
4.2.1	Gebiedsbeschrijving	21
4.2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	22
4.3	Lieftinghsbroek	22
4.3.1	Gebiedsbeschrijving	22
4.3.2	Instandhoudingsdoelstellingen	22
4.4	Stikstofgevoelige habitattypen	23
5	Effectbepaling en- beoordeling	24
5.1	Mogelijke effecten	24
5.2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	24
5.2.1	Drouwenerzand	24
5.2.2	Lieftinghsbroek	25
5.3	Effecten van alternatieven	25
5.3.1	Verandering stikstofdepositie binnen Natura 2000	28
5.3.2	Drouwenerzand	28
5.3.3	Detaillering effectbeschrijving	28
5.3.4	Lieftinghsbroek	30

5.3.5	Detailtering effectbeschrijving	30
5.4	Cumulatieve effecten	31
5.4.1	Synthese	32
6	Conclusie en aanbevelingen	33
6.1	Conclusies	33
6.2	Aanbevelingen	34
7	Literatuurlijst	35
Bijlage 1	Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis- herstelwet	37
Bijlage 2	Beleidskader Stikstof Drenthe	40
Colofon		44

HOOFDSTUK

1

Inleiding

In dit hoofdstuk staat de aanleiding voor deze Passende Beoordeling betreffende enkele onderdelen uit het initiatief (Project Nieuw Buinen Tweederdeweg Zuid), namelijk de realisatie van één pluimveehouderij, één melkveehouderij en realisatie van een mestvergistingsinstallatie op het energiebouwblok aan de Tweederdeweg Zuid in de gemeente Borger-Odoorn. Het hoofdstuk besluit met een leeswijzer voor het document.

1.1

AANLEIDING

Het project Nieuw Buinen Tweederdeweg Zuid

Vier agrarische bedrijven (Van der Meer, Schipper-Elberse, Jansen en Pegge) hebben gezamenlijk het initiatief genomen om hun bedrijven te verplaatsen naar een nieuwe locatie gelegen aan de Tweederdeweg Zuid te Nieuw-Buinen (verder te noemen: 'project Nieuw-Buinen'). Het vestigen van een vergistingsinstallatie maakt onderdeel uit van het gehele initiatief.

Om het geheel, de vier verplaatsters, de herontwikkeling van de oude locaties en het energiebouwblok, mogelijk te maken moet de gemeente Borger-Odoorn nieuwe bestemmingsplannen vaststellen. Voor melkveebedrijf Pegge, melkveebedrijf Van der Meer en akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn reeds bestemmingsplannen in procedure gebracht en inmiddels onherroepelijk geworden. In deze zogenaamde postzegelbestemmingsplannen voor Van der Meer en Schipper-Elberse is zowel de oude als nieuwe locatie geregeld.

Perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen

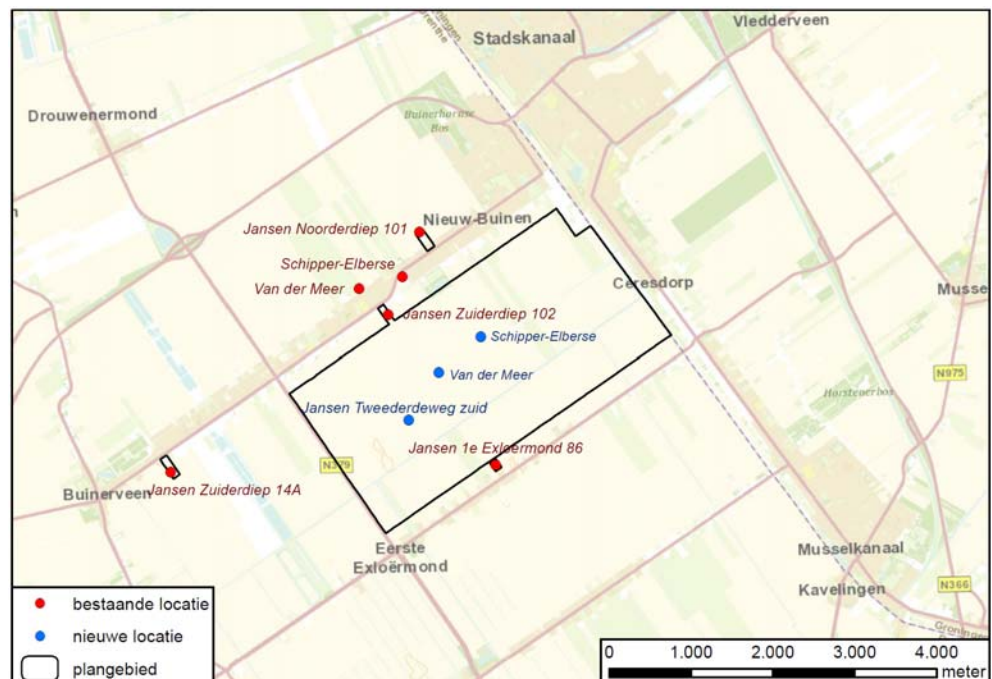
Het nieuwe bestemmingsplan (perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen genoemd) maakt de verplaatsing van vier pluimveelocaties (Zuiderdiep 14a, Zuiderdiep 102, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) van initiatiefnemer Jansen naar de Tweederdeweg Zuid mogelijk. In het bestemmingsplan treft de gemeente een planologische voorziening om de agrarische activiteiten op Zuiderdiep 14a en Eerste Exloërmond 86 na een termijn van vijf jaar te beëindigen. Voor de locatie Noorderdiep 101 geldt dat uiterlijk vijf jaar na van kracht worden van het bestemmingsplan de locatie bestemd wordt voor agrarisch gebruik zonder veehouderij. De locatie Zuiderdiep 102 wordt direct wegbestemd via het bestemmingsplan. Ook biedt het nieuwe bestemmingsplan mogelijkheden voor het vestigen van een vergistingsinstallatie op Tweederdeweg Zuid. Ondanks het feit dat er voor melkveebedrijf Van der Meer en akkerbouw Schipper-Elberse reeds bestemmingsplannen in procedure zijn gebracht en inmiddels onherroepelijk zijn geworden, zijn de nieuwe locaties aan de Tweederdeweg Zuid voor beide initiatiefnemers desondanks ook onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan. Gezien de reacties op het voorontwerp-bestemmingsplan dat van 14 juli tot 12 september 2011 ter inzage heeft gelegen, zal in het ontwerp-bestemmingsplan voor

akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse en melkveebedrijf Van der Meer de mogelijkheid tot het vestigen van intensieve veehouderij worden verwijderd. Tevens zal voor het akkerbouwbedrijf veehouderij worden uitgesloten en de mogelijkheid voor uitbreiding van bebouwing wordt beperkt door een 'enge' begrenzing. Deze 'enge' begrenzing is niet van toepassing op het bouwblok van Van der Meer aan de Tweederdeweg Zuid. Van der Meer heeft derhalve de mogelijkheid tot uitbreiding.

Voor de onderdelen Jansen, Van der Meer en de vergistingsinstallatie is een planMER en deze Passende Beoordeling geschreven. In onderstaande afbeelding staat het plangebied weergegeven dat geldt voor het initiatief van verplaatsingen en het vestigen van een vergistingsinstallatie. Dit plangebied wordt gehanteerd voor de Passende Beoordeling en komt overeen met de begrenzing van het nieuwe bestemmingsplan. Voor de inhoudelijke beoordeling van de effecten in deze Passende Beoordeling is het studiegebied relevant (zie verder paragraaf 2.2).

Afbeelding 1

Plangebied planMER
bedrijfslocaties
Tweederdeweg Zuid

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven over de planologische stand van zaken van het gehele initiatief.

Bouwblok	Planologisch status	In nieuwe bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Jansen Zuiderdiep 14a (Hospers)	Bestaand recht.	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>). Bestemming wordt dan automatisch omgezet in woonbestemming (uit te werken).
Jansen Zuiderdiep 102 (Corzaan)	Bestaand recht.	Ja, het wegbestemmen wordt feit via het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).

Bouwblok	Planologisch status	In nieuwe bestemmingsplan opnemen en wijze waarop
Jansen Eerste Exloërmond 86	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt deze opgeheven (omgezet in agrarisch gebied met landschappelijke waarden zonder bouwblok).
Jansen Noorderdiep 101	Bestaand recht	Ja, in het nieuwe bestemmingsplan blijft deze locatie onder voorwaarden van mitigerende maatregelen via een voorlopige agrarische bestemming nog 5 jaar agrarisch bestemd (<u>als intensieve veehouderij zonder fysieke uitbreidingsmogelijkheden</u>), daarna wordt de locatie bestemd voor agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij.
Jansen Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, betreft verplaatsingslocatie voor pluimveehouderij. De locatie is opgenomen in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Van der Meer Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik met grondgebonden veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor intensieve veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Schipper-Elberse Noorderdiep	Bestaand recht voor bepaalde tijd	Nee, er is in het inmiddels vigerende bestemmingsplan een voorlopige bestemming opgenomen voor de periode van 5 jaar. In die periode kunnen de aanwezige agrarische activiteiten voortgezet worden. Na 5 jaar wordt de bestemming automatisch omgezet in een uit te werken woonbestemming. Om juridische redenen kan dit perceel niet opgenomen worden in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Schipper-Elberse Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht.	Ja, het bouwperceel krijgt de bestemming agrarisch gebruik <u>zonder</u> veehouderij. De eerder onbedoeld veronderstelde mogelijkheid voor veehouderij in het potzegelbestemmingsplan en voorontwerp bestemmingsplan komt te vervallen.
Pegge Tweederdeweg Zuid	Bestaand recht	Nee, valt buiten de plangrens van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).
Vergistingsinstallatie Tweederdeweg Zuid	Op basis van het vigerende plan niet mogelijk	Ja, is onderdeel van het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan).

Voornemen

Het voornemen bestaat uit de (gefaseerde) verplaatsing van pluimveebedrijf Jansen naar de Tweederdeweg Zuid. Ook de verplaatsing van het melkveebedrijf van Van der Meer en akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn onderdeel van het voornemen ((intensieve) veehouderij bestemming verwijderd). Daarnaast wordt er een energiebouwblok (vergistingsinstallatie) gerealiseerd aan de Tweederdeweg Zuid.

De ontwikkeling van melkveebedrijf Pegge is planologisch bestemd en in werking en maakt geen deel meer uit van het voornemen in het planMER en deze Passende Beoordeling.

Pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok zijn m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten (m.e.r. = milieueffectrapportage – de procedure). De effecten van het pluimveebedrijf Jansen, melkveebedrijf Van der Meer en het energiebouwblok worden dan ook beschreven in deze Passende Beoordeling.

Verwacht mag worden dat de verplaatsing van het akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse geen effecten met zich meebrengt voor wat betreft stikstof. De verplaatsing is ook geen m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteit en is planologisch al bestemd. Het nieuwe bestemmingsplan zorgt voor een verdere planologische beperking (geen mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve veehouderij). De effecten van de verplaatsing van akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse zijn dan ook geen onderdeel van de effectbeschrijving in deze Passende Beoordeling.

1.2

AFBAKENING

Voor de ontwikkelingen in het perspectiefplan Boeren Nieuw Buinen (bestemmingsplan) geldt dat significante effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en daarom is een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

Probleem- en vraagstelling

In deze Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke (mogelijke) effecten leidt het voornemen?
2. Wat is de reikwijdte van mogelijke effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten (gelet op de instandhoudingsdoelstellingen) de kwalificerende natuurwaarden?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

In het kader van het MER zijn verschillende alternatieven ontwikkeld. Deze alternatieven zijn beoordeeld in het MER (zie ARCADIS, 2012). Bij het voornemen zijn m.b.t. de Natura 2000-gebieden op voorhand enkel effecten te verwachten als gevolg van een verandering van de stikstofdepositie. De Natura 2000-gebieden liggen alle zo ver van het plangebied, dat alle andere mogelijke effecten zijn uit te sluiten (zie motivering in paragraaf 2.3 van deze Passende Beoordeling). Een toename van stikstofdepositie als gevolg van vestiging of uitbreiding van landbouwbedrijven leidt mogelijk tot significante effecten. In deze Passende Beoordeling zijn de alternatieven daarom getoetst op mogelijke effecten van verandering van de stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Het volgende tekstkader beschrijft de rol van de Passende Beoordeling in het MER.

DE ROL VAN DE PASSENDE BEOORDELING IN HET MER

De Commissie m.e.r. zegt het volgende over de rol van een Passende Beoordeling in het MER (website www.commissiemer.nl Tips en praktijkvoorbeelden plan-MER): “De Passende Beoordeling in een plan-MER is een onderwerp van veel discussie. Vreemd is dat de Passende Beoordeling een verplicht onderdeel is van een plan-MER, maar niet van een besluit-MER. Maar om echt te kunnen

toetsen aan instandhoudingsdoelstellingen is vrij gedetailleerde informatie nodig. Deze informatie is bij een meer strategisch plan meestal nog niet beschikbaar. Veel milieugevolgen zijn met een zorgvuldige uitvoering van een project te ondervangen, maar die zijn op planniveau vaak nog niet bekend. De lijn die de Commissie hanteert is dat de Passende Beoordeling qua abstractieniveau kan aansluiten bij die van het plan en daarmee de concreetheid van de te nemen besluiten. Bij een meer strategisch plan heeft de Passende Beoordeling het karakter van een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de natuurbeschermingswetgeving (niet) uitvoerbaar is. Door de onderdelen van het voorgenomen beleid te leggen naast de Natura 2000-gebieden in het plan- of studiegebied kunnen daarover uitspraken worden gedaan op basis van (gemotiveerd) deskundigenoordeel. De conclusies kunnen geformuleerd worden op grond van de 'stoplichtbenadering'."

De Passende Beoordeling richt zich op de gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Om de gehele Natuurbeschermingswetprocedure te kunnen doorlopen, dient een gemotiveerde keuze in alternatieven gemaakt te worden en dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Aan de hand van de voorliggende Passende Beoordeling kan een goede gefundeerde keuze gemaakt worden tussen de alternatieven. Indien een definitieve keuze gemaakt is voor een alternatief, zal later mogelijk nog een ADC-toets uitgevoerd moeten worden. Dit is overigens alleen het geval als het gekozen alternatief significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden heeft.

Een toetsing aan de soortbescherming (Flora- en faunawet) vindt niet plaats in voorliggend rapport.

1.3

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de alternatieven, op het studiegebied en op de uitgangspunten voor de Passende Beoordeling. Hoofdstuk 3 beschrijft het wettelijk kader. Hieruit volgt het beoordelingskader wat staat omschreven in hoofdstuk 4. De effectbeschrijving en -beoordeling, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 5. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven. Hoofdstuk 7 geeft de gebruikte bronnen. Bijlage 1 geeft de veranderingen van de Natuurbeschermingswet door de Crisis- en herstelwet. Ten slotte staat in bijlage 2 het beleidskader Stikstof Drenthe.

HOOFDSTUK 2 Studiegebied, alternatieven en uitgangspunten

Hoofdstuk 2 geeft het studiegebied en de alternatieven weer welke overeenstemt met het planMER Bedrijfslocaties Tweederdeweg Zuid Nieuw-Buinen (voor meer informatie zie ARCADIS, 2012). Belangrijk zijn de uitgangspunten, die de basis vormen voor de effectbepaling.

2.1

STUDIEGEBIED

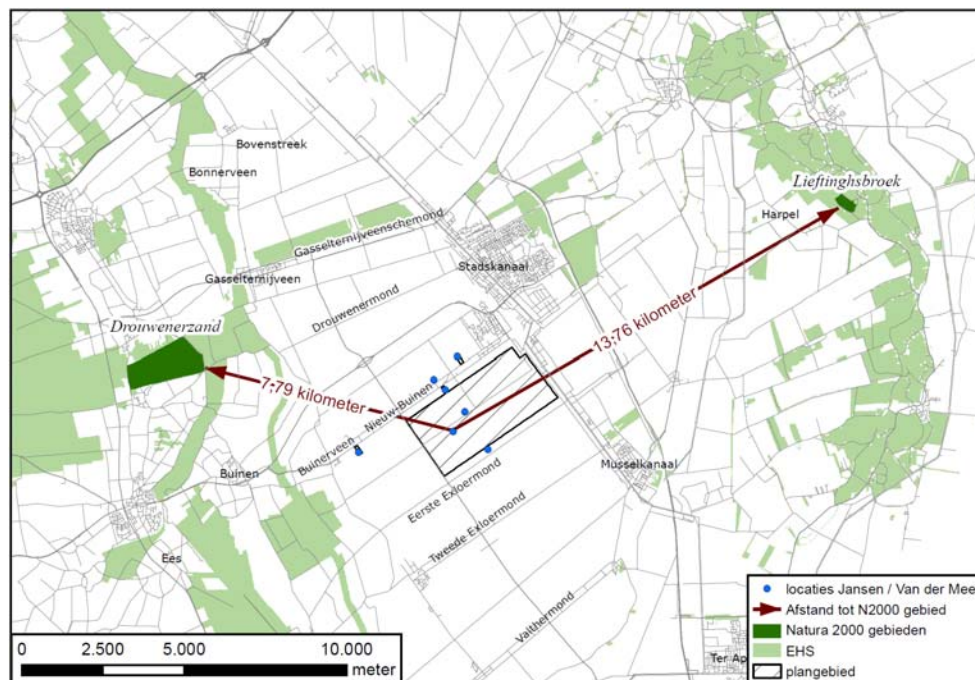
De maximale reikwijdte van de te verwachte effecten bepaalt het studiegebied (het gebied waar effecten te verwachten zijn). De Natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Lieftingsbroek in Nederland vormen het studiegebied van voorliggende Passende Beoordeling. De uitgangspunten voor de toetsing zijn beschreven in paragraaf 2.3.

Het voornemen ligt op de volgende afstanden (vanaf locatie Tweederdeweg Zuid Jansen) van beschermde Natura 2000-gebieden (zie onderstaande afbeelding):

- Ongeveer 8 km ten zuidoosten van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand.
- Ongeveer 14 km ten zuidwesten van het Natura 2000-gebied Lieftingsbroek.

Afbeelding 2

Ligging van EHS-gebieden en Natura 2000-gebieden rondom het plangebied (afstand is vanaf nieuwe locatie Jansen aan de Tweederdeweg Zuid)

2.2

OPBOUW VAN ALTERNATIEVEN

Het voornemen wordt fasegewijs gerealiseerd, voor zover het pluimveebedrijf Jansen betreft. Om recht te doen aan de fasering en om de maximale ruimte die het bestemmingsplan biedt te laten zien, zijn drie alternatieven relevant voor dit planMER:

1. Basisalternatief.
2. Termijnalternatief.
4. Worst-case alternatief.

2.2.1

BASISALTERNATIEF

Het basisalternatief bestaat uit:

- De realisatie van een pluimveebedrijf met 300.000 vleeskuikens aan de Tweederdeweg Zuid. In eerste instantie (tot maximaal vijf jaar) blijven tevens de locaties van Jansen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101 in werking, waarbij voor deze locaties middels het vergunningspoor AMvB-maatregelen worden vereist. Dit maakt onderdeel uit van het basisalternatief.
- Een vergistingsinstallatie met een omvang van 50.000 ton per jaar, ook aan de Tweederdeweg Zuid.
- Van der Meer heeft op zijn nieuwe locatie 125 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

2.2.2

TERMIJNALTERNATIEF

Het termijnalternatief bestaat uit:

- Op termijn (na vijf jaar) zullen de pluimveestallen aan Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en aan Noorderdiep 101 worden opgeheven. Op dat moment is het pluimveebedrijf Jansen alleen nog gevestigd aan de Tweederdeweg Zuid. Het bedrijf groeit op de Tweederdeweg Zuid door naar 350.000 vleeskuikens.
- De vergistingsinstallatie houdt een capaciteit van 50.000 ton per jaar.
- Van der Meer groeit op zijn nieuwe locatie naar 150 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar en 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

2.2.3

WORST-CASE ALTERNATIEF

Het bestemmingsplan biedt een bepaalde ruimte op de bouwblokken voor mogelijke uitbreiding. Vanuit planMER-optiek is het relevant te onderzoeken wat de maximaal mogelijke effecten zijn, als die ontwikkelruimte benut wordt. Binnen het nieuwe bouwblok van pluimveehouderij Jansen aan de Tweederdeweg Zuid is in het bestemmingsplan ruimte voor het bijbouwen van één extra stal met 50.000 kippen. Ter plaatse van de bestaande locaties die nog maximaal vijf jaar in werking zijn (Zuiderdiep 14a, Eerste Exloërmond 86 en Noorderdiep 101) wordt het bouwblok 'eng' begrensd rond de stallen, zodat er van uitbreidingsruimte geen sprake is. Ter plaatse van het bouwblok voor de vergistingsinstallatie is geen ruimte voor extra capaciteit, dus blijft de omvang 50.000 ton/jaar. Voor wat betreft Van der Meer bestaat er vanuit worst-case optiek de mogelijkheid dat de bedrijfsvoering op beide locaties (Noorderdiep en aan de Tweederdeweg Zuid) op een moment in werking is. Na een termijn van vijf jaar is deze situatie niet meer mogelijk.

2.2.4

OVERZICHT ALTERNATIEVEN

In onderstaande tabel is bovenstaande samengevat.

Tabel 1

 Overzicht huidige situatie
en referenties

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
Huidige situatie vergund (huidige stalsystemen) Referentie voor deze Passende Beoordeling op planMER niveau voor een bestemmingsplan	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Vergund 2004 (toemailge stalsystemen) Referentie voor Passende Beoordeling op het niveau voor een vergunningaanvraag	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	70.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	95.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	0	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		0
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	0	
Basisalternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	0	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	300.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	125 melk- en kalkkoeien ouder dan 2 jaar 90 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Termijnalternatief	Zuiderdiep 14a	0 vleeskuikens	

Alternatief	Locatie	Aantal dieren	Capaciteit ton/jaar
	Zuiderdiep 102	0 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	0 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	0 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	0	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	150 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 108 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
Worst-case alternatief	Zuiderdiep 14a	32.000 vleeskuikens	
	Zuiderdiep 102	28.000 vleeskuikens	
	Eerste Exloërmond 86	60.000 vleeskuikens	
	Noorderdiep 101	120.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: pluimvee	350.000 vleeskuikens	
	Tweederdeweg Zuid: vergister		50.000
	Van der Meer Noorderdiep	76 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 37 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	
	Van der Meer Tweederdeweg Zuid	300 melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 270 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	

In onderstaande tabellen is aangegeven welke stalsystemen en welke uitstoot van ammoniak, NOx en geur er is per locatie en per alternatief.

Tabel 2

Gehanteerde gegevens voor de huidige situatie vergund

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles
Zuiderdiep 14a	32000	E5.100	0,080	2560
Zuiderdiep 102	28000	E5.100	0,080	2240
Eerste Exloërmond 86	60000	E5.100	0,080	4800
Noorderdiep 101	89500	E5.100	0,080	7160
	30500	E5.5	0,045	1373
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722
	37	A3	3,900	144

Tabel 3

Gehanteerde gegevens
voor de vergunde situatie
2004

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles
Zuiderdiep 14a	32000	E5.100	0,080	2560
Zuiderdiep 102	28000	E5.100	0,080	2240
Eerste Exloërmond 86	70000	E5.100	0,080	5600
Noorderdiep 101	95000	E5.100	0,080	7600
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722
	37	A3	3,900	144

Tabel 4

Gehanteerde gegevens
voor het basisalternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles
Zuiderdiep 14a	32000	E5.10	0,035	1120
Eerste Exloërmond 86	60000	E5.10	0,035	2100
Noorderdiep 101	89500	E5.10	0,035	3133
	30500	E5.6	0,037	1129
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750
	50000	E5.11	0,021	1050
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	125	A1.100.1	9,500	1188
	90	A3	3,900	351

Tabel 5

Gehanteerde gegevens
voor het termijnalternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750
	50000	E5.11	0,021	1050
	50000	Fictief grens IPPC	0,028	1445
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	150	A1.100.1	9,500	1425
	108	A3	3,900	421

Tabel 6

Gehanteerde gegevens
voor het worst-case
alternatief

	Dieren	Staltype	NH3/dier	NH3 alles
Zuiderdiep 14a	32000	Fictief grens AMvB	0,045	1440
Zuiderdiep 102	28000	Fictief grens AMvB	0,045	1260
Eerste Exloërmond 86	60000	Fictief grens AMvB	0,045	2700
Noorderdiep 101	120000	Fictief grens AMvB	0,045	5401
Tweederdeweg Zuid: pluimvee	250000	E5.10	0,035	8750
	50000	E5.11	0,021	1050
	50000	Fictief grens IPPC	0,028	1445
Van der Meer Noorderdiep	76	A1.100.1	9,500	722
	37	A3	3,900	144
Van der Meer Tweederdeweg Zuid	300	A1.100.1	9,500	1900
	270	A3	3,900	561

2.3

UITGANGSPUNTEN PASSENDE BEOORDELING

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het opstellen van deze Passende Beoordeling:

- Veranderingen in de landbouwbedrijven kunnen leiden tot verschillende effecten op Natura 2000-gebieden. Mogelijke effecten zijn verzuring, vermesting, oppervlakteverlies door ruimtebeslag, versnippering van leefgebieden van beschermde soorten, verzoeting of verzilting, verdroging of vernatting van gebieden, verandering van stroomsnelheid, verandering van overstromingsfrequentie, verandering in de dynamiek van het substraat, verstoring door licht, geluid of trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Gezien de afstand tot de beschermde gebieden en de aard van de voorziene veranderingen, worden veranderingen in populatiedynamiek en soortensamenstelling door bovenstaande effecten, met uitzondering van vermesting en verzuring, uitgesloten. Als gevolg van een mogelijke toename van stikstofdepositie zijn effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten. Dit rapport richt zich volledig op de effecten van stikstofdepositie.
- Het studiegebied bestaat uit de Natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Lieftingsbroek. Indien negatieve effecten op deze gebieden voorzien zijn als gevolg van het voornemen, dan is mogelijk ook een toetsing nodig van verder gelegen gebieden.
- Voor de berekeningen en effectbeoordeling is uitgegaan van de huidige situatie vergund. De vergunde situatie in 2004 is vooral van belang voor de vergunningenprocedure (juridische kader) en het besluitMER. Voor de MER is ook een vergelijking van alternatieven met de huidige situatie vergund + AMvB huisvesting van belang.
- Voor achtergronddeposities zijn gegevens gebruikt uit jaren die zo dicht mogelijk lagen bij de jaartallen die in het MER zijn aangegeven als uitgangspunten voor huidige situatie en autonome ontwikkelingen.
- De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met OPS-Pro 4.2.
- De stikstofdepositie van veehouderijen wordt vooral veroorzaakt door NH₃ bij de berekeningen zijn deze dan ook het meest belangrijk. De uitstoot van NO₃ van veehouderijen is zeer klein vergeleken met NH₃. Voor veehouderijen zijn ook geen gegevens bekend van de uitstoot van NO_x. Voor de mestvergister is wel een berekening van de uitstoot van NO_x uitgerekend.

HOOFDSTUK

3

Wet- en regelgeving

Dit hoofdstuk beschrijft het relevante wettelijke kader voor deze Passende Beoordeling. Delen van relevante wetten en beleid zijn opgenomen in de bijlagen 1 en 2.

3.1 NATUURBESCHERMINGSWET 1998

3.1.1 WETTELIJK KADER

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. Deze wet is onder meer de juridische basis voor de bescherming van Natura 2000-gebieden. De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De internationale verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten aanwezig zijn en
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels;
- habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

In Nederland hebben verschillende natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Twee categorieën zijn onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden

Onder Natura 2000 vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor deze gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime is dat de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar komen. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen een vergunningplicht voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden. Het bevoegd gezag (in dit geval de provincies waarin de Natura 2000-gebieden gelegen zijn) verleent alleen een vergunning voor een project wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen door het project. Afwijken van de regel is mogelijk wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Handelingen buiten Natura 2000-gebieden hebben mogelijk significante effecten op het gebied. Voor deze handelingen is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten het Natura 2000-gebied, indien negatieve gevolgen niet zijn uitgesloten. Daarnaast is de zogenaamde Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat een activiteit met mogelijke nadelen voor de natuurwaarden van het gebied, niet plaats mogen vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet trad op 1 april 2010 in werking. De Crisis- en herstelwet voorziet in een aantal wijzingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen hebben tot doel de wet in de praktijk beter hanteerbaar te maken, zonder afbreuk te doen aan de doelen van de wet en bijbehorende richtlijnen. Eén van de maatregelen is een verlicht regime voor Beschermde Natuurmonumenten (zie bijlage 1).

3.1.2

ONDERZOEK VERGUNNINGVERLENING

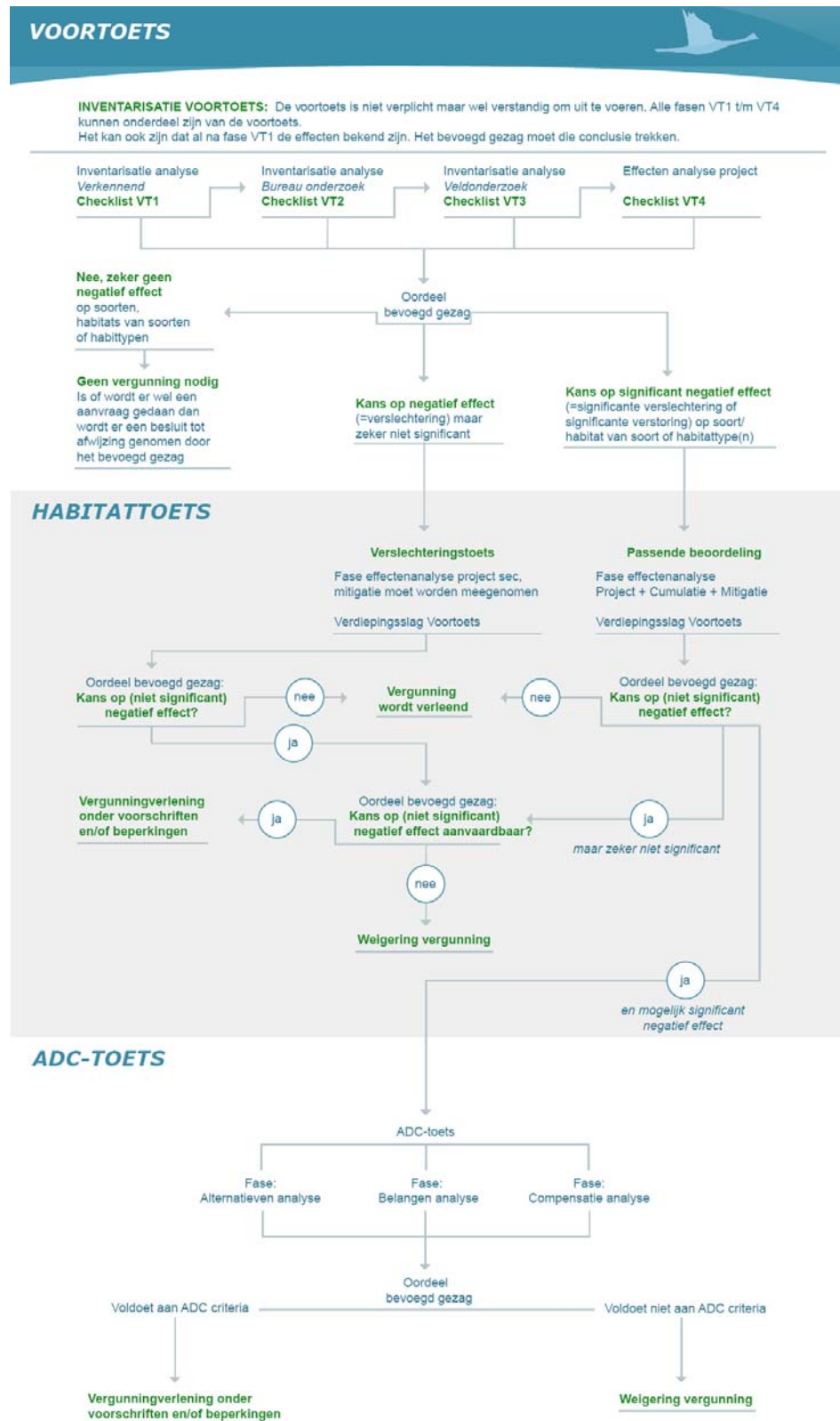
Als geen sprake is van verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. Nader onderzoek is in dat geval niet nodig. Als dit niet het geval is, dan is een vergunning vereist. De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning (zoals weergegeven in onderstaande afbeelding):

1. Als (mogelijk) sprake is van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist.
2. Als verslechtering van de kwaliteit van habitats is voorzien, maar deze zeker niet significant is, is een Verslechteringstoets vereist.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval moet derhalve bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet daarbij gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Ook cumulatieve effecten moeten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006, zie ook Steunpunt Natura 2000, 2008).

Afbeelding 3

Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000.

Een Passende Beoordeling brengt gedetailleerd in kaart wat mogelijke effecten zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied vormen het toetsingskader. Significante effecten worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van het gebied. Ook omkeerbare en tijdelijke effecten zijn mogelijk significant. In een Passende Beoordeling zijn naast de effecten van het project ook de cumulatieve effecten uitgewerkt.

Indien uit aanvullende toetsingen blijkt dat een project niet leidt tot significante effecten, dan kan het Bevoegd Gezag de vergunning verlenen. Een Passende Beoordeling kan gezien worden als Verslechteringstoets als significante effecten zijn uitgesloten. Als wel significante effecten optreden, mag alleen een vergunning worden verleend na het uitvoeren van de ADC-toets, zie het volgende tekstkader.

ADC-TOETS

De ADC-toets beschrijft de Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen gelden redenen van economische aard niet zonder meer. Redenen van economische aard gelden in dat geval als dwingende redenen van groot openbaar belang na toetsing en goedkeuring door de Europese Commissie.

3.2

BEOORDELING STIKSTOFDEPOSITIE

3.2.1

BESCHOUWING KRITISCHE DEPOSITIEWAARDEN

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: "een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu" (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermesting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermesting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie. In het rapport wordt de kritische depositie als volgt gedefinieerd: "de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit

van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie". Deze definitie komt overeen met de internationaal gebruikte definiëring van het begrip "critical load". Dit betekent dat de kritische depositiewaarde de grens vormt waarboven niet kan worden uitgesloten, dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten.

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitatspecifieke drempelwaarden (in plaats van gebiedspecifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. In de begeleidende brief van het ministerie van LNV (nu EL&I), bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, wordt het volgende gesteld over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof: "Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd". Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" van de door de Minister van LNV (nu EL&I) ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Bij een vergunningaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EL&I) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

3.2.2

TOETSINGSKADER STIKSTOFDEPOSITIE

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van voorliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd.

Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak.

Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de “Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden” op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009a) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 (‘Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving’). De Adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische depositiewaarde in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden.

De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zal verminderen.

Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). Het ministerie gaf aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde.

De minister onderschrijft, zoals genoemd door de adviesgroep, het belang van het inzichtelijk maken van de gevolgen van een initiatief voor de instandhoudingsdoelstellingen door middel van een Passende Beoordeling.

Aankondiging nieuw beleid

De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een ‘standstill-situatie’. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten zouden volgens het ministerie doorgang moeten vinden. In dat geval wordt de stikstofdepositie bij de vergunningverlening buiten beschouwing gelaten. Of dit ten aanzien van deze casus zo is, kan worden beoordeeld op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning niet kan worden geweigerd.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde Programmatistische Aanpak Stikstof wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar.

3.2.3

PROVINCIALE BELEIDSKADER STIKSTOFDEPOSITIE

Op 15 maart 2011 is het Groenmanifest van Drenthe uitgegeven (Het Drentse Landschap *et al.*, 2011) waarin op hoofdlijnen overeenstemming is bereikt over een (tijdelijk) beleidskader Stikstof Natura 2000 Drenthe. De volledige tekst van het beleidskader is gegeven in bijlage

2. Relevante zaken voor deze Passende beoordeling, kort samengevat, zijn:

- Het plan richt zich op ontwikkelingsmogelijkheden voor zowel landbouw als natuur, waarbij het ambitieniveau van de daling van stikstofdepositie over drie beheerplanperioden 20% bedraagt.
- Het beleidskader Stikstof Drenthe geldt tot de PAS in werking treedt. Op dat moment wordt het provinciale beleidskader op basis van de dan geldende kaders herijkt.
- Het document richt zich vooral op de melkveehouderij en bevat alleen voorgestelde beleidsuitwerking voor de eerste beheerplanperiode. In het plan worden voor bedrijven zogenaamde drempelwaardes en piekwaardes uitgewerkt. De drempelwaarde ligt op 0,5% van de kritische depositiewaarde en de piekwaarde op 50% van de kritische depositiewaarde.
- Het “hand aan de kraan-principe” wordt gehanteerd; indien blijkt dat geen sprake is van een neergaande lijn van stikstofdepositie dan wordt het beleidskader aangepast.

In de provincie Groningen is geen (tijdelijk) beleidskader omtrent stikstof en Natura 2000 aanwezig. De provincie Groningen werkt momenteel samen met de Natuur en Milieufederatie Groningen en andere partijen, om een stapsgewijze daling van de stikstofuitstoot tot stand te brengen, zodat de natuurdoelen in Natura 2000-gebieden gehaald worden en er toch nog ruimte blijft voor economische ontwikkelingen.

HOOFDSTUK

4 Toetsingskader

Hoofdstuk 4 beschrijft kwalificerende natuurwaarden voor natuurgebieden. Het toetsingskader volgt uit het wettelijk kader in hoofdstuk 3. Voor de verschillende Natura 2000-gebieden zijn de gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen beschreven. De instandhoudingsdoelstellingen vormen het toetsingskader omdat deze niet in gevaar mogen komen als gevolg van het voornemen.

4.1**ALGEMENE DOELEN**

De ontwerpbesluiten van de Nederlandse Natura 2000-gebieden geven voor Drouwenerzand en Lieftingsbroek de volgende algemene doelen:

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
2. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
3. Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
4. Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
5. Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Daarnaast zijn nog gebiedsspecifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod. De doelen zijn overgenomen uit de (concept) besluiten zoals gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.

4.2**DROUWENERZAND****4.2.1****GEBIEDSBESCHRIJVING**

Het Drouwenerzand is een actief stuifzandgebied op de flank van de Hondsrug, waarin centraal een actieve stuifzandkern voorkomt. Het Drouwenerzand is ontstaan door overmatige begrazing van schapen en plaggenwinning in de 18e en 19e eeuw. Daarna is een uitgestrekte begroeiing ontstaan met jeneverbesstruwelen die nog steeds

aanwezig is in het noordelijke en oostelijke gedeelte. Het stuifzand is in het begin van de 20ste eeuw gedeeltelijk beteugeld door bebossingen met grove den. De begroeiing van het heuvelachtige terrein bestaat in het oostelijke deel naast jeneverbes uit struikheide en grote oppervlakten kraaiheide, vochtige heide en oude eikenbossen. Het Drouwenerzand verschilt van andere Drentse stuifzandterreinen omdat het zand mineralenrijk is (Ministerie van LNV, 2007a).

4.2.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen waarvoor Drouwenerzand is aangewezen (Ministerie van LNV, 2007a).

Tabel 7

Instandhoudingsdoelstelling uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand

= : behoud van oppervlakte / kwaliteit.
> : uitbreiding oppervlakte / verbetering kwaliteit

Code	Habitatype	Doelstelling	
		Oppervlakte	Kwaliteit
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>	=	>
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>	=	=
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen	=	=
H4010A	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i> , subtype <i>hogere zandgronden</i>	=	=
H5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland	=	>
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>	=	>

Het Natura 2000-gebied is niet aangewezen voor Habitatrichtlijnsoorten.

4.3 LIEFTINGHSBROEK

4.3.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Lieftinghsbroek is een loofbos op de dalflank van het riviertje de Ruiten Aa. Het bos behoort tot het eiken-haagbeukenbos, beuken-eikenbos en broekbos. De ondergroei is met name in de natte delen rijk ontwikkeld. Plaatselijk wordt de struiklaag gedomineerd door hultst (Ministerie van LNV, 2007b).

4.3.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen waarvoor Lieftinghsbroek is aangewezen (Ministerie van LNV, 2007b).

Tabel 8

Instandhoudingsdoelstelling uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand

= :behoud van oppervlakte / kwaliteit
> :uitbreiding oppervlakte / verbetering kwaliteit
*: prioritair habitattype

Code	Habitattype	Doelstelling	
		Oppervlakte	Kwaliteit
H6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>Molinion caeruleae</i>)	=	>
H9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Illici-Fagenion</i>)	=	=
H9160A	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i> , subtype <i>hogere zandgronden</i>	=	>
H91E0C	* Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), subtype <i>beekbegeleidende bossen</i>	=	>

Het Natura 2000-gebied is niet aangewezen voor Habitatrichtlijnsoorten.

4.4

STIKSTOFGEVOELIGE HABITATTYPEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie, zie ook paragraaf 5.1. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermeting verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitattype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In onderstaande tabel zijn de verkorte namen voor de habitattypen gebruikt. De tabel geeft aan of de habitattypen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden gevoelig of zeer gevoelig zijn voor stikstofdeposities.

Tabel 9

Gevoeligheid van de habitattypen voor stikstofdepositie.

Gevoeligheidsklassen uit Van Dobben & Van Hinsberg, 2008:
zg = zeer gevoelig
g = gevoelig

*staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitattype	Drouwenerzand	Liettinghsbroek	Gevoeligheids-klasse	Kritische depositiewaarde (mol/ha/ja)
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	X		zg	1100
H2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	X		zg	1100
H2330	Zandverstuivingen	X		zg	740
H4010A	Vochtige heiden (subtype <i>hogere zandgronden</i>)	X		zg	1300
H5130	Jeneverbesstruwelen	X		g	2180
H6410	Blauwgraslanden		X	zg	1100
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst		X	g	1400
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (subtype <i>hogere zandgronden</i>)		X	g	1400
H9190	Oude eikenbossen	X		zg	1100
*H91E0C	Vochtige alluviale bossen (subtype <i>beekbegeleidende bossen</i>)		X	g	1860

HOOFDSTUK

5

Effectbepaling en-
beoordeling

Hoofdstuk 5 geeft de effecten van de voorziene veranderingen (alternatieven) op de kwalificerende natuurwaarden in Drouwenerzand en Lieftinghsbroek.

5.1

MOGELIJKE EFFECTEN

In hoofdstuk 2 zijn verschillende effecten van aanpassingen van veehouderijen besproken. Effecten van storende factoren zijn uitgesloten met uitzondering van verzuring en vermisting als gevolg van een veranderende stikstofdepositie. Verbindingen met stikstof slaan neer in de natuurgebieden en cumulatie van stikstof leidt tot verzuring en vermisting van ecosystemen. Iedere bijdrage (hoe klein ook) draagt bij aan deze cumulatie van stikstof.

Vermisting

In natuurgebieden wordt de gewenste plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Stikstof neemt in de gebieden toe, dit leidt tot vermisting. Dit heeft tot gevolg dat snelgroeiende stikstofminnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten. Voorbeelden van dergelijke snelgroeiende planten zijn pijpenstrootje, grote brandnetel en braam.

Verzuring

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermisting sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring. Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren. Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten en bomen geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

5.2

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

5.2.1

DROUWENERZAND

Onderstaande tabel geeft de achtergronddepositie in het Drouwenerzand in de huidige situatie en in de toekomst (autonome ontwikkeling). De achtergronddepositie van het Drouwenerzand was in 2010 1180-1690 mol N/ha/ja. Voor 2020 is de verwachting dat de achtergronddepositie 1120-1520 mol N/ha/ja (berekeningen door Planbureau voor de Leefomgeving). Dit betekent dat voor een aantal habitattypen de kritische depositiewaarden

worden overschreden. Hoewel in de toekomst de achtergronddepositie afneemt, is overschrijding van kritische depositiewaarden nog steeds aan de orde in de nabije toekomst.

Tabel 10

Tabel met de achtergronddepositie in 2010 (huidige situatie) en 2020 (autonome ontwikkeling) voor het Natura 2000-gebied Drouwenerzand.

Code	Habitatype	Kritische depositiewaarde (mol N/ha/ja)	Achtergrond-depositie 2010 (mol N/ha/ja)	Achtergrond-depositie 2020 (mol N/ha/ja)
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1100	1180-1690	1120-1520
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1100	1180-1690	1120-1520
H2330	Zandverstuivingen	740	1180-1690	1120-1520
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1300	1180-1690	1120-1520
H5130	Jeneverbesstruwelen	2180	1180-1690	1120-1520
H9190	Oude eikenbossen	1100	1180-1690	1120-1520
*H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1860	1180-1690	1120-1520

5.2.2

LIEFTINGHSBROEK

Onderstaande tabel geeft de achtergronddepositie in het Lieftingsbroek in de huidige situatie en in de toekomst (autonome ontwikkeling). De achtergronddepositie van Lieftingsbroek was in 2010 1470-1540 mol N/ha/ja. Voor 2020 is de verwachting dat de achtergronddepositie 1320-1390 mol N/ha/ja (berekeningen door Planbureau voor de Leefomgeving). Dit betekent dat in de huidige situatie voor een aantal habitattypen de kritische depositiewaarden worden overschreden. De verwachte afname van de achtergronddepositie de komende tien jaar leidt tot een verbetering van de omstandigheden en voor een aantal habitattypen is zelfs voorzien dat de achtergronddepositie niet meer de kritische depositiewaarde overschrijdt.

Tabel 11

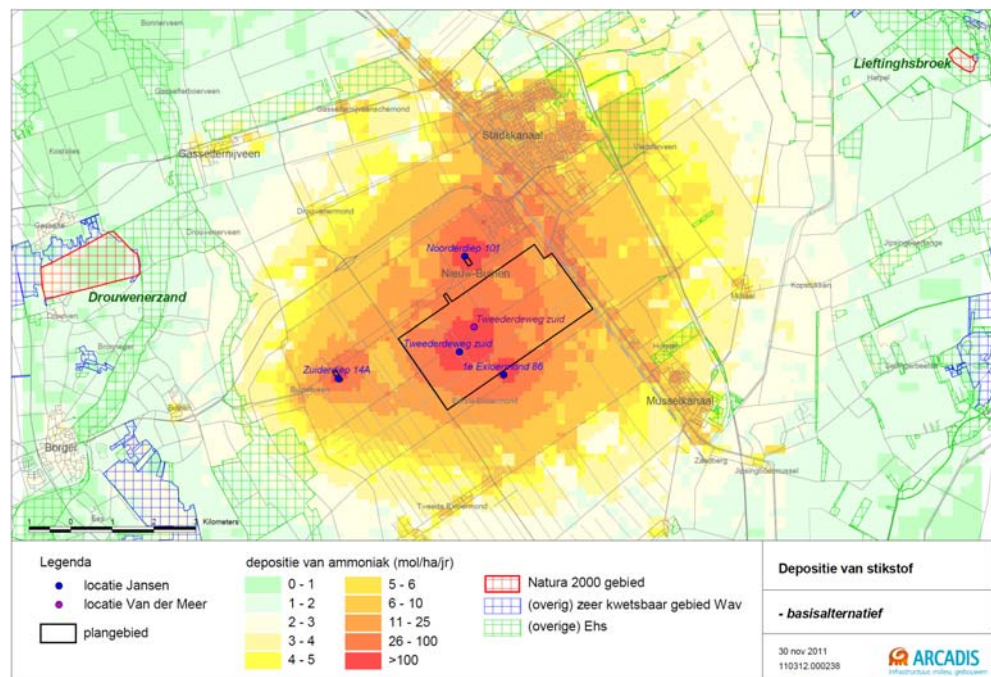
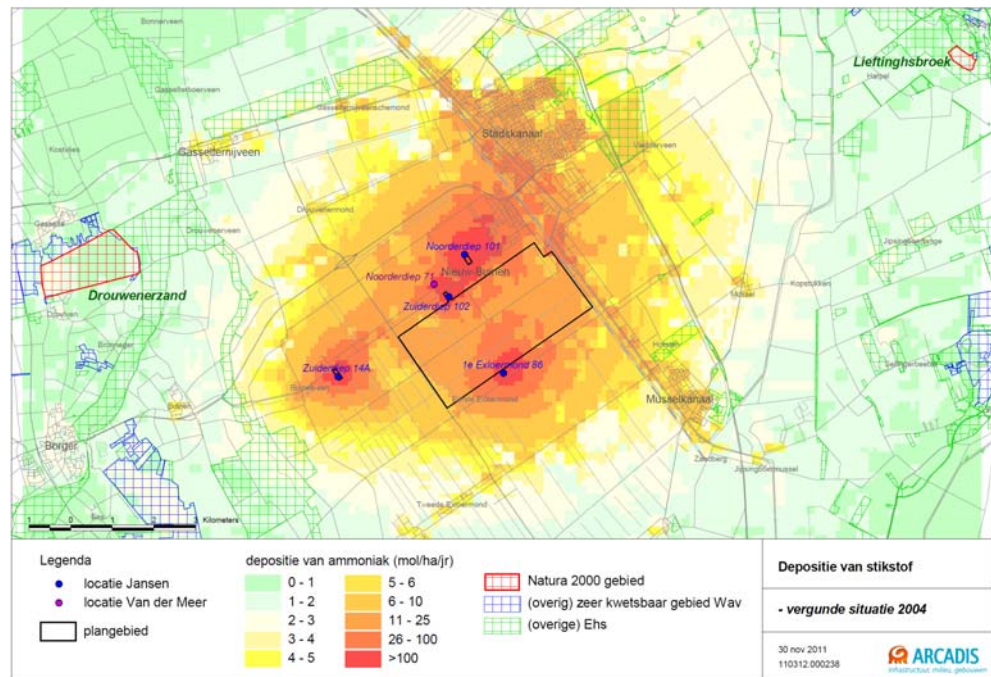
Tabel met de achtergronddepositie in 2010 (huidige situatie) en 2020 (autonome ontwikkeling) voor het Natura 2000-gebied Lieftingsbroek.

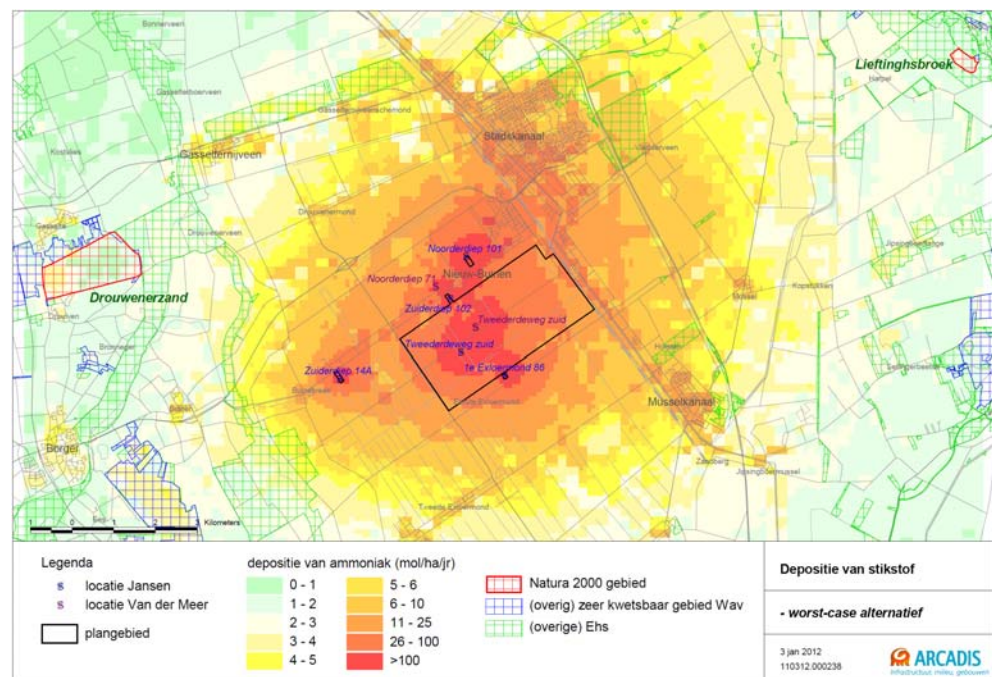
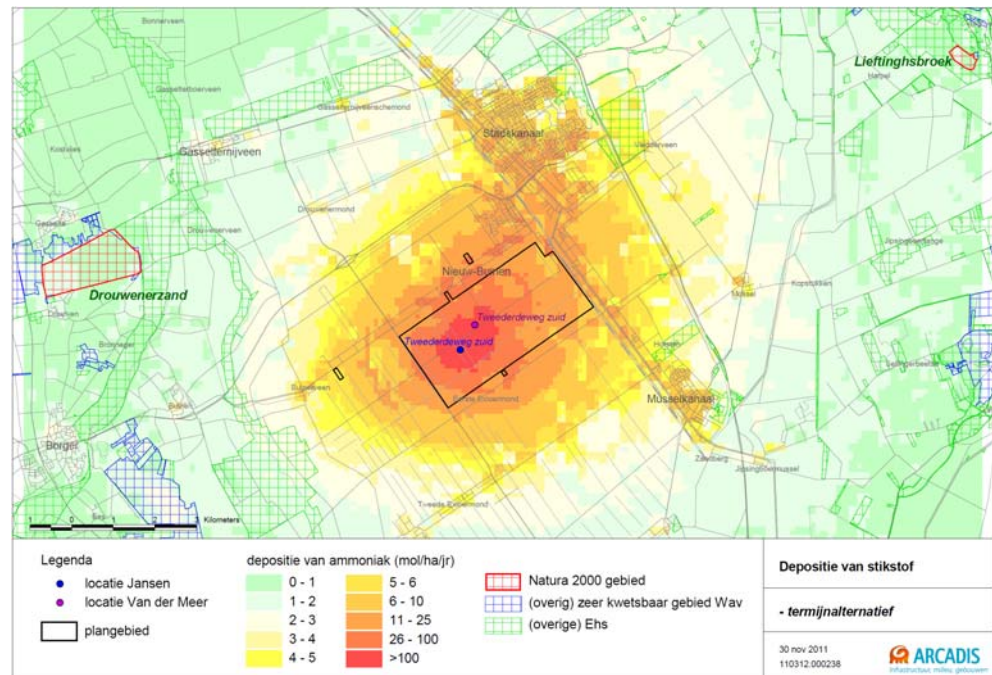
Code	Habitatype	Kritische depositiewaarde (mol/ha/ja)	Achtergrond-depositie 2010 (mol N/ha/ja)	Achtergrond-depositie 2020 (mol N/ha/ja)
H6410	Blauwgraslanden	1100	1470-1540	1320-1390
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	1400	1470-1540	1320-1390
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	1400	1470-1540	1320-1390
*H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1860	1470-1540	1320-1390

5.3

EFFECTEN VAN ALTERNATIEVEN

Onderstaande afbeeldingen geven voor de huidige situatie, vergunde situatie 2004 en de verschillende alternatieven de stikstofdepositie weer.

In onderstaande tabel zijn de verwachte stikstofdeposities van de verschillende alternatieven nader uitgewerkt.

Tabel 12

Verwachte stikstofdeposities van de verschillende alternatieven van het plan. Voor het basisalternatief, worst case alternatief en termijnalternatief 2 is 0,2 mol N/ha/ja voor de mestvergister opgeteld.

Alternatief	Depositie (mol N/ha/ja)		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
<i>Huidige situatie vergund</i>			
Drouwenerzand	0,5	2,3	1,1
Lieftingsbroek	0,9	1,6	1,3
<i>Vergunde situatie 2004</i>			
Drouwenerzand	0,5	2,2	1,1
Lieftingsbroek	0,9	1,6	1,3
<i>Basisalternatief</i>			
Drouwenerzand	0,6	2,4	1,3
Lieftingsbroek	1,0	1,8	1,4
<i>Termijnalternatief</i>			
Drouwenerzand	0,5	1,7	0,9
Lieftingsbroek	0,8	1,3	1,1
<i>Worst case alternatief</i>			
Drouwenerzand	0,8	3,3	1,7
Lieftingsbroek	1,4	2,5	2,0

5.3.1

VERANDERING STIKSTOFDEPOSITIE BINNEN NATURA 2000

5.3.2

DROUWENERZAND

Onderstaande tabel geeft de veranderde stikstofdeposities van de verschillende alternatieven voor het Natura 2000-gebied Drouwenerzand ten opzichte van de huidige situatie vergund.

Tabel 13

Verandering van de stikstofdepositie (mol N/ha/jr) van de alternatieven vergeleken met de huidige situatie vergund.

Mol N/ha/ja	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Drouwenerzand	+0,2	-0,2	+0,6

Voor het basisalternatief en het worst-case alternatief is een verhoging van de stikstofdepositie voorzien terwijl voor verschillende habitattypen de achtergronddepositie de kritische depositiewaarden overschrijden. In het termijnalternatief is een afname voorzien van de depositie van stikstof op Drouwenerzand. Voor het basisalternatief en worst-case alternatief geldt dat significant negatieve effecten als gevolg van het voornemen niet zijn uit te sluiten. Daarbij dient vermeld te worden dat in het basisalternatief de toename aan stikstofdepositie wordt veroorzaakt door de pluimveelocaties van Jansen, het melkveebedrijf Van der Meer en de mestvergistingsinstallatie. De ontwikkeling van de pluimveelocaties in het basisalternatief zorgt minimaal voor een stand-still situatie. Deze conclusie zal onderbouwd worden in de vergunningenprocedure en het besluitMER.

5.3.3

DETAILLERING EFFECTBESCHRIJVING

Voor twee van de alternatieven is een geringe toename van de stikstofdepositie voorzien. Deze toename van stikstof in een overbelast systeem leidt tot negatieve effecten die mogelijk significant zijn. Hier zijn echter de volgende kanttekeningen bij te plaatsen:

- Vergeleken met de achtergronddeposities is de toename aan stikstofdepositie voor de alternatieven gering.
- 0,2 en 0,6 mol N/ha/ja is te laag om proefondervindelijk in het veld te kunnen meten. De ecologische effecten zijn zeer gering.
- Ten aanzien van de aanwezige habitattypen waarvan een overschrijding van kritische depositiewaarden is voorzien (dus niet voor Jeneverbesstruwelen (H5130) en Vochtige alluviale bossen (H91EOC)):
  - Stuifzanden (habitattypen H2310, H2330) zijn een dynamisch systeem dat zich door overstuiving van begroeide delen en begroeiing van overstoven delen ontwikkelt. Het aanplanten van bossen heeft ervoor gezorgd dat de stuifzanden vast kwamen te liggen. Dit proces, in combinatie met een versnelde successie van vegetatie door een verhoogde stikstofdepositie, heeft ervoor gezorgd dat verstuijing verder afnam. Overstuiving van bestaande vegetaties vond daardoor ook niet meer plaats, waardoor het areaal stuifzanden snel is afgenomen. Onder de huidige achtergronddepositie zijn ingrepen nodig voor een duurzaam behoud van stuifzanden (Ministerie van LNV, 2008c).
  - Habitattypen van heide (habitattypen H2320 en H4010A) zijn afhankelijk van actief menselijk beheer voor het voortbestaan (Janssen & Schaminée, 2003). De lage kwaliteit van heide is niet alleen het gevolg van verzuring en vermessing, maar ook inadequaat beheer. Ondanks een verbetering van de luchtkwaliteit en het (kleinschalige) plagbeheer leiden vergrassing, verbossing en te grootschalige verbossing tot een slechte staat van instandhouding. Dit is voornamelijk het gevolg van te eenvormig en ontoereikend beheer (Ministerie van LNV, 2008d). Beheer speelt ook een belangrijke rol voor vochtige heide, naast de hydrologische situatie, vooral voor schommelingen is dit habitatype bijzonder gevoelig (Janssen & Schaminée, 2003). Voor beide soorten betekent dit dat actief beheer een belangrijke rol speelt in het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. In het bijzonder kleinschalig plagbeheer heeft een positieve invloed. Plaggen leidt tot een verschraling van de situatie en leidt tot een afname van stikstof die vele malen groter is dan de verwachte toename per jaar. Voor vochtige heide is verdroging ook een belangrijke factor die moet worden tegengegaan voor een goede staat van instandhouding.
  - Oude eikenbossen (habitatype H9190) zijn oude bossen op leemarme zandbodems. Stikstofdepositie heeft een belangrijke rol in achteruitgang van dit habitatype. Samen met de vegetatiesuccessie en uitblijven van bosbeheer is de structuur van het relatief open bos, dicht geworden en is een grasmat ontstaan. Achteruitgang van stikstofdepositie is al tientallen jaren gaande, belangrijk is het terugbrengen van actief bosbeheer, omdat spontane herontwikkeling niet meer is voorzien. Ook liggen mogelijkheden voor herontwikkelingen in het grote oppervlakte aangeplante naaldbos (Ministerie van LNV, 2008e). Gezien de dalende trend van de stikstofdepositie, lijkt het uitblijven van actief beheer de beperkende factor, omdat een spontane herontwikkeling van kwalificerende waarden niet voorzien is.

Met andere woorden: voor de habitattypen waarvoor significante effecten als gevolg van de stikstofdepositie niet zijn uitgesloten, spelen naast stikstofdepositie nog veel andere factoren een rol in de achteruitgang.

5.3.4

LIEFTINGHSBROEK

Onderstaande tabel geeft de veranderde stikstofdeposities van de verschillende alternatieven voor het Natura 2000-gebied Lieftingsbroek ten opzichte van de huidige situatie vergund.

Tabel 14

Verandering van de stikstofdepositie (mol N/ha/jr) van de alternatieven vergeleken met de huidige situatie vergund.

Mol N/ha/ja	Basisalternatief	Termijnalternatief	Worst-case alternatief
Lieftingsbroek	+0,1	-0,2	+0,7

Voor het basisalternatief en het worst-case alternatief is een verhoging van de stikstofdepositie voorzien terwijl voor verschillende habitattypen de achtergronddepositie de kritische depositiewaarden overschrijden. In het termijnalternatief is een afname voorzien van de depositie van stikstof op Lieftingsbroek. Voor het basisalternatief en worst-case alternatief geldt dat significant negatieve effecten als gevolg van het voornemen niet zijn uit te sluiten. Daarbij dient vermeld te worden dat in het basisalternatief de toename aan stikstofdepositie wordt veroorzaakt door de pluimveelocaties van Jansen, het melkveebedrijf Van der Meer en de mestvergistingsinstallatie. De ontwikkeling van de pluimveelocaties in het basisalternatief zorgt minimaal voor een stand-still situatie. Deze conclusie zal onderbouwd worden in de vergunningenprocedure en het besluitMER.

5.3.5

DETAILLERING EFFECTBESCHRIJVING

Voor twee van de alternatieven is een geringe toename van de stikstofdepositie voorzien. Deze toename van stikstof in een overbelast systeem leidt tot negatieve effecten die mogelijk significant zijn. Hier zijn echter de volgende kanttekeningen bij te plaatsen:

- Vergeleken met de achtergronddeposities is de toename aan stikstofdepositie voor de alternatieven gering.
- 0,1 en 0,7 mol N/ha/ja is te klein om proefondervindelijk in het veld te kunnen meten. De ecologische effecten zijn zeer gering.
- In de toekomst is voorzien dat de achtergronddeposities niet meer de kritische depositiewaarden voor Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en Eiken-haagbeukbossen (H9160A) overschrijden. De verhoogde depositie als gevolg van het voornemen is te laag om nog tot een overschrijding van kritische depositiewaarden te leiden van deze habitattypen. Voor vochtige alluviale bossen (H91EOC) is zowel in de huidige situatie als in de toekomstige situatie geen overschrijding van kritische depositiewaarden voorzien.

- Blauwgraslanden (habitattype H6410) zijn soortenrijke hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodem met wisselende waterstanden. Intensivering van de landbouw en de daarmee samenhangende verdroging en vermessing, hebben geleid tot achteruitgang van dit habitattype. Het meest belangrijke aspect voor dit habitattype is de aanvoer van basen door middel van grond- of oppervlaktewater. Verdroging of een verlaging van de kweldruk leidt tot verzuring door regenwater. Herstel in Nederland is in veel gevallen niet succesvol doordat de hydrologische condities in gebieden niet juist zijn en de juiste zaadbank niet meer aanwezig is (de zaden van de specifieke soorten leven kort) (Ministerie van LNV, 2009b). Stikstofdepositie vormt een probleem, maar vooral verzuring en verdroging zijn belangrijke factoren in de ontwikkeling van blauwgraslanden. Blijvend hooien zorgt voor verschraling en afvoer van stikstof, maar een herstel van de hydrologie en dus de aanvoer van buffers compenseert ook voor de depositie van stikstof.

Met andere woorden: voor de habitattypen waarvoor significante effecten als gevolg van de stikstofdepositie niet zijn uitgesloten, spelen naast stikstofdepositie nog veel andere factoren een rol in de achteruitgang.

5.4

CUMULATIEVE EFFECTEN

In een Passende Beoordeling is het nodig om een beschouwing te geven van de cumulatie van effecten. Immers als een project op zichzelf slechts geringe effecten heeft, kan het effect aanzienlijk zijn in combinatie met een aantal andere projecten met geringe effecten. In dit geval gaat het om cumulatie van effecten als gevolg van stikstofdeposities.

In de provincie Drenthe is (nog) geen depositiebank, waar informatie beschikbaar is over de stikstofdepositie van projecten of activiteiten op de betrokken Natura 2000-gebieden. Op internet is gezocht naar beschikbare informatie over projecten in de gemeente Borger-Odoorn en omgeving die mogelijk leiden tot een verhoogde depositie (websites gemeente Borger-Odoorn en Ruimtelijke plannen).

Naast het vaststellen en aanpassen van een aantal structuurvisies en bestemmingsplannen zijn de volgende ontwikkelingen voorzien:

- Ontwikkelingen in Borger, Nieuw-Buinen en Exloo. Hierbij betreft het aanpassingen van de dorpskernen, waarbij het gaat om aanpassen van wegen, oversteekplaatsen en aanwezige voorzieningen. Deze ontwikkelingen leiden niet tot een verandering in de depositie van stikstof, cumulatie van negatieve effecten is uitgesloten.
- Verder zijn projecten voorzien als het Hunzeproject en Kern en Kader. Deze projecten richten zich op de leefbaarheid van het platteland en de aanwezigheid van voorzieningen. Een veranderde depositie van stikstof en daarmee cumulatie van negatieve effecten is uitgesloten.
- Ten westen van Borger is de ontwikkeling van een bedrijventerrein voorzien. Het gaat hierbij om lokaal gebonden bedrijven waarbij de overslag van goederen is voorzien. Mogelijk leidt gebruik van het bedrijventerrein tot een geringe verandering van de depositie van stikstof, maar hier is verder geen informatie over beschikbaar.

- Op de website van de gemeente Borger-Odoorn wordt gesproken over de reconstructie van de N34. Hierbij gaat het om verschillende aanpassingen die voornamelijk gericht zijn op de veiligheid (aangepaste kruisingen, fietsersbruggen, kappen van bomen) en niet op doorstroming van meer verkeer. Deze aanpassingen leiden naar verwachting niet tot verhoging van de stikstofdepositie.

In de omgeving van Nieuw-Buinen zijn mogelijk projecten voorzien die leiden tot een cumulatie van stikstof. Gezien de aard van de projecten in de omgeving gaat het hier om een geringe toename. Bovendien richt het beleid zich voor de komende drie beheerplanperiodes voornamelijk op een verlaging van de stikstofdepositie met 20% (zie bijlage 1).

Cumulatie van effecten is niet uitgesloten op basis van de beschikbare informatie. Gezien de geringe effecten van het voornemen en de doelstellingen van het beleid, is slechts in geringe mate sprake van cumulatie. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten, maar dit moet per project beoordeeld worden door middel van een toetsing waarin cumulatie wordt meegenomen.

5.4.1

SYNTHESE

In een tweetal alternatieven is een toename van depositie van stikstof op overbelaste systemen. Significante effecten zijn voor deze alternatieven niet bij voorbaat uitgesloten, hoewel het ene alternatief meer belastend is dan de andere. Bovendien spelen in de betrokken Natura 2000-gebieden nog verschillende andere zaken een rol bij de ontwikkeling van kwalificerende natuurwaarden.

Door het nemen van bron- of effectgerichte maatregelen is het mogelijk om de uitstoot of effecten van stikstofdepositie te beperken in overbelaste systemen. Bij brongerichte maatregelen moet gedacht worden aan implementatie van nieuwe technieken of verandering van de systemen waardoor de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied niet toeneemt. Bij effectgerichte maatregelen kan gedacht worden aan bijvoorbeeld plaggen. Het plaggen van de gevoelige delen leidt tot een afname van stikstof in het systeem die vele malen groter is dan de verhoogde depositie. Maar er kan ook worden geacht aan maatregelen die bijvoorbeeld de hydrologie verbeteren. Deze maatregelen houden geen direct verband met stikstofdepositie, maar verbeteren de situatie mogelijk dusdanig, dat van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie geen sprake meer is.

Dergelijke maatregelen komen aan bod in een Passende Beoordeling waarin de ADC-toets verder is uitgewerkt. Het is belangrijk om te realiseren dat hoe kleiner de toename van depositie is, des te geringer de vereiste inspanning ter voorkoming van effecten zal zijn. In het kader van Natura 2000 heeft het daarom de voorkeur te kiezen voor een alternatief waarin de uitstoot van stikstof zoveel mogelijk beperkt wordt. Verder dient in een Passende Beoordeling (in het kader van een vergunning) meer gedetailleerd aandacht te worden besteed aan de toename van depositie op stikstofgevoelige habitattypen en de problematiek van de habitattypen in de Natura 2000-gebieden waar een toename op is voorzien.

HOOFDSTUK

6 Conclusie en aanbevelingen

6.1

CONCLUSIES

- Het voornemen leidt mogelijk tot veranderingen van de stikstofdepositie. Cumulatie van stikstof in de bodem leidt tot vermessing en verzuring. Uiteindelijk heeft dit mogelijk gevolgen voor stikstofgevoelige habitattypen. Wanneer de kritische depositiewaarden van kwalificerende habitattypen overschreden worden, zijn significante effecten niet zonder meer uit te sluiten.
- Het beleid richt zich op het omlaag brengen van de stikstofdepositie. De verwachting is dat door generiek beleid en toepassing van nieuwe technieken de daling van de stikstofdepositie voortzet in de komende jaren (autonome ontwikkeling).
- In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor Drouwenerzand tot een overschrijding van de stikstofdepositie van Stuifzanden met struikhei [H2310], Binnenlandse kraaiheibegroeiingen [H2320], Zandverstuivingen [H2330] en Oude eikenbossen [H9190] en mogelijk tot overschrijding voor Vochtige heiden [H4010C]. Ook in de autonome ontwikkeling (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien voor deze stikstofgevoelig habitattypen.
- In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor Liefthingsbroek tot een overschrijding van de stikstofdepositie van Blauwgraslanden [H6410] en mogelijk Beuken-eikenbossen met hulst [H9120] en Eiken-haagbeukbossen [H9160A]. Door de daling van de stikstofdepositie is voorzien dat de kritische depositiewaarde van de laatste twee habitattypen in de toekomst niet meer overschreden wordt.
- Het termijnalternatief zorgt voor een afname aan stikstofdepositie op beide Natura 2000-gebieden.
- Het basisalternatief en worst-case alternatief zorgen voor een toename in overbelaste systemen: effecten zijn mogelijk significant. Hierbij plaatsen we echter de volgende kanttekeningen:
  - De toename in het basisalternatief bedraagt 0,2 mol N/ha/jr op het Natura 2000-gebied Drouwenerzand en 0,1 mol N/ha/jr op het Natura 2000-gebied Liefthingsbroek. Deze toename wordt veroorzaakt door de stikstofdepositie vanuit de pluimveelocaties van Jansen, het melkveebedrijf Van der Meer en de mestvergistingsinstallatie. De ontwikkeling van de pluimveelocaties in het basisalternatief zorgt minimaal voor een stand-still situatie in vergelijking met de vergunde situatie 2004. Deze conclusie zal onderbouwd worden in de vergunningenprocedure en het besluitMER.
  - De verwachte toename van stikstofdeposities op beide Natura 2000-gebieden zijn zeer laag en niet meetbaar. De toename valt weg binnen de fluctuaties van stikstofdeposities. Voor alle alternatieven liggen de totale deposities onder de drempelwaarde van 0,5% van de kritische depositiewaarden.

- Onder autonome ontwikkeling overschrijden de toekomstige achtergronddeposities niet meer de kritische depositiewaarden van een aantal habitattypen in Lieftingsbroek. Dit komt niet in gevaar door de geringe toename van de stikstofdepositie.
- Voor veel stikstofgevoelige habitattypen geldt dat stikstofdepositie niet de enige beperkende factor is. Verdroging en uitblijven van passend beheer leiden tot aanzienlijke effecten.
- De effecten zijn zeer gering en door het nemen van maatregelen (in overleg met bevoegd gezag en beherende instanties) worden mogelijke effecten teniet gedaan en zijn significante effecten te voorkomen.
- Cumulatie van effecten is niet uitgesloten op basis van de beschikbare informatie. Gezien de geringe effecten van het voornemen en de doelstellingen van het beleid, is slechts in geringe mate sprake van cumulatie. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten, maar dit moet per project beoordeeld worden door middel van een toetsing waarin cumulatie wordt meegenomen.
- Negatieve effecten op andere Natura 2000-gebieden als gevolg van het voornemen zijn vanwege de geringe toenames niet voorzien.

6.2

AANBEVELINGEN

Voer brongerichte of effectgerichte maatregelen uit:

- Brongerichte maatregelen verkleinen de depositie van stikstof op Natura 2000-gebieden. Hierbij moet gedacht worden aan implementeren en stimuleren van bijvoorbeeld nieuwe stalemissie beperkende technieken (zoals voorzien is in het kader van de nog vast te stellen provinciale verordening stikstof en Natura 2000).
- Effectgerichte maatregelen richten zich op de effecten in de Natura 2000-gebieden. Hierbij valt te denken aan maatregelen die de overmaat van stikstof in het systeem teniet doen. Maar het is ook mogelijk om een bijdrage te leveren aan andere maatregelen die andere knelpunten aanpakken. Bestudering van (concept)beheerplannen en overleg met beherende instanties leidt tot het vinden van geschikte maatregelen.

Bij concrete initiatieven die gepaard gaan moet een toename van de stikstofemissies of andere effecten, moet de Passende Beoordeling worden toegespitst op de aanvraag voor de omgevingsvergunning en/of een nieuwe planologische procedure. Bij het nemen van voldoende maatregelen (bron- en effectgericht) zijn effecten te voorkomen. Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat hoe groter de toename van stikstofdepositie is, des te meer inspanning vereist is om de effecten te beperken.

HOOFDSTUK 7

Literatuurlijst

- Adviesgroep Huys, 2009. Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese wetgeving. Perspectief van een programmatische aanpak. 19 juni 2009.
- ARCADIS, 2012. Milieueffectrapport Bedrijfslocaties Tweederdeweg Zuid Nieuw-Buinen. In opdracht van gemeente Borger-Odoorn.
- Commissie Trojan, 2008. Stikstof/ ammoniak in relatie tot Natura 2000. Een verkenning van oplossingsrichtingen in opdracht van de Minister van LNV.
- Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten, Natuur- en milieufederatie Drenthe, LTO-Noord en Staatsbosbeheer, 2011. Groenmanifest van Drenthe Investeren in vitaal platteland. Assen, d.d. 15 maart 2011.
- Dobben, H.I. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Janssen, J.A.M. & Schaminée, J.H.J., 2003. Europese Natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Langan, S.J. & M. Hornung, 1992. An application and review of the critical load concept to the soils of northern England. Environmental Pollution 77: 205-210.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV, 2006. Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten.
- Ministerie van LNV, 2007a. Ontwerpbesluit Drouwenerzand. N2K026_WB H Drouwenerzand.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2007b. Ontwerpbesluit Liefdinghsbroek. N2K021_WB H Liefdinghsbroek.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van LNV.
- Ministerie van LNV, 2008a. Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.
- Minister van LNV, 2008b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende het Alterra-rapport over kritische depositiewaarden. 16 juni 2008.
- Ministerie van LNV, 2008c. Open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen (H2330). H2330 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008d. Droge Europese heide (H4030). H4030 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008e. Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur (H9190). H9190 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Minister van LNV, 2009a. Brief aan de Tweede Kamer betreffende Natura 2000. 30 juni 2009.
- Ministerie van LNV, 2009b. Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Molinia caerulea) (H6410). H6410 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.

- Planbureau voor de Leefomgeving, 2008. Ammoniak in Nederland. PBL-publicatienummer 500125003.
- Steunpunt Natura 2000, 2008. Stappenplan Cumulatietoets.
- Steunpunt Natura 2000, 2009. Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet.

Website

- Gemeente Borger-Odoorn: <http://www.borger-odoorn.nl>
- Ministerie van EL&I: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Planbureau voor de Leefomgeving: <http://www.pbl.nl>
- Ruimtelijke plannen: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- Samenvatting Concept Beheersplan Lieftingsbroek:
http://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Downloads/Samenvatting_concept-beheerplan_Lieftingsbroek.pdf
- Tip en praktijkvoorbeelden plan-MER:
http://docs1.eia.nl/cms/tips_praktijkvoorbeelden_plan_mer.pdf

BIJLAGE 1

Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis-herstelwet

Hieronder volgen de wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 door de Crisis- en herstelwet. Ten aanzien van de reductie van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden:

- Bevoegde gezagen hebben een aanschrijvingsbevoegdheid om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
  - Rijk, provincies en andere overheden maken afspraken om een dalende lijn van de stikstofdepositie te bewerkstelligen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken: dit vormt ten juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (artikel 19kg). De wet verplicht overheden om afgesproken maatregelen te realiseren.
  - De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet-gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004) toetst het bevoegd gezag niet bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder voorwaarde dat per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd).

Ten aanzien van bestaand gebruik:

- De vrijstelling van de vergunningplicht en de aanschrijvingsbevoegdheid blijven gelden voor bestaand gebruik (peildatum 1 oktober 2005) dat onverhoopt niet in het beheerplan wordt opgenomen (wijziging artikelen 19c en 19d, derde lid).
De bevoegdheid tot het treffen van passende maatregelen komt, vanaf het moment dat het beheerplan is vastgesteld, te liggen bij het gezag dat, als voor het bestaand gebruik een vergunning zou zijn vereist op grond van artikel 19d, eerste lid, Nb-wet, het bevoegd gezag zou zijn voor vergunningverlening. In de meeste gevallen zijn dat Gedeputeerde Staten; soms is dat de minister van EL&I (Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998).
- Het beschermingsregime van de oude doelen (bijvoorbeeld van Beschermd Natuurmonumenten) van Natura 2000 verlicht door de Crisis- en herstelwet. Het huidige regime van artikel 19a e.v. Natuurbeschermingswet blijft van toepassing. Voor oude doelen geldt een lichter regime van artikel 19ia in samenhang met artikel 16 van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat voor mogelijk significante effecten op oude doelen geen Passende Beoordeling, voorzorgtoets of ADC-toets vereist is (hierbij gaat het om moeilijk te meten doelen als 'weidsheid' en 'stilte'. Bovendien geldt dat voor oude doelen de externe werking van projecten niet vergunningplichtig is, tenzij anders vermeldt in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied. Het blijft verboden zonder vergunning handelingen te verrichten die mogelijk schadelijk zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument. Als voor een activiteit op drong van beide regimes (Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument) een vergunning is vereist, is maar één vergunningaanvraag nodig bij hetzelfde bevoegd gezag (artikel 19ia, tweede lid).
- Het nieuwe artikel 19kb Nb-wet biedt een basis om bij ministeriële regeling regels te stellen over de wijze waarop de gevolgen voor Natura 2000-gebieden worden vastgesteld, met het oog op de vergunningverlening en de vaststelling van plannen. Deze regels kunnen onder meer verplichte rekenmodellen, onderzoeksmethoden of

meetmethoden voorschrijven voor de beoordeling van de effecten. Het is ook mogelijk, op grond van een ecologische onderbouwing, geografische beperkingen aan het te onderzoeken gebied te stellen.

- In de wet staat nu expliciet dat tegen het besluit tot vaststelling van een beheerplan op grond van artikel 39 beroep open staat bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en welke onderdelen van het beheerplan voor beroep vatbaar zijn. Dit zijn de beschrijvingen in het beheerplan van handelingen die het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar brengen, en de daarbij in voorkomend geval aangegeven voorwaarden en beperkingen. Niet voor beroep vatbaar zijn de onderdelen van het beheerplan die de beschrijving bevatten van het – op uitvoering gerichte – beleid dat het desbetreffende bevoegd gezag wenselijk acht, waaronder de fasering en prioritering.
- De aanleg, het beheer en onderhoud van rijksinfrastructuur hebben mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Bij de voorbereiding van een tracébesluit als bedoeld in artikel 15, eerste lid, Tracéwet en bij de voorbereiding van een wegaanpassingsbesluit als bedoeld in artikel 9 Spoorwet wegverbreding wordt in dat geval een ‘natuurtoets’ verricht. Daarbij worden alle mogelijke effecten van het project in beeld gebracht. Die natuurtoets komt overeen met de natuurtoets die op grond van de Nb-wet plaatsvindt bij de beoordeling van een vergunningaanvraag. Daarom is de plicht om een Passende Beoordeling uit te voeren, nu geïntegreerd in de besluitvorming voor een tracébesluit of een wegaanpassingsbesluit en is de vergunningplicht van de Natuurbeschermingswet niet meer van toepassing. In verband met de verantwoordelijkheid van de Minister van EL&I voor de natuurbeschermingsregelgeving is geregeld dat het wegaanpassingsbesluit of het tracébesluit in gevallen waar de natuurtoets deel van uitmaakt in dat besluit, in overeenstemming met de Minister van EL&I wordt genomen.
- In artikel 19a, eerste lid, is nu geregeld dat het Rijk projecten en andere handelingen van nationaal belang kan aanwijzen (bij of krachtens algemene maatregel van bestuur) die bij voorkeur worden opgenomen in het beheerplan. Hierbij gaat het in om infrastructurele werken zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, landelijke spoorwegen, hoofdvaarwegen, luchthavens en waterkeringen, inclusief zandsuppleties, en om projecten en andere handelingen die van belang zijn voor economisch relevante sectoren, zoals bijvoorbeeld de schelpdiervisserij. Het is aan het gezag dat het beheerplan vaststelt om te besluiten om de aangewezen projecten en handelingen ook daadwerkelijk op te nemen in het beheerplan. Wanneer dat gebeurt, zijn deze projecten en handelingen vergunningvrij en kunnen de in het geding zijnde natuurbelangen integraal en gebiedsgericht worden afgewogen tegen deze projecten en andere handelingen.
- In artikel 19a, tiende lid, is geregeld dat wanneer in het beheerplan projecten met mogelijk significante effecten zijn opgenomen, er voldaan wordt aan de voorwaarden van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Een beheerplan waarin dergelijke projecten worden opgenomen, kan pas worden vastgesteld indien een Passende Beoordeling van de gevolgen voor het gebied is gemaakt.
- In artikel 19kc is de bevoegdheid opgenomen om bij ministeriële regeling en meldplicht voor bepaalde activiteiten in te voeren. Deze meldplicht is bedoeld voor uitzonderlijke gevallen. In beginsel moet een goed beeld bestaan van alle activiteiten die mogelijk verslechterende of significant verstorende effecten hebben op de natuurwaarden aan de hand van:
  - de informatie in het beheerplan en;
  - de informatie op basis van de verleende Natuurbeschermingswetvergunningen en;
  - de informatie die bij de overheid aanwezig is op basis van andere verleende vergunningen of gedane meldingen.

- De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) is het Bevoegd Gezag voor alle activiteiten met betrekking op rijksinfrastructurele werken, primaire waterkeringen in beheer bij het Rijk, zandsuppleties, luchthavens, inclusief handelingen met betrekking tot het onderhoud daarvan.

BIJLAGE 2

Beleidskader Stikstof Drenthe

Hieronder volgt het uitwerkingsdocument ammoniak. Dit is de met provincie en andere gebiedspartners op te pakken nadere uitwerking van het Groenmanifest voor het onderdeel ammoniak en vormen de hoofdlijnen van overeenstemming. De tekst is afkomstig uit Het Drentse Landschap *et al.*, 2011.

Uitgangspunten

- We gaan als sectoren uit van de twee primaire hoofddoelen: voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw en het verlagen van stikstofdepositieniveaus ten behoeve van voor de natuur gewenste stikstofdepositieniveaus. Het ambitieniveau over drie beheerplanperioden bedraagt daarbij een verlaging van de totale depositie in Drenthe met 20% (respectievelijk 4%, 8% en 8%).
- De Drentse landbouw levert hieraan de bijdragen die redelijkerwijs van de sector verwacht mogen worden maar wordt niet afgerekend op of extra aangeslagen voor mogelijke tekortkomingen in inspanningen van andere sectoren c.q. emissies van buiten de provincie.
- We streven ernaar om het natuurbelang zo optimaal mogelijk te laten aansluiten bij de agrarische bedrijfsbelangen door het verminderen van de stikstofbelasting op de Natura 2000-gebieden te combineren met het zo effectief en efficiënt mogelijk benutten van mineralen.
- Verder streven we - binnen de door de overheid gegeven wettelijke kaders - naar een zo helder, transparant en stimulerend mogelijk beleidskader dat voor de natuur en landbouw zoveel mogelijk uitzicht en zekerheden biedt voor het behalen van de gebiedsdoelen.
- Eenvoud in spelregels en het uitdagen van ambitieuze ondernemers zijn hierbij belangrijke thema's.
- We gaan de komende tijd samen verder inhoud geven aan een positieve gebiedsontwikkeling rondom de Natura 2000-gebieden die uitgaat van kansen.
- Dit geheel zien we als een gezamenlijke opgave en leidraad voor onze gezamenlijke inzet.
- Het beleidskader Stikstof Drenthe geldt tot de PAS in werking treedt. Op dat moment wordt het provinciale beleidskader op basis van de dan geldende kaders herijkt.
- Dit document richt zich vooral op de melkveehouderij en bevat alleen voorgestelde beleidsuitwerking voor de eerste beheerplanperiode.
- Uitgangspunt is dat dit beleidskader bijdraagt aan een neergaande lijn in de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. De tijdelijkheid van het beleidskader brengt met zich dat het geheel zich richt op een eerste stap. Of daarmee de instandhoudingsdoelen worden bereikt is op dit moment mede vanwege de onzekerheid over landelijke factoren - niet te duiden.
- Het "hand aan de kraan-principe" wordt gehanteerd; indien blijkt dat er geen sprake is van een neergaande lijn dan wordt het beleidskader aangepast.
- Het geheel moet rechtszeker en juridisch valide zijn.

Invulling

In overleg met de provincie hebben de betrokken partijen een opgesteld concept 'raamwerk beleidskader' als basis en vertrekpunt genomen met daarin de volgende aanpassingen en aanvullingen:

1. Bestaand gebruik

De vergunde situatie op 1 februari 2009. De stikstofrechten die gekoppeld zijn aan loze vergunningen worden binnen een - met provincie en gemeenten vast te stellen termijn- opgespoord en ingetrokken (noot; het begrip loze vergunning wordt door het bevoegd gezag op basis van daarvoor bestaande kaders gedefinieerd).

2. Nieuwvestiging

Binnen een straal van 2 km van Natura 2000-gebieden is nieuwvestiging van veehouderijbedrijven niet toegestaan. Verplaatsingen van melkveehouderijbedrijven beschouwen we niet als nieuwvestiging en vragen een maatwerkbenadering.

3. Wijziging Drempelwaarde in combinatie met hand aan de kraan

We hanteren een drempelwaarde van 0,5% kritische depositiewaarde (kritische depositiewaarde). Bedrijven kunnen tot aan de drempelwaarde 'vrij opvullen'. Om te voorkomen dat dit leidt tot een ongewenste toename van de depositie op gebiedsniveau wordt de groei van de bedrijven onder de drempelwaarde op provinciaal niveau gemonitord. Deze monitoring is gestart in 2011. Hierbij hanteren we het hand aan de kraan principe. Indien de groei van deze groep bedrijven de gestelde reductie/depositiedoelen in gevaar brengen wordt de drempelwaarde omlaag gebracht naar een niveau dat nodig is om het geheel weer passend te maken. Op verzoek kunnen veehouderijbedrijven onder de drempelwaarde een ammoniakscan krijgen.

4. Piekwaarde

Bedrijven met een emissie groter dan 50% van de kritische depositiewaarde worden beschouwd als piekbedrijf. Wij zien het als een collectieve verantwoordelijkheid om een oplossing voor deze bedrijven te vinden en maken ons gezamenlijk sterk voor flankerend beleid voor deze piekbedrijven.

Voor piekbedrijven geldt als uitgangspunt voor alle betrokkenen dat de emissie binnen 6 jaar (1e beheerplanperiode) moet worden teruggebracht tot onder deze waarde (50% kritische depositiewaarde). Dit kan via reducerende maatregelen, verplaatsing of sanering. Op korte termijn worden de piekbedrijven individueel nader in beeld gebracht, waarbij het o.a. de vraag is of het een intensief veehouderijbedrijf dan wel een melkveehouderijbedrijf betreft en of er naast ammoniak nog andere opgaven (bv. water) spelen. In gevallen waar er de mogelijkheden voor reductie zeer beperkt zijn, kan het uitschakelen van de rechten (een tijdelijke vergunning voor bepaalde tijd) mogelijk uitkomst bieden.

5. MELKVEEHOUDERIJBEDRIJVEN TUSSEN DREMPEL- EN PIEKWAARDE

Alle veehouderijbedrijven tussen drempel- en piekwaarde krijgen een ammoniakscan aangeboden. Als follow up/ vervolg op deze scan stimuleren we deze bedrijven tot deelname aan een project dat gericht is op verbetering van het mineralenmanagement. Voortzetten van het project duurzaam boer zou wenselijk zijn of in ieder geval initiatie van projecten die gericht zijn op de stikstofhuishouding. Wij vragen de provincie gezamenlijk een dergelijk project te ondersteunen en spannen ons gezamenlijk in om actieve deelname van deze groep bedrijven aan dit project te stimuleren.

Bij melkveehouderijbedrijven die hun bedrijf willen uitbreiden wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen bedrijven:

a) Type 1

De emissie van een melkveehouderijbedrijf mag tijdelijk (maximaal 6 jaar) toenemen, onder de voorwaarde dat aan de aanvraag en vergunning van de Nbwet-vergunning een bedrijfsplan is gekoppeld die waarborgt dat het bedrijf binnen 6 jaar een totale emissie van maximaal 90% van het oorspronkelijke emissieplafond bereikt. Het bedrijfsplan omvat een stappenplan waaruit duidelijk wordt op welk moment welke reductie wordt gerealiseerd. Emissiereductie kan door emissiebeperkende maatregelen en/of saldering. Ook kan het bedrijf zijn emissieplafond verhogen door middel van saldering (zie verder). Indien de ondernemer binnen zijn emissieplafond blijft, en er geen sprake is van tijdelijke verhoging en zonder saldering, dan mag het bedrijf op zijn oorspronkelijke emissieplafond blijven.

b) Type 2

Dit is een bedrijf die in de bestaande situatie al een emissiewaarde per dierplaats van $\leq 7,5$ kg NH_3 per dierplaats bij beweiding en $\leq 8,6$ kg NH_3 per dierplaats bij permanent opstallen heeft. De emissie van een type 2-bedrijf mag tijdelijk (maximaal 6 jaar) toenemen, onder de voorwaarde dat de ondernemer bij de aanvraag van de Nbwet-vergunning een bedrijfsplan indient (gebaseerd op een ammoniakscan van het bedrijf) waaruit blijkt dat het bedrijf binnen 6 jaar terug is op het oorspronkelijke emissieplafond. Het bedrijfsplan omvat een stappenplan waaruit duidelijk wordt op welk moment welke reductie wordt gerealiseerd. Dit kan worden bereikt door emissiebeperkende maatregelen en saldering (zie verder).

KANTTEKENING ARCADIS DREMPEL- EN PIEKWAARDE

De manier waarop de drempelwaarde en piekwaarde worden toegepast zijn niet voldoende uitgewerkt. Kritische depositiewaarden hebben betrekking op depositie en niet op uitstoot. Zo wordt in bovenstaande tekst uitgegaan van een piekwaarde met een "emissie van 50% kritische depositiewaarde". Vermoedelijk gaat het bij de drempel- en piekwaarde om bijdragen aan de deposities in omliggende gebieden, maar dat blijkt nergens duidelijk uit de tekst.

6. Saldering

Structurele toename van de bedrijfsemissie is alleen mogelijk via (gebieds)saldering. Er wordt gesaldeer op depositie, waarbij als voorwaarden geldt dat de totale depositie op het gebied niet mag toenemen en de depositie van het bedrijf onder de piekwaarde blijft. Bij saldering geldt verder de voorwaarde dat bij de aanvraag van de Nbwet-vergunning een bedrijfsplan wordt ingediend waaruit blijkt dat het bedrijf binnen 6 jaar een totale emissie van maximaal 90% van het na saldering ontstane emissieplafond bereikt. Het bedrijfsplan omvat een stappenplan waaruit duidelijk wordt op welk moment welke reductie wordt gerealiseerd.

7. Effectgerichte maatregelen/ inzet PAS middelen

De hierboven geschetste aanpak voor de eerste beheerplanperiode brengt met zich mee dat het heel wat jaren duurt voor de ammoniakdepositie op een niveau is dat bij de beoogde natuurkwaliteit past. Dit maakt het nodig dat er in de tussenliggende periode effectgerichte maatregelen worden getroffen, bijvoorbeeld in de sfeer van het verwijderen van stikstof uit het gebied of het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen. Van gebied tot gebied moet worden nagegaan welke maatregelen mogelijk zijn, om de natuur door de periode met een te hoge depositie heen te helpen. De groene partijen maken zich er samen sterk voor dat er financiële middelen voor deze maatregelen beschikbaar komen, onder andere uit de in het regeerakkoord gereserveerde middelen voor de PAS.

8. Stimuleringsmaatregelen

Naast de ammoniakscan betreffen andere gewenste stimuleringsmaatregelen om de stikstofdepositie te verlagen faciliteiten voor bedrijfsverplaatsing, proefstallen en faciliteiten voor bovengenerieke maatregelen op bedrijfsniveau (o.a. Ruimte voor Ruimte).

9. Voorbehoud

Voor alle bovengenoemde opties geldt dat het geheel nog juridisch nader ingevuld en getoetst moet worden.

Colofon

PASSENDE BEOORDELING MER BEDRIJFSLOCATIES TWEEDERDEWEG ZUID NIEUW-BUINEN

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Borger-Odoorn

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Jordy Houkes
Frans Dotinga
Koen Albers

GECONTROLEERD DOOR:

F. Dotinga

VRIJGEGEVEN DOOR:

N. de Boer

12 januari 2012
075951736:0.8

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

BIJLAGE 3 Natuurtoets

ONDERZOEK NATUUR NIEUW BUINEN

GEMEENTE BORGER-ODOORN

26 oktober 2010

110312.000238

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Beschrijving plangebied	4
1.3	Doel	5
1.4	Opbouw van dit rapport	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Soortenbescherming: Flora- en Faunawet	6
2.3	Gebiedsbescherming	7
2.3.1	Natuurbeschermingswet 1998	7
2.3.2	Wet ammoniak en Veehouderij	12
2.3.3	Ecologische Hoofdstructuur	12
3	Beoordeling natuur: soortenbescherming	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Soortenbescherming	13
3.2.1	Bureauonderzoek	13
3.2.2	Veldbezoeken	13
3.2.3	Verwachte effecten	15
4	Beoordeling natuur: gebiedsbescherming	18
4.1	Inleiding	18
4.2	Gebiedsbescherming	18
4.2.1	Natuurbeschermingswet 1998	18
4.2.2	Melkveebedrijf Van der Meer	22
4.2.3	Pluimveebedrijf Jansen	24
4.2.4	Akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse	26
5	Conclusies	27
5.1	Inleiding	27
5.2	Soortenbescherming	27
5.3	Gebiedsbescherming	28

HOOFDSTUK 1 Inleiding

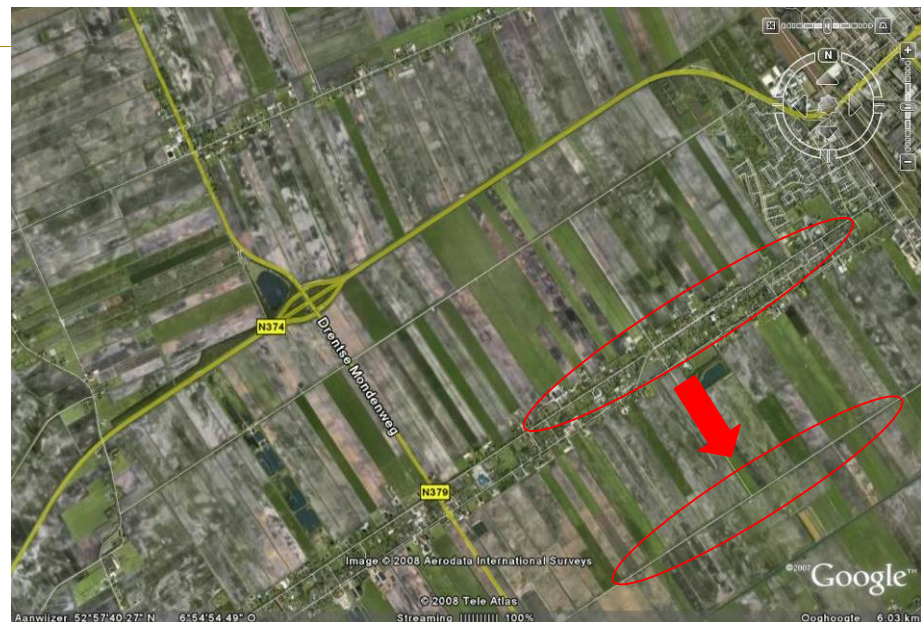
1.1

AANLEIDING

Aanleiding van deze notitie is de voorgenomen verplaatsing van drie agrarische bedrijven uit het bebouwingslint van Nieuw Buinen naar de Tweederdeweg Zuid, het buitengebied. Zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 1.1

Globale weergave van de situatie

Het totale initiatief betreft:

- § Een nieuwe locatie voor melkveebedrijf Van der Meer;
- § Een nieuwe locatie voor akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse;
- § Een nieuwe locatie voor pluimbedrijf Jansen;
- § Herontwikkeling van de te verlaten locaties (deels gefaseerd).

Direct of mogelijk later:

- § Ontwikkeling van een energiebouwblok (vergisting van mest en co-fermentaten);

De initiatieven worden hier kort toegelicht.

INITIATIEVEN IN HET KORT

Melkveebedrijf Van der Meer:

Een grondgebonden (weidegang) melkveebedrijf met 125 stuks melkrundvee en 90 stuks jongvee. Dit betekent een forse uitbreiding van de huidige melkveestapel.

Akkerbouwbedrijf Schipper-Elberse:

Een akkerbouwbedrijf (150 hectare) dat zich richt op bloembollenteelt en innovatieve teelten. Er wordt gezocht naar verbreding van de activiteiten, bijvoorbeeld in de saffraanteelt met werkgelegenheidskansen.

Pluimveebedrijf Jansen:

Het bedrijf heeft meerdere pluimveebedrijven in en nabij Nieuw Buinen. Twee locaties worden verplaatst naar de Tweederdeweg Zuid: stal Corzaan (nu al gesloten) en stal Hospers (nu nog in gebruik).

In totaal zullen hier (direct) 300.000 vleeskuikens worden gehouden. In de tabel staat het aantal vleeskuikens in de huidige en de nieuwe situatie.

Locatie	uidig aantal vleeskuikens	Gewenst aantal vleeskuikens
Zuiderdiep 14a (Hospers)	30.000 stuks	n.v.t. (Tweederdeweg Zuid)
Zuiderdiep 102 (Corzaan)	n.v.t.	n.v.t. (Tweederdeweg Zuid)
Tweederdeweg Zuid	n.v.t.	300.000 stuks
Totaal	30.000 stuks	300.000 stuks

Akkerbouw wordt ook onderdeel van de bedrijfsvoering (100 hectare).

Herontwikkeling van de oude locaties:

Voor de oude, te verlaten locaties, bestaan diverse plannen. Voor de locaties van Van der Meer en Schipper-Elberse is het plan de bedrijfsbestemming te verwijderen en een woonbestemming te realiseren. De stallen van Jansen worden gesloten en de bestemming 'intensieve veehouderij' verdwijnt: stal Corzaan wordt gesloopt (landbouwgrond) en stal Hospers krijgt een andere functie (eventueel sloop).

Energiebouwblok:

Het energiebouwblok is geprojecteerd achter de locatie delen van pluimveebedrijf Jansen. Een concrete uitwerking is er nog niet, maar het idee is het realiseren van een biovergistingsinstallatie. De centrale, met op jaarbasis een capaciteit van circa 36.000 ton mest en co-fermentaten, zal biogas produceren uit co-vergisting van de genoemde stoffen. Mogelijk gaan de ondernemingen mest leveren aan het energiebouwblok en/of energie en warmte afnemen. Het energiebouwblok wordt een aparte inrichting.

1.2

BESCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied, de locatie waar de boerderijen naar toe verplaatst worden, bestaat uit agrarische percelen waarbij het landgebruik met name bestaat uit akkerbouw (suikerbieten, aardappels en graan) met her en der enkele graslandpercelen.

Het intensieve gebruik leidt er toe dat het gebied een vrij uniforme uitstraling heeft, zoals onderstaande foto's illustreren. Alle percelen worden geheel landbouwkundig gebruikt en scheiding van de percelen en in de slootranden komt een meer natuurlijke vegetatie voor.

Er zijn enkele sloten in het gebied die begroeid zijn met vooral rietvegetatie.

Foto 1.1 en 1.2

Impressie plangebied

Foto 1.3 en 1.4

Impressie plangebied

1.3

DOEL

Voor het verplaatsen van de drie agrarische bedrijven is een ruimtelijk plan nodig waarbij het van belang is rekening te houden met de vigerende wetgeving op het terrein van natuur. Doel van deze notitie is het inzichtelijk maken van de gevolgen met betrekking tot natuurwetgeving. Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt welke vervolgstappen genomen moeten worden.

1.4

OPBOUW VAN DIT RAPPORT

Na de inleiding en de aanleiding in hoofdstuk 1 volgt in hoofdstuk 2 een omschrijving van het wettelijk kader. De resultaten van het onderzoek naar de beschermde soorten en de relevante natuurgebieden staan centraal in hoofdstuk 3 en 4. Hier wordt eveneens ingegaan op de verwachte effecten. In hoofdstuk 5 staan de conclusies: welke vervolgstappen zijn nodig?

HOOFDSTUK

2

Wettelijk kader

2.1

INLEIDING

We onderscheiden twee sporen:

- § Soortenbescherming;
- § Gebiedsbescherming.

Voor soortenbescherming geldt dat plannen getoetst moeten worden aan de Flora- en Faunawet. Deze wet beschermt alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten.

Wat gebiedsbescherming betreft kennen we in Nederland de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wet worden alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden beschermd. De gebieden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

Let op: een procedure (ontheffing) voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een procedure (vergunning) op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar.

2.2

SOORTENBESCHERMING: FLORA- EN FAUNAWET

Sinds 1 april 2002 regelt de Flora- en faunawet de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren (zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen.

Mogelijkheid voor vrijstellingen en ontheffingen

Bij ruimtelijke plannen met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen, of de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van de minister van LNV ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen drie groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen sluiten aan bij de indeling in tabellen van de AMvB Flora- en faunawet.

Groep 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1 AMvB)

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de zorgplicht van kracht.

Groep 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt (Tabel 2 AMvB; vogels)

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden. Voor vogels geldt echter een uitgebreide toets voor een ontheffing (zie onder groep 3).

Groep 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten en in AMvB aanvullend aangewezen soorten (streng beschermde soorten) (Tabel 3 AMvB)

Voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per algemene maatregel van bestuur nog aanvullend aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Een ontheffing kan alleen worden verleend wanneer:

- § Er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- § Er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten (geldt alleen voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn);
- § Er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort(en);
- § Er aantoonbaar zorgvuldig wordt gehandeld.

2.3**GEBIEDSBESCHERMING****2.3.1****NATUURBESCHERMINGSWET 1998**

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort.

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- § Natura 2000-gebieden;
- § Beschermde natuurmonumenten;
- § Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten.

Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet voor projecten en andere handelingen die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: alternatieven, dwingende redenen van groot openbaar belang en compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang.

Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen worden gebruikt na toetsing door de Economische Commissie (LNV 2005).

Voor prioritaire soorten/habitats geldt dan nog de aanvulling dat alleen argumenten met betrekking tot menselijke gezondheid, openbare veiligheid, voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang worden aangevoerd.

Zowel projecten en andere handelingen in als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichting zijn: de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen op plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als de significante effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk is:

1. Zeker geen negatief effect: geen vergunning nodig;
2. Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: VV-toets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend;
3. Kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

Effecten ammoniak op Habitatrictlijngebied

De gemeente Borger-Odoorn treft voorbereidingen voor het nemen van nieuwe planologische besluiten om de verplaatsingen van de drie agrarische bedrijven mogelijk te maken. Hierbij is er sprake van de plicht voor het opstellen van een planMER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- § die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten (zoals de hervestiging van het pluimveebedrijf);
- § en / of waarvoor een Passende Beoordeling nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. In veel gevallen wordt er, als onderdeel van de planMER, een zogenaamde Voortoets uitgevoerd om mogelijke gevolgen te onderzoeken.

Op enkele kilometers afstand van het plangebied liggen Natura2000 gebieden die mogelijk invloed ondervinden van de voorgenomen ontwikkelingen. De meest nabij gelegen gebieden zijn Drouwenerzand (provincie Drenthe) en Lieftingsbroek (provincie Groningen).

Om eventuele effecten van het hervestigen van de agrarische bedrijven te beoordelen, zal er als onderdeel van het MER een Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 worden uitgevoerd. Deze toetsing is nodig om aan te geven of activiteiten mogelijk leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de Natura2000-gebieden. Die Voortoets moet nog worden uitgevoerd. In deze notitie is ingegaan op een aantal aspecten die bij die Voortoets aan de orde zullen komen.

De centrale vraag bij deze uit te voeren Voortoets is: bestaat een kans op significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen waarvoor de hiervoor genoemde gebieden zijn aangewezen in het kader van Natura 2000?

DEFINITIE SIGNIFICANTE EFFECTEN

Een activiteit heeft significant negatieve effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens, per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het is onder andere afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen, de staat van instandhouding, voortschrijdend inzicht en van de context. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij dienen ook cumulatieve effecten in beeld gebracht worden (Ministerie van LNV, 2006).

Directe effecten

Projecten en initiatieven hebben mogelijk effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Directe effecten ontstaan door ruimtebeslag en toename van verstoring door een project of initiatief. Dergelijke effecten zijn uitgesloten omdat veranderingen niet binnen of aan de grens met Natura 2000 zijn voorzien. Het gebied Drouwenerzand ligt op meer dan acht kilometer van de beoogde nieuwe locatie van Van der Meer (melkveebedrijf) en meer dan negen kilometer van de beoogde nieuwe locatie van Jansen (pluimveebedrijf)

Indirecte effecten/externe werking

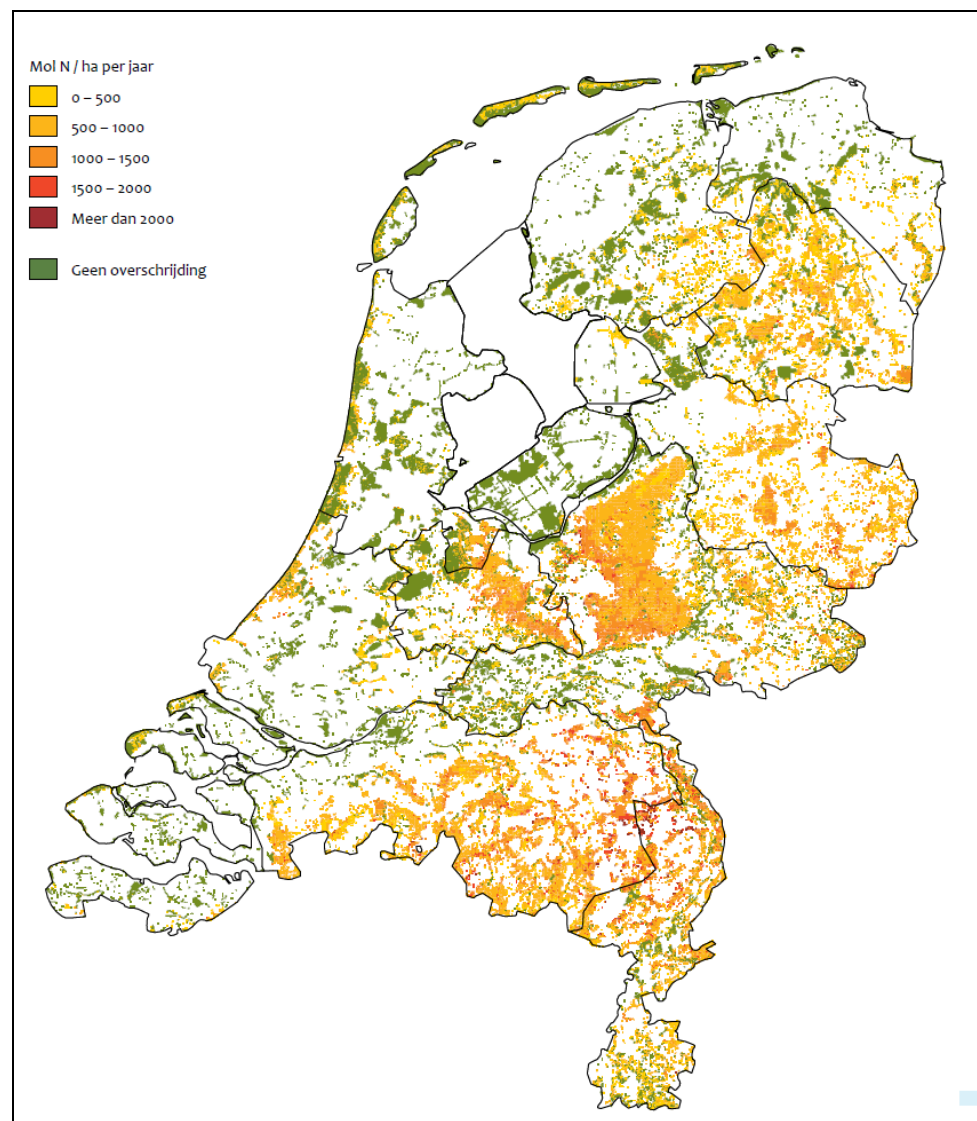
Indirecte effecten zijn bijvoorbeeld effecten door verdroging, verzuring en vermesting. Deze effecten zijn het gevolg van projecten die in de omgeving dergelijke veranderingen in bijvoorbeeld waterhuishouding of depositie van ammoniak / stikstof veroorzaken. Het nieuwe vestigingsbeleid leidt niet tot veranderingen ten aanzien van de waterhuishouding.

Het is wel mogelijk dat de stikstofdepositie verandert. Verandering van de locaties, de omvang en de uitvoeringswijze (typen stallen, wijze waarop ammoniak de stallen verlaat e.d.) van veehouderijen hebben mogelijk gevolgen op omliggende Natura 2000-gebieden, ook op grotere afstand. Gezien de grote afstand tussen de veehouderijen en de Natura2000 gebieden zullen de effecten wel zeer klein zijn. Verandering van stikstofdepositie leidt mogelijk tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden wat mogelijk leidt tot verzuring en vermesting. Dit kan leiden tot een verslechtering van vegetaties die gevoelig zijn voor verzuring en vermesting. De achteruitgang van dergelijke vegetaties kan leiden tot een kwaliteitsafname of zelfs verlies van habitattypen en daarmee tot mogelijk significante effecten. De effecten van de plannen op de depositie van stikstof op zogenaamde “overbelaste” Natura2000 gebieden (gebieden waarvan de achtergronddepositie hoger is dan de zogenaamde kritische depositiewaarde) zal daarom aan de orde moeten komen in de planMER. Voor veel Natura2000 gebieden geldt dat deze als overbelast zijn aan te merken.

Afbeelding 2.2

Overschrijding van kritische depositie op natuur in 2009.

Bron: Planbureau voor de leefomgeving.

Een toename van depositie op die gebieden, ook een beperkte toename, zal daarom leiden tot een verplichting van het doorlopen van een passende beoordeling, tenzij er op nationaal of provinciaal niveau regels zijn vastgesteld over bijvoorbeeld een drempelwaarde.

In het algemeen kan gesteld worden dat ontwikkelingen van veehouderijen die significante negatieve gevolgen hebben door een toename van de stikstofdepositie, op door stikstof overbelaste Natura 2000, niet of moeilijk vergunbaar zullen zijn als dergelijke landelijke of provinciale regels ontbreken. De crisis- en herstelwet (2010) en de programmatische aanpak stikstof (PAS) zijn voorbeelden van dergelijke landelijke regels.

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998. In het kader van de reductie van stikstofdepositie is de Natuurbeschermingswet als volgt gewijzigd:

- § Een aanschrijvingsbevoegdheid voor het bevoegd gezag (provincies, soms de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke Natuurbeschermingswet). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
- § Een juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (PAS): tussen Rijk, provincies en andere overheden zullen afspraken worden gemaakt over de maatregelen die nodig zijn om de dalende lijn van de stikstofdepositie te realiseren (artikel 19kg e.v. Natuurbeschermingswet) en om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De wet voorziet in een verplichting van overheden om de afgesproken maatregelen te realiseren.
- § De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004), worden niet getoetst bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder de voorwaarden dat er per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd Natuurbeschermingswet).

De Natuurbeschermingswet bepaalt nu dat de provincie (Gedeputeerde Staten) passende maatregelen moet nemen. Dit staat in artikel 19ke van de Natuurbeschermingswet. De depositie moet dalen via de aanpak die in een provinciaal beleidskader stikstof wordt uitgewerkt. De voorwaarden van het beleidskader kunnen ook van kracht zijn voor activiteiten die niet vergunningplichtig zijn volgens artikel 19kd van de Natuurbeschermingswet. De voorwaarden worden dan afgedwongen via individuele beschikkingen of een provinciale verordening.

Natura 2000-beheerplannen geven op gebiedsniveau aan welke instandhoudingsdoelstellingen op welke termijn behaald moeten worden. Hieraan gerelateerd is de benodigde stikstofreductie voor het behalen van de stikstofdepositie. Dit hangt ook samen met de eventuele ontwikkelruimte. De totale reductieopgave uit de beheerplannen en bijbehorende generieke-, provinciale/regionale- en gebiedsgerichte maatregelen vormen het onderwerp waarover afspraken gemaakt worden in de PAS. Deze afspraken komen vervolgens weer in het beheerplan ter onderbouwing van de realisatie van de noodzakelijke stikstofreductieopgave.

BEHEERPLANNEN DROUWENERZAND EN LIEFTINGHSBROEK

De beheerplannen voor de Natura2000 gebieden Drouwenerzand en Lieftinghsbroek zijn nog niet definitief. De beheerplannen zijn in wel concept gereed, maar er zijn daarin (nog) geen handvatten opgenomen voor de beoordeling van de dit initiatief op het gebied van de depositie van stikstof.

2.3.2**WET AMMONIAK EN VEEHOUDERIJ**

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden is van belang voor de bescherming van natuur en bosgebieden ten aanzien van het aspect ammoniak. Wav-gebieden zijn gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur.

In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting).

In en in de directe nabijheid van het plangebied zijn geen bos- en natuurgebieden aanwezig die door de provincie als gevoelig voor verzuring aangemerkt op basis van de Wav. Het meest dichtbijgelegen gebied ligt op ongeveer drie kilometer. Daarom wordt er in het vervolg van deze notitie (hoofdstuk 4) niet meer ingegaan op de gebieden die in het kader van de Wav zijn aangewezen.

2.3.3**ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR**

Sinds 1990 vormt de bescherming en ontwikkeling van de nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de ruimtelijke ruggengraat van het natuurbeleid. De EHS beoogt het realiseren van een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Voor de begrensde EHS (netto EHS) geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden en een 'nee, tenzij'-regime. Het ruimtelijke beleid is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

De voormalige vloeivelden van AVEBE zijn door de provincie aangewezen als EHS. De strook bestaat uit zwakgebufferd ven of moeras en bos van arme zandgrond. Deze liggen op een afstand van circa twee kilometer van het plangebied.

De Zuiderblokplaatsen –ten noorden van het plangebied- zijn eveneens als EHS begrensd. De afstand naar dit gebied is ongeveer 3500 meter. Op een afstand van ongeveer 3000 meter is het als EHS begrensde gebied Buinhornse Bos gelegen. Ten westen van het plangebied loopt, gelijk met de weg van Buinerveen naar 1^e Exloërmond (Zuiderstraat) een bruto-EHS beschermingsgebied. Een bruto EHS-beschermingsgebied is door het rijk globaal aangewezen EHS. De provincie is vervolgens verantwoordelijk voor de verdere uitwerking (exacte begrenzing en beschrijving van de gewenste natuurkwaliteit), we spreken dan van een (netto) ecologische hoofdstructuur. In dit geval is de bruto-EHS door de provincie aangewezen als robuuste EHS-verbindingszone.

Gezien de afstand tot de EHS-gebieden is er geen sprake van aantasting van de EHS. Daarom wordt er in het vervolg van deze notitie (hoofdstuk 4) hier niet meer op ingegaan.

HOOFDSTUK 3 Beoordeling natuur: soortenbescherming

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten weergegeven. Tevens worden de verwachte effecten omschreven.

3.2 SOORTENBESCHERMING

Ten behoeve van de ecologische beoordeling van het plangebied is een quick scan uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de verplaatsing. Hiertoe heeft een bureauonderzoek en een veldbezoek (juli 2010) plaatsgevonden.

In 2009 is eveneens een bureauonderzoek en een veldonderzoek uitgevoerd. De gegevens van dit onderzoek zijn verwerkt in dit rapport.

3.2.1 BUREAUONDERZOEK

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van recente verspreidingsatlassen en diverse bronnen op het internet. Uit dit onderzoek blijkt dat in het gebied geen tot weinig beschermde soorten voorkomen. De soorten die in het gebied zijn aangetroffen betreffen soorten die passen bij het intensief landbouwkundig gebruik van het gebied. Vanuit het plangebied zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Waarnemingen van beschermde vogelsoorten zijn er wel (alle in Nederland voorkomende soorten zijn beschermd), maar het betreft algemeen voorkomende soorten (onder andere Gele kwikstaart, Geelgors en Koekoek). Waarnemingen van strikt beschermde zoogdiersoorten, reptielen en amfibieën zijn niet bekend.

3.2.2 VELDBEZOeken

Tijdens het veldbezoek is de habitatgeschiktheid voor beschermde soorten beoordeeld. Onderstaand wordt per soortgroep aangegeven of beschermde soorten worden verwacht in het gebied. Dit is gedaan aan de hand van vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket en aan de hand van de veldbezoeken (2009 en 2010). Daar waar mogelijk zijn deze gegevens aangevuld met beschikbare verspreidingsgegevens van soorten uit atlassen.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek in 2009 zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. De vrij beschikbare gegevens van Natuurloket, geven aan dat nabij het gebied wel beschermde soorten voorkomen. Zo komt in het kilometerhok 257;551 een tabel 3 soort voor. Waarschijnlijk gaat het om drijvende waterweegbree of kruipend moerasscherm nabij de vloeivelden.

Tijdens het veldbezoek van juli 2010 is waargenomen dat de vegetatie in de sloten en op de perceelscheidingen wordt gekenmerkt door algemeen voorkomende vaatplanten. Soorten als Grote brandnetel, Kropaar, Duizendblad, Haagwinde, Gewone Hennepetel, Braam, Pijlkruid en Grote waterweegbree wijzen op intensief gebruik met regelmatige verstoring van de bodem.

Ten aanzien van vaatplanten is er geen sprake van ecologische schade. De bouwblokken worden gerealiseerd in sterk agrarische percelen, waar geen sprake is van voorkomen van beschermde vaatplanten.

Vogels

Vogelsoorten komen in beperkte mate voor in het gebied en het betreft met name vogels van open gebieden.

Tijdens het veldbezoek in 2009 zijn verschillende vogels waargenomen die mogelijk in of nabij het plangebied tot broeden komen. Zo zijn gele kwikstaart en buizerd waargenomen. Daarnaast kunnen broedvogels als Kievit, Scholekster en Veldleeuwerik gebruik maken van de ontwikkelingslocaties als broedplek.

Weidevogels zijn aangetroffen bij het veldbezoek in 2010 in het gebied. Het betreft met name algemene soorten als Kievit en Scholekster, maar ook schaarsere soorten als Geelgors, Veldleeuwerik en Patrijs zijn waargenomen.

Omdat het veldbezoek van 2009 in de zomer heeft plaatsgevonden, konden geen overwinterende vogels worden waargenomen. Natuurloket geeft wel aan dat nabij het gebied, de vloeivelden worden gebruikt als foerageer- en rustgebied door ganzen en zwanen. Het gaat hier onder andere om kleine zwaan, rietgans, kolgans en tafeleend (Wintervogels in Drenthe, P. Venema, 2001).

Zoogdieren

Bij het veldbezoek in 2010 zijn in het gebied geen zoogdieren waargenomen. Gezien de aard van het gebied, lijkt het gebied geschikt voor algemeen voorkomende soorten als Haas, Mol en diverse kleine zoogdieren.

De steenmarter (tabel 2 FFW) is in de omgeving van Nieuw Buinen gesignaleerd. Het is een soort die meestal de bebouwde gebieden opzoekt. Mogelijk is deze soort aanwezig in (de omgeving van) de te verlaten boerderijen. Tabel 2 soorten worden niet in het plangebied verwacht.

Waterspitsmuis (tabel 3 FFW) kan op grond van gebrekkige verspreidingsgegevens van deze soort niet uitgesloten worden. In de omgeving van het gebied zijn waarnemingen bekend van waterspitsmuis van voor 1990. Na deze periode is geen onderzoek meer naar de soort gedaan in dit gebied. De omgeving van het plangebied en het plangebied zelf, bieden mogelijk enkele geschikte locaties voor aanwezigheid van waterspitsmuis. Het wordt niet zeer waarschijnlijk geacht dat de waterspitsmuis in het gebied voorkomt.

Het open karakter en het niet voorkomen van doorgaande structuren, maakt het gebied minder geschikt voor vleermuizen. Naar verwachting maken deze soorten dan ook geen intensief gebruik van het gebied.

De bestaande, te verlaten boerderijen bieden mogelijk wel verblijfplaatsen aan vleermuizen (tabel 3 FFW). Het gaat hierbij om gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, franjestaart en laatvlieger. Deze soorten kunnen de omgeving van de boerderijen gebruiken als foerageergebied. Tijdens het foerageren maken vleermuizen gebruik van lijnvormige elementen als waterlichamen en bomenrijen.

Reptielen

Op basis van het aanwezige biotoop (landbouwgebied) en de verspreidingsgegevens van RAVON, worden geen reptielen in het gebied verwacht.

Amfibieën

Amfibieën zijn wel te verwachten in het plangebied, al betreft het waarschijnlijk allen algemeen voorkomende soorten als Gewone pad en Bruine kikker. Op basis van de verspreidingsgegevens van RAVON worden geen strikt beschermde amfibieën in het gebied verwacht.

Deze soorten maken gebruik van de watergangen in het plangebied als leef- en voortplantingsgebied.

Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens van RAVON worden in het gebied geen beschermde vissensoorten verwacht.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Op grond van beschikbare verspreidingsgegevens worden geen beschermde vlindersoorten in het plangebied verwacht. Mogelijk komen in het gebied wel Rode Lijstsoorten voor. De aanwezige begroeiing (ruige slootranden en bermen) biedt voor deze soorten een geschikt biotoop.

Op grond van beschikbare verspreidingsgegevens en het in het plangebied aanwezige biotoop, worden geen beschermde libellensoorten verwacht.

Overige beschermde ongewervelden worden niet in het plangebied verwacht.

3.2.3

VERWACHTE EFFECTEN

Bij het beoordelen van de effecten is er vanuit gegaan dat er 4 agrarische bouwblokken in het gebied gerealiseerd worden, met op termijn eventueel nog meer bouwblokken. Er is van uitgegaan dat het blokken met een maximale omvang van 4 hectare beslaan, waarbij grondverzet gepleegd moet worden. Gezien het uniforme karakter van het gebied, geldt deze effectbeoordeling voor alle reeds bekende locaties.

Vaatplanten

Ten aanzien van vaatplanten is er geen sprake van ecologische schade. De bouwblokken worden gerealiseerd in sterk agrarische percelen, waar geen sprake is van voorkomen van beschermde vaatplanten.

Vogels

De soortgroep broedvogels kan voor risico's binnen het project zorgen. Indien jaarrond beschermde nesten in het plangebied aangetast worden (uilen, spechten en roofvogels en gierzwaluwen) zullen hiervoor passende maatregelen getroffen moeten worden (mitigatie of compensatie van effecten).

Broedvogels als Kievit, Scholekster en Veldleeuwerik kunnen van de ontwikkelingslocaties gebruik maken als broedplek. In de directe (en ruime) omgeving is echter voldoende geschikt gebied aanwezig om deze vervallen broedlocaties op te vangen. Hierbij is het wel van belang dat bij de inpassing van de bouwblokken zo min mogelijk gebruik wordt

gemaakt van hoog opgaande beplanting (bomen). Deze beplanting kan dienst doen als broedplek en uitzichtpunt voor roofvogels en kraaiachtigen. De predatiedruk op de vogels zal hierdoor ongewenst toenemen.

Daarnaast is het van belang rekening te houden met gebouwbroedende vogels als gierzwaluw, steenuil en kerkuil. Deze soorten maken mogelijk gebruik van de boerderijen. Bij eventuele sloop van deze gebouwen moet rekening gehouden worden met het feit dat nesten van deze soorten jaarrond beschermd zijn. Voor soorten als huiszwaluw, boerenzwaluw, huismus en turkse tortel geldt geen jaarrond bescherming van de nesten, maar wel is het bij het voorkomen van deze soorten verplicht buiten het broedseizoen te werken.

Alle broedvogels zijn onder de Flora- en faunawet beschermd. Voor alle broedvogels geldt dat er geen ontheffing verleend kan worden of vrijstelling geldt. Hiertoe (om schade aan broedvogels te voorkomen) moeten werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Er kan alleen onder bepaalde voorwaarden binnen het broedseizoen worden gewerkt (bijvoorbeeld door voorafgaand aan het broedseizoen maatregelen te treffen om vestiging van broedvogels te voorkomen).

De andere vogelsoorten ondervinden naar verwachting geen hinder van de ontwikkelingen. Soorten als Geelgors en Koekoek kunnen op de nieuwe locaties ook geschikte broed- en foerageerplekken vinden. Als ook rekening wordt gehouden met de hier genoemde mitigerende maatregelen, zal er geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet.

Gezien de afstand kan worden uitgesloten dat de realisatie van de bedrijven zorgt voor aantasting van foerageergebied en verstoring van rustgebied van wintervogels.

Zoogdieren

Van de soortgroep zoogdieren zijn er in het plangebied mogelijk een aantal soorten aanwezig die een risico kunnen vormen. Het gaat hierbij om steenmarter (tabel 2), vleermuizen (tabel 3) en waterspitsmuis (tabel 3)

Wat betreft de kleine zoogdieren als Mol, Haas en muizensoorten: deze soorten zijn weliswaar beschermd conform de Flora- en faunawet, maar er worden geen negatieve effecten verwacht. Voor soorten als Haas en Mol is in de directe omgeving voldoende geschikt leefgebied aanwezig, waar de soorten ook heen zullen trekken bij de aanvang van de werkzaamheden. De muizensoorten zullen tijdens de realisatiefase beperkt hinder ondervinden van de werkzaamheden, maar naar verwachting ontstaat daarna een leefgebied dat de meeste soorten aantrekkelijker zullen vinden (voedsel, beschutting).

Bij sloop van de boerderijen kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd worden. Ook kan foerageergebied aangetast worden, maar in de omgeving zijn hiervoor voldoende uitwijkmogelijkheden.

Gezien de zeer beperkte effecten op beschermde soorten, zal er geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet, als ook rekening wordt gehouden met de genoemde mitigerende maatregelen.

Reptielen

Reptielen worden niet verwacht in dit gebied en er zal dan ook geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet.

Amfibieën

Aangezien de watergangen, het leef- en voortplantingsgebied van de amfibieën, in de ontwikkeling onaangeroerd blijven, zal er geen sprake zijn van negatieve effecten. Als ook rekening wordt gehouden met de genoemde mitigerende maatregelen, zal er geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet.

De soortgroep amfibieën vormt een risico indien terreinen lange tijd braak liggen.

Vissen

Beschermde vissoorten worden niet verwacht in dit gebied en er zal dan ook geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Beschermde soorten worden niet verwacht en zal dan ook geen sprake zijn van overtreding van de Flora- en faunawet.

HOOFDSTUK

4 Beoordeling natuur: gebiedsbescherming

4.1

INLEIDING

Voor de boerderijverplaatsing in Nieuw Buinen moet beoordeeld worden of de voorgenomen activiteit effect kan hebben op de nabij gelegen beschermde natuurgebieden. In dit hoofdstuk worden de relevante, te beschermen natuurgebieden beschreven. Tevens worden de verwachte effecten van het plan op deze gebieden omschreven.

4.2

GEBIEDSBESCHERMING

4.2.1

NATUURBESCHERMINGSWET 1998

In de nabijheid zijn 2 beschermde natuurgebieden gelegen:

- § Drouwenerzand, provincie Drenthe.
- § Lieftingsbroek, provincie Groningen.

Zie de volgende afbeelding voor de ligging van de natuurgebieden ten opzichte van het plangebied.

Afbeelding 4.3

Ligging Natura 2000-gebieden
ten opzichte van plangebied

Beide gebieden zijn aangewezen als Habitatrichtlijngebieden. De aanwijzing is echter nog niet definitief: er is sprake van een ontwerp aanwijzingsplan. Een beheersplan is in de maak. Gevolg is dat de gebieden (nog) moeten worden getoetst worden aan de Habitatrichtlijn.

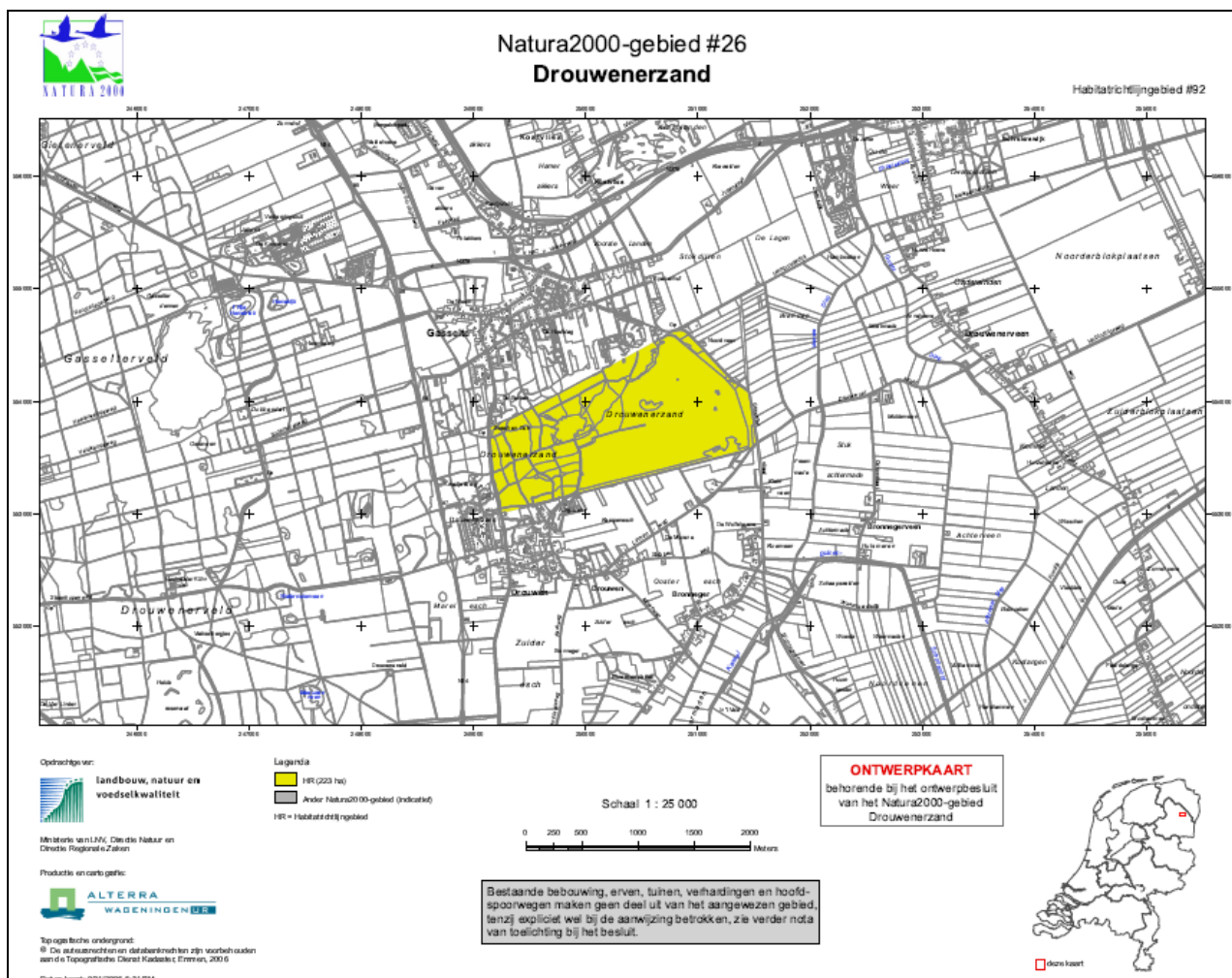
Drouwenerzand

Dit beschermde natuurgebied ligt op ongeveer acht kilometer afstand van de planlocatie.

Afbeelding 4.4

Kaart Natura 2000-gebied

Drouwenerzand

De instandhoudingsdoelstellingen van het Drouwenerzand zijn in de volgende tabel opgenomen.

Tabel 4.1

Aangewezen habitattypen en
instandhoudingsdoelstellingen
Drouwenerzand

Code	Habitatype	Doelstelling
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. De kwaliteit van het habitatype stuifzandheiden met struikheide is ten dele erg goed: er komen grote oppervlakten voor met een goede structuur en een rijke mos- en korstmossbegroeiing. Waar sprake is van vergrassing met bochtige smele moet de kwaliteit verbeterd worden.
H2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit. In de Drouwenerzand zijn goede voorbeelden van het habitatype binnenlandse kraaiheidebegroeiingen aanwezig
H2330	Zandverstuivingen	Behoud oppervlakte en kwaliteit. Het habitatype zandverstuivingen komt in geringe oppervlakte voor in mozaïek met habitatype H4030 droge heiden. De afwisseling van (kleine) zandverstuivingen en habitatype H2310 stuifzandheiden met struikheide is voor een groot aantal dieren belangrijk. Beide habitattypen komen lokaal in mozaïekvorm voor.
H4010	Vochtige heiden	Behoud oppervlakte en kwaliteit. Het habitatype vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A) komt marginaal in het gebied voor.
H5130	Jeneverbesstruwelen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Het betreft één van de belangrijke jeneverbesgebieden van Drenthe, de provincie waar het habitatype jeneverbesstruwelen het best vertegenwoordigd is. Verjonging van de jeneverbesstruwelen is nodig voor duurzaam behoud en kwaliteitsverbetering.
H9190	Oude eikenbossen	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Het habitatype oude eikenbossen is aanwezig in de vorm van jong, spontaan opgeslagen eikenbos en in de vorm van bos met aangeplante boomsoorten. De structuur van dit bos kan verbeterd worden.

Voor het Drouwenerzand zijn geen prioritaire habitattypen aangewezen.

Verwachte effecten

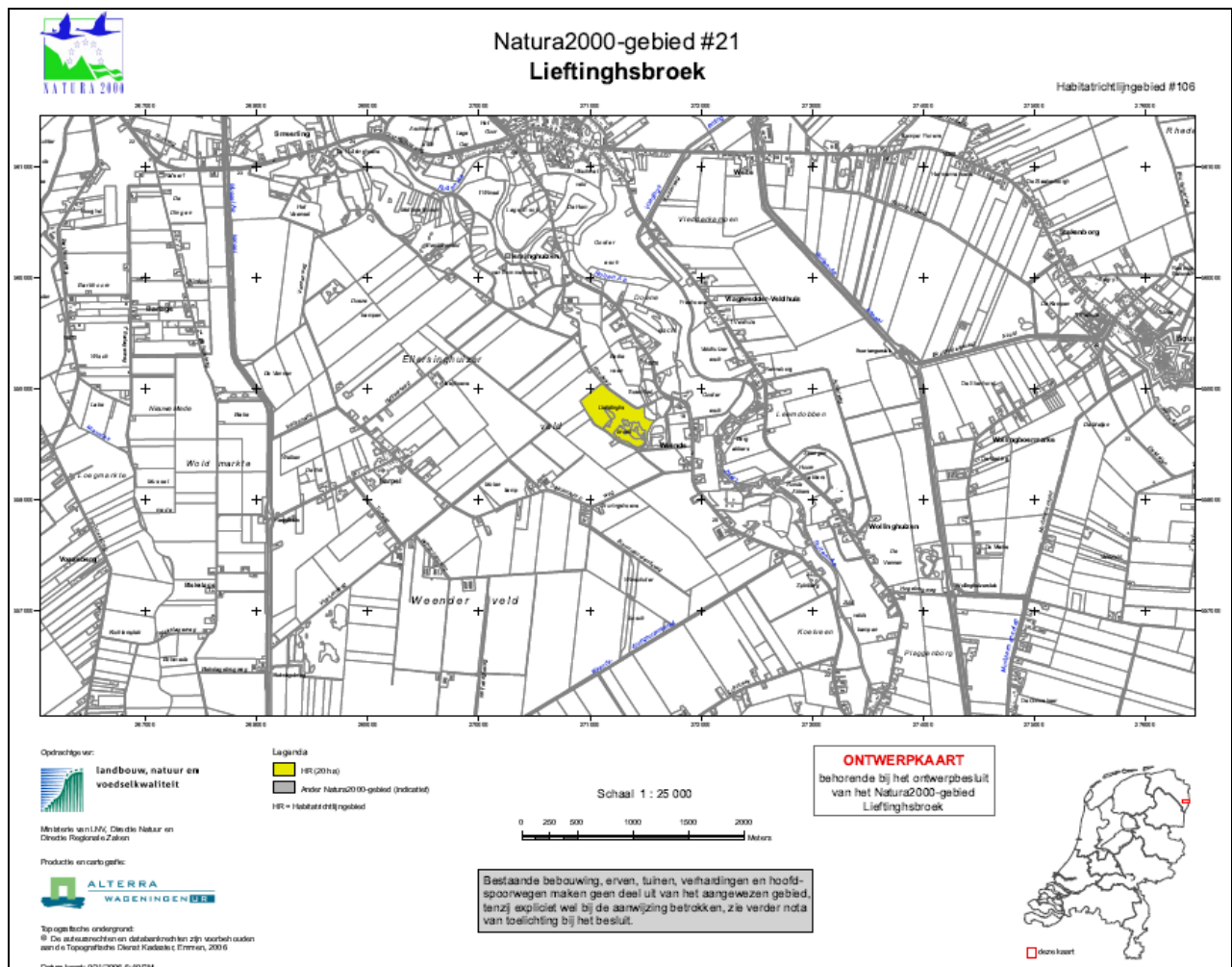
Directe effecten op het Drouwenerzand als aantasting oppervlakte en verstoring door licht en geluid, zijn niet te verwachten gezien de afstand tot het gebied. Een belangrijk effect waaraan getoetst moet worden is de invloed van ammoniakuitstoot.

Lieftingsbroek

Op circa 12 kilometer afstand van het plangebied, in de provincie Groningen ligt dit beschermde natuurgebied.

Afbeelding 4.5

Kaart Natura 2000-gebied
Lieftingsbroek

De instandhoudingsdoelstellingen van Lieftingsbroek zijn in de volgende tabel opgenomen.

Tabel 4.2

Aangewezen habitattypen en
instandhoudingsdoelstellingen
Lieftingsbroek

Code	Habitatype	Doelstelling
H6410	Blauwgrasland	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Het betreft relictten van het habitatype Blauwgrasland met een matige kwaliteit, maar met potenties voor herstel.
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	Behoud oppervlakte en kwaliteit. Het betreft hier een uitstekend voorbeeld van het habitatype Beukeneikenbossen met hulst, waarbij de hulst tot in de boomlaag staat. Indien de huidige ontwikkelingsrichting ook in de toekomst wordt voortgezet, zal de bosoppervlakte met hulst met het ouder worden van het bos waarschijnlijk toenemen.
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit Eiken-haagbeukenbossen. Het gebied is van belang voor een goede geografische spreiding van dit habitatype. Door verdroging is de kwaliteit van het type achteruitgegaan waardoor een verbeteropgave van toepassing is.
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen. Door beperkte aanvoer van kalkrijk water neemt de kwaliteit van het habitatype af (ontwikkeling naar een zuurminnende vorm). Herstel van de benodigde hydrologische randvoorwaarden is mogelijk, waardoor verbetering van de kwaliteit van dit habitatype is te realiseren.

Verwachte effecten

Directe effecten op Lieftingsbroek als aantasting oppervlakte en verstoring door licht en geluid, zijn niet te verwachten gezien de afstand tot het gebied. Een belangrijk effect waaraan getoetst moet worden is de invloed van ammoniakuitstoot.

4.2.2

MELKVEEBEDRIJF VAN DER MEER

De nieuwe inrichting van melkveebedrijf Van der Meer wordt een melkveebedrijf met 125 stuks melkrundvee en 90 stuks jongvee. Het betreft een grondgebonden bedrijf: al het vee weidt, jongvee dag en nacht, melkkoeien alleen overdag. Onderdelen van het bedrijf op hoofdlijnen worden: een woonhuis, een traditionele open ligboxenstal met roostervloer, een jongveestal, sleufsilos en een mestplaat. Mestopslag vindt plaats in de mestkelder onder de stal met een capaciteit van 500 ton (diepte 2,2 meter onder maaiveld).

Voor een traditionele ligboxenstal met roostervloer geldt een emissiewaarde van 9,5 kg NH₃ per dierplaats per jaar. Dit is gelijk aan de maximale emissiewaarde van het Besluit huisvesting, waarbij de dieren geweid worden.

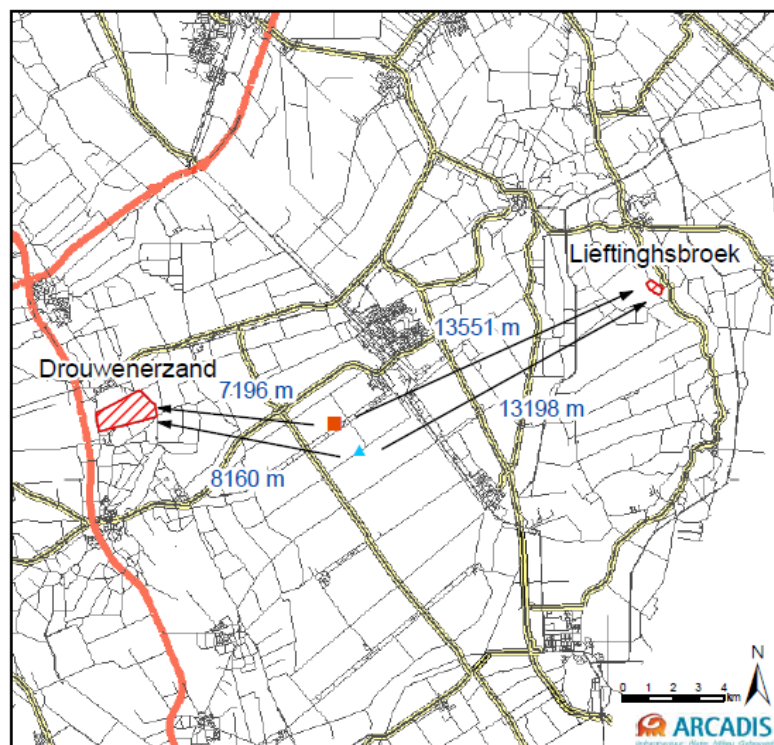
Ten opzichte van de huidige vergunde emissie (75 melkkoeien, permanent opstallen, 40 stuks jongvee = $75 \times 11,0 + 40 \times 3,9$) van 981 kg NH₃ per jaar zal er bij een dergelijke

veestapel van 125 melkkoeien en 90 stuks jongvee (emissie = $125 \times 9,5 + 90 \times 3,9 = 1538$ kg NH₃ per jaar) sprake zijn van een toename van emissie van ammoniak. Die toename is, uitgaande van die hier genoemde veebezetting en stalsystemen, 557,5 kg Nh₃ per jaar.

In onderstaande figuur is de afstand van de bestaande locatie en de nieuwe locatie ten opzichte van de beide Natura2000-gebieden weergegeven. De locatie ten opzichte van het gebied Drouwenerzand neemt toe (met circa een kilometer) en de afstand tot het gebied Lieftingsbroek neemt af (met circa 350 meter). Gezien de grote afstanden tot de Natura2000-gebieden zijn de effecten van de toename van de ammoniakemissie en de verandering van de afstanden nihil, maar niet gelijk aan nul.

Afbeelding 4.4

Afstanden melkveebedrijven
Van der Meer

Legenda

Locaties Van Der Meer

- Huidige locatie
- ▲ Nieuwe locatie
- ▨ Natura 2000 gebieden

Ervan uitgaande dat voor beide gebieden geldt dat er sprake is van een overbelaste situatie (de huidige achtergrondbelasting is te hoog, zie hoofdstuk 2), kan een dergelijke toename van ammoniakemissie tot problemen leiden in de vergunningverlening (Nb-wet).

Omdat de feitelijke depositie zo klein is (gezien de zeer grote afstand), er in het kader van de PAS wordt gewerkt aan een systeem waarbij ammoniakreductie (generiek / regionaal / gebiedsgericht) wordt gekoppeld aan ontwikkelruimte en er in de toekomst mogelijk drempelwaarden worden gehanteerd, ligt het in de lijn van verwachting

dat op termijn dit knelpunt in de vergunningverlening wordt opgelost. Wanneer is echter nu nog niet aan te geven.

Tot dat moment is de depositie van ammoniak op beide Natura2000-gebieden, uitgaande van de vergunde en aanwezige veebezetting op 7 december 2004 op de huidige locatie, een plafond voor de te vergunnen emissie van ammoniak (en daaraan gekoppeld depositie) op de nieuwe locatie. Concreet betekent dit dat er vooralsnog minder dieren (dan 125 melkkoeien en 90 stuks jongvee) op de nieuwe locatie vergunbaar zijn en / of er een ander stalsysteem, met een lagere emissie per dier (zogenaamde groenlabel stallen), zal moeten worden toegepast. Er zijn stalsystemen vergunbaar met een lagere emissiefactor dan de systeem dat de ondernemers beoogt toe te passen (bijvoorbeeld 6,8 kg Nh₃ per jaar in plaats van 9,5 kg Nh₃ per jaar).

Het is dus in principe mogelijk om binnen het genoemde plafond een groot deel van de gewenste situatie te realiseren, ook voordat er meer duidelijkheid is over de beheerplannen, de PAS en een eventuele drempelwaarde. Dit zal verder getoetst moeten worden in het planMER en bij de aanvraag van de omgevingsvergunning.

4.2.3

PLUIMVEEBEDRIJF JANSEN

Het bedrijf heeft meerdere pluimveebedrijven in en nabij Nieuw Buinen. Twee locaties worden verplaatst naar de Tweederdeweg Zuid: stal Corzaan (nu al gesloten) en stal Hospers (nu nog in gebruik). In totaal zullen hier (direct) 300.000 vleeskuikens worden gehouden. In de onderstaande tabel staat het aantal vleeskuikens in de huidige en de nieuwe situatie.

Tabel 4.3

Huidige en toekomstige aantal vleeskuikens Jansen

Locatie	uidig aantal vleeskuikens	Gewenst aantal vleeskuikens
Zuiderdiep 14a (Hospers)	30.000 stuks	n.v.t. (Tweederdeweg Zuid)
Zuiderdiep 102 (Corzaan)	n.v.t.	n.v.t. (Tweederdeweg Zuid)
Tweederdeweg Zuid	n.v.t.	300.000 stuks
Totaal	30.000 stuks	300.000 stuks

Op de nieuwe locatie zullen direct 300.000 vleeskuikens worden gehouden, verdeeld over zes stallen. Tevens wordt een woonhuis, een opslag / werkloods (tevens locatie biomassakachel) en een mestopslag gerealiseerd.

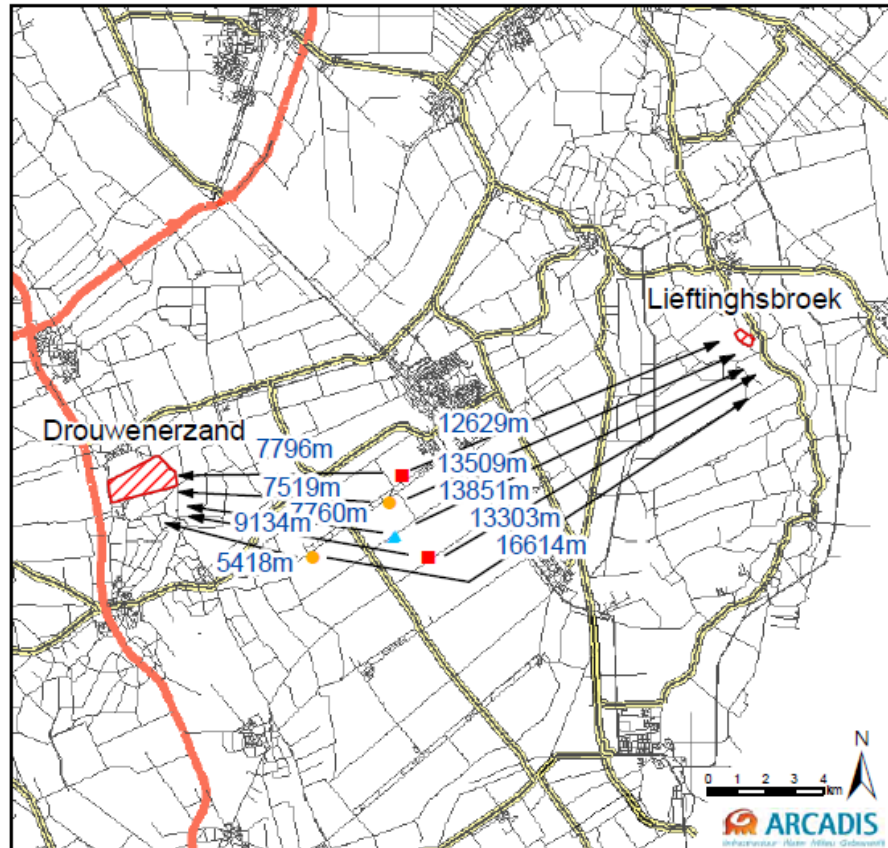
Het beoogde huisvestingsstelsel van de stallen is een stelsel met mengluchtventilatie: het Wesselman stalsysteem. Dit stelsel heeft in de Regeling ammoniak en veehouderij het nummer BWL2009.14. Het betreft hier een vleeskuikenstal met verwarmingssysteem met warmteheaters en ventilatoren. De emissiefactor van dat stelsel is 0,035 kg NH₃ per dierplaats per jaar (RAV-code E5.10). De totale emissie bedraagt dan 10.500 kg Nh₃ per jaar.

De emissie in de aangevraagde situatie ligt beduidend boven de totale emissie van de op te heffen locaties (60.000 x 0.080 kg = 4800 kg Nh₃ per jaar), een referentieniveau er van uitgaande dat de daar vergunde dieren ook op de peildatum 7 december 2004 aanwezig en vergund waren.

In onderstaande figuur is de afstand van de bestaande locaties en de nieuwe locatie ten opzichte van de beide Natura2000-gebieden weergegeven. De nieuwe locatie ligt niet dusdanig verder van Drouwenerzand en Lieftingsbroek, dat de toename van emissie (10.500 kg versus 4800 kg) niet leidt tot een toename van de depositie. Gezien de grote afstanden tot de Natura2000-gebieden zijn de effecten van de toename van de ammoniakemissie en de verandering van de afstanden nihil, maar niet gelijk aan nul.

Afbeelding 4.5

Afstanden locaties
pluimveebedrijf Jansen

- Blijft bestaan, Jansen
- ▲ Nieuwvestiging, Jansen
- Wordt gesloten en verplaatst, Jansen
- Pijlen_Jansen
- ▨ Natura 2000 gebieden

Net als voor Van der Meer geldt dat er vooralsnog sprake zal zijn van een “depositieplafond”.

Er bestaan concrete mogelijkheden voor Jansen om de nieuwe locatie binnen dat plafond te realiseren, ook met de gewenste veebezetting (300.000 vleeskuikens). Zo zijn er stalsystemen op de markt en vergunbaar met een veel lagere emissie dan het beoogd systeem. Bijvoorbeeld stalsystemen met een emissie van 0,005 kg NH_3 per jaar per dierplaats. Bij toepassing van een dergelijk systeem zou de emissie 1500 kg zijn ($300.000 \times 0,005$).

Het is dus in principe mogelijk om binnen het genoemde plafond een groot deel van de gewenste situatie te realiseren, ook voordat er meer duidelijkheid is over de beheerplannen, de PAS en een eventuele drempelwaarde. Dit zal verder getoetst moeten worden in het planMER en bij de aanvraag van de omgevingsvergunning.

Het toepassen van systemen die meer ammoniakreductie kennen dan de beoogde situatie, is overigens niet alleen noodzakelijk vanwege de beperking van depositie op Natura2000 gebieden (en de daarmee samenhangende knelpunten in de vergunningverlening), maar ook noodzakelijk gezien de IPPC-richtlijn. Deze Europese Richtlijn verplicht de lidstaten van de EU om bedrijven te reguleren middels een integrale vergunning gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT). In Nederland is de richtlijn in de Wet milieubeheer (Wm), in de Waterwet (Ww), de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en het daarbij behorende Besluit ammoniak huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) geïmplementeerd.

De Best Beschikbare Technieken worden beschreven in zogenaamde BREF documenten (Best available technique Reference). Van belang voor veehouderijen zijn ondermeer de BREF intensieve varkens- en pluimveehouderij, de BREF voor slachthuizen en de productie van dierlijke bijproducten en de Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij. Afhankelijk van de activiteiten kunnen nog andere documenten van toepassing zijn. Nieuw op te richten stallen dienen de best beschikbare technieken te gebruiken voor (onder andere) emissie beperking van geur, fijn stof en ammoniak.

4.2.4

AKKERBOUWBEDRIJF SCHIPPER-ELBERSE

Het akkerbouwbedrijf richt zich op de teelt van fabrieksaardappelen, suikerbieten, bloembollen en innovatieve teelten (saffraan). Onderdelen van het bedrijf worden: een woonhuis, een schuur (twee cellen, kantoor, opslag ed.), een werktuigenloods en een spoelput.

Er is geen sprake van het houden van dieren en daarom ook geen sprake van emissie van ammoniak. Daarmee is er geen sprake van directe of indirecte effecten op de Natura2000-gebieden.

HOOFDSTUK 5 Conclusies

5.1

INLEIDING

In dit hoofdstuk worden wat betreft de soortenbescherming en de gebiedenbescherming de conclusies weergegeven.

5.2

SOORTENBESCHERMING

Als belangrijkste conclusie kan worden neergezet dat de ontwikkelingen geen negatieve ecologische effecten tot gevolg zullen hebben. Het voorkomen van beschermde soorten is beperkt. Indien de hieronder beschreven mitigerende maatregelen worden nageleefd is er geen sprake van een overtreding in het kader van de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

Maatregelen

Ondanks het zeer beperkte voorkomen van beschermde soorten en het naar verwachting uitblijven van negatieve effecten, zijn er vanuit het voorzorgsbeginsel enkele mitigerende maatregelen wenselijk. Het betreft:

- § Geen werkzaamheden in het broed- / voortplantingseizoen (maart-juli)
- § Geen hoog opgaande beplanting (bomen) bij de inpassing van de erven van de bouwblokken;
- § Watergangen worden ontzien tijdens de werkzaamheden;
- § Wat betreft jaarrond beschermde nesten in het plangebied en (bij sloop van) de te verlaten gebouwen zullen hiervoor passende maatregelen getroffen moeten worden door middel van mitigatie of compensatie van effecten;

5.3

GEBIEDSBESCHERMING

Er is geen sprake van directe effecten. Indirecte effecten kunnen voor het melkveebedrijf en pluimveebedrijf, vanwege een mogelijk toename van de depositie aan ammoniak, niet op voorhand uitgesloten worden.

Uitgaande van de definitieve plannen moet onderzocht en onderbouwd worden dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de Natura2000 gebieden. Uitgaande van de huidige toetsingsregels zijn dergelijke effecten niet uit te sluiten voor het melkveebedrijf en het pluimveebedrijf. Er kan wel worden voldaan aan de huidige toetsingsregels indien er gebruik wordt gemaakt van stalsystemen die de emissie van ammoniak meer beperken en / of door een lagere veebezetting aan te vragen.

Omdat de feitelijke depositie zo klein is (gezien de zeer grote afstand), er in het kader van de PAS wordt gewerkt aan een systeem waarbij ammoniakreductie (generiek / regionaal / gebiedsgericht) wordt gekoppeld aan ontwikkelruimte en er in de toekomst mogelijk drempelwaarden worden gehanteerd, ligt het in de lijn van verwachting dat op termijn dit knelpunt in de vergunningverlening wordt opgelost. Wanneer is echter nu nog niet aan te geven.

Tot dat moment is de depositie van ammoniak op beide Natura2000-gebieden, uitgaande van de vergunde en aanwezige veebezetting op 7 december 2004 op de huidige locatie(s), een plafond voor de te vergunnen emissie van ammoniak (en daaraan gekoppeld depositie) op de nieuwe locaties van het melkveebedrijf en het pluimveebedrijf.

Voor het akkerbouwbedrijf geldt dat er geen sprake is van directe of indirecte effecten op de Natura2000-gebieden.

Er zijn voor de drie agrarische bedrijven geen knelpunten op het gebied van de bescherming van natuurgebieden op grond van de Wet Ammoniak en Veehouderij en de spelregels EHS.

BIJLAGE 4

Verklarende woordenlijst

<i>Alternatief</i>	Eén van de mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken.
<i>Archeologie</i>	Wetenschap die een bepaalde cultuur of samenlevingsvorm in een bepaalde periode in het verleden tracht te doorgronden via bodemvondsten en andere (stoffelijke) overblijfselen.
<i>Archeologische verwachting</i>	Dit zijn gebieden met potentiële archeologische waarden (op basis van archeologische verwachtingskaart).
<i>Autonome ontwikkeling</i>	De ontwikkeling van het milieu en andere factoren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd; het betreft alleen die ontwikkelingen die kunnen worden afgeleid uit vastgesteld beleid.
<i>Bevoegd Gezag</i>	De overheidsinstantie die bevoegd is (het m.e.r.-plichtige) besluit te nemen (en die de m.e.r.-procedure organiseert).
<i>Commissie voor de m.e.r. / Cmer</i>	Onafhankelijke commissie die het Bevoegd Gezag adviseert over richtlijnen voor de inhoud van het MER en de beoordeling van de kwaliteit van het MER.
<i>Ecologische verbindingszone (EVZ)</i>	Groenzones die een netwerk vormen ter bevordering van de migratie van bepaalde doelsoorten.
<i>EHS</i>	Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een stelsel van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindende zones in Nederland om de duurzaamheid van ecologische waarden te versterken zoals dat is vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, kabinetsstandpunt 1993) en later in de Nota Ruimte.
<i>Initiatiefnemer</i>	De rechtspersoon die (de m.e.r.-plichtige activiteit) wil ondernemen.
<i>m.e.r.</i>	Milieueffectrapportage, de procedure.
<i>MER</i>	Milieueffectrapport, het document.
<i>Referentiesituatie</i>	De situatie in het plangebied wanneer enkel de autonome ontwikkelingen en niet de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Ten opzichte van deze situatie worden de effecten van de activiteit beoordeeld (ook wel nulalternatief).
<i>Studiegebied</i>	Gebied waarbinnen relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.

BIJLAGE 5

Literatuurlijst

ARCADIS, 13 juli 2009: *Startnotitie bedrijfslocaties Tweederdeweg Zuid Nieuw-Buinen*

ARCADIS, 26 oktober 2010: *Onderzoek natuur Nieuw-Buinen*

Commissie voor de m.e.r.: 29 september 2009: *Bestemmingsplan Nieuw-Buinen, advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport, Rapport nr. 2306-30*

Commissie voor de m.e.r., 29 september 2009: *Pluimveehouderij Jansen, gemeente Borger-Odoorn, advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport, Rapport nr. 2306-31*

DLV, 7 september 2011: *Onderzoek Luchtkwaliteit Tweederdeweg Zuid ong. Nieuw Buinen*

LEI en CBS, juli 2008: *Land- en tuinbouwcijfers*

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 29 mei 2009: *Brief aan de Tweede Kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705*

Pondera consult, 16 juni 2011: *Concept Notitie Reikwijdte en Detail Windpark De Drentse Monden*

Raedthuys, maart 2011: *Schets energiebouwblok*

RIVM; *Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie briefrapport 2151011002.*

Rijksoverheid, december 2009: *Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig.*

SenterNovem, 2007: *Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij*

VNG, 2009: *Handboek Bedrijven en Milieuzonering*

Witpaard, 30 november 2010: *Beeldkwaliteitsplan bedrijfslocaties Tweederdeweg Zuid Nieuw-Buinen Gemeente Borger-Odoorn*

Colofon

PLANMER BEDRIJFSLOCATIES TWEEDERDEWEG ZUID NIEUW BUINEN

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Borger-Odoorn

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Jordy Houkes
Frans Dotinga
Koen Albers

GECONTROLEERD DOOR:

Frans Dotinga

VRIJGEGEVEN DOOR:

Niek de Boer

12 januari 2012

075951734:0.19

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke
toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document
worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.